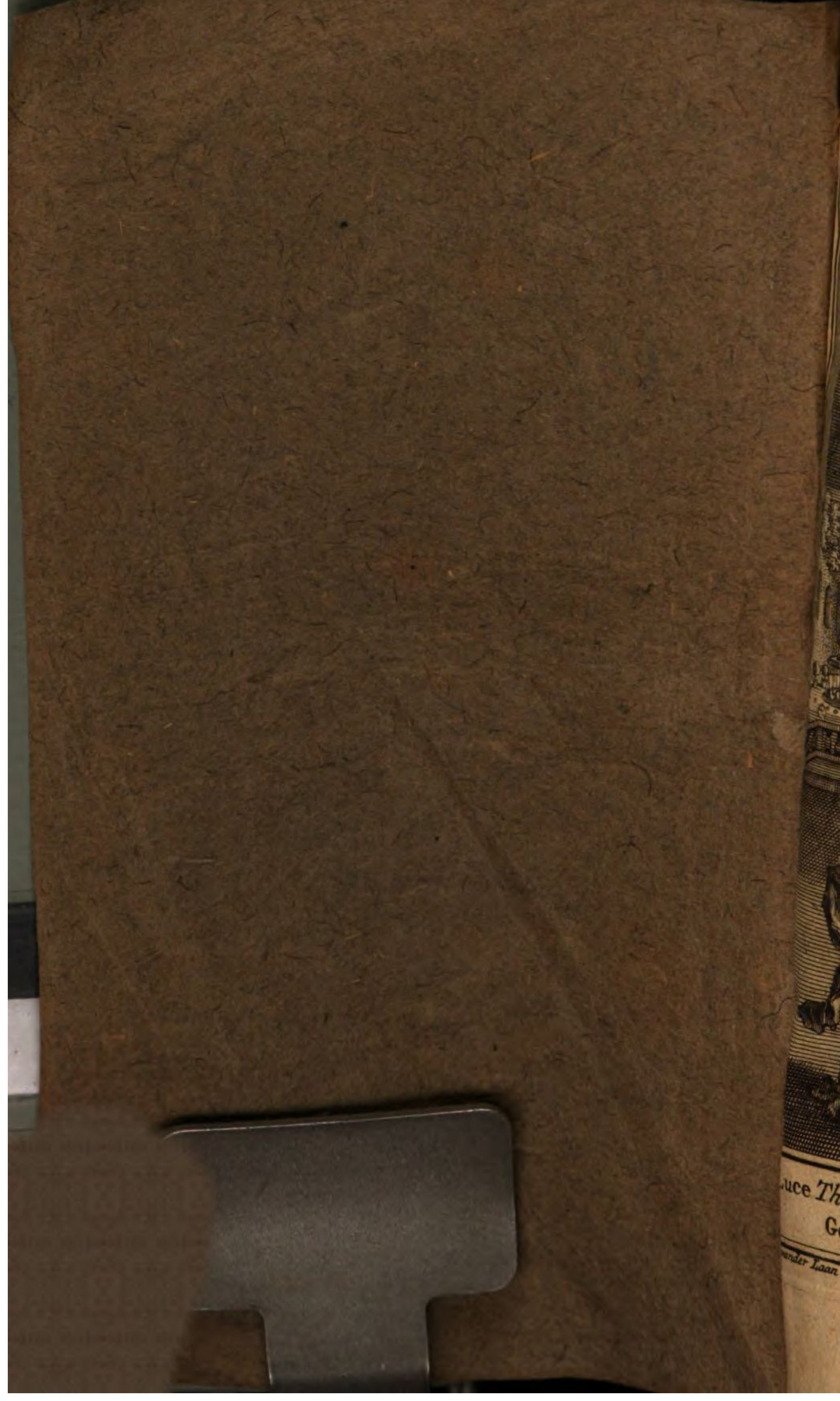

uce Th

G

underaan

Luce Throni Ecstaticus Naturam perspicit Helmont
 Gemma Rosæ offertur, traditur ignis-aqua.

vander Laan inv. et fec.

N. 4.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
GEORGE EASTMAN LIBRARY

HELMONTIUS ECSTATICUS,

Sive

VISA MEDICAMINUM POTESTAS

Ab

HELMONTIO SOMNIANTE,

REVISA à VIGILANTE

JOANNE HENRICO COHAUSEN. M. D.

Id est

TRACTATUS THEORETICO-PRACTICUS,

Arcanioris Sophiatriæ promus condus, continens
duas Diatribas,

R Quarum prima Visionem Ecstaticam Helmontii, hactenus
à nemine detectam, clarissimè aperit; Altera in
præcipuas ejus sensationes physico-chymicas su-
blimes novasque Reflexiones, omnibus ad Ar-
cana Adeptorum aspirantibus utiles atque
necessarias, proponit, interspersis raris at-
que magnis Remediis.

Accedit

Pro Supplemento Sensationis ultimæ Helmontianæ.

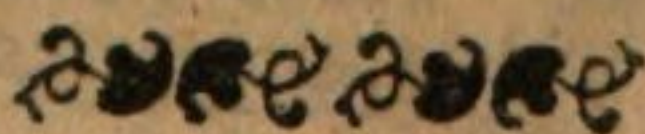
**DE HERMETIS AQUINA FORMA PONTICA,
QUÆ ELEMENTA DISSOLVIT.**

Nec non

**HELMONTII LIQUORE IGNI-AQUEO ALCHESTINO,
Solvente Catholico.**

DISERTATIO PYROTECHNICA CURIOSA.

Notis ab Autore illustrata.

AMSTELODAMI,

Apud **SALOMONEM SCHOUTEN.**
MDCCXXI

THE MONASTICUS TESTAMENTUS

214

VISA MEDICAMENTUM POTESTAS

Ab

HELMONTIO SOMNIANTE

REVISAS VIGILANTE

JOHANNES HENRICO COENIGSEN. M.D.

Id est

TRACTATUS THEORETICO-PRACTICUS

Arcaniorum Sophisticarum promissus conditus, continens
duas Disquisitiones

Continuum prima V. Joannem Eschardum Helmontium, hactenus
a nemine detectum, clarissime aperit; Altera in
prescriptione eius observationes physico-mathematicas in
primis novissime Reflexiones, quibus ad Ar-

Bayerische
Staatsbibliothek
München

cana. Adeptorum
necessitas, propo-

Pro Supplemento Sententiarum Joannem

DE HERMETIS AQUINA FORMA FONTIS
QUI ELEMENTA DISCIPULI

Nec non

HELMONTII FIGURE LINGUE ALCASTRIS

solvente Catholica

DISERTATIO PYROTECHNICA CURIO

Nois ab Anno 1700

3036383

AMSTELÆDAMI

SAALOMONEM SCHOUTEN

MDCCLXXI

ILLUSTRISSIMO
ET
EXCELLENTISSIMO
DOMINO DOMINO
FRANCISCO GEORGIO
S. R. J. COMITI DE MANDERSCHIED,
BLANKENHEIM ET GEROLSTEIN,
Libero Baroni
in
JUNCKEROTH, CONENBURG,
SCHULLER, ET HEISTART,
Domino
in
BETTINGEN, DHAUN ET ERP
ARCHI-DIOECESIS COLONIENSIS
AULÆ PRÆFECTO
HÆREDITARIO,
SACRÆ CÆS. ET REG. CATHOLICÆ
MAJESTATIS CONSILIARIO
STATUS MINISTRO,
SER^{mi}. PRINCIPIS ELECTORIS PA-
LATINI PRIMARIO STATUS MI-
NISTRO, ET SUPREMO AULÆ
MAGISTRO; EQUITI ORDI-
NIS S. HUBERTI, ET COM-
MENDATORI NEO-
BURGENSI.
&c. &c.

Illustrissime & Excellentissime Comes.

Famigeratissimus Artis medicæ
prioris seculi initio adhuc sub
Galenismi jugo ingemiscens Re-
formator *Helmontius*, Philosopho-
rum ævi sui facile princeps, ob
continuas & indefessas rerum quæ
Divinarum quæ physicarum con-
templationes ex peculiari coeli do-
no varios, dum viveret, passus est
mentis excessus, per quos in diu &
frustra quæsitæ veritatis cognitio-
nem se pervenisse testatur. Inter
hos Ecstasin penitus mysticam & ab-
strusis plenam naturæ mysteriis,
succincte delineatam posterorum in-
dagini reliquit, quam hactenus vix
ab ullo intellectam, nedum expli-
ca-

catam , nunc suis evolutam tenebris in publicam lucem producit hic libellus.

Incomparabilis hic vir ob promulgata in arte medica dogmata eo tempore adhuc nova & inaudita stupendas à Galeni pullis passus est persecutionum angustias , etiam cum ingenti famæ ac fortunarum detrimento ; imò ne hodie quidem tanto post fata intervallo à stupidis sublimioris chymiatricæ oforibus definit convitiis , planè insulsis lacerari ; ita ut mihi non vanus sit timor , cùm novâ nunc à me luce indutus redivivâ quasi gloriâ orbem literatum revisat , ne non tantùm ipse , sed & ejus illustrator apud eos , quibus vel tenuior est minerva , vel pro cerebro fungus , par fatum rursus subituri sint. Unde more jam antiquissimè inter scriptores recepto huic operi Meccœnatem atque protectorem præfigere

* 4

figere penitus necessarium atque consultum duxi, & quidem eum, qui & autoritate in orbe Europæo sit potens, & non minori excelsi animi & sapientiæ, quàm generis splendore illustris, & gratiosus Musarum Evergeta.

Tu ille ipse es Comes Illustrissime, cujus favorem, patrocinium, & tutelam unicè & ardentè anhelat *Helmontius* hic *Ecstaticus*, eò quòd & Tuus in rem literariam amor, & ante plures annos in in arce Benthemica, dum fontis in illo comitatu soterii examen (peculiari deinceps scripto à me publicatum) mihi committeretur, singularis experta comitas & benignitas hanc illi gratiam promittat. Et eò quidem magis, quòd Illustrissimæ sorori Tuæ Dominae Mariæ Franciscæ Modernæ illustrissimi Collegii Vredensis Meritissimæ Antistiti à Consiliis Medicis

cis esse liceat , eamque ante bien-
nium febris peracutâ tantum non
fonticâ laborantem quasi ex tumu-
lo ad vitam reducere coelo propi-
tio fuerit concessum , cuius qui-
dem conservatione universam fa-
miliam Manderscheidio-Blancken-
heimiam ita puta me devinxisse ,
ut audaciam hanc meam, quâ huic
opellæ Tuæ Excellentiae foeneror
patrocinium , facili donandam ve-
niâ confidam.

Accedit , quod rei caput est ,
quod voluerim hanc quasi in pu-
blico monumento extare tabellam ,
ex qua universus orbis literatus
intelligat humillimam, quâ erga il-
lustrissimam familiam Tuam feror ,
devotionem quæ quidem tanta est ,
ut illius splendori , qui longè est
maximus , si quid novæ lucis ad-
jicere valerem , calamum meum
in decumanam facem , quæ ad
ipsius orbitæ solaris dimensionem
* 5 ejus

ejus radios propagaret, lubens converterem. Verùm ejusdem à multis seculis tam vetulta, tam im-
menfa, & ad æthera ufque evecta lux eft, ut afcitiâ præconiorum faculâ, quam plerumque adula-
tio tantùm accendit, & cujus fu-
cum genio tuo penitus adverfum
effe non ignoro, neutiquam in-
digeat.

Suscipe igitur Comes illuſtriſſi-
me pro ea quæ generi Tuo pro-
pria & gentilitia eft, benignitate
hanc meam opellam una cum me-
dullari voto ut Excellentiæ Tuæ
Nefloreos vitæ annos, in iisque
nullis morbis interprolatam fanita-
tem, illuſtriſſimæ Dominae conju-
gi, Generoſiſſimo & paternarum
virtutum ex aſſe hæredi Filio,
cœterisque prolibus non interrup-
tam incolumitatem, fortunæ mag-
nis non rarò tandem invidæ ſtabi-
lem fidelitatem, antiquiſſimæ pro-
fa-

sapiæ domi forisque perpetuum flo-
rem, ejusque in quasvis olympia-
des spectabile augmentum, imò
usque ad Eliæ ævum in posteris
non intermorituræ felicitatem su-
peri elargiantur. Quæ votorum
summa est

Illustrissimæ Excellentie Tuæ

Devotissimi & humillimi Servi,

JOANNIS HENRICI COHAUSEN.

Ad

*Ad Clarissimum Virum Domi-
num D. JOANNEM
HENRICUM CO-
HAUSEN, Celeberrimum
Medicinæ Doctorem.*

U^{stphala} te genuit tellus, ^{novit} Hollandia

Te, tua scripta *Cohaus* Gallus & Anglus
amat.

Roma caput mundi multum admirata stu-
pebat,

Quæ tua Pontifici scripserat alma manus.
Tullius eloquio es, *Nasonem* versibus æquas.
Historicus, Rhetor, Philosophusque
simul.

Hæc laudent alii, sed nobis dicere fas sit.

Quòd nullus medicâ par sit in arte tibi.
Ut Luna emicuit scriptis *Helmontius*. Ast tu
Par Soli es; radiis indiget ille tuis.

Sic illustrâsti quod opacum Luna tegebat,
Ut merito *Clara* nomina jure ferat.

Huc properent medici, nova cernant lu-
mina Lunæ;

Illustrata patent, quæ latuère diu.

Auguror Ecstaticus totum rapietur in or-
bem

Author, ubique simul te tua fama ve-
het.

Vive

Vive diu famole Cohaus, qui vivere mul-
tos

Arte facis, prohibent te tua facta mori.

Ita Cl. Autori accinuit Franciscus
Arnoldus Uphoff Comes Pala-
tinus Cæsareus. J. V. D. Ill^{mi}.
& Excell. DD. comitis de Man-
derscheid Blanckenheim & Ge-
rolstein satrapa & consiliarius,
Illi . & Reverendiss. Capituli
Metropolitani Coloniensis per
Vestam Richlinghusanam Judex
& administrator.

Scripsisti plures Frater charissime li-
bros,

Quàm numero menses integer annus
habet.

Rara parare olim docuisti pharmaca scrip-
to,

Et variâ praxi vivere posse diu.

Hæc tua ni fallor *Tentamina* prima fuêre;

Indeque nata tibi gloria prima fuit.

Ex herbis tutam monstras potare salutem,

Præscribisque novo pocla bibenda mo-
do,

Unde *Neotheam* lector, vir, fæmina lau-
dat;

Hæc prælo ternâ jam modò pressa vice.
Abdita *Benthemici* fontis dotesque reclu-
dis.

Quo quæ naturæ sit spagyria doces.

Post tibi vulcanus miranda arcana retexit;

Unde novum sparsit *Phosphorus* ille ju-
bar.

Gentiles tumulos scrutaris, & ossa gigan-
tum,

Quæ fama est, sub iis non latitasse pro-
bas.

Magnorum cum laude refers bene gesta
virosum,

Tantæ materiæ conveniente stylo.

Sub *Mausoleo* æternum cum Principe vi-
ves,

Nesciùs ille, tua & nescia musa, mori.

Scripsisti fatyras peracutas atque facetas,

In gemino qualis codice *Pica* fuit.

Interdum Aonio tua vena est ebria fonte,

Et promptè numeris verba ligare soles.

Quod fat testatur geminus tuus ille libel-
lus.

Cui *Ludus pacis prævius* est titulus.

Gloria Bojaridum, Duplicataque Gaudia
gentis

Mimigardiace Præfule nata novo

Egregiis placuere viris. ut ut ilia momus

Ruperit, applausus hæc habuere suos.

Deper-

Deperrucatus dum *Clericus* iret in orbem

Nomine Velato delituisse cupis.

Sed tibi consuetum calami qui novit acumen,

Mox dixit: factus quod sit & ille tuus!

Nec fallò. Scitè qui vult anagramma reducat,

Et programma tui nominis inde patet.

Ecstatico tandem lumen Sophicâ adstruis arte,

Luceat ut clarè qui tenebrosus erat.

Næ iubar acceptum reddet prælustrior
Helmont,

Clarior ut famæ lux sit & inde tuæ!

Quid plures memorem, quos condunt pulpitâ,
libros,

Quos, si vivis, adhuc post breve tempus edes.

Scribendi finem dabit ultima linea rerum

Sola, tamen famæ haud meta futura
tuæ.

Infludiis tantus fervor tantisque labores
Æternæ fomes à abruque laudis erunt.

Hoc Domino Fratri Helmontium
Ecstaticum feliciter absolventi
aggratulans mittebat Germanus
frater Jodocus Edmundus Co-
hausen Ill. & Excell. DD. Co-
mitis de Manderscheid, Blanc-
kenheim, & Gerolstein per co-
mitatum Gerolsteinensem Archi-
grapharius.

***

In

*In Charissimi D. Parentis Helmontium
Ecstaticum.*

Chare parens quæ te, stupeo! rapit ec-
stasis? & quò?

Pro quanta in *Claro* culmina monte petis!

Sic arcana juvat naturæ pandere & artis,

Ut meliùs Sophicum promoveatur o-
pus?

Mercurii ad cœlum, chemici Titanis ad
orbem

Pandis iter, quò se volvit uterque po-
lus.

Hermetis superare lacus, superare fluentia

Alcæesti mirâ dexteritate doces.

Magna paras, miranda doces, vix visa re-
cludis,

Sat tamen in sophicis famigerata libris.

Hic posuit Spagyria suas celeberrima se-
des,

Hic

Hiè offert raras aurea mensa dapes!

Fons salis hic manat, fons effluit unde pe-
rennis,

Qui mirum laticem fundit & igne mi-
cat.

Ignē gehenneo micat; at non ardet & u-
rit;

Lympha quoque est nullas apta rigare
manus.

Clausa tot hæc seris aperis, caligine tantâ

Obscurata novâ singula luce beas.

Tantæ molis opus, tanti molesque laboris

Helmontem luci restituisse fuit.

Vah opus Herculeum! quod tot sibi ven-
dicat annos

Ignē sub assiduo praxeos & studii.

Jam scio quod verum, *labor improbus om-
nia vincit,*

Et quovis superans entia magna patrat,

Mepræis. ô utinam liceat mihi passibus
æquis,

Atque pari *Coi* filius arte sequi!

Hoc filiali devotione D. Parenti
obtulit Bernardus Engelbertus
Cohausen Med. Pract. Candi-
datus.

PRÆ-

PRÆLOQUIUM.

Candidis & gnavis per ignem naturæ Investigatoribus præjudicio liberis.

Salutem & Sapientiam.

Libellus, quem vides lector Philiatre, titulum præse fert, tibi merito sublimis ideæ auctorem. Debetur enim plurimâ sui parte altioris sanctiorisque Medicinæ consecraneis, & laboriosis per ignem naturæ scrutatoribus. Qui enim neque profundè speculatur, neque speculationes suas vulcâno tradit probandas, ne quæso legat hunc libellum. *Helmontius* non amat vulgus medicorum. Ideo nec ipse placet, nisi indefesso naturæ scrutinio addictis, qui præjudiciis scholasticis cerebrum

**

3

exu-

PRÆLOQUIUM.

exuerunt ; Quia more suo paucis multa dicit, non loquitur illis, qui non intelligunt nisi in multitudine verborum. Loquitur, sed bene exterfis auribus, quibus ne verbum elabatur. Non bruto, simplici, aut semidocto mediocrisque ingenii Lectori profundissimas has, de quibus hic tractatus aget, rerum physicarum sensationes transcripsit, sed in schola Pythagorica, qui sub silentio & idiomate conciso multa intelligunt, versatis. Unde nec mirum, si plurimum iudicio sit Scriptor haud planus, illis nempe, qui sibi bolos volunt præmastigatos, & apertè traditam aliorum sudoribus partam experientiam. Verùm sciunt isti, *Helmontium* fuisse sublimis, talenti virum, qui possedit multum elevati spiritûs penetrantissimi ingenii, auctissimorum sensuum, & profundissimarum sensationum. Transeat illius operum quædam videri scrip-

P R Æ L O Q U I U M.

scripta, ut non intelligantur. Ipsemet enim Tractatu *Arcana Paracelsi* fatetur, artis chymicæ theoremata ex voto obscurari, non quidem ut sciantur, sed potius, ut nesciantur. Tantùm tamen abest, ut consuetus illi laconismus vitio, ut potius gloriæ verti debeat, quia legem sibi fecerat scribendi nihil superflui, & nullis nisi spiritu illustratis, quibus oportet plures res dicere, quàm verba. Fateor sublimiori stylo exarata sunt pleraque illius opera, quàm ut quilibet è trivio lector illorum occultiorum sensum percipiat, utpote quæ Vulcanum exigunt scholiasten & magistrum. Dicere tamen multa bene paucis verbis, majorem meretur gratiam, quàm texere proluxa verborum Syrmata, in quibus non est anima. *Helmontius* delicatos fovens conceptus concisum amat stylum, ast multo sale conditum, ut sapi-

P R Æ L O Q U I U M.

entum palato dumtaxat placeret. Amat stylum non rarò Allegoriis tectum, ut materiæ sublimitati majorem conciliaret venerationem. Obscurus non diffiteor fuit in non paucis ex professo, ne seplasiariis & agyrtis scribere videretur, *Hippocratem* in multis obscurissimum aliosque antiquiores Philosophiæ Antistites in hoc secutus. Unde quod de *Hippocrate* scripsit *Celsus*, id iisdem verbis repeto de *Helmontio*. *Erat in eo verborum pressa proprietas, sententiarum concisa subtilitas, sermonis veneranda antiquitas, & artificii commendabilis dignitas. Aristoteles* in præceptis suis datà operâ obscurior fuit, ut satisfaceret *Alexandro M.* discipulo suo, qui ægrè ferebat alios sibi in scientia pares. Scribere tantùm intelligenti hamus est ingeniosus ad alliciendum universos, quilibet enim se aptum credit ut intelligat, aut nisi sit, saltem

P R Æ L O Q U I U M.

tem ut fiat, allaborat. Quid multa? Helmontii volumina merentur dici, quod plus in iis sit spiritûs, quàm corporis, utpote quæ exaravit non tam atramento quàm pretioso laboris pyrotechnici sudore, ita ut quot paragraphos, tot habeat myſteria, & præcepta, quæ cùm inaudita audiant, potius Medicinæ Oracula appellari merentur.

Ex illis itaque hanc mihi præ reliquis decerpſi particulam, quæ quaſi rudimentum eſt codicis chymico jatrici, & pharmaciae ſublimioris exquisitiorisque compendium, non rapsodiis ſententiarum & aphorismorum turgida, ſed materiis profundiffimi judicii, excultiſſimæ experientiæ, abſolutiſſimæ doctrinæ, non aliunde excerptis, ſed ex ipſo naturæ Promptuario operâ per ignem indefeſſâ, mutuatis reſecta.

Quas igitur ingenioſiſſimæ ejus ſenſationes ſive ſub ecſtaſi ſive ſom-

PRÆLOQUIUM.

nio perceptæ mihi procuderint ideas, proponam, non quidem ipse ecstaticus; sed mente inter vigilandum satis relectâ, manuque pyrotechnicis laboribus non rarò occupatâ. Sub *Helmontii* enim disciplina nemo proficit, nisi simul vulcani ferulam admittat. Non sufficit literis esse doctum, sed etiam igne. Non solus *Parnassus* creat Philosophum, sed & *Vesuvius*. Patescet hinc satis credo intelligentibus, qualem sub paucorum sæpe verborum cortice scientiæ & experientiæ nucleum texerit intimus hic naturæ Consiliarius & fidissimus interpretes.

Emerget hinc spero hoc etiam in publicum utilitatis, ut imposterum medici saltem juniores Philosophi nostri scripta, vera sublimioris Chymiatricæ gazophylacia, ut fortassis à Professore Academico malè informato minori laude mactata, ma-
jo-

P R Æ L O Q U I U M.

jori impofterum in pretio habeant, diligentius luftrent, profundius rimentur, ficque ipfi reapse comperiant, eum licet primo aditu fpinas plantârit, fub iis tamen rofas abfcondiffe. De juventuris autem informatoribus ; qui non verentur voce etiam publicâ *Helmontio* apud fuos auditores vatinianum concitare odium nescio quid fperare liceat. Hi enim dum realia Doctorum inventa capere non poffunt, veræ fapientiæ profeffores ftudiofæ juvenaturi reddunt exofos. Sed mitamus tam fatuos cenfores & infipidos Doctores licet vel magni Profeffores audiant, jam enim pridem ex illis funt, quibus natura dixit : *Nescio vos.* Meam autem qualemcunque in hac *medicamentorum poteftate revifa* præftitam operam fatis eft, fi pauci aftiment, ii nempe ; quibus lubido eft, fcritari, operari

P R Æ L O Q U I U M.

rari , periclitari. His enim naturæ
claves *Helmontius* fabricatus est
quas ubi reposuerit , detexi. Non
verò omnes Doctoris nostri Ecsta-
tici sensationes sed tantum præci-
puas & Chymicas potissimum elu-
cidare conatus sum , quorum nu-
merum sistet Elenchus sectioni se-
cundæ præmissus. Huic vestibulo
vero tabellam appendimus Magni
Helmonti meritis debitam.

Philatre Lector,
Titulus, quem legis, homo est Ecstasticus,
Corporetenus dormiens,
Sed intellectualiter vigilans,
Miras videns abstractâ mente ideas,
Mira experiens sensa , quæ mundo annun-
ciat.

Ita & intellige,
Quid sibi velit hæc Ecstasis,
Cui Epigraphe:

POTESTAS MEDICAMINUM.

Sub

PRÆLOQUIUM.

Sub somno sensit non falsitates sed scienti-
ficas notiones.

(Nox enim nocti indicat scientiam

Non phantasiæ Ludibria.

Sed realia Philosophiæ Dogmata,

Paradoxa quidem, sed non cacodoxa.

Abi Invidia Momi & Zoili ignorantia.

Quanquam bonus quandoque dormitet
Homerus,

Non dormitavit *Helmontius,*

Hæc videns.

Vidit dormiens sed vigilans scripsit,
In Lumine naturæ non Endymion, sed
Argus.

Cui non fuit professor *Morpheus,*

Sed sublimioris ordinis spiritus

Subter quietem magister.

Ergo non ideas crede, non somnium, non
Ecstasin, sed omnia.

Helmontio da gloriam.

Quod ab aliis nunquam sensata senserit dor-
miens,

Quæ nescivit antiquitas vigilans.

Tu

PRÆLOQUIUM.

Tu quisquis es naturæ scrutator.
I nunc, atque etiam dormi,
Si somnus talia pandit arcana,
Qualia vix discit vigil.
Scilicet, quantumvis molli haud recubet
grabato,
Hos tamen in somno veneranda scientia
quærit,
Naturæ quos vult abdita scire polus.

ER-

Errata Typographica.

Pag. 1.	lin. 20.	<i>pertractatarum.</i>	lege <i>peractatarum.</i>
3	l.	21 <i>res Persarum.</i>	l. <i>respersarum.</i>
4	l.	1 <i>denide.</i>	l. <i>deinde.</i>
12	l.	22 <i>ingraos.</i>	l. <i>ingratos.</i>
16	l.	5 <i>calce.</i>	l. <i>calice.</i>
22	l.	2 <i>artibus.</i>	l. <i>entibus.</i>
23	l.	3 <i>polius.</i>	l. <i>potitus.</i>
37	l.	15 <i>aliasque negat.</i>	
43	l.	12 <i>chymicam.</i>	l. <i>chymiam.</i>
50	l.	5 & 6 <i>sunt.</i>	l. <i>sint.</i>
51	l.	14 <i>illa.</i>	l. <i>illas.</i>
	l.	15 <i>hoc.</i>	l. <i>hæc.</i>
	l.	24 <i>medici.</i>	l. <i>medica.</i>
52	l.	29 <i>mutum.</i>	l. <i>motum.</i>
54	l.	5 <i>spiritum.</i>	l. <i>spirituum.</i>
58	l.	11 <i>mixt.</i>	l. <i>mixti.</i>
59	l.	32 <i>laxative adjuncta.</i>	l. <i>laxativo adjuncto.</i>
65	l.	5 <i>volatilisata.</i>	l. <i>volatilifata.</i>
76	l.	73 <i>habebit.</i>	l. <i>habebis.</i>
78	l.	29 <i>sol est.</i>	l. <i>sal est.</i>
82	l.	12 <i>dele sed-in.</i>	
88	l.	1 <i>detigit.</i>	l. <i>dirigit.</i>
89	l.	<i>ultima veneri.</i>	l. <i>venerii.</i>
92	l.	8 <i>ex.</i>	l. <i>&.</i>
95	l.	28 <i>clavos.</i>	l. <i>claves.</i>
108	l.	10 <i>Xylocheni.</i>	l. <i>Xylohbeni.</i>
120	l.	15 <i>volvuntur.</i>	l. <i>involvuntur.</i>
121	l.	14 <i>à nullis.</i>	l. <i>à nonnullis.</i>
125	l.	16 <i>tinnabula.</i>	l. <i>tintinabula.</i>
136	l.	7 <i>in arena Silicibus.</i>	l. <i>in arena Silicibus.</i>
137	l.	10 <i>Basitcone.</i>	l. <i>Basilicone.</i>
140	l.	<i>ult. comprimatur.</i>	l. <i>comprimatur.</i>
143	l.	25 <i>fluxu.</i>	l. <i>fluxus.</i>
147	l.	9 <i>vina.</i>	l. <i>ima.</i>
153	l.	2 <i>conarem.</i>	l. <i>conarer.</i>
155	l.	5 <i>operiuntur.</i>	l. <i>aperiuntur.</i>
156	l.	<i>ult. dotata.</i>	l. <i>dotatum.</i>
160	l.	27 <i>adgnator.</i>	l. <i>adynaton.</i>
127	l.	6 <i>videre.</i>	l. <i>ridere.</i>
173	l.	<i>ult. corrosivum aurum.</i>	l. <i>auri.</i>
178	l.	1 <i>tentatur.</i>	l. <i>testatur.</i>
185	l.	31 <i>juxta erat.</i>	l. <i>jussa erat.</i>
190	l.	31 <i>visionum.</i>	l. <i>viscerum.</i>

Pag. 191 lin. 19 *cersum.*
tonicorum.

lége *cenfum.*

196 l. 1 *arnesia.*
 l. 10 *Marvello.*
 200 l. 10 *unerari.*
 214 l. 25 *coro.*
 221 l. 16 *indo.*
 222 l. 31 *ahoræa.*
sui.
 231 l. 1 *Herculem.*
 247 l. 5 *et.*
 160 l. *penult.comminutus.*
 262 l. 18 *se.*
 265 l. 18 *agnaton.*
 272 l. 16 *legionem.*
 277 l. 12 *auctissimus.*
 281 l. 18 *conestionem.*
 285 l. 17 *Pausaleon.*
 293 l. 1 *dici.*
potius fieri.
 296 l. 13 *an sal.*
 301 l. 2 *arsenium.*
 319 l. 9 *taxationem.*
 322 l. 13 *multitudine.*
 329 l. 7 *ad justum.*
 l. 17 *fabrillas.*

l. *toxicorum.*
 l. *Farnesia.*
 l. *Maxvello.*
 l. *morari.*
 l. *cono.*
 l. *ludo.*
 l. *aporrhœa.*
 l. *cui.*
 l. *Herculeum.*
 l. *est.*
 l. *comminutas.*
 l. *scilicet.*
 l. *adynaton.*
 l. *regionem.*
 l. *acutissimus.*
 l. *confectionem.*
 l. *Pantaleo.*
 l. *distillari.*
 l. *potius lento.*
 l. *an sol.*
 l. *arsenicum.*
 l. *laxationem.*
 l. *multitudini.*
 l. *ad gustum.*
 l. *fibrillas.*

Cætera, quæ oculorum aciem fugerunt, L. B.
 suâ dexteritate corrigat.

P O.

POTESTAS MEDICAMINUM

REVIS A.

SECTIO PRIMA.

*Visio Somnialis sive Ecstatica Helmontii
explicata.*

Sopitis corporis obdormientis externis sensibus non cessat mens vigilare, neque phantasia & memoria penitus feriantur. Unde variae sunt visionum in somno fortes. Aliis serio monemur. Sic *Galenus l. 9. meth. c. 4.* refert, se patris sui evidenti insomnio admonitum ad medicinam excolendam devenisse; sed pro dolo in ejus ruinam, neglectis antiquissimae artis Hippocraticae veris solidisque fundamentis. Aliis ludimur. sic:

*Venator defessa thoro dum membra reponit,
Mens tamen ad sylvas & sua lustra redit.*

Diurnorum negotiorum at speculationum irrequieta sollicitudo rerum pertractatarum ideas adhuc subter quietem volvit, non tantum in iis, qui occupantur seriis, sed etiam qui ludicris & nugis, juxta illud *Claudiani in Praefat. ad Honor.*

2 POTESTAS MEDICAMINUM

*Omnia quæ sensu voluntur vota diurno,
Pectore sopito reddit amica quies.*

Philosophicus ingeniosissimi *Sendivogii* Dialogus elegantem sistit prosopopæiam somniantis Alchymistæ, cum stercore porcino mercurium in aurum figere tentantis. Miseri auripetæ! qui dum vigiles somniant, quid mirum, quando totos dies atque noctes phantasticis spe & superbiâ turgidis conceptuum auriferorum imaginibus inane cerebrum divexantes, & plus quàm Sisyphiis laboribus defatigati, nolentes volentes in somnum prolabuntur, quòd eorum phantasia nondum tranquilla redeat ad Vulcani officinas, stet ad fornaces, figat mercurium, & multa millia imperfectorum metallorum pondera, imò totum mare mediterraneum (:ut stolidè promittit *Johannes de Fontina*, si metallicum foret :) unico grano lapidis in aurum obryzum convertere allaboret. Unde jam quidam se *Cræso* ditiores in somnio reputantes. præ gaudio tripudiant, in clamores exfurgunt, atque ita semetipsos rursus excitando ex somniatâ hac felicitate veræ per evigilationem paupertatis & indigentiae realitati restituunt. nempe in *Vanum* laboraverunt, qui quæsiverunt eum, dormierunt somnum suum, & evigilantes nihil invenerunt in manibus suis.

*Maxima pars hominum vano delusa sopore,
(:Irrita dum Morpheus portis effundit eburnis
Somnia:) fallacis fortunæ dona per umbras*

Aut

REVISA. SECTIO PRIMA. 8

*Aut videt, aut vidisse putat, frustrataque tendis
Brachia in amplexum, fugientia gaudia cap-
tans.*

*Aut bilares inter mensas spumantia potat
Massica, deliciisque famem procul arcet opimis.
At simul excussi ut fugiunt ludibria somni,
Mox eadem notat ora fames, aretque sub ima
Fauce sitis, vilique domo stabulatur egestas.*

Ita est. quisquis amat sibi somnia fingit. Verumtamen dari quoque visiones somniales magistras, in rerum incognitarum scientiam perducentes, extra dubium est, siue per species rerum proprias, siue per symbolicas ænigmati- casque imagines abditarum rerum sensus communicetur. Ut alias sacri codicis histo- rias de *Pharaone*, & Patriarcha *Iosepho*, qui- bus per figuratas imagines rerum futurarum veritas proposita fuit, silentio præteream, somniorum quæ erudiunt exemplum præbet Patriarcha *Jacob*, qui methodum procuranda- rum pecudum maculis res Persarum doctus fu- it in somnio. *Genes.* 31: 10. Memoratu digna est elegans, *Hippocrati* nostro per fictas perso- nas objecta visio somnialis. Hic ab *Abderitis* ad *Democritum* insaniam, ut putabant, labo- rantem sanandum postulatus viam parabat. cum *Æsculapium* serpentibus pixidibusque me- dicis vallatum adesse conspicit, quem pro sub- sidio compellatum respondere credidit: nihil in præsens illo opus esse, hanc tantum comi- tem Deam acciperet. Conversus mulierem au- gustâ staturâ radiantibus micantem oculis intuetur, quæ αἰνόςτιαν se diceret prævia ad

4 POTESTAS MEDICAMINUM

Democritum comes. Alia denique se obtulit, *Δόξα* vocabant, quæ audaciori vultu *Abderitarum* se esse sociam afferebat. Unde intellexit *Hippocrates* rebus se medicis seu *Æsculapii* ope apud *Democritum* non egere, in cuius rei testimonium veritatem acciperet à Deo comitem, cum *Opinio* morbi tantum *Abderitas* teneat, sicut *Hippocrates* ipse exponit *Epist. ad Philippum*. *Abderitæ* solâ opinione sapientiæ ducti *Democriticæ* disciplinæ parum capaces malè arbitrabantur insanire Philosophum, qui contra veritatem erat instructus.

Joannes de Rupecissa, ut alios ejusdem classis præteream, jactitavit per somnium arcani philosophici notitiam se accepisse. Non raro enim, inquit *Helmontius* in *Præfat. ad Tr. de lithiasi*, quis mediis demersus somniis exemplo cognitionem concipit, quam nunquam erat vigil affecutus. Unde & per illa artificialem scientiarum occultarum Venationem pollicetur. Inprimis autem Ecstaticus mentis raptus in sublimium rerum notitiam deducit: licet enim sub vigiliis ineffabile sit lumen intellectuale, scientia tamen boni & mali esu pomi acquisita illud densâ involvit caligine, affundit subdola & incerta ratio ultiores nebulas, & mendax phantasia tantum non ipsâ nocte involvit. His autem omnibus tantisper denudatur intellectus in puncto transmigrationis ecstaticæ, quando mens immortalis ab omni potestate inferiore extricata, à phantasiæ ludibriis remota, imò super omnem rationis ambitum elevata immortalis lucis suæ radium quasi in conum convertrando obscurissima cla-

REVISA. SECTIO PRIMA.

5

clarius videt, quam quando cum integro rationis & sensuum procinctu & satellitio ad rei essentiam pervestigandam magno se labore componit. Verum singularis illa & rara est gratia paucissimis concessa. Unde Deus postquam apud *Joel* c. 2: 28. Dixisset super omnem carnem se spiritum suum effusurum, illud velut singulare favoris sui in illos argumentum adjecit: *senes vestri somnia somniant* (:scilicet tanquam periti sapientes eorumque interpretes:) & *juvenes vestri visiones videbunt*: fortassis sine ænigmatē, ut quia rudes sunt, illas comprehendant.

Non texam hic catalogum eorum, qui insolitā hac viā ad desiderabile illud rerum scibile devenerunt. Unicus ex antiquissimis sufficiat *Hermes Trismegistus*, qui sub tali mentis abstractione tres facies vidit in uno patre, multaque admiranda. Audiamus in *Poemandro* loquentem: *Cum aliquando, cogitarem circa entia, & elevatā mente valde Jovitis corporis mei sensibus, veluti qui somno sunt gravati ex cibi satietate vel corporis labore, visus sum videre quendam permagnum mensurā indefinitā vocare meum nomen, & mihi dicere, quid vis audire & inspicere? & quid mente concipiens discere & cognoscere? Ajo ego, Tu vero quis es? Ego equidem inquit, sum Poemander, meus ejus, qui Dominus est. Novi quid velis, & tecum sum ubique. Dico ego: discere volo entia & intelligere eorum naturam & cognoscere Deum. quomodo? dixi audire volo. inquit, me rursus habe mente tuā, quaecunque vis discere, ego te docebo* Cum hoc dixisset, mutatus est formā, &

A 3

illi

6 POTESTAS MEDICAMINUM

illico mihi cuncta aperta sunt momento. ita Trismegistus Tritemius in sua Physica chymica statuit corpora nostra voluntariè mori posse manente vitâ naturali, spiritusque nostros five animas intellectualiter, ac supra naturam à suis corporibus distrahi non dissoluto vinculo physico, & hoc profundè cogitando, meditando, terrena despiciendo, coelestia speculando.

Helmontius quoque animo terrestrium speculatione haud contento interdum se corporeis propemodum vinculis exemit, ut intellectûs sublimitate indagaret, quæ sensu assequi non licebat. Unde similes mentis concentrationes & visiones à lumine gratiæ plures obtinuit, quibus rei quæsitæ quidditates plerumque sub ænigmatis pallio tectas vel confusas, plurimumque adhuc pluralitatibus ac altereitatibus obnoxias per varias adumbratas occultæ veritatis imagines acquisivit, prægressis præcipuè quærendi adminiculis, adnexisque orandi subsidiis & aliis. Ut ipsemet Tr. *Venatio scientiarum* § 42 de se fatetur. Has inter non postrema est præsens hæc Ecstasis, sub titulo: **POTESTAS MEDICAMINUM**, reconditis abstrusarum rerum notionibus referta. Cujus in præsentia agam interpretem, licet in secretis visionum somnialium detegendis nec sim *Daniel* neque *Oedipus*.

Toparcha noster *Merodensis* relictâ coeterarum professionum foece, ut ipse vocat, ad solam pyrotechniam seu philosophiam & medicinam per ignem reformandam vocatus, rigidus erat scholarum tum temporis adhuc peni-

nitus Galenicarum censor & Aristotelis Aristarchus. Unde quidem ob magni genii & ingenii stupenda talenta ex una parte fortunam sibi tributariam & famam maximè applaudentem habebat, ex altera verò potentem invidiam, virtutis comitem, Capitalium ex Aristotelis & Galeni castris inimicorum, furentem, execrantem, & horribili conjuratorum agmine insectantem. Quas acerbissimas sibi suisque tam famæ quam bonis non parum noxias adversitates, & tribulationes dum aliquando altius pensitaret, pro iis in vitis sanctorum, seu potius ipsis exemplaribus angustiis Dei filii juvamentum & lenimentum quærens, inque illis solatium singulare & magnum inveniens, raptus est in Ecstasin, sequentis visionis intellectualis authorem, quam his verbis describit:

Itaque semel defessus refectusque subito magna consolatione velut in somnum delapsus vidi me in quadam Regia artificiiis humanis superiore. Erat autem ibi excelsus thronus, circumcinctus inaccessibili spirituum lumine. Qui autem in throni solio sedebat vocatur: EST. & scabellum pedum suorum NATURA. Janitor aula dicebatur INTELLECTUS. Qui sine loquela porrigebat mihi libellum ex opaco electro, cuius nomen erat GEMMA ROSÆ NONDUM APERTÆ. Et quanquam janitor vocem non daret, scivi tamen istum libellum mihi devorandum. Extendi manum, comedi illum, eratque saporis austeri & terrestris, ut quasi laryngem mihi præcluderet, sic ut ingenti tardi-

8 POTESTAS MEDICAMINUM

tate laboris illum deglutirem Unde dein totum
 mihi caput visum fuit velut diaphanum. Tum
 dein alter spiritus superioris ordinis dedit mihi
 lagenam, in quâ erat unius verbi **IGNIS-A-**
QUA. Nomen prorsus simplex, singulare, in-
 declinabile, inseparabile, immutabile & immor-
 tale. Nescivi autem quid mihi negotii esset cum
 eo. Nec aliquid de eo desuper audiui, & præ
 pavoris magnitudine fauces mihi præcludebantur,
 ac vox faucibus hæsit. Tandem justâ veneratione
 ante thronum peractâ conatus sum multipliciter
 experiri, quidnam lagena contineret. Ecce præ fo-
 ribus aulæ erat Pyrotechnia anus alacris clavi-
 gera, quæ seras non aperiebat foris, nisi intus
 janitor prius pessulum subduxisset Quod non
 tentabat nisi signo à throni lumine sibi dato. Pul-
 santibus autem ad fores respondebat tacente Cla-
 vigerâ Janitor: **NESCIO VOS.** Qui vero per
 cancellos fenestrarum inspicere tentabant, à te-
 nebris percussi decidebant, dein vesani plures cir-
 cum errabant magna pollicentes sine basi. Ste-
 ti dudum silens, mox deduxit me manus, cujus
 reliquum de corpore non videbam, ad hortum
 amœnum. Ubi repente me adoriebantur omnia
 simplicia, tanquam per se quodlibet esset singu-
 lare. In quo insultu sentiebam Universa mundi
 simplicia, non quidem quasi qualitates illorum
 agerent in me (:non enim unus satis fuisssem om-
 nibus tolerandis:) velut illorum objectum, sed
 singula in me tanquam theatro videbantur suas
 repræsentare scenas. Atque utinam illas bene
 salamo explicem. sensi inprimis &c

Hæc Helmontii de sua visione Ecstaticâ re-
 latio

* Textus
 habet:

præpavo-
 re magni-
 tudinis,
 quod for-
 tè sphal-
 ma typo-
 graphi-
 cum.

REVISA. SECTIO PRIMA.

latio hominis quasi delirantis confusa, nec sibi connexa locutio videri posset lectori simplici, ita miræ rerum ideæ miscentur. Abstrusum itaque illius sensum Sapientibus nunc aperiam, ut videant, quanta & quàm sublimium in illa conceptum sit exactitudo. Singula visionis capita accuratissimè excutiemus, & quantum licet profundissimè rimabimur.

REGIA HUMANIS ARTIFICIIS SUPERIOR est amplissimum hoc Universi theatrum, & inprimis spectabilis illa mundi superioris siderio-cælestis regio, artificiis humanis superior, utpote supremi Architecti potentissimo digito ita constructa, ut omnia sub & in illa exclament voce indefessa: *Regem cui omnia vivunt, venite adoremus.* Illa est Regia, de qua occinit Poëta: *l. 2. Metamorph.*

*Regia solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro flammisque imitante pyro
rope &c.*

EXCELSUS THRONUS CIRCUMCINCTUS INACCESSIBILI SPIRITUUM LUMINE. Sol est omnis luminis, caloris, vitæ, & virtutum fons inexhaustus, in immenso illo coeli expanso innumero ignium & luminum satellitio stipatus, Homini inaccessibleis corpore atque mente, (:Divinitatis quippe symbolum ac index:) cujus naturam & essentiam illa nunquam nisi aliquando abstracta in æternæ beatitatis & perfectæ cognitionis statu comprehendere poterit. Thronus est,

10 POTESTAS MEDICAMINUM

nempe illius *qui posuit in sole suum tabernaculum*. Psalm 18. & *qui est amictus lumine sicut vestimento*. Psalm 131. & *qui habitat lumen inaccessibile, quod nullus hominum potest videre*. Timoth. 6. *Ipse enim ignis consumens est*. Deuteronom. c. 14.

QUI AUTEM IN THRONE SOLIO SEDEBAT, VOCATUR, EST. Suprema in solari folio residens adorabilis Majestas, nullam sui admittit definitionem, ideoque non aptiori intelligitur aut indicatur verbo, quam illo substantivo *Est*. Qui ipse dicit *Ego sum, qui sum* unde & divinus Vates ait. *Tu autem ipse idem ES*. ut & Jobus. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine, nonne Tu, qui solus ES?* ipse est Verum *EST*, vera rerum omnium Essentia, qui ut *Trismegistus* Christianè loquitur, est principium & spiritus, & natura, & operatio, & necessitas & finis, & renovatio rerum omnium. Supremum hoc ens five *SUPER-ENS*, ut vocat D. *Dyonisius*, in Throno inaccessibili spirituum lumine circumcincto residet, cujus Essentia est lux immensa, cujus potestas omnipotentia, cujus voluntas Bonum perfectum & opus absolutum, cujus Majestas abyssus gloriæ profundissima. Æternum hoc & infinitum Bonum *EST*, & tu Athee dubitas? vides artificiiis humanis superiorem terræ coeli-que regiam, & de Rege dubitas? vides indies excelsum thronum inaccessibili spirituum lumine circumcinctum, & in illius folio neminem residere putas? Deus *Est* & verius, quam omne est. Dementia & malitia tua est, quæ
huic

huic SOLI EST é diametro opponitur. Vel
 ipsis Gentilibus major fuit Numinis venera-
 tio, dum etiam scriptis agnitionem illius *Est*
 publicé professi sunt. *Plutarchus Tr. Osirid.*
 scribit in Ægypti Civitate *Lais* dicta in tem-
 plo *Minervæ* talem inscriptionem extitisse:
Ego sum omne, quod fuit, & quod est, &
quod erit, & nemo mortalium adhuc meum
velum detexit imò quod majus est, ait duas
 primas literas sacrosancti Tetragrammati
JEHOVAH transpositas nempe *EJ* nil aliud
 significare, quàm *TU ES*, quod tamen ma-
 gis ex fonte Mosaico quàm cabalino videtur
 hausisse. Quamvis etiam in secretis cabalæ,
 ut scribit *Vigener* de igne & sale c. 52. sacro-
 sanctum & ineffabile Tetragrammaton *JE-*
HOVAH in se comprehendat omne quod fuit,
Est, & erit. verum *Vir insipiens non cogno-*
scet, & stultus non intelliget hæc. Psalm. 92.

ET SCABELLUM SUORUM NATU-
 RA. Ter gloriosus rerum Conditor & Conser-
 vator, Natura prima naturans naturam secun-
 dam naturatam sibi ministram condidit suoque
 subjecit nutui, ita ut per *Velle Dei* in creatu-
 ris sat aptè à nonnullis sit descripta. Scabel-
 lum ergo throni est natura, cui insistit Crea-
 tor Dominus. Naturæ enim periti concludunt
 Naturam esse Spiritum illum universi, sive lucis
 in principio creatæ & in solare corpus contrac-
 tæ virtutem vivificam, secretâ fœcunditate do-
 tatam, per omnia sublunaria largè diffusam;
 omniaque & singula in mundo materiali secreto
 & perenni quodam actu secundum genus suum
 moventem ex ordinatione & jussu illius, qui in
 throno sedet. In cujus circuitu (:teste Myste-
 rio-

riorum Divinorum Archipræsule Joanne. Quatuor (: Apocalypf. 4.) animalia singula alas sex habentia sine requie die ac nocte dicunt, *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Sanctus Deus, Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est.* Tu verò Athee naturam credis, & de Naturante dubitas? Necesse est ut aut naturam neges, aut ejus Autorem admittas, aut illam ipsam pro Deo habeas, quæ tamen est dumtaxat scabellum pedum illius juxta illud *Isaiæ 66. Coelum est mea sedes, & terra scabellum pedum meorum.*

Ingeniosè fabulatur *Raymundus Lullius*, naturam sibi aliquando, manifestè apparuisse, & tam profundè flevisse, ut nullus esset illam videns, quin compassione moveretur, ac ipsius amore à fletu retardaretur. Fletus & gemitus causa erat, quod instrumenta naturæ, quibus omnia format per licentiam Dei, Magistri sui ipsi concessa, nonnulli auferre & surripere conentur. Confer *Ejus Theoric. c. 1.* Verior sanè naturæ dolor est & gemitus, dari ingraos mundi hospites, qui naturæ suum Dominum & Rectorem adimant, & thronum hunc sine præfide vacuum constituunt.

JANITOR AULÆ DICEBATUR INTELLECTUS. Per hunc enim gratiæ lumine illustratum accessum & introitum habemus ad coelestis aulæ ejusque supremi Moderatoris cognitionem. In intellectu panditur janua aulæ lucis, quâ à posteriori Deum dari cognoscimus: *per Creaturam enim Creator intelligitur*, inquit *S. Augustinus*, & per Creatorem in rerum creatarum cognitionem devenimus. Deus enim solus est verum lumen, à quo fides & omnis

REVISA. SECTIO PRIMA.

13

nis cognitio, quâ intellectus noster potest illustrari derivatur; secundum illud *Jobi*. *Deus operit lumen in manibus suis, & jubet ut denuo redeat & se manifestat de illo annunciat illis, quos amat; ut possint ascendere ad illud.* Quod & jam Gentilis novit *Zoroaster*. Oportet inquit te ad verum lumen ascendere, & ad radios claros patris tui, qui animam tuam tibi misit, multo intellectu vestitam

Hæ itaque erant *Helmontii* Theses præliminares quas de supremo naturæ mobili Eum oportebat firmare loco Disputationis inauguralis, priusquam glorioso Adeptorum albo per hanc visionem intellectualem solenniter inscriberetur, & promotionis insignia, lagenamque, in qua erat *Ignis Aqua*, consequeretur. Prima ergo thesis erat. Existere supremum & universale Ens. Hoc enim qui negat, nequit Philosophari, cum negatâ primâ rerum causâ harum initia & fines cessent. Remotio primæ causæ res omnes facit contingentes. Contingentium autem incertus est eventus; neque causa constans, quod enim hujus nunc contingenter evenientis causa est, non potest esse causa alio tempore contingentis. Ubi autem nulla rerum est certitudo & constantia, ibi nullum philosophiæ & pyrotechniæ est fundamentum. Nullus ergo Atheus potest esse Philosophus, sicut compertum est nullum verum Philosophum fuisse Atheum.

Morem in hoc secutus est *Helmontius* antiquissimorum Philosophorum, qui plerique à confessione supremi Numinis, opera sua inchoarunt unde in famosâ ista Philosophorum Synodo *Pythagoras* magna emphasi orditur: *Dico Deum ante omnia fuisse, cum quo nihil fuit ante cum fuit & ideo hoc dico, ut opinionem vestram robo-*

rem

24 POTESTAS MEDICAMINUM

rem de Elementis, de arcanis, & scientia sacra ad quam Ratio non pervenit nisi annuente Deo. Non communius de Philosophis Chymicis diceretur est, quam quod sint Athei, unde & inter recentiores hujus classis Scriptores, quo hanc à se maculam avertant, plures invenias publicam de Deo Fidei professionem suis tractatibus inseruisse. pro Exemplo sit *Beccherus*, qui in *supplemento physicae subterraneae secundo*. The-
sim suam primam pro transmutationis metalli-
cæ necessitate & connexionem cum universo natu-
ræ cursu hanc ponit: *Datur Deus, unde om-
nium rerum vita, ex qua motus, ex hoc actio
& passio, hinc alteratio, unde omnium corpo-
rum & rerum, etiam metallorum transmutatio.*
Quod fusius conatus est demonstrare. Merito igitur *Helmontius* in hac visione Philosophiæ Adep-
tæ Candidatus primam à Deo thesin exortus est.

A Deo ad naturam descendit, per quam nempe ad illum ascenditur. Quò altius enim descendimus in contemplationem & cognitionem naturæ, ex eò propius ascendimus ad ejus Authorem. Natura ergo cum Creatoris scabellum sit, creaturæ intellectualis primus post fidem gradus est ad Dei agnitionem & veram Philosophiam. Unde Apostolus Rom. I. 20, ait. *Invisibilia Dei, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspici, sempiternam quoque ejus virtutem & divinitatem* Quod etiam non ignoravit Sapiens. 13:5. Ubi effatur: *A magnitudine speciei; & creaturæ cognoscibiliter poterit Creator horum videri.* In primis verò ex excelsa illo throno, inaccessiblei spirituum lumine cincto, residentis in eo Majestatica potentia, luce clarius cognoscitur. Sol
nam

namque cujus luce nil purius, incorruptibilius incomprehensibilis, æterni illius Triunus Luminis, gignentis, geniti; & procedentis, imaginem gestat.

Qui Spiritum illum universalem in luce habitantem & à sole ceu ejus fonte in mundum sublunarem defluum, omnium spirituum promotorem, excitatorem, rectorem, verbo, totius macrocosmi Oeconomum, à tot magnis Philosophis assertum non admittit, neque agnoscit, extra solis regiam. & Sophiæ palatium manet exclusus. Ignorat enim Monadem Hermeticam, rem illam unam ab Uno, per quod Unum sunt omnia, ex qua ut *Hermes* inquit *meditatione Unius & adaptatione creata sunt omnia*. Proponit ergo in hac visione præliminariter *Helmontius* Tria, Deum, Naturam, Solem, circa quorum mysteria tam sacra quam prophana versatur Sapientia. Ad artem nunc pergat sive experientiam, quâ veluti lapide lydio examinandi sunt sophiæ Candidati.

QUISINE LOQUELA PORRIGEBAT MIHI LIBELLUM EX OPACO ELECTRO, CUJUS NOMEN ERAT GEMMA ROSÆ NONDUM APERTÆ. Intellectus id est agnitio summi Boni supercoelestis deduxit illum in cognitionem summi boni terrestris, quando porrectus est *Libellus*, id est materia involuta, implicata, compacta *ex Opaco Electro* id est, ex Electro minerali immaturo, per quod primateriale subjectum *Ignis-Aqua* indigitatur. Appellatur *opacum*, quia obscuris involutum tenebris in massa primordiali chaotica delitescit. *Electrum* hoc opacum est in indagine, opacum in compositione, opacum in

16 POTESTAS MEDICAMINUM

in elaboratione. Cuius inscriptio symbolica est : *Gemma rosæ nondum apertæ* , quia sub sua viriditate claudit summam rubedinem , sicuti gemma rosæ , exterius licet viridi & immaturo calce amicta intus purpuram continet. Gemma rosæ vegetabilis nondum apertæ caloris solaris benignos influxus præstolatur , ut in calathum fundatur orbis , & tota rubentium foliorum pandatur ambitione. Ita subjectum illud ab Ecstatico nostro intellectua-liter visum immaturum est , ut tamen vegetari & crescere possit , amicabilem exigit caloris fotum , priusquam apertum tincturâ plus quàm coccineâ rosam æmuletur. De hoc Electro locuta est Sybilla apud Moronem

*Latet arbore opacâ
Aureus & foliis & lento vimine ramus.*

Libellus ex foliis componitur , nec minus ex foliis constat rosa , ita ut utroque aptè designetur subjectum philosophicum , sive jam aureum *Comitis Trevisani* libellum parabolicum sive mysticam Adeptorum rosam cum *Basilio Valentino* intellexeris. *Apulejus* tot annis sub asini aurei specie oberrans tandem solummodo rosâ rubeâ repertâ & degustatâ in speciem humanam redit. Verus typus chymicastrorum sub asini specie id est , sub ignorantia crassæ nubilo oberrantium , quibus si daretur electricam hanc rosam invenire ac degustare , ad sanio rem mentem utique redirent. Desiderabunt hi itaque scire , quo stipite ista rosæ gemma propullulet. Non dixit *Helmontius* , neque ego hic dixero. *Cnœlius* per id intelligit Antimonium immaturum , cu-
jus

jus sapor est austerus & terrestris, ex quo ignem Philosophicum elici sibi persuasit. Autor *arcæ Arcani* magnesiæ saturninæ pro illa venditat. Neutri consenserim. Allubescit mihi hæc paraphrasis. *Electrum Opacum* est magnesiæ quædam singularissimæ inventionis, & arcanissimæ compositionis, solis & lunæ impressione spiritualiter imprægnata, cruda quidem & arsenicalis, sed per ignem coaptanda, ut inde gemma rosæ & rosa vitæ progerminetur.

ET QUANQUAM JANITOR VOCEM NON DARET, SCIVI TAMEN IPSUM LIBELLUM MIHI DEVORANDUM. Etiam sacri mysteriarchæ per symbolum libri sibi ad comedendum traditi abstrusarum rerum revelationes indicârunt. Ita *Ezechiel* c. 2. refert hæc sibi verba dicta: *Aperi os tuum & comede, quodcunque ego do tibi: Et vidi, & ecce manus missa ad me, in qua involutus liber & expandit illum coram me, qui erat scriptus intus & foris. Et c. 3. Aperui os meum & cibavit me volumine illo, & dixit ad me: Fili hominis, venter tuus comedet, & viscera tua complebuntur volumine isto, quod ego do tibi, & comedi illud, & factum est in ore meo, sicut mel dulce.* Hoc itaque sub typo indicatum *Helmontio*, quod in *Electro* porrecto ipsi esset pro obtinendo adeptorum gradu edendum magisterii specimen, quod esset devorandus libellus, idest, subjectum illud instar cibi comminuendum, terendum, dissolvendum, digerendum, atque maturandum, ut opacum illud *electrum* acquirat fulgorem instar illius apud *Ezechielem* c. 1. de quo inquit: *Vidi quasi speciem*

B

18 POTESTAS MEDICAMINUM

ciem electri velut aspectum ignis intrinsecus ejus per circuitum.

EXTENDI MANUM, COMEDI ILLUM, ERATQUE SAPORIS AUSTERI ET TERRESTRIS, UT QUASI LARYNGEM MIHI PRÆCLUDERET SIC UT INGENTI TARDITATE LABORIS ILLUM DEGLUTIREM. Apprehendit ergo Candidatus noster indigitatam materiam, fermentationisque, solutionis, ac digestionis laboribus, per conestionem aptè signatis; præparavit, & in illa invenit saporis terrestrem austerum, idque realiter citra metaphoram. Est enim fructus immaturus, saporis valde pontici, ut re ipsa incautius degustanti & deglutienti fauces possit præcludere. Adepti manifestam nocendi potentiam, imò in cruditate malignitatem arsenicalem illi subjecto univocè ascribunt, ita ut ne quidem sine offensa lingua degustari, nedum sine vitæ periculo intra corpus assumi queat. Et hæc ad litteram. In sensu autem mystico & laboris tarditas & tædium atque molestia in hoc Electro præparando intelliguntur. Multum enim diuque expectandum est, priusquam deglutiat, id est, terra ab aqua absorbeatur, ut unum fiant indivisibile, & ex utroque ens inseparabile & immortale. Unde quotquot sunt Philosophi, Herculeum hunc vocant laborem, in quo exantlando incredibilem inculcant patientiam, *non enim, ait Hermes, hic animæ & labori parcendum est.*

UNDE DEIN TOTUM MIHI CAPUT VISUM FUIT VELUTI DIAPHANUM.
Ex

Ex electo opaco non exsplendescit lumen nisi occultum manifestetur. Gemmâ enim rosæ apertâ ejusque interiori extraverso fugatæ sunt ex intellectu nostri Ecstatici ignorantia tenebræ juxta Effatum Hermetis : *ideo fugiet à te omnis obscuritas.* Ezechiel comesto libro faciem obtinuit adamantinam. Helmontius tale cerebrum. Vel ipsa superficialis primordialis & Chaotici subjecti Philosophici, licet tenebroso agnitio intellectui lucem suffundit ad intimiorem naturæ pervestigationem. Hoc autem ignorato, non nisi meræ & plus quàm Cymmeriæ tenebræ in Philosophorum scriptis ubique palpantur. Simili visione intellectuali licet parabolicâ gavissus est Anonymus *Philaletha* in *Declar. 6. prim. Port. Riplæi cap. de Calcinat.* recensens naturam reginam apprimè ornatam suo infidentem folio sibi porrexisset eximium libellum ad comedendum, quo comesto sibi intellectus veluti à lumine accensus & illustratus fuerit, ut omnia perfectè cognoverit, omnesque naturæ Palatii portæ sibi apertæ & reclusæ fuerint. Ita & olim Ezechiel dicebatur : *Comede volumen istud & comedit.* Et simile quid Prophetæ Esdræ contingebat, quod ipse c. 4. enarrat. *Porrigebat, inquit, mihi igni refertum scyphum quem ebebebam, atque tunc in me crescebat Sapientia, & Deus largitus est intellectum & spiritus meus in memoria conservabatur, osque meum apertum.* Et hanc intellectûs clarificationem unanimiter Adepti Arcano suo adscribunt.

TUM DEIN ALTER SPIRITUS SUPERIORIS ORDINIS DEDIT MIHI

LAGENAM, IN QUA ERAT UNIUS
 VERBI IGNIS-AQUA. Præviâ hac sub-
 jecti primi Electralis sive magnetici cognitio-
 ne & præparationis tædiosissimæ scientiâ tan-
 dem se liquoris Alcahestini (qui alter à sum-
 mo apex est in Philosophiâ adepta) possesso-
 rem factum esse indicat, & quidem ex dono
 spiritûs superioris ordinis, scilicet *Raphaëlis*,
 id est, *Medici Dei*, per quod specialem coeli
 gratiam, sibi que cum cæteris Coadeptis com-
 munem vocationem indigitat. Sors enim illa
 in potentia divina servatur, & cui vult, elar-
 gitur & subtrahit, qui est gloriosus & subli-
 mis & omni justitiâ & bonitate repletus, in-
 quit Rex Geber. l. i. c. 7. Quam gratiam
 meritò pro dono spiritûs superioris ordinis a-
 gnoscat; cum teste Divo Jacobo; *omne datum*
optimum & omne donum perfectum de sursum
fit à Patre luminum descendens. Apertius alio
 loco idipsum indicat his verbis: *Nemo, etsi*
artis gnarus fuerit, ad consecutionem perveniet
unquam, quem Altissimus speciali dono non eò
deduxerit, particulari enim privilegio sit oportet
electus ac dotatus, si potiri illo medio debeat.
 Voluit idem acutissimus Philosophus *Xamolxi-*
des in tractatu aureo, quem *Dyrrachium Phi-*
losophicum vocat, non minus eleganti quàm in-
 geniosâ adeptionis parabolâ indicare. Scribit
 se à puero quodam sed canâ & prolixâ barbâ
 spectabili, quem *Peliel* vocat, & os Dei in-
 terpretatur, in montem gratiæ ductum esse, u-
 bi in amplissimo Palatio Reginam *Aureliam* in
 throno aureo confidentem, ejusque totam pro-
 geniem circumstantem conspexit, loquentem
 au-

audivit, donum aureum adeptus, & simul in habitu suo herbam seu florem memorialem est consecutus. Quâ subtili parabolâ non tantum ad montem gratiæ ductore Domini spiritu se pervenisse testatum facit, sed quoque per florem memorialem immortalem Divini beneficii memoriam & gratitudinem Deo præstandam posteris voluit inculcare. Sic quoque noster Ecstasticus obtentum lagenæ donum soli spiritui superioris ordinis fert acceptum *Trismegistum* secutus cujus hæc est confessio: *A nullo alio neque per ulium alium habeo, quam à Deo per divinam ejus inspirationem.*

IN LAGENA ERAT UNIUS VERBI IGNIS-AQUA. Liquor iste dicitur *ignis*, quia igne fortius urit & calcinat, unde & appellationem *Ignis Gebennæ* accepit. Philosophi dicunt: *Vulgus per ignem cremat, nos per aquam.* Dicitur *aqua*, quia in statu actualis fluiditatis est instar aquæ, omnia resolvens & finaliter reducens in aquam elementalem: Dicitur *Ignis-Aqua*, ut enim hæc duo essentialiter differunt, sic differenti & gemino vocabulo exprimuntur, verum ex iis arte conjunctis in hoc liquore factum est unum inseparabile, quod proin utriusque nomine connexo designatur. de quo illud in *Musæo Hermetico*:

*Ignis, aqua & fluitans duo sunt contraria, felix
Fungere si nôsti, sit tibi scire satis.*

NOMEN PRORSUS SIMPLEX, SINGULARE, INDECLINABILE, INSEPARABILE, IMMUTABILE, ET IMMORTALE.

22 POTESTAS MEDICAMINUM

T A L E. *Simplex* est, tum quia ex simplicioribus naturæ artibus præparatus. Tum quia in summam homogeneam simplicitatem deductus est. *Singularis* est non tantum in essendo, sed & operando, dum partium omnium heterogeneitatem & pluralitatem excludit. *Indeclinabilis* five ejus nomen *gnis - Aqua* spectes grammaticè, five ipsam ejus quidditatem physicè, nullos enim subit casus, modò à suo unico compari, per quod destruitur, cautè præservetur. Nec casus rerum *genitivus* sicque corruptivus in illum potestativus est. Neque *ablativus* de illius perfectione quid adimit, nullius quoque tabis originalis accusari potest in suæ ultimatae perfectionis complemento. *Inseparabilis* est, licet enim in fieri constet ex contrariis elementis, levibus & gravibus, igneis & aqueis; illa tamen invicem stupendo artificio ita Anatizata, jamque indissolubili nexu devincta sunt, ut nec ipsi Erebo possibile sit inter illa conciliare divortium & dualitatem, quia ens est simplicissimum, & monas indivisibilis, ex quibus resultat ejusdem immutabilitas & immortalitas, unde agens est æternum citra repassionem. Quorum omnium attributorum in uno ente possibilitatem & naturam ulterius scrutabor in Dissertatione mea de hoc liquore ad calcem subnexâ.

NESCIVI AUTEM QUID MIHI NEGOTII ESSET CUM EO. Quis novit inventâ insigni gemmâ ante nunquam visâ mox ejus naturam, pretium, & dignitatem? Ille qui in agro Patavino olim urnam cum vase, cui inerant elementa quatuor gravi à maximo

Oly.

Olybio digesta labore, inveniebat, nesciebat reperti thesauri utilitatem, usum & pretium. *Helmontius* lagenâ *alcabestina* politus non statim perspiciebat dotes & potestates. In quo quod ignorantiam suam non dissimulet, ingenuitatis ergo est laudandus. Sic sæpe egregia parerga ipso opere primario intento pretiosiora inter labores spagyricos vel fortuito vel etiam ex proposito confurgunt, quorum vires & pretium quia nescimus, abjicimus, aut saltem, quia illorum experimentum difficile ac periculosum est, seponimus & tandem oblivione negligimus, similes Gallo Gallinaceo apud *Æsopum*, qui in sterquilinio pretiosam reperiēbat Margaritam nulli sibi usui futuram. Ejusmodi præparatorum Chymicorum novorum ex Mercurio, Antimonio, aliisque mineralibus non una mihi decas est, quorum vires quia in corpore humano periclitari non libet nec licet, à me seposita vilescunt. Unde sæpe mirari subiit antecessorum nostrorum audaciam, qui novis suis inventis Chymicis pericula per mortes facere ausi sunt.

NEC ALIQUID DE EO DESUPER AUDIVI, ET PRÆ MAGNITUDE PAVORIS FAUCES MIHI PRÆCLUDEBANTUR, AC VOX FAUCIBUS HÆSIT. Inscitiæ suæ rationem hic addit. Ante eum enim nemo de liquore *Alcabest* ex professo scripserat, nec ille nisi saltem nominatenus ex *Paracelso*, & fortassis adhuc in alia significatione innotuerat. Cum eo verò varia subiens in mixtis tentamina, dum semper solutione peractâ quasi redivivum, mole & viribus inte-

grum, sicque quasi immortalem cerneret, jure merito stupore abreptus nescivit quidpiam de hoc mirabili ente determinare. Ille fortè sophicum intendens Mercurium in præparatione potiùs Mechanica quàm merè physica à constructionis via ad destructionis devium in isto ente primateriali deflectens in liquore *Alcabe-stino* casu obtinuit, quod à Mercurio Sophico ne exspectare quidem potuisset. Qnamvis cum pluribus adhuc in eo perstiterit errore, sicut haud obscurè ex nonnullis Scriptorum locis colligitur, hanc aquam esse ipsumet sapientum Mercurium, quod quàm à veritate remotum sit, à posteris Philosophis demonstratum est. Quod asterisco notent illi, qui ad metallorum metamorphoses pro auricupio illius possessionem anhelant. *Helmontii* enim *Ignis-Aqua* unicè in solamen ægrotantium est destinata. Ideoque quando Doctorem meum, quo nomine imposterum *Helmontium* sæpius compellabo, Philosophum adeptum appello, id de Medicinis universalibus & remediorum majorum arcanis, non de Elixirio quodam transmutatorio velim intelligendum. Magisterii enim *Hermæ* habuisse experientiam, de eo ne vola vel vestigium in ejus libris editis reperitur. Licet *Steebius* Tr. *Dulcedo de forti* non dubitet, quin per fulgur solis penetrantissimum, *Alcabe-st* sc. minerale, interiora elementorum repagula atque auri Mercurio exitum referare mirabili studio *Helmontii* innotuerit. Tametsi, quod & hic nescivit, etiam ille auri Mercurius nihil ad opus Philosophicum faciat.

TANDEM JUSTA VENERATIONE
ANTE

ANTE THRONUM PERACTA CONATUS SUM MULTPLICITER EXPERIRI, QUIDNAM LAGENA CONTINERET. De adeptione tanti thesauri lætus *Helmontius*, gratitudinis erga datorem spiritum omnem modum possibilemolvebat, sicque in sua ecstasi procidens debitâ veneratione ante thronum imitabatur viginti quatuor istos Seniores, qui teste Ecstático Apocalypico, ante thronum procidebant adorantes, & dicentes: *Dignus es Domine accipere gloriam, & honorem & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam sunt, & creata sunt. amen.* Cui donum aliquod rarum & singulare cistâ vel sacculo clausum offertur, non cessat à curiositate & desiderio explorandi, quid illo contineatur, donec id oculis subjiciat. Pari modo, ignorans, quid lagena comprehenderet, varia adiit tentamina ad liquoris contenti quidditatem, usum & vires indagandas. Cujus quidem primæ experimentationes cum minus ex voto succederent.

ECCE PRÆFORIBUS AULÆ ERAT PYROTECHNIA ANUS ALACRIS, CLAVIGERA. Hæc namque, id est ars per ignem, nisi illi prompta & obsequiosa fuisset, facile pretiosissimi hujus laticis irreparabile dispendium pati potuisset, neque etiam sublimia illa ad Adeptum medendi pertinentia arcana sine igne obtinuisset. Nemo fores regię solis intrat, nisi, quæ ostiaria est, pyrotechnia, introitum paraverit. Dicam clarius. Sine ignis artificio & regimine nil efficitur à Chymico præclari. Nec ipse Jupiter Palladem ex

cerebro educere solus potuisset, nisi Vulcanus tulisset opem, & securi suâ illi viam aperuisset. Pyrotechnia vera est securis Vulcani, cujus ministerio Pallas, id est rerum scientia ex medulla & occulta illarum substantia educitur. Verum dices, Pyrotechnia est anus, quid ergo Medicis juvenculis cum hac vetula negotii, familiaritatis & amoris? si alacrem & formosam puellam dixisset, fortè pluribus salivam movisses *Helmonti*. Verum accedite juvenes. Anus est: nil refert, sed simul paranymphea, qua vobis pulcherrimam virginem, quam sub custodia habet, nudam sine veste Dianam, id est, ipsam naturæ revelatæ scientiam, cujus vos procos profitemini, desponsabit. Quod Pyrotechnia anus sit, nempe antiquissima, etiam à *Chami* ævo in mundum nata, in laudem cedit, neque per hoc desinit esse *Alacris*, dum expeditam in rebus demonstrandis & perficiendis promptitudinem semper exercet. Illa est *Clavigera*. Cernite claves, quas non tantum gestat, sed & parat, quibus naturæ feræ aperiuntur, & introitus ad occlusum ejus Palatium panditur. Servat clavem, quæ claudit & aperit, & iterum claudit, & nemo aperit. Sine qua clavicula *Geber* dicit neminem in hoc seculo posse pervenire ad perfectionem. Si mihi fidem non habetis, audite *Authorem de tenebris & vita brevi*, *Theatr. Chym. Vol. I. pag. 460.* sic loquentem: *Ars spagyrica clavem fabricare docet, quâ naturæ seras & arcas quaslibet reserare licet, omnes in genere & in specie. Sine qua etiam nil perficitur arduum, aut præclarum ex arte naturalis*

lis sapientiæ, id est, veræ Physices. Proinde non merentur dici Physici neque medici, quotquot Spagyricam artem ignorant. Notate hoc vos Medici, qui dumtaxat ex libris ad Encyclopædiam medicam pervenire speratis. Verum est, esse facilius scribere r cipe, & ad imperitum coquum ablegare ægrotum, quàm in ipsa naturæ penetralia carbonibus, & cineribus sordidum ingredi & promere inde magno sudore, quod ipse ægro exhibeas. Verba sunt Penoti laboriosissimi Philosophi in Præf. de vera præp. Med. Chym. Istos non novit janitor, neque in illorum gratiam unquam intus pessulum subducet. De quo sic porro Doctor meus.

QUÆ SERAS NON APERIEBAT FORIS, NISI INTUS JANITOR PRIUS PESSULUM SUBDUXISSET. Autor antiquissimus, qui *Consilium conjugii, seu de massa solis & lunæ* scripsit, sic ait: *In dictis Philosophorum est sera & sera intra seram aptata, id est obscuritas in obscuritate, & typus & figura in tropo, & clavis ejus una.* Nunquid ergo opus janitore, qui pessulum intus subducatur, & seram in fera referet? Ille est, ut jam supra explicavi, intellectus. Intellectualis enim spiritus hominis teste *Salomone* lucerna Dei est, cujus medio occultæ rerum scientiæ à Patre luminum in nos infunduntur. Et cujus potestate omne scibile permissum penetratur. Confer *Helmontium Tr. Veneratio scientiarum §. 19.* Axioma Peripateticorum est; *omne opus naturæ est opus intelligentiæ.* Ergo meritò ad opera artis, quæ maximè naturalia sunt, o-

pus

∞

∞ ∞ ∞

∞ ∞ ∞

∞ ∞ ∞

pus est janitore, id est spiritu intelligentiæ. Hic enim debet prius intus pessulum subducere, id est, ignorantiam remove obicem & docere, quomodo rerum centra aperienda, frangendus cortex, dissiganda mixturarum vincula, referendæ naturales compositorum feræ. Et quidem debet intus subducere. Non enim sufficit superficialia tantum & externa subjectorum reclusio, sic enim Pyrotechnia feras foris non aperit, sed internus iste pessulus interioribus mixtorum feris injectus removendus est peculiari quâdam clavi Catholicâ, quæ ad interiora admittitur. Et ne quidem hoc fatis est, requiritur namque præterea quid aliud, quod hisce verbis consequenter indicat:

QUOD NON TENTABAT, NISI SIGNO A THRONI LUMINE SIBI DATO. Frustraneus nempe est omnis reclusionis & in centro & radice rerum apertionis, qualem Philosophi volunt, conatus, nisi quis signum acceperit, id est signatus fuerit à throni lumine. Peculiaris namque vocatio & electio Adeptorum est. *Helmontius* unus fuit ex signatis, singulari inscrutabilis Divinæ providentiæ prærogativâ electus in Philosophum & Medicum, non qualem Academiæ creant, sed qualem creavit Altissimus, & honorari mandavit, in quo creato, ut ipse fusiùs explicat in *Præfat. ad Tr. de Lithiasi*, aliquod lumen elucet, supra vulgarem, ordinariam atque naturalem potestatem animæ intellectualem. Cui pro stabilimento vocationis collatum est donum medendi, quod debet expectari à throni lumine, id est ab initio tali, quod planè fertur

tur supra naturæ orbitam. Doctor Gentium appellat *Gratiam Sanitatum* 1 *ad Corinth. cap. 12.* & inter Charismata Spiritûs Sancti reponit. *Omnia enim operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis, pro ut vult.* Medicus igitur Adeptus, ut talis, creatur à Patre luminum. Et ab illo solo accipit illam in intellectu luminis claritatem, quæ superat omnem cognitionem per sensus, imò & per consequentias causarum ad effectus juxta putationes (plerumque fallaces) à ratione inductas. Quæ cum sit donum gratis datum, adeoque non concedatur omnibus, nil mirum, quod.

PULSANTIBUS AD FORES RESPONDERET TACENTE CLAVIGERA JANITOR: NESCIO VOS. Quicumque non signati à throni lumine (licet naturaliter subtile ingenium habeant) ad fores sophiæ pulsant, Pyrotechnia conticescit, nullasque præbet aures, quia à spiritu gratiarum & bonorum omnium dispensatore repulsam acceperunt tristi responso: *Nescio vos.* ô quot non opportunè, importunè ad fores hujus Palatii dies noctesque tumultuantur, postulantes ingressum, non tantùm Palladis alumni, sed & quibus pro cerebro fungus est, Mydæ nepotes, & qui se sophis pares æstimant, tumidæ, bullæ! Admiratione dignum est, quod insignis Parisiensis Medicus olim scripsit *Georgio Horstio*, Archiatro Ulmenfi: nempe illo tempore in unica Galliæ Provincia fuisse repertos ultra quatuor mille illorum, qui etiam ausi fuerint ad supremum scientiæ adeptæ apicem, Sophorum Petram, aspirare, & indefessis laboribus an-

30 POTESTAS MEDICAMINUM

anniti, quorum tamen neminem constat fuisse
admissum. Etiam ad fores naturæ Palatii &
regiæ solis, ut intromittantur, excubias

*Sordidus & sutor, foetens & pellio, pistor
Hircosus, sartor vel scabiosus agunt.*

Verum responsum omnes accipiunt promeritum: *nescio vos*. Quid verò tum illi? audi quam in Ecstasi cum his tragoediam viderit.

QUI VERÒ PER CANCELLOS FENESTRARUM INSPICERE TENTABANT, A TENEBRIS PERCUSSI DECIDEBANT, DEIN VESANI PLURES CIRCUMERRABANT, MAGNA POLLICENTES SINE BASI. Illa est Sophistarum & Philosophastrorum tutba, cum immensa Distillatorum, circulatorum, ciniflorum, & infusorum auri decoctorum phalange. Inter quos videas inferni Ethnici labores tolerantes. Ille enim velut alter *Ixion* vano circulationis operi alligatus incassum naturæ rotam versat. Hic instar *Sisyphi* sublimando ac præcipitando lapidem volvit, nunc deprimens, nunc elevans irritò conatu. Alii perforatis *Danaidum* urnis aquas nescio quas hauriunt ex rore, pluvia tonitruali, sophicas. Alii instar *Tantalì* poma aurea, heu nimium fugacia! captant, non capiunt. Alii quod argutè annotavit *Firminus* pretiosam tractant lympham, inutilem licet ad necessarios fortunæ usus, aut divitem fumum, qui multæ expectationis materies tandem per varios orbes in se ipsum sæpe revolutus & motu inani ultimas frustratæ spei de-

delicias agens deluso artistâ evanescit. His omnibus dum naturæ sanctuarii occlusa est janua, obliquo saltem oculo per cancellos fenestrarum, id est per quasdam mixtorum exteriores aperturas, interiora naturæ adyta intropicere laborant, verum quia à throni lumine non irradiantur, extremis ignorantiae & errorum tenebris percelluntur, & laborum irritorum vertigine miserè rotati decidunt, unde spe omni jam decollatâ tantum non ad incitas rediguntur; & ex deceptis jam deceptores, ut opum decoctarum dispendia aliquo modo refarciant, mundum pervagantes, vanæ scientiæ jactantiâ quasi typho sufflati, magna crepant arcana coram credulis Auripetis, quibus aureos pollicentur montes sine basi; ipsi *Iri* fratres, crumenis exinanitis & vestibus laceris ac pannosis conspicui. Hi ut *Arnoldus Villanovanus* jocatur, coeci, processerunt ad practicam sicut asinus ad coenam, & postea, ut acutè ait *Ennius*, iis divitias pollicentur, à quibus drachmam ipsi petunt. ô Miseram hominum conditionem, quos auri vexat idolomania! Recentiora exempla odiosa sunt. Legantur comitis *Bernardi Trevisani*, *Zachariæ* aliorumque turpiter ab his imaginariis & fraudulentis Tincturistis deceptorum historia.

STETI DUDUM SILENS, MOX DEDUXIT ME MANUS, CUJUS RELIQUUM DE CORPORE NON VIDEBAM, AD HORTUM AMÆNUM. Adeptus noster lagenæ, de contenti laticis potestate incertus, aliquamdiu siluit, nihil volens de illa definire, donec

donec *per manum* id est, per literas Coadep-
ti, *cujus corpus non videbat*, id est absentis
(sive is *Butlerus* fuerit, sive alius ille unius
vesperi amicus, *cujus mentionem facit Tr. Arbor vitæ*) ulteriorem informationem acce-
pit, ut in regno minerali, ac Vegetabili, *per
horum amœnum* hic indigitato, experimenta
institueret, maximè cùm in metallico genere
ad speratam fortassis transmutationem frugis
ab illa nihil foret expectandum.

IN QUO INSULTU SENTIEBAM UNI-
VERSA MUNDI SIMPLICIA, NON
QUIDEM QUASI QUALITATES ILLO-
RUM AGERENT IN ME (NON ENIM
SATIS FUISSEM OMNIBUS TOLERAN-
DIS VELUT ILLORUM OBJECTUM) SED
SINGULA IN ME TANQUAM THEATRO
VIDEBANTUR SUAS REPRESENTARE
SCENAS. Universa igitur simplicia, id est
innumera ac præcipua entia, non quidem per
assumptionem intra corpus, tot qualitatum &
proprietas contrarium tolerandarum inca-
pax, examinata, sed per liquorem *alcahesti-
num* velut universalem rerum Docimasten pro-
bata, & analysata suas veluti in theatro, id
est, manifestè coram oculis & apertè remoto
velo, scenas repræsentârunt, id est suas pote-
states, suas dotes nativas, suas originales ma-
culas, sua mixtionis principia, qualitates, al-
teritates, destinationes &c. palam ostenderunt.
Optandum foret, ut multò plura, ac ma-
jora, quàm quorum fecisse examen scripta e-
jus memorant, sub hujus liquoris censuram vo-
casset, quorum jam sine ejus adminiculo vix
certa

certam & indubitatam notitiam sperare liceat: Multa sunt adhuc indeterminata, quæ hoc iudice decisionem & definitionem accipere possent, quorum nonnulla in *Dissertatione de Alcabest* recensui.

Atque utinam illas benè calamo exprimam. Nempe hæc sunt occulta rerum naturalium dona, quorum scientiam ope magni solventis Adeptus, sub *Potestatis Medicaminum* titulo proposuit, & pro bono publico exactissimè calamo exprimere optavit. Quod equidem feliciter satis peregit ad captum illorum, qui in illius scriptis nucleum potius quàm corticem, & rerum magis animam, quàm corpus, sensum inquam magis quàm verba scrutantur.

Hic ergo primus est Visionis Ecstaticæ processus, quem omnibus ac singulis partibus, imò vel verbis explicatis clarissimè elucidare conatus sum. Totius hunc habe sensum. *Helmontius* postquam novorum in Medicina dogmatum famam gloriosus & inauditis in Physica paradoxis celebris, ad artis medicæ restorationem peculiater à Deo vocatus & electus esset, deficiebant adhuc illi Missionis signa sive illa curationum extraordinariarum prodigia, quibus contra tot inimicorum acerbissimas persecutiones (non enim Galenici Professores tantum, sed & ipse magnus quidam Clerus, illique adstipulantes Magnates & melior pars populi adversabantur) nova sua dogmata stabiliret. Respexit ergo illius puram Reip. Medicæ ex tot nocivis erroribus eruendæ intentionem Dominus, quem precibus ardentissimis pro ea, qua erat erga Deum ac Coelites de-

C

vo-

34 POTESTAS MEDICAMINUM

votione, nunquam intermisit pro auxilio sui conatus sollicitare. Unde refert se aliquando in Ecstasi sive somnium raptum mediante singulari divinâ Benedictione, quam per spiritus ordinis superioris donum innuit, Philosophiæ adeptæ scientiam, nempe primò subjecti primaterialis electrici notitiam, dein liquoris *Alcabestini* possessionem, & mediante eo circa quævis naturæ simplicia praxin experimentalem acquisivisse. Ad nostram verò informationem ex visione hac somniali intelligimus & addiscimus, quòd quisquis ad Adeptorum formam aspirat, eum oporteat novisse Deum, & Naturam, cognoscere Solis vires ac potestatem, habere clavigeram sibi adstantem, nempe Pyrotechniæ exquisitam notitiam, & quidem secundante janitore, intellectus puta, ut Rex *Geber* ait, profundissimi capacitatis; neque hoc solum, sed necessum quoque esse, ut sit à Throni lumine signatus & electus, ut noscat *electrum opacum*, & *clausam rosæ gemmam*, seu subjecta primaterialia, ut devoret libellum sive tædia & labores multos, ut ante thronum luminis justam exsolvat venerationem, & preces ferventissimas, ut denique circa quæcumque naturæ simplicia variis se exercent experimentationibus practicis, quæ omnia quàm eleganter & ingeniosè adumbrata sint, ex explanatione mea puto constare.

Finitâ hac promotionis in Adeptum solemnitate *Helmontius* in hortum amœnum deductus subtilissimas, acutissimas, & ingeniosissimas passus est sensationes, quas longâ serie recenset, & nostro quoque scrutinio infra subiciemus.

tiemus. Quibus etiam jam fere peractis clausa est visionis scena, & exitu planè tragœdœ terminata. Unde qui antea ex lagenæ dono jubilabat, jam in lamentationem & tantum non in lacrymas solvitur. Audiamus ex ipsiusmet verbis tragœdiæ exitum:

POST HORUM OMNIUM SENSATIONES TANDEM SPIRITUS ALTER A ME ABSTULIT LAGENAM, QUAM MIHI DEDERAT, AC MAGNO MÆRORE TUM SENSI OMNES IN ME MORTIS NECESSITATES DICTIS IMPARES, QUIBUS MOX IN ME REDII, NEC SOLAMEN ACCIPERE POTUI NISI DUM VERE SCIREM OMNIA DUNTAXAT PER SOMNIUM ACTA.

En luctuosam catastrophem, en felicitatis inopinatam Metamorphosin. Itane ludit sapientem *Morpheus*? ficcine gloriosus liquoris *Alcabestini* possessor eundem debuit auferente spiritu, id est, Divinâ disponente voluntate, rursum amittere? sive id propriâ incuria per ejus compar destructivè, aut per simplicium innumeras præparationes dissipativè, sive etiam alienâ malitiâ furtivè contigerit. ô Fata! ô divinorum consiliorum abyssum! Omnia in istius liquoris speculo visa somnio comparat. Somnium erat, sed profectò vigilantis suscepta ex liquoris virtute de vitanda aut saltem differenda mortis necessitate spes & cogitatio. Ablato illo hæc evanuit & successit realis & vera sensatio, illam esse ineluctabilem. Magnus non sine ratione mæror debuisse esse ex tam pretiosi thesauri semel possessi infelici amissione,

missione, quæ etiam aliis contigit Adeptis, nisi sublimioris ordinis contraria sensatio ipsi ostendisset: mundum nil aliud esse quàm continuam metamorphosin, in eo cuncta esse mera somnia, & mentis quasi in ecstasin abreptæ vanitatem. Quare jam vigil excusso sopore finaliter declamat Epilogum ingeminando:

AH UTINAM MIHI LAGENA SEMEL POSSESSA NON ABLATA! SED NOVIT DEUS, CUR CAPRÆ CAUDAM TAM BREVEM DEDERIT, SIT NOMEN EJUS IN SECU LA EXALTATUM FIATQUE EJUS SOLIUS SOLA SANCTIFICANS VOLUNTAS.

Helmontius etiam finitâ ecstasi non cessat ingeminare querelas de amissione lagenulæ, quas alio etiam tempore & loco Tr. *Arbor Vitæ* hisce verbis gemebundus repetiit. *Mens inauditum aliquid spirabat intus, sed inutilis huic vitæ sepeliar. Quia spiritus janitor lagenam abstulit mandato ejus, coram quo totus mundus tanquam fungus est. Sit ipsi laus, qui dedit quique abstulit, quod suum erat. Et paulo post: Maluit inquam me depauperare, & tolerare, ut non essem utilis plurimis, modo me salvaret ab hujus mundi periculis. Sit ipsi æterna sanctificatio* Stoliditas fanè ingens fuisset in viro sapiente, de thesauro in somnio phantasticè possesso & rursus amisso, cum infano illo Alchymista *Sendivogiano*, ejulare sub vigiliis. Tota itaque rei historia non est nisi ingeniosa fictio Emblematica, cui saltem ex parte aut visio somnialis aut ecstatica primum, conceptus ansam ministravit. Eum in somnia sub-

jecti

jecti primi Electralis sophici revelationem accepisse facile crediderim, quod & pluribus aliis contigit. Sed amabo quale fuisset somnium, tam sublimes reddens rerum notiones & rationes? aut quæ in dormiente memoria omnia sensatorum vestigia tam exactè sibi imprimere & vigilanti repræsentare posset? Multis certè noctibus ac diebus oportuisset circumscriptum fuisse soporem istum, qui tot tamque diversa rerum momenta intellectui sisteret.

Mira autem se consolandi est ratio per brevioris capræ caudam. Quod quidem idem est, quod dicit Magister Philosophus apud *Laurentium Venturam Tr. de Lap. Phil. cap. 9. Deo persolvamus honores qui pennas alasque melioraque donat.* Interim tamen non tantum de perditione lagenæ querulatus est, sed suos planctus etiam posteritati transcripsit, quo nihil potuisset esse dementius, si tantum subter somnum Adeptus fuisset, & esse desiisset. Videtur à posteris voluisse præstolari condolentiam. Et sanè condolendum, & dolendum, non plura & longè maxima, quæ utilitati publicæ detegere proposuerat, & de quibus jam nobis parca vel dubia est scientia, ob istius liquoris amissionem ab *Helmontio* detecta fuisse. Qui enim idem in abditis naturæ pervestigandis par sit, nedum superior, nondum post ejus fata mundus vidit, neque ante Eliæ Artistæ adventum fortè visurus est, cum fuerit Phycorum Phoenix, qualem, vix mille anni producant.

Verùm dicet aliquis, ad quid illa *Helmontii* lamenta? amiserit lagenulam, an hujus

38 POTESTAS MEDICAMINUM

proin jactura tot lugenda est planctibus ? nunquid cum liquoris *Alcahestini* parandi nosset artificium, eundem amissum repetito labore, sibi reparare poterat ? fuere namque Adepti, qui vel ipsum lapidem philosophicum pluribus, uti Comes *Bernardus Trevisanus* tribus, in vitâ vicibus confecerunt. Respondeo summum, quod in laticis hujusce confectione *Mechanica* magis quam *Phyfica* est immensi laboris tædium, temporis in præparatione prolixitas, & quæ intervenire possunt remoræ, pericula, & ob intercidentes non rarò casus dubii & incerti eventûs formido virum, tot jam studiis, laboribus, imò persecutionibus fractum à novi operis inchoatione facilè retinuerunt, quod ipse voluit indicare Tr. de Lithias. cap. 9. §. 27. ubi ait: *Cum Alcahest sit tædiosissima præparationis nemo etsi artis gnarus fuerit, ad ejus consecutionem perveniet, quem Altissimus speciali dono non eò deduxerit. Particulari enim privilegio sit oportet electus ac dotatus, si potiri illo medio debeat.* *Helmontius* igitur ante obitum defuit esse liquoris hujus *Thaumaturgi* possessor, Arcanis interim ejus beneficio paratis sat dives, quibus aliquot ægrotantium myriades quot annis se persanasse testatur. Citra omnem tamen medicamento-
rum suorum deficientiam, quod nunquam nisi cum admiratione legere potui, memor illius comparationis philosophicæ: quòd habens hoc donum ita dives sit, sicut qui habet ignem, potest dare ignem, cui vult, & quando vult, & quantum vult sine suo periculo & defectu. Unde & ipse Adeptis quasi in aurem suggerit

si quis semel nactus sit Mercurium Diaphoreticum, eum satis remedii habere pro se & posteris. Possidet enim inexhaustam salutis mineram, quod quomodo intelligendum sit, in Dissertatione finali uberius exponam. Nunc enim visionis Ecstaticæ finem spectavimus. Sub quo Nos lagenulæ *Helmontii* amissæ quibusdam quoque nœniis parentabimus.

STA VIATOR,

Quisquis hortum naturæ amænum pertransis;
In quo tantis se laboribus exercuit *Helmontius*.

Specta Virum instar foeminæ plangentem.

Prò quale in Heroë prodigium!

Helmontius Vir est.

Et stemmate non minùs quàm animo generosus.

Et lamentator,

Ob lagenulam fortè amissam.

Nolite mirari,

Non lagenulam amisit,

Sed in triplex naturæ regnum Monarchatur.

Flevit *Alexander* non alium superesse mundum,

Cujus se Victorem redderet.

Potiori jure ingenuit *Helmontius*,

In universa mundi simplicia se despoticam perdidisse potestatem,

Quando liquorem amisit in natura omnipotentem.

Vah quis te casus fregit, quæ subduxit manus
lagenula?

Quo in orbis reposita es angulo,
 Ut à tot quæsitâ artificibus hætenus nullibi
 compareas?

Urnas sepulcrales vel à mille annis reconditas
 Tandem sub lucem reducit humana solertia,

Quis te tumulus habet abstrusus,

Ut in lucem redire renuas?

Si liquor tuus immortalis fuit, si immutabilis,

Quonam involutus fato periit aut disparuit?

An quia *Gebennæ Ignis* est, fortè ad orcum re-
 migravit

Ex quo nullus datur regressus?

Ecce jam mundo facta es fabula,

Dicebaris *Alcabeſt*, quasi totus spiritus,

Jam nec corpus habes, nec spiritum,

Nec vires, nec animam.

Eras omnia in omnibus, nunc nihil.

Sub somnio visa es *Helmontio*

Sub somnio rursus facta es invisibilis.

Quis, nisi puer sit, ploret,

Propter Thesaurum in somno amissum?

Helmontius dudum à planctu remisit,

Sed vos artistæ novas lagenulæ aspergite la-
 crymas.

Non enim amisistis lagenulam,

Sed illi reperiendæ, tempus, opes, famam,

Malè impensa.

Non ego tam stolidus sum, ut vobiscum lugeam,

Quare cum *Helmontio* concludo:

Da Domine da scientiam creaturæ,

Ut creaturam tuam intimè noscat,

Se primum, cætera præter se,

Propter mandatum tuum charitatis.

Ultimò in Te omnia & super omnia.

S E C.

REVISA. SECTIO SECUNDA. 41

SECTIO SECUNDA.

POTESTAS MEDICAMINUM

R E V I S A.

S I V E

REFLEXIONES NOVÆ

ET R A R Æ,

In præcipuas Helmontii sensationes
Chymicas.

E L E N C H U S,

Sive Conspectus Preliminaris sensationum.

Sensatio §. 4.

Sensit omnia calida, frigida, humida &
sicca tanquam qualitates momentaneas re-
bus constitutis supervenire instar colorum.

§. 12. & 13.

Sensit duos saltem rerum sapores distinctos.

§. 15.

Sensit arcana operari tanquam salia.

§. 21.

Sensit unum & eundem salem transmutari
diversimode à connexo.

C 5

§. 24.

§. 24.

Apex salium visus in primo ente.

§. 27.

Quoties in veneno eminent gustus placidus, sensit sub eodem simplici latere ingens Arcanum, quod depulso veneno ad effectus arduos natum & ordinatum est.

§. 29.

In omni naturæ progressu dualitas sexualis requiritur ad fructus cujusque productionem.

§. 31.

Sensit salium activitates.

§. 31. *Membrum primum.*

Sensit cuncta salia simplicia (maris, gemmae, fontium, petrae) ut talia recedere per lotium atque intestina, atque interim resolvere fordes in illis meatibus, ac expulsivam sui memorem officii reddere.

§. 31. *Membrum secundum.*

Sensit salia quæ in se mineralem fructum gerunt, naturæ nostræ aliena, ideoque vix intro admitti.

§. 31. *Membrum tertium.*

Sensit salia lixiva & alcalia virtutibus seminalibus orbata solam habere abstersivam, saponariam, & resolutivam proprietatem.

§. 31. *Membrum quartum.*

Sensit salibus volatilibus inesse initia concreti radicalia, & Balsamos feminales, & facile in novum fructum transmutari, qua se rebus quibusque sociant, aguntque juxta innatas sæpe dotes.

§. 32.

Sensit mineralium spiritus corrosivos à se ipsis

sis crudis longè differre, excrementa parietibus vasorum primorum adhærentia resolvere, non tamen omni prorsus noxa vacare, propter occultam arsenici infectionem sibi admixtam ab origine.

§. 33.

Sensit laxativa peculiariter operari duntaxat propter latens intus sibi venenum, & putrefacere vitales succos, rarè autem excrementa morborum occasionales causas. Etenim cum venena sunt respectu nostri, & non excrementorum, hinc nos potius quàm morbos adoriuntur.

§. 36.

Sensit Chymicam dare operationes potentiores & absolutiores, & per eandem parari, quæ antea non erant.

§. 37.

Sensit nil concreto inesse, quod non manaret è suo semine. Ignis enim cum sit mors rerum, femina rerum si non totaliter destruat, at saltem insigniter transmutat.

§. 38. *Membrum primum.*

Sensit quod per adjuncta subinde, res ipsæ simul adjunctis diversimode ab igne transmutentur, & neutrum fiant, ut vitrum quod non amplius cinis & arena est.

§. 38. *Membrum secundum.*

Sæpe etiam citra ignem adjuncta radicem mistionis penetrant, idque præsertim intercedente fermento, ac tum constituitur concretum neutrum. Sic namque ex pane fecalitio, & melle generantur formicæ, ex melle & rore anguillæ, ex Basilicone & Fracedine lapidis scor-

scorpiones, ex vitulo strangulato & rore apes.

§. 38. *Membrum tertium.*

Quæ verò solâ fusione miscentur, sæpe in pristinum esse reduci patiuntur. Sic enim etsi vitrum non amplius sit arena, inde tamen per artem, imò & per senium Fracedinis arena eadem repetitur, quia adhuc semper materialiter inest impermutata, quia absque fermento.

§. 38. *Membrum quartum.*

Sensit idcirco multa volatilia sociata volatilibus ob mutuam invicem actionem transmutari in aliquod tertium: volatilia demum à fixis fixari, & migrare hæctenus in novum ens; alioqui fixa nexa fixis permanere in Pristino esse.

§. 39. *Membrum primum.*

Sensit remedia mineralia in salis naturam mutata (non intelligendo quæ per adjunctum condiuntur falem) secum gestare sua semina in gradum tamen exaltata.

§. 39. *Membrum secundum.*

Sensit hæmatina solis & lunæ etiam si ex puritate sui balsami confortarent, tamen aliquid alieni in se continere respectu nostri.

§. 40.

Sensit cruditatem saturni pinguedine fixorum salium solubilem, solo quandoque igne carptim debilem, sicque dividi compositi partes, crudumque argentum vivum currere permitti.

§. 41.

Sensit metallis inesse vires Planetarias, si in salis aut sulphuris naturam reducantur, extra omnis adjuncti residuum.

§. 42.

§. 42. *Membrum primum.*

Postquam scivit corpora denodare per consentanea suis principiis radicalibus ? coepit cum salutari tædio irridere stolidas credulitates suas, quibus aurum olim dissolvit.

§. 42. *Membrum secundum.*

Sensit aurum absque corrosivo suo proprio esse mortuum, mortuum inquam, nisi radicaliter à suo corrosivo penetretur.

§. 43.

Sensit tandem quod liquor Alcahest munderet naturam virtute sui ignis, nam ut ignis omnes perimit insectas, ita Alcahest consumit morbos.

§. 44.

Sensit quod Mercurius vitæ à Paracelso inter quatuor arcana relatus præter igneam Gehennæ vim clarificet organa non secus atque stibium ab admixtis purificat aurum.

§. 46.

Postremò sensit simplicia, quibus non propriæ formæ emanatio operatur, sed supervenit alienæ formæ imperium ac character, ut contagium facerent inter symbolizantia, & inde veneficia sive incantamenta nasci, &c.

§. 47.

Sensit cuncta venena præter corrosiva agere ob proprietatem specificam phantasticæ æmulam, semini inditam formaliter innatam & fermenti æquivocè, agentis potentias habentem.

§. 48.

Sensit simplex omne applicatum exterius sub sexta digestionem nostris suas nobiscum explorare vires,

46 POTESTAS MEDICAMINUM

vires, quod intus primis fere passibus plerumque domatur.

§. 51.

Sensit olea vix sanguificationi propria, minimè autem illa, quæ per ignem ascendunt.

§. 52.

Aquas autem stillatitias exiguas habere fortes medicaminis; salia autem artificiosa altius penetrare quàm olea.

§. 53.

Ideoque salia aromatum ex oleis illorum facta primi entis illorum vices subire.

§. 54.

Sensit magni habenda esse magisteria, quod horum sit substantia integra digestibilis ac fermentis obediens.

§. 56. *Membrum primum.*

Ærugo, crocus æris, cerussa, præcipitatus sublimatum &c. ascenderunt in virulentiam per additamenta.

§. 56. *Membrum secundum.*

Hæc autem intra Mercurii radicem cum non admittantur, foris tantum circa sulphur operantur, ibique per modum recipientis variè disponuntur.

§. 61.

Postremò sensit quoque amuleta, periapta & appensa agere vi influentiæ & directiva, citra evaporationem illorum, quæ in corporibus fixioribus nimium sedent, licet alia appensa sunt, quæ sensim viribus minuuntur, quia aporrhæam ex se dimittunt.

§. 62.

Ubi notum fuit, quod periapta vi speculi in
ope-

operando applicarentur, mox proin excogitatae sunt speculorum figurae convexae, concavae &c. quibus nexit gentilitas hieroglyphica, ut per figuram denotarent signum occultae virtutis, inde crevit in posteris superstitio, qui Gamahen, Talismanica, atque id genus Dæmoniaca scurrilia unxerunt.

§. 63.

Sensit finaliter, quod effectuum diversitas, finis, & appropriatio medicaminum prodeat non ex complexionum quadripartito figmento, sed ex ipsismet simplicium potestatibus.

§. 65. *Membrum primum.*

Separat nimirum Chymica fixa à non fixis, quæ prima heterogeneorum, obviaque est sequestratio.

Non pauca etiam quæ ante volatilia erant fixat, vel vice versâ.

Membrum secundum.

Dein inter volatilia quædam separat odora à non odoris, quæ distinctio putata falso est puri ab impuris. Siquidem actio ignis est urere, uritque ideo tam purum quàm impurum.

Membrum tertium.

Tertia dein separatio per digestionem & propria fermenta fit, ut partes pertinaci continuitate hærentes fermenti discordiâ invicem discedant. Sic namque sponte corpora in plenitudine vitæ ultimæ fatiscunt, & hospitata vires sub lucem prodeunt.

Membrum quartum.

Tandem Chymia mitiora quædam in gradum adducit, ut venena fiant e melle, manna &c. plurima, ut violenta sub igne etiam mansuescunt.

Mem-

Membrum quintum.

Durissima & compactissima ita Chymia resolvit, ut nedum oblita prioris coaguli & constantia contra ignem in succum domabilem retroeant, occultaque palam fiant, verum insuper nobis evadant socialia. Imò nedum res ipsas sic præparat, sed & media efficit, quibus corpora aperiuntur. Sic enim coagulata in familiam resolutorum abeunt, fixa in volatilia mutantur ac vice versâ. Cruda maturantur. Heterogenea in classes dividuntur, torpida denique virium gradus acquirunt ac multa nova emergunt, quæ scholis Gentilium ignorata steterê.

Membrum sextum.

Fixa alcalia si volatilifentur, magnorum pharmacorum potestates adæquant.

Tandem ac tandem Chymia pro sui apice universale solvens parat, quo cuncta remeant in primum ens, præbentque dotes nativas, absterguntur tabes originales corporum, feritateque inhumanâ desertâ magnas & inexplicabiles potestates nancisci est opportunum.

Pro cuius explicatione Accedit.

Dissertatio Pyrotechnica Curiosa *de Hermetis Aquina forma pontica*, quæ elementa dissolvit, nec non Helmontii liquore *Alcahest*, solvente Catholico &c.

POTESTAS MEDICAMINUM

R E V I S A.

S I V E

NOVÆ ET R A R R Æ,

REFLEXIONES.

In præcipuas *Helmontii* sensationes Chymicas.

Absoluta sunt prima Visionis Helmontianæ proscenia, quæ sive fuerit revera Ecstatica, sive fictus & figuratus dumtaxat in Emblemate veritatis typus, hinc scrutari operæ pretium non est. Sufficit hâc ipsum voluisse docere, quomodo ad Adeptorum sortem non nisi singulari Divinâ Benedictione per liquorem *Alcahestinum* obtentum promotus, arcanorum remediorum diplomata ceu missionis suæ signa reportaverit, ad stabilien- da nova Doctrinæ inauditæ postulata, quibus Scholarum traditiones convellere nitebatur. Perhibet equidem ipse se velut in somnum delapsus vidisse, qui tamen verus non fuit, sed sæpius illi obveniens mentis ecstasticæ raptus. Vix enim talia pandit arcana *Morpheus*, aut tam solidas constantesque facit rerum nexus &

D

com-

combinationes. Tu quisquis somniatorem ad-
 eoque vel nugatorem putas *Helmontium*, per-
 suasum habeto, si omnes Chymicæ invigilantes
 ita somniarent ac ille, non ita insanientium
 plenam fore pyrotechniæ officinam. Sunt ergo
 lusus, sunt somniales phantasiæ imagines, mi-
 rari licet reconditam sub his arcaniorem sa-
 pientiam. Scio à millenis lecta, à centesimo
 vix intellecta, quæ in visionis hujusce statione
 altera sibi à throni lumine revelata succinctè
 per aphorismos quasi proposuit. Unde nemo
 hæctenus dignatus est illis lucem affundere,
 quasi ad praxin medicam, inprimis verò chy-
 micam, emolumentum parum inde resultaret.
 Per glaciem itaque, quam primus fregi, ul-
 terius sequar *Helmontium* meum, qui jam Ad-
 eptorum particeps peractâ promotionis solem-
 nitate & obtento lagenæ dono, quavis Docto-
 rali purpurâ pretiosiori, ex splendida solis Re-
 gia in triplicem Naturæ hortum amoenissimum
 deductus, mirabiles variarum sensationum sce-
 ras ab universis mundi simplicibus, in liquore
 isto tanquam speculo lucidissimo repræsentatas,
 intuitivè conspexit, quas longâ serie, sed mo-
 re suo gryphicè, id est satis obscure, recenset.
 Inter quas primùm proponit nonnullas ad
 scholas potissimùm & theoremata medica per-
 tinentes, dein subjungit miscetque altioris in-
 daginis alias, ex intimis naturæ & artis pyro-
 technicæ penetralibus practicè magis quàm ec-
 staticè haustas, tanquam exquisitas ex vulcani
 sophici culina depromptas cupedias pro iis,
 qui delicatiorem gustum habent, & vulgarem
 illam toties totiesque recoctam Elementorum
 &

& primarum qualitatum cramben salutarī nau-
seā averfantes ad solis mensam aspirant.
Quot ergo sensationes, tot puta fercula, ex
triplici naturæ penuario ab Archimagira Py-
rotechnia parata. Quorum præcipua si non
degustare pleno ore, primoribus saltem labris
delibare liceat. Fercula enim sat lauta sunt,
sed suas inter lances tecta, ne promiscuè mu-
scis mensam Philosophicam & tabulam Her-
metis nullo dato è throni lumine signo impu-
denter vel saltem imprudenter involantibus pa-
terent. Referam igitur nunc Doctoris mei
Sensationes, seu potiùs in illas propriæ men-
tis meæ sensa tibi detegam. Optavit illa be-
ne calamo exprimere, opto & ego hoc bene
calamo explicare. Prima itaque sensatio, quam
ad hortum amænum ab ignota non visi corpo-
ris manu deductus habuit, hæc est:

§. 4.

**SENSIT OMNIA CALIDA, FRIGI-
DA, HUMIDA ET SICCA TANQUAM
QUALITATES MOMENTANEAS RE-
BUS CONSTITUTIS SUPERVENIRE
INSTAR COLORUM.**

Omniū antiquitus in arte Medici gliscen-
tium errorum basis ac fundamentum fuit super-
structa qualitatibus elementariis, ex iisque de-
ductis morborum causis & medicamentorum
facultatibus Ætiologia. Cujus falsitatis sensa-
tio necessariò debuit esse *Helmontio* prior quàm
de solidioribus fundamentis ponendis cogitatio

universa qualitatuum elementarium apud veteres dogmata non erant nisi ridicula imperitiæ nugamenta, certitudinis veræ Veritatisque certæ fulcro destituta. Quasi verò in augustissimo naturæ imperio calor & frigus cum siccitate & humiditate monarchicam in omnes creaturas potestatem exercerent, ad eorumque nutum & arbitrium omnium rerum proprietates suam expectarent determinationem. Quæ hypothesis jam olim toties à viris generosis refutatione mactata est, ut deinceps nunquam in altum caput exertura, ideoque de illa, vel verbum addere supervacaneum videatur.

Non inagis certè, quàm adventitios rebus colores æstimat qualitates primas *Helmontius*. Uti enim illi subjectis essentielles non sunt, sed ex variâ incidentia & reflexione lucis juxta superficierum in corporibus diversas modificationes oriuntur, ut ingeniosè ostendunt *Carteziani*, sic & hæ particularum in subjectis minimarum motum, magnitudinem & figuram consequuntur. Quæ enim nos calefacere, refrigerare, humectare, vel exsiccare dicuntur, non id obtinent ex intrinseca essentia, sed appropriatione objecti, ut Phrasis audit *Helmontiana*. Nempe modi isti sunt & affectiones, ex potentiæ sentientis seu cognoscentis cogitatione ad varium rei extensæ seu corporis mutum resultantes. Ita, quæ Experiencia Doctoris nostri est, cadaver humanum lentâ morte extinctum, etsi juxta ignem violenter intepefcat, tactui videtur frigidissimum, adeo ut manus vix queat inde dudum post recalescere. Non quod frigoris qualitas generetur,

tur, tangentisque manui imprimatur calorem vitalem supprimens, sed quod talis in fibrillis nerveis ab effluviis procul dubio necroticis è cadavere ad ignem intepescente expirantibus motus excitetur, qui in mente frigoris ideam suscitatur. Quæ ratio fortasse multis placitura magis est quam vitalis spiritûs cadaver pertimescentis à manu fuga *Helmontiana*. Adjiciam fortuitam meam experientiam. Tenui aliquando ex lentâ morte agonizantis fœminæ nobilis manum gelidissimam per horæ circiter dimidium, unde per universum brachium impressi rigoris sensus per dies aliquot restitavit. Scio morientis glaciata manum me non pertimuisse, quid archeo meo contigerit, ignoro. Non dubito de susceptis aporrhœis, fibræ sensilis elateri infestis. Neque enim spiritus vitalis tanto tempore citra brachii perniciem recedere potuisset. Nullus quoque ambigo, quin in pluribus is sit archei vigor, ut frigoris cadaverosi appropriatio fieri nequeat, quod considerandum erit hoc experimentum tentaturis, ne *Helmontius* falsitatis insimuletur. Si namque minus successerit, jam vel ex eo, colligent, frigus quid Essentiale non esse, ideoque eo casu quoque non activum, eò quòd ob patientis indispositionem, seu potius vegetum robur nulla fiat objecti appropriatio. Et sic sua hypothesei *Helmontianæ* veritas constabit.

Confirmatur hæc fat evidenter per effectus opii & camphoræ, quæ animadvertuntur in corporibus nostris frigida, licet sint calidissima. Quam objecti appropriationem cum nesciret antiquitas, illa pro frigidis reputavit, recla-

manente licet sapore amaro & lacri, juxta eosdem alias caloris indubio teste. *Helmontius* judicat Archeum subigi aut fugari ab opio & camphora, & sic oriri refrigerationem. Recentiores opinantur spiritum influxum impediri aut retardari saltem, ob porulos cerebri quodantenus obstructos & ideo sanguinis motum retardari, quæ remora sub idea frigoris menti sistitur. Quod ipsum magis *Blas febrile* *Helmontianum* confirmat. Siquidem id ipsum idem numero frigus primò ac dein calorem in Archeo suscitatur, quatenus in succo arteriarum ac nervorum diversam parit particularum modificationem & motum. Nam sanguinis succique nervei quomodocumque in vasorum extremitatibus retardati segniori periodo primo algorem febrilem, dein excitato intra illos salium acrium vehementiori motu calorem producit, quod Doctor meus sanguinis licet peridromen ignorans non ineptè expressit, quando ait *in sanguine febrili salium auctorum ministerio ita nostrum accendi & exasperari Archeum, ut igneam violentiam proprii Blas motu exæstuando assumat.*

Quocirca calorem quoque statuit dumtaxat esse effectum Archei appropriantis, & non objecti proprium quod probat ex eo, quòd nulla calida etiam caustica calefaciant cadaver. Spina digito infixæ calorem, phlegmonem, febrim accendit, non quòd in illa ignis calorve sit, sed quòd ex inducta per continui solutionem succorum stasi & corruptione Archeus caloris ideam concipiat. Neque hæc vilipendenda est Archei accensio, quam in Virgine ex spina mus-

musculo palmari infixa tam exæstuantem olim observavi, ut in delirium inciderit, à me per ea sola, quæ furorem Archei compescunt, feliciter sanata.

Par est humectantium ratio, quæ sensit non nisi per appropriationem nos humectare. De externa humectatione dabo grossum simile. Aqua anatum aliarumque avium aquatiliū pennas non humectat ex instituto naturæ, ne à volatu impediuntur. Ratio est appropriationis defectus. Id est, non illa est pororum textura, ut aquas intra suscipiant, veluti paneus lineus, qui per aquam madescit. Verum non tam grossè intelligendus *Helmontius*, quī de corporis humani humiditate & humectatione vera ac interna vult intelligi, quæ pariter non nisi per appropriationem fieri debeat, id est, per conversionem & assimilationem humectantis in humectandi naturam. Nisi ergo quidquid assumitur, abeat in naturam succorum vitalium, nunquam verè humectabit. Exemplo sit febris ardens, in qua ob fermentorum assimulantium suppressionem corpus & præsertim lingua arida manent, licet potu copiosè assumpto abdomen distendatur. Vera autem illa sensit humectantia, quæcunque glutinosa dissolvunt ac colliquant, sicque coagulationis & arefactionis causas submovens. Ex succorum coagulo & glutine nascitur ariditas, his dissolutis sequitur humectatio. Notemus hoc, quia vera ac genuina corpora per febrim vel tabem exarefacta humectandi methodus in eo consistit. Unde subdit: *illa quæ obliniunt, infarciunt, resolvunt nostrique corporis substantiam*

tiam velut per exigua puncta salinare faciunt, absque ardoris & acrimoniæ sensu, illa inquam humectant. Galenicus hæc vix intelliget. *Helmontium* dicet sibi contradicere, dum quæ oblinunt, infarciunt, addit resolventibus. Verùm per oblinentia infarcientiaque hic neūtiquam obstruentia intelligit, sed illa, quæ partes corporis nostri aridas balsamico veluti lymphæ linimento obducunt, & poros particulis nutritiis exinanitos novo succo chyloso vitali infarciunt, simulque salia acria in illis stagnantia resolvunt, eaque per poros instar salis deliquati paulatim sensim & sine sensu eliminari faciunt. Et hac verè humectantia sunt, quæ impedimenta remonent, deficientia restituunt, & partes quasi rore aspergunt. Hisce contraria sunt, quæ poros claudunt, sistuntque diaphoresin, nam quæ inde humectatio, tota est vitiosa. Qualis in partibus oedematosis à sero & lymphæ restagnante conspicitur, & non est nisi excrementorum detentio morbosa.

Sensit demum non alia siccare in nobis, quàm quæ extenuando disponunt ad exhalationem. Miras de exsiccantibus ideas habuere veteres. *Helmontius* rectè sensit. Et eo sensu Decocta lignorum & omnia sudorifera, quæ superfluas lymphæ veteris & effætæ portiones foras evahunt, vera sunt exsiccantia, quæ quò magis humectant pellem, eò magis laticem exhauriunt. Sic & ipsa Balnea & thermæ, à quibus exspectatur humectatio, sæpe potius exsiccationem inducunt, quatenus, si intensior eorum sit calor, succos exhalando extenuant. Probat hoc §. 6. & 7. aliâ sensatione, nempe

pe Atrophias & tabes non fieri qualitate ficcativâ, sed quòd liquor nutritius aliò subducatur furtim, cujus occasione propria fermenta calori connexa veram ficcationem perficiant. Comprobat hanc sententiam tabes dorsalis, aliæque ex sanguinis, lactis, lymphæ nimis evacuationibus oriundæ phthises, de quibus fusè & singulatim eleganter pertractavit *Mortonus*. Fermentorum morbificorum enim est nunquam quiescere, agere perpetim in succos transmutando, exhalando &c. qui si deficient, illa haud otiosa in corporis solida agunt, acrimoniâ sua depascendo & ex homine vivens veluti sceleton formando, quale in Diabeticis, ex abcessu fistulari laborantibus, iisque quibus Mercurialis salivatio lympham exhaustit, totâ die conspiciamus.

Delibavimus satis de hoc primo ferculo, quod saltem tyronibus proposuimus, ut licet *Helmontius* primâ fronte obscurior videatur, eum revera sensatissimum fuisse Philosophum non dubitent, neque nuces cassas putent, licet earum cortex fractu durior videatur. Missis itaque aliis, quæ postulata scholarum controversa concernunt, ut ex gr. §. 8. *situm præternaturalem provenire à succo alimentario stomachi liquefacto* §. 10. *Calorem & frigus esse accidentia impertinentia ad naturam febris* &c. solas nunc sublimiores Doctoris mei sensationes attingam, quæ mihi non tam materiam quàm occasionem suppeditabunt de obscurissimis naturæ & artis pyroosophicæ mysteriis scitu non inutilia neque injucunda proponendi. En igitur ferculum aliud apprimè simplex, sed quod in se multa recondit.

§. 12. & 13.

SENSIT DUOS SALTEM RERUM SA-
PORES DISTINCTOS.

Scientia distinguendi saporés primum est , quod sapientia à suis candidatis requirit. Unde Author Rosarii. *Qui non gustaverit salivæ saporés , nunquam perveniet ad optatum fermentum fermenti.* Hollandus addit : *nihil unquam in arte præstabit.* Helmontius in Regia solis ad mensam invitatus , duos saltem rerum distinctos saporés sensit : unum ex mixti salibus ab initiis concreti corporeis non separatis oriundum , ex vulgari acris , amari , falsi &c. sensu tam Melibæi quàm Philosophi gustatui subjectum : alterum ex ipsa concretorum forma & semine , resultantem , & quoscunque fictos qualitatium elementalium gradus longe transcendentem , in quo specifica dynamis residet. Exemplo res fiet clarior. Opium , Cortex peruvianus & semen fantonici in amaritudine Symbolum habent. Sapore tamen & odore specifico admodum differunt , ex dono feminis five formæ propriæ , unde modo diverso Archeum afficiunt. Amara licet quælibet verminosæ progeniei infesta sunt , pro reliquis tamen odor ac sapor feminalis Cynæ. Licet amara pleraque fermentis febrilibus contrariantur , nil tamen magis cortice peruviano : non ob amaritiem , non ob vim alcalinam ; non ob terrestreitatem astringentem , ex quibus virtutem ejus antipyreticam ut plurimum derivare

conati sunt scriptores , sed ob specificum saporem feminalem Archeo nostro perquam amicum. Cujus agendi ratio juxta Doctoris mei fundamenta hæc est : Febris non est nisi actus perturbati & succensi Archei à variis causis occasionalibus. Quæ sententia præcipuis quoque aliis medicis licet haud quaquam *Helmontio* addictis arrisit , aliis saltem verbis proposita. Videantur *Morsonus* , & *Borellius* , quorum ille morbos omnes sive primarios sive secundarios immediatè a spiritibus malè affectis oriri non minùs solidè quàm eleganter comprobatur , hic spiritus seu succum nerveum solito acriorem causam productivam primam & immediatam statuit excandescentiæ febrilis , quæ omnia non re sed explicandi modo differunt. Suscepto autem intus amico cortice Archeus lenocinio quodam quasi incantatus à furore remittit , inquilinâ licet adhuc febris occasionalis causâ. Unde illa paroxysmorum dilatio , quamdiu hujus grati hospitis contubernio fruitur , etiamsi vel etiam per inferius guttur , quæ practicum insignium observatio est , foret intromissus. Interim Archeus antea acti furoris paulatim pœnitens hostem subjugat & devincit , insigniter ab amico cortice confortatus , perque vias sibi cognitæ materiam hostilem dispergens , unde non rarò subsequas assellationes est observare. Tantùm enim abest , quod medicorum vulgus putat , ut hæ corticis effectum remorentur , ut potius in debito sale laxative adjunctæ maximum febris debellandæ arcanum consistat , ut vel in refractariis aliquot annorum febribus quartanis sum

ex-

expertus, etiam de hyeme, quâ illas penitus incurabiles alii medici enunciarunt. Observanda autem duo. 1. Archeum nempe habere sua tempora, quibus gratior hospitis est accessus. 2. Jungendum ducem, qui intimiora noscens dotem ejus seminalem intrò deducat. Quis ille sit legite *Helmontium*, titulus illi est: *Ens peregrinum fermentale, Archeo tamen omnino amicum* *.

Hoc igitur agendi privilegio cortex magnorum arcanorum, quæ potissimum ipsum Archeum respiciunt, potestates æmulatur, & non in febrilis tantum sed ex plurimis aliis morbis ab excandescencia Archei orbis vires exferit stupendas. Dos enim ejus genialis saporis specificus pacificans eundem causarum occasionalium triumphatorem constituit. Unde in vanum hætenus laborarunt, qui analogismo ex ejus sapore stiptico amaricante desumpto hujus febrifugi succedaneum quærere annisi sunt. Quorum conatus non minus irritus fuit, ac illorum, qui quod in opio est anodynum Archeale, hoc neglecto in aliis regni vegetabilis subjectis (nam de sulphuribus metallorum hic nulla quæstio est) indagarunt.

Convertito me ad sapientiæ filios. Philosophia adepta non nisi duos distinctos sapores agnoscit, quorum unus ex mixti philosophici salibus oritur, & externus est, alter ex ipso illius centro, radice & meditullio propullulat. Pri-

* De usu corticis. Confer Dissertationem nonam de Febris. *Neothæ* meæ in idioma Batavicum translata & Amstelodami literis Ostervicianis impressæ Appendicis loco adjectam.

Primum vocant *Ponticum* uno ore omnes, unde illa *Hermetis Aquina* forma pontica, quæ elementa dissolvit, & illa *Sendivogii Aqua* pontica in sole & luna coagulata. Et *Aquarii Sapientum Aqua* pontica, quæ per cursum suum reciprocum universum terrarum orbem irrigat & foecundat. Pontica dicitur, quia cruda est & indigesta, habens certam acrimoniam & ponticitatem. Qui tamen sapor quia seminalis non est, singulari artificio tollitur, emergente per elementorum conversionem & rotationem sæpe repetitam altero sapore radicali, nempe dulci. Sicuti namque in subiecto illo primordiali adhuc crudo & immaturo ponticitatem terrestrem & austeram omnes uno ore adstruunt, sic in eodem jam per sulphur auri additum maturato perfectam constantem & immutabilem dulcedinem. Ut pluribus aliquando deductum invenietis in summo meo *Medicinæ Apice*. In *Vitriolo* externus sapor austero amarus est, *Archeo* admodum ingratus, sub quo tamen mellea occultatur suavitas, magnorum morborum curationibus destinata. In *salis marini* centro plusquam saccharina delitescit dulcedo, quæ per extraversionem adeptâ libertate ipsa subit *Archei* penetralia, in quibus multorum defectuum potestativa basis absconditur. In *antimonio*, *Mercurio*, aliisque pluribus mineralibus externi saporis *Archeo* sunt horribiles, interni seminales grati & deliciofi. Ipsa metalla per ignem clausa impediuntur nobis suos ostendere seminales saporis, aperta autem eos *Archei* palato gratos expromunt. Sic summa in auro

62 POTESTAS MEDICAMINUM

radicaliter soluto centralis est dulcedo, ipsis principiis nostris vitalibus sociabilis. In ipsa Venere, quæ aliàs pulchrum est venenum, & corpus habet leprâ obsessum, sulphur dulce reconditur. Ita sapor externus ab interno, nucleus à cortice, à centro superficies, à corpore rerum differt anima, quæ extricata per pyrotechniam transfertur ad magnam entelechiam. Qui in Electro minerali immaturo non gustat summam ponticitatem, is illud non novit: Et qui in eo maturato exiniam non adipiscitur dulcedinem, & quæ vel Anagrammaticè in illo latet, *Aureliam*, & *centrum mel mirum*, is non attinget summum medicinæ apicem & unicum culmen spei ad vitam longam. * Felix, cui superi concedunt illud degustare.

§. 15.

SENSIT ARCANA OPERARI TAN-
QUAM SALIA.

Absque Condimento falis insulfus est coquus, sed magis sine fale insulfus Chymicus. Ad artem enim procedit, sicut is, qui sine chorda sagittat, inquiunt Philosophi. Ex salibus namque parantur claves, quibus referantur

* De centrali ista metallorum & mineralium dulcedine totius Medicinæ corona, & ultimata veræ sopheriæ coronide ex professo ager *summus meus Medicina apex*, aperiens naturalis in triplici naturæ regno dulcedinis fontes, ejus per spagyriam eruendæ claves, & praxin, nec non suavissimos inde in sanitatem & longævitatem exuberantes fructus.

tur mixtorum feræ sub quibus clauduntur arcana. Quid titulum arcani habeat & inereatur, ex ipso meo Doctore addiscite. Non enim talia repetere propositus brevitatis scopus permittit. Dicam quæ ille non dixit, vel saltem non ita perspicuè.

Cùm in arcanis summa penetrandi, aperiendi & resolvendi potestas supponatur, hæc autem omnis à sale fluat, & in sale radicata sit, propriâ luce radiat, arcana operari tanquam salia. Nam & ipsa sulphura segnia sunt, nec evadunt in arcana, nisi sub salium imperio. Neque Mercurius nisi sub horum Virgula magistrali discit morem gerere. Quod *L. de Lithiasi cap. 3. §. 17.* Videtur innuisse his verbis: *Quoties à Mercuriis sales distinxi, admiratus sum eorum ignaviam.* Sulphur ergo & Mercurius à sale in arcana transmutantur. Non quidem methodo vulgari, sic namque hic in venenum degenerat, sed occultiori per salium primum ens, in quo moritur pro vita & salute hominis.

Ipse metallorum & mineralium sulphura non nisi per salia ad arcanorum apicem elevantur. Sulphur minerale salificatum, id est à sale redditum solubile, penetrans & Archeo nostro communicabile medicamentum est, quod sine Cathartico, enemate, phlebotomia, aliaque omni in hominis vitam grassante tyrannide corpus humanum summè mundificat. De tali arcano obtento summopere olim triumphabat in suis Vindiciis *Cnœlius* hoc epinicio: Quisquis tale mitigans ac tale ejusmodi Mercuriali subtili penetrante, seu spiritu balsamico,

co, qui in sale consistit, prægnaans sulphur nactus est, summas Deo agat gratias, sibi que gratuletur ac gaudeat. Non enim sulphur hoc solum Creatorem suum, dum ægris plurimis restituit sanitatem, celebrat, sed & possessorem suum medicum, qui artificiosè illud administrare novit, nobilitat, nec ærumnosam ac egenam vitam degere finit. Ita ille. Sal & sulphur ritè depurata, subtiliata, volatilifata, & exquisitè combinata auræ vitali falsæ microcosmi aptè respondent juxta *Thomsonum*, pullum quoque *Helmontianum*? *Epilog. Chym.* 14.

Lapis Butlerianus tot mirabilum patrator & vel solo linguæ attractu vel affrictu corporis morbos sanans gravissimos, ipso Doctore meo *Autoptâ* attestante, in forma erat salina, & nil aliud nisi sulphur veneris in sale salis (nam & hæc mari nata) resuscitata & glorificata. Notate hic asterisco Candidissimi *Vigani* Veronensis ex ipsa Chymix medulla desumptam sententiam. Frustra laborant, qui illum componunt, mediante sale communi, ente Veneris & usnea secundum *Helmontium*, aliisve modis, nisi possideant Verum ignem nostrum veneris ex liquamine nostro volatili cupri confectum. Quod liquamen nequit obtineri nisi per Magnetem è sale marino elaboratum, qui magnes non solum dominatur in regnum metallicum, sed etiam animale & vegetabile. Multa dixit.

Genuinum aurum potabile, quale dari posse nemo nisi *Misochymicus* inficiabitur, non est nisi aurum totâ suâ substantia (non autem per-

per abstractionem tincturæ putatitiæ) in peculiari suo salino menstruo permanente radicatus solutum, ut in omni liquido instar salis aut sacchari solvi, & solari sua essentiâ, calore, colore puritate & vitali volatifatâ virtute penetrantissimâ per vasa lactea ad sanguinem, imò per universi corporis permeabilis ac transpirabilis tubulos minutissimos deportari possit. Confer quæ de eo ante viginti & plures annos differui in *Decade mea Curiosa Tentaminum Physico-Medicorum de Vita prolonganda*. Aurum igitur potabile operatur per modum salium, & nisi ita ageret, nil ageret, unde Doctor meus, in hac ecstasi §. 42. quoque sensit: Aurum absque corrosivo suo proprio esse mortuum, mortuum inquam, nisi radicaliter à suo corrosivo penetretur.

Dicam quid amplius: Ipse Philosophorum Mercurius, qui solem liquat, & in sal vitriolicum reducit, ex fonte salino est, ad quod stabilendum ex innumeris Adeptis duo sufficient. *Theodorus Mondanus in Ep. de Q. Ess. Phil.* Noster inquit Mercurius est arida vel sicca & coagulata salsæ naturæ aqua. Item! sal pinguis tam verè siccus ut manum non humectaverit, interim adeo humidus, ut omnium universi saliorum liquorum sit fons. & Petrus Joannes Faber. Cujus in Hydrographia Spag. cap. 13. hæc sunt verba: Fons Chymicorum ex duabus substantiis salis naturam habentibus ex una tamen & eâdem radice ortis eliciatur necesse est, ut verus ac legitimus fons Chymicorum habeatur. Non igitur decepit Morpheus in visione

E

fom-

somniali *Helmontium*, quando arcana operari tanquam salia ipsi repræsentavit.

Cùm itaque cum tali Mercurio salino seu salificato præparetur ipsa antiquissimorum Philosophorum medicina aurifica quem lapidem suum vocant, necesse quoque est & hanc per modum salis operari & in forma salis comparere ante fermentationem cum auro corporali factam, ut præfatus *Faber* in *Epistola* ad *Fridericum Holsatiæ Ducem* eleganter ostendit. Imò lapis seu tinctura ista, non est nisi sal fusile, liquabile, fixum, intrans, penetrans, figens, tingens, de quo ab artis amatore *Cbryssippi Fanniani* & *Gastonis Clavei* scripta legi merentur. De quo ne dubites geminum autoptæ testimonium adducam. Lapidem argenticum se vidisse refert *Exc. Rosinius Lentilius Eph. Germ. Cur. Decad. 3. ann. 3. in paralell. ad Obs. 17.* testaturque referre sal quoddam terrimum, subtilissimum, scintillans, instar nivis. Lapidem Philosophorum aureum non tantum oculis videndi sed & lingua degustandi fortuna aliquando obtigit *Exc. Alphonso Kobnio Collegii Medicorum Ulmenfis Decano*, ceu ipse ad longum literato orbi recensuit *Observatione 77. Ephemerid. German. Decadi tertiæ anno 5. & 6. insertæ.* Ubi ante projectionem illius tantum per os assumpsit, quantum minimi digiti apiculo in minima & vix visibili quantitate retinere potuit ad saporem ejus curiosè perscrutandum, mirum in modum tota lingua tam penetranti & perterebranti sapore acidiusculo, quasi vitriolico, derepente fuit imbuta, ut totus sibi alterari visus fuerit, sed è

è vestigio sine omni noxa omnis alteratio evanuit, totiusque corporis Vires adauctas lætus persensit.

Quo quidem experimento Curiosos admodum sibi devinxit Vir præstantissimus. Nam primùm illo stabilitur *Helmontii* doctrina apud multos paradoxa de activitate remediorum Archealium, & fides conciliatur relationi de lapide *Butleri* ad solum linguæ attactum potestativo. Tum quoque *Basilii Valentini* de Vitriolo aurifico tam glotiosè scribentis autoritas salvatur. Demum etiam quis sit in Philosophorum Elixirio sensibilis sapor, detegitur. Sine acido namque illud neque instar ceræ esset fluidum, neque ingrederetur, neque fœculenta metallorum imperfectorum sulphura combureret, neque eorum figeret volatiles Mercurios. Hunc tamen lapidem visum nondum perfectionis suæ acmen attigisse ex eo constat, quòd in illa propter exactissimam Mercurii cum sole subactionem, confermentationem, & anatizationem aciditas Mercurialis, neutiquam prædominetur, sed sub sulphureâ dulcedine occultata mixtum penitus falsum licet penetrantissimum constituat. Finio itaque hoc aphorismo: *Quidquid per salia non est reclusum, & redditum penetrabile & ingressivum, & archeo sociabile, arcani titulum nullatenus meretur.*

§. 21.

SENSIT UNUM ET EUNDEM SALEM
TRANSMUTARI DIVERSIMODE A
CONNEXO.

Helmontius somnians hac sensatione plura didicit, quàm univèrsa Chymicastroꝝ turba etiam noctes diesque ad suum immortale athanor vigilans, & diversimodè à connexis aurum in nihilum convertens. Nemo autem sibi persuadeat velim hìc eum superficiariam quandam salium connexionem & conversionem in enixum seu neutrum aliquod, ut appellant, subintellexisse, cùm illa hodie vel chymicorum pueris artificibusque mechanicis sint notissima. In horum namque officinis quid notius, quàm quòd acidum salis communis urinosum alcali imbibat, & oriatur mistum, quod salem armoniacum vocant: Quòd acidum salis imbibat alcali Mercurii, & mistum producat, quod dicunt Mercurium sublimatum: Quòd alcali lixiviale acidum sebi imbibens generet smegma: Quòd alcali cinerum cum acido arenæ reactionem patiens mirandum illud mixtum efficiat, quod vitrum appellamus. Hæc nisi illis innotuissent, ex eorum ergasteriis salem ammoniacum, Mercurium sublimatum, saponem, vitrum habere non possemus, in quibus omnibus salia diversimodè transmutantur à connexo. Taceo tot alia salia artificialia, armoniacalia, mirabilia Vitriolata, Borracina, saccharina, tot sublimata salina, sulphureaque ex connexione

sa-

REVISA. SECTIO SECUNDA. (9

salium oriunda. In quibus five fiat salium confusio & mixtio per contactum, five per ingressum unius in aliud propter figuram pororum ut volunt, quibus ceu vaginulis alterius salis aculei recipiuntur ac reconduntur, non tamen Essentialis ac radicalis est transmutatio illa, ad quam Philosophus noster videtur collimare. Negari quidem nequit ex talibus salium conubiis diversas à se genio & natura proles suscitari, ille tamen non est partus Philosophicus, licet specioso *Enixi* titulo decoretur. Non inficior ex salium activorum mixtura & connexionem ut ut perfunctoria & accidentali, exsurgere concreta nova, novis prædita qualitatibus ob novam introductam texturam & particularem quarundam resolutionem & extricationem, aliarumque apertionem & productionem in apriculum, unde nova medicinarum & præcipuè menstruorum energeticorum genera possunt exsurgere, nondum tamen illa est connexio, quam sensit Doctor Ecstaticus.

Notanda itaque duplex est mixtio, alia penitior, ipsorum Elementorum in suo profundo, quæ merè spiritualis est. Alia corporum, unde plurima invicem conveniunt ratione affinitatis & texturæ corporeæ, quæ tamen admodum discrepant ratione penitissimæ mixtionis. Hac igitur sensatione non exteriori corporali cortice salium copulam, quæ mixta seu enixa constituit rursus separabilia, sed penitissimam in abditis penetralibus unionem intendit, ita ut ex pluribus unum fiat nullâ amplius ratione segregabile. Quæ vera est transmutatio. Supponit autem hæc mixtionem, & mixtio reso-

lutionem; nullum corpus enim misceri potest in intimo, nisi resolvatur in minimo. *Mixtio* autem est *miscibilium alteratorum unio*. Quæ Aristotelis definitio licet Philosophiæ Experimentalis doctoribus fortassis non adeo arrideat, mihi tamen ad propositum scopum hic unice satisfacit. Dicitur *Miscibilium*, nisi enim *salia* sint miscibilia inter se, id est nisi habeant symbolum in materia & in potentiis naturalibus, illorum fieri non potest invicem transmutatio, cum in habentibus symbolum facilis sit transitus juxta axioma Philosophorum, unde nisi in genere proximo conveniant, licet specie distent, nulla fit mixtio. Dicitur *alteratorum*, quod non tantum de corporea magnitudine, figura, situ, contextu & connexione particularum corporearum ad invicem, sed etiam de ipsa forma Essentiali, illiusque attributis, odore, sapore seminali &c. est intelligendum, hæc enim transmutantur vel pereunt novis succedentibus in transmutatione Essentiali. Dicitur *unionem* quam Adepti vocant conjugium, primo quod requirant certam conjunctionem duorum dumtaxat principiores sive salium, quam *Rebis* appellant; quorum unum se habet per modum masculi quia principium activum est, alter fæminæ vices subit veluti passivum, licet uterque sit ex eodem genere & prosopia, unde frater & soror nominantur. Secundò ut ostendant, sicut connubium individuum dicit conjugum unionem, sic transmutationem illam salium à connexo requirere permanentiam solventis cum soluto, ut ex utroque nova species resultet parentibus nobilior, quod est sal Herma-

maphroditicum, homogeneous, immutabile & inseparabile, cujus parandi enchirefis hætenus mansit inter secreta Eleusyna.

Illa itaque quæ sunt de eadem substantia, & quæ per minimas partes junguntur, & se intimissimè penetrant, illa postquam una res facta sunt, per nullam artem possunt separari. Ubi observandum monet inter Philosophos facile acutissimus *Philaletha in Introitu aperto cap. 21 Corporum non esse unionem at saltem confusionem, nedum corporis cum spiritu esse posse unionem per minima, at spiritus inter se bene uniri.* Quod effatum nisi probè intelligatur, facile in errores abducet. Certum quidem in Philosophia Hermetis corpora corporibus juncta non generare, sed per spiritus fieri propagationem: Certum quoque corpori spiritum adjungendum, ut ab eo connexo transmutetur. Singula namque id habent, quod mutuò alteri debetur. Sibi solis deficient, mutuò sufficiunt, dum corporalis densitas transit in spiritûs subtilitatem, & spiritus subtilitas coercetur à corporis soluti densitate, ita ut tertium quoddam resultet ex fixo & volatili, ex corpore & spiritu, quod incredibile est virium in corpora tam humana quam metallica. Intelligendus itaque *Philaletha* est, quòd spiritûs cum corpore unio per minima fieri nequeat, nisi ipsum corpus à spiritu per minima penetretur & alteretur, id est in spiritum quoque transmutetur, tum enim spiritus spiritum amplectitur, & Essentialis fit transmutatio à connexo. Perpende hoc quicumque in Chymia triumphum affectas, *Nil enim sal prodest*, inquit Tr. Ba-

filius, nisi interius ejus conversum & exterius reductum sit. Solus enim est spiritus, qui dat motum vires & vitam corporibus. Etiam in Chymia vulgari nulla promptior est salium transmutatio quàm in forma spiritualisata, quod patescit ex notabili Doctoris mei experimento, quando spiritus salis armoniaci & vitrioli, uterque volatilis in concretum tamen fixum, ignem haud fugiens convertitur.

Neque experimenta ejusmodi licet vulgaria negligenda sunt, obscuris enim lucem affundunt. e. gr. sal tartari à spiritu salis saturatum præcipitata ac separata terrâ albâ, sal præbet in forma oblonga angulari nitriformi plane novum cujus principia nullo igne nulloque præcipitante rursus separari possunt, nempe quia utriusque & spiritûs & alcali intima facta est penetratio, & radicalis transmutatio. Quod sal se habet per modum salis Philosophici, in quo alcali fixissimum inseparabiliter Universali acido subtilissimo jungitur & sal fusibile constituit quod radici metallicæ essentialiter coalescens illud totum in sulphur fluidum fixum tingens commutat. Si Hermophroditici Philosophorum salis ectypon desideras, considera mixtum illud, quod Chymistarum vulgus terram foliatam tartari compellat, ex alcali fixo tartareo & spiritu aceti mixtis resultans. In hoc enim exactissimum salis Philosophorum parallelismum invenies ut in alio scripto ostendam. Neque aliâ intentione *Lullius* in experimentis salis tartari volatilisationem à connexo proposuit, quàm ut pro exemplo serviret. Sicuti & methodus volatilisationis &

Helmontianæ per aërem altioris est indaginis & nobilioris profapiæ; cum quo quò ad præparationem convenire videtur Myſticum illud *Tacchenii* Alkali Viperinum naturæ foemineæ, acido ſolis filio mafculino in domo naturæ nuptum.

Faceſſat igitur hinc *Dominicus Guilielminus* in Patavina Academia Medicinæ Theoreticæ Profeſſor, in Doctrina ſalium certè non practicus, cum inepta hypotheſi: *Salia ingenerabilia & incorruptibilia eſſe*. Si vera hæc, fruftraneus foret totus hic diſcurſus *. Verùm cùm experientia contrarium teſtetur, ſalia nempe infatuari, interire, alterari, & transmutari diverſimodè à connexo per ſolem, aërem, & ignem mutationis ſalinæ instrumenta, fic unica experientia prævalet mille ſyllogismis. Ratio erroris eſt, quòd multi ſalium tranſmutationes Eſſentiales laborioſè intenderint ſine tamen fruſtrati, ob ignorantiam & neglectum proprii Connexi. Ita refert *Bernardus Treviſanus* ſe pro aucupio lapidis ſophici ſal commune (ſubjectum ſcilicet primateriale erroneè à ſe reputatum) cum quodam laboris ſocio per ſeſqui annum ſolutionibus, coagulationibus, aliisque narratu prolxiſſimis tractaſſe, nullam autem licet quindecim repetitionibus aſſumptum exhibuiſſe proprietatis naturalis alterationem. Quod admiratione dignum eſt in tam

E 5

exer-

* Vera eſt Theſis Lemortii. Omne ſal eſt mutabile ex ſua materia adjuncta non ſalina quocunque nomine occurrat in rerum natura, æque ſal commune quam reliqua primigenia dicta & cujuſcunque actûs ac motûs exiſtentia, Tr. Chymicæ facies &c. Cap. 11. p. 349

exercitato Philosopho. Idem in sale variè soluto & vexato tentavit *Jo. Saignerus*. Quem tamen modum utpote à fontibus antiquorum Philosophorum alienum longissimè à scopo aberrare bene monuit *Borrichius* in *Conspectu Scriptorum Chymicorum* No. 39. Si illis nota vel saltem observata fuisset Doctoris mei transmutatio salium à connexo, alterationem utique conspexissent. Quod enim per ea fieri nequit, per additamentum fieri debere monet *Ludovicus de Comitibus* in præparatione liquoris *Alcabeft*. Nesciverunt isti salia dividere, & terram Mercurialem ab Arsenicali separare, quod analyseos mysterium est, ab invidis Philosophis celatum. Unde circa salium circumferentiam passim hæremus, nec ad eorum Essentiæ centrum intromittimur.

Dicam meam experientiam. Non semel abstuli à sale marino Hispanico omnem falsedinem, per arcanam digestionem in spiritu roris majalis subtilissimo. Per quam in sal alterius prorsus naturæ nempe instar ceræ in lamina candente vel ad lucernam fusile subamaricantis in lingua saporis abiit. Et licet indolem quodammodo nitrosam induisse videretur, tamen nec in forma cubica instar salis communis, nec acuta & pyramidali seu prismatica instar nitri, sed instar elegantissimarum lamellarum glacialium in fundo concrevit eâ limpiditate, ut non nisi spiritu decantato illas observare potuerim. Et hæc vera erat salis transmutatio à connexo interveniente tamen debitâ putrefactione, sine qua neutiquam illa succedit, eaque satis diuturna mensis ad minimum Philo-

lofophici. Notent hæc qui stupendas quærunt
falium metamorphoses *.

Aliàs etiam citra illam per varias leviores
enchirefes falia transmutantur. Ita *Lemerius*
nitrum in falem marinum vertit. Mutatur
quoque hoc ipsum in nitrum mediante nitri spi-
ritu à communi tamen in hoc differens, quod
concrefcendo pristinam cubi formam fervet.
Doctor meus nitrum mutat in terram infipidam
per connexionem fulphurei ex ftibio odoris.
Beccherus è vitriolo producit mercurium cur-
rentem. Ego ex fale communi mediante nitro
eduxi spiritum, qui laminæ cupreæ inunctus
albedinem mox induxit argenteam, licet ad-
modum fugacem paucas enim intra horas rur-
sum disparuit, ex quo cognovi in falibus esse
terram mercurialem. Experimenta hæc omnia
notatu digna sunt, si non lucrifera, saltem lu-
cifera. Sicuti enim in natura acidum univer-
sale cum alcalinis oleosis subjectis ab aëre reso-
lutis confermentatum nitrum constituit, mira-
bile fanè concretum, & aliâ modificatione fal
commune; ita quoque in Chymia notetur falis
communis & nitri consanguineitas, & unius in
aliud prompta migratio ac transmutatio essen-
tialis. Ad cujus imitationem si quis fal virgi-
neum fali suo masculo copulare noverit, po-
tis erit generare fal nitrum Philosophorum, ve-
rum solis & lunæ filium, cujus ortum *Senai-
vogius* sub nitri vulgaris typo detexit. Ex uni-
tate

* Sal commune Marinum in suo fluido aqueo ad aë-
rem stagnatione putrescens fal volatile urinosum præbet.
Idem cum calce viva mixtum & aquâ pluvîâ dilutum ad
aërem tractu temporis invertitur, & in falem fixum
transmutatur.

76 POTESTAS MEDICAMINUM

tate enim simplicitatis in dualitatem, & ex dualitate rursus in monadem terminatur, quod sal illud stupendum est Philosophorum. Quod corpus est sed subtilisandum à spiritu, quod spiritus, sed vivificandus ab anima. Est ignis, sed sub cineribus; nam verum alcali est. Est lux, sed sub tenebris: genuinus namque est phosphorus. Habet dulcedinem, sed sub cortice: Qui gustarunt, testes sunt. Habet permanens humidum, sed in centro, unde manus non madefacit. Habet terram, sed in superficie. Tolle superficiem corticem, tenebras, corpus, cineres, habebit spiritum, lucem, ignem, fontinam, sal dulce. Imò omnia in omnibus, & quidem uno ex sale per connexionem unius, quod primum ens salium est, & unicus transmutationis patrator. *Unica res inquit Sendivogius, in Ænigmate Philosophico, cui non miscetur aliquid aliud præterquam aqua Philosophica, tibi in somno aliquoties manifestata.* Ergo abi nunc & dormi, ut ceu *Helmontio & Cosmopolitæ* (nam & hic fuit somniator) sensualis hæc visio seu sensatio transmutationis tibi obveniat. Miranda sanè est visio quam describit sapientissimus *Sap. cap. 19. vs. 17. & seqq.* quam tibi diligenter scrutandam adjiciam. *In se elementa dum convertuntur, sicut in organo qualitatis tonus immutatur, & omnia suum tonum custodiunt: unde æstimari ex ipso visu certò potest. Agrestia enim in aquatica convertebantur: & quæcunque erant natantia, in terram transibant. Ignis in aqua valebat supra suam virtutem, & aqua extinguentis naturæ obliviscebatur, &c.* Hunc sacri codicis textum
miror

miror à Philosophorum nemine esse allegatum, aut ad scrutinium revocatum.

§. 24.

APEX SALIUM VISUS IN PRIMO
ENTE.

Non protulit è tripode Apollo verius oraculum, quàm quòd his verbis noster pandit mysteriarcha. *Summus atque felicissimus salium est, qui ultimam puritatis & subtilitatis metam in natura attigit, cuncta pervadit, solusque agendo manet immutabilis, quique alia pro lubitu prompta resolvit obedientia, rebellemque omnem materiam non secus atque aqua calida nivem liquat, & volatilifat.*

Describit hoc loco noster naturæ consultus liquoris in lagena sibi à spiritu superioris ordinis tradita contenti subiectum primateriale, imò si mavis ipsum liquorem, & quidem insolito candore, sine fraude & fucò ad reducendos in viam illos, qui in argento vivo vulgi hanc aquam igneam frustra quæritant. Unde non mercurii, sed salis summi fecit mentionem. In hujus notitiam nisi hic libellus te deduxerit, certè Boeotico es ingenio. Salium ille in natura summus necesse est, prius ultimum puritatis gradum attingat, antequam ad subtilitatis metam devenire queat, quò enim res est purior, eò subtilior, eo præstantior digestio, eò nobilius digestum. Ad eam verò subtilitatis acmen nequit elevari, nisi in suum primum ens liquidum, in quo ab *Helmontio* visus
fa-

salium apex, retroducatur. Quod non est nisi ignis ille coelestis & æthereus, sive si mavis infernalis in centro salium latitans, quo nihil in natura est subtilius. In quo quidem fluiditatis statu ad ultimam puritatis metam per solutionem & coagulationem non semel repetitam, & ad apicem subtilitatis possibilem per Distillationes & rotationes physicas elevatur, sicque evadit ens cuncta penetrans, resolvens, liquans & volatilifans, ipsumet manens immutabile. Quæ attributa & prædicata cum nulli alii nisi liquori Alcahestino competant nemo nisi ad solem meridianum cœcutiens, non poterit videre lucem, quæ huic acquirendo hoc accenditur.

Alcahesti itaque materia non est vulgi mercurius, ut artistæ proletarii credunt, sed illud quod est primum ens mercurii, à quo nempe & ipse mercurius vivus propullulavit, nempe sal & aqua, ex quibus mediante materia mundi agilissima fluidissima & subtilissima, in qua juxta Hermetem fortitudinis est fortitudo fortissima, generatur materia viscosa, pinguis & unctuosa, ex qua calore subterraneo variè mota, sublimata, terreisque particulis unita tam mercurius ipse quàm alia metalla pro re nata producantur. Et hæc materia Viscofo-glutinosa primum ens salium est, in quo artificii tam naturalis quàm Protechymici apex consistit. Mercurius igitur originaliter sol est, & natura ex sale & aqua parat mercurium, quam ars imitari debet, & ex sale & aqua conficere liquorem mercurialem, cuncta penetrantem & volatilifantem.

Dices hæc sic quidem bene explicata posse intelligi,

telligi, sed hoc saltem in Orphei nocte sepul-
tum manere, intellectuali visione ulterius dete-
gendum, cuinam fali debeat ista felicitas, &
quonam modo illi statuatur ultima illa purita-
tis & sublimitatis meta, cui veluti columnæ
Herculeæ inscribere liceat, *Non plus ultra.*
Magnum quid de illo aperui in *Decade mea*
Curiosa de vita prolonganda Tentam. 7. p. 125.
Quæ cum ob exemplarium impressorum pauci-
tatem rarissima sit, integrum textum huc re-
petere non pigebit, qui talis est: Pandam in-
telligenti hic arcanum ad quæstionem, quod-
nam sit subjectum liquoris Alcahest? Respon-
deo Anagrammaticè: *Alcahest* est *Sal theca.*
Sal magnes animæ est. In hoc reti duo præ-
cipua elementa capiuntur inquit *Jo. de Monte*
Snyders l. de Med. Univers. Sal itaque theca
est Alcahest. Sal primum corpus est per quod
spiritus mundi sit comprehensibilis inquit *Dn.*
Nuysemente Tr. de Sale Phil. & Sp. Mundi.
l. 2. c. 2. In fale itaque ceu theca reconditur.
Sperma falis est habitaculum invisibilis femi-
nis inquit *Sendivogius*, in fale ergo ceu theca
delitescit. Sal metallorum & mercurii matri
est: ut statuit *Paracelsus*, in fale itaque
velut theca concipiuntur. Sal terra est virgi-
nea. In quam semen projicitur: sal vas viri-
de Hermetis est, in quo ejus aqua fætida cu-
stoditur. Sal ergo theca est. *Alcahest* autem
est *sal theca*, id est mercurii primum ens liqui-
dum in fale circulato reconditum. Si rogas
quale ergo sit sal? Respondeo jam dixi & no-
minavi. Est sal balsamicum. Ita quidem ego
tunc temporis, quod nunc clariùs aperiam.

80 POTESTAS MEDICAMINUM

Videamus primum quid de illo sentiant Philosophi adepti. Arnoldus dicit: *Omnia salia cujuscunque generis arti nostræ sunt contraria, dempto sale nostræ lunariæ*. Quo obscurum per obscurius describit. *Philaletha introitu aperto cap. 11.* inquit: *Adepti salia cuncta repudiaverunt uno sale excepto, qui est salium ens primum, qui quodvis metallum dissolvit, eadem operâ mercurium coagulat, at hoc nonnisi viâ violentâ*. Quare agens istiusmodi integro pondere & viribus à rebus iterum separatur. Hactenus optimè cum *Helmontio* convenit. Sed pergit & primum ens salium dicit esse Saturni sobolem, in qua sit sal naturæ abundantissimum, sed sulphur solum potentiale, cum sulphure tamen arsenicali nuptum, necesse porro esse, ut illud sulphur arsenicale expurgetur, & istius loco sulphur aliud activum & actuale soboli Saturni reddatur, quod invenitur in domo arietis. Hoc addit illam instar magnetis ad se trahere, & in suo ventre abscondere, sic ex duobus emergere Mercurium hermophroditicum, qui sit verum auri ens primum adhuc volatile, & ager in quo fatus sol virtuteaugeatur, ut fiat Essentia quinta animalibus, metallis, ac vegetabilibus summa medicina.

Putasne te illud intelligere? Vix crediderim. *Philaletha* enim, tametsi singularem præ omnibus candorem profiteatur, longè tamen est acutissimus, & spinosissimus, qui sub ficta reguli antimonii martialis, ex eoque nati Mercurii historia nimium, quantum mundo credulo fucum fecit. Licet sub illa non verè minùs quàm acutè artis filiis, id est qui jam præ-

præviè artis subjecta & præparationem novērunt, totum magisterium propalārit, uti peculiari commentario aliquando publicando omnes ejus allegorias Philosophiæ Hermeticæ candidatis declarabo.

Aperienda itaque ulterius est Phœbi cortina. *Beccherus*, cui post *Helmontium* in solertissimo naturæ scrutinio primas defero, subtilissimum illud primum ens salium statuit esse terram illam mercurificantem, quæ est in sale communi, addens ex eo Mercurium Philosophorum componi, & terram istam mercurificantem si metalla in mineris subterraneis tangat, emollire, fluidificare & in mercurium currentem convertere, imò & hanc, pro ut id sæpe in praxi expertus est, ex plumbo & antimonio verum argentum vivum currens producere. Unde *Phys. Subterr. lib. 3. sect. 2. cap. 4.* Concludit totum mare terra mercurificante plenum esse, *Est enim inquit primum ens salis, seu terra illa, unde sal fit.* Tr. de minera arenaria non veretur publicè enunciare. Subjectum illud infinitæ admirabilitatis argentum vivum, esse puram putam Essentiam salis marini, nempe sal sulphureum totum analogum sulphuri salis communis, unde etiam suam originem traxit.

Jam verò ulterius vult notandum duplicem in sale communi esse terram; Mercurialem scilicet & sulphuream arsenicalem. Terra arsenicalis primum ens salium est. Et ex illa conficitur *Alcabeft*. Mercurius verò Philosophorum ex salis terra Mercuriali purissima constat, unde Philosophi toties totiesque mo-
nent, sulphur arsenicale seu labem originale

82 POTESTAS MEDICAMINUM

à Mercurio esse separandam. Et si jam verò terra salis arsenicalis Mercurii vivi mixtum eà quantitate ingrediatur, ut *Alcabeſti* ex eo præparatio poſſibilis videatur, fatius tamen eſt proceſſum à priori incipere & capere terram illam, dum adhuc virgo & in primo ente eſt, quam dum jam metallo ſe ſociavit, illudque in mercurium fluidificando, virginitatem amiſit. Nam quis neſcit ſi artiſtis credimus, quantæ molis opus ſit terram illam Arſenicalem in mixto mercurii à partibus metallicis ſeparare?

Quisquis ergo *Alcabeſt* ſectatur, ſed non in Mercurio vivo, ſed ejus primo ente, nempe terra ſalis communis Arſenicali indiget. Et hoc eſt quod olim innuere volui, liquoris *Alcabeſtini* ſubjectum materiale ſal baſamicum appellando. Reſtat præparatio, ut ultimam puritatis & ſubtilitatis metam attingat. Quæ cùm juxta Confeſſionem adeptorum per ſe fieri nequeat, quærendum eſt ejus compar, ſive ſpiritus, qui illi ſoror & naturalis, quæ terram hanc amantiſſimè amplectitur, promptiſſimè diſſolvit, & ſe conjungit inſeparabiliter quæ duo ſic perfectè connexa & unita conſtituunt *aquam igneam* cuncta liquantem, & volatiliſantem. Si namque ſal marinum adhuc in ſua corporea craſſitie conſtitutum corpora metalli-
ca in ſuis corroſivis ſoluta præcipitando liquabilia & volatilia reddit, ut in Saturno & Luna cornuis manifeſtatur, quæ vel ad ipſam fluxilitatem Mercurialem diſponit, qui non ejus terra Arſenicalis in liquore *Alcabeſt* & Mercurialis in ſophorum mercurio ſummè ſubtiliſta efficiet? Quod enim ſummè eſt ſubtiliſatum, na-

naturam ignis acquirit (unde & Alcahest *aqua ignis* dicitur) quoniam materia est fluidissima , adeoque in motu continuo , unde particulæ ejus asperæ scindentes & acutæ ita circa corpora dura moventur , ut illa de suo statu deturbent , inque atomos minimas naturæ possibiles comminuant. Quod de nullo alio solvente est expectandum.

Porro quia *Alcahest* est ens subtilissimum , *Helmontius* dicit , quod cuncta pervadat. Solusque agendo maneat immutabilis , unde *Beccherus Phys. subt. l. f. c. 4.* Testatur id talis esse penetrantiæ , & ad tantam penetrantiæ excellentiam evehi posse , ut omnia vasa penetret , ipsa etiam sine ulla ruptura & læsione solis instar , qui vitra penetrat , nec tamen lædit. Unde non aliâ ratione solvit , quàm penetrando , & corpora in tenuissimas atomos redigendo quæ suapte cum nullâ reactione liquori huic afficiuntur , penetratæ subsidunt , in diversas substantias discerptæ , è quibus mixtum constat , juxta suæ gravitatis centrum , ita ut tenuiores partes oleosæ & sulphureæ supra , crassiores terreæ infra subsistant. Nil mirum autem solutorum particulas ita subtilissimè attenuatas fieri volatiles , nam vel ipsum aurum , corporum omnium compactissimum gravissimumque eodem liquatum & volatilifatum in distillatione in forma liquoris punicei (nam huic liquori præ omnibus subjectis tenacius adhæret) elevari experientia suâ comperit laudatus *Beccherus*. Primum namque ens salium primo enti metallorum est vicinius quovis alio Mercurio (nam hic corporalis est , & jam ex par-

ticulis constat metallicis, ut ex supra dictis innotescit) ideo radicitus corpora metallica intrat, eorumque profunditates absconditas manifestat. Solvit enim illa in materiam proximam Mercurialem sulphura eorum separando. Unde & sine hoc haberi nequit genuinum veneris sulphur, ut jam quoque supra ex candidissimo *Vigani* didicimus.

Quidni igitur sal communi seu marino analogus salium ille summus atque felicissimus est, qui tantæ puritatis, subtilitatis & efficacæ prædestinationem à rerum supremo Conditor accipit? & jure dicitur felicissimus, quia possessores suos in summa felicitate constituit, dum Universalem omnium morborum medicinam, in quantum in natura est possibilis, suo ex gremio depromit omni mundi thesauro præferendam. ô Felices illos inquit *Philaletha*, quos hunc aquæ nostræ fontem adire licet! ex illo enim si biberint, & frustulum postea de carne pingui comederint, ut Principes per totam vitam in terra regnabunt. Meritò igitur exclamant Philosophi: *Laudetur Altissimus, qui salem hunc creavit, eique dedit naturam cunctas alias superantem.*

§. 27.

QUOTIES IN VENENO EMINET GUSTUS PLACIDUS. SENSIT SUB EODEM SIMPLICI LATERE INGENS ARCANUM, QUOD DEPULSO VENENO AD EFFECTUS ARDUOS NATUM ET ORDINATUM EST.

Promissa tria fercula haud dubiè sopsiæ candidato

REVISA. SECTIO SECUNDA. 85

didato salivam moverint. Ecce nunc lancem sed veneno horridam. Cui epigraphæ: *Hic mortis & vitæ connubium*. Cave ne gustus placidus te seducat, nisi cocturâ pyrotechnicâ virus fuerit abactum. In venenis sapore & odore manifestè acri & abominabili armatis vel ipsa lingua mox est iudex; quæ autem vel insipida sunt, aut placido dumtaxat sapore prædita soli Archeo perceptibili, hæc sub custode veneno proprietatem habent formalem ad arcaniores sublimioresque medicinæ usus, ut verificetur illud: *Salutem ex inimicis nostris & de omnibus qui oderunt nos*. Arboris scientiæ boni & mali fructus sapore erat placidus, imò suavis, sed interius mortis continebat seminarium. Ita è contrario dantur Venena gustu non adeo ingrata, sub quibus vitæ arcanum reconditur. Ut verum sit illud sapientissimi Ecclesiast. c. 33. *Intuere opera Altissimi & bina quæque videbis, quorum alterum repugnat alteri*.

Elegans hujus Veritatis exemplum præbet stupenda illa radix *Mandiboca* in India Occidentali ubique magnâ copiâ succrescens, quæ in sua simplicitate cruda atrocissimè est virulenta, facili tamen præparatione regionibus istis populosissimis & panem quotidianum saporis gratissimi, & potum ordinarium, imò antidotum porrigit, de quo *Piso lib. 3.* inquit: *ex Mandiboca radice maximo scatente veneno optimum alimentum non solum, sed & antidotum concinnatur*. Ingens fanè Divinæ bonitatis munus etiam pro Barbaris Americanis. Verùm quid opus exoticorum testimonio? Sexcenta nobis suppetunt domestica, quæ hujus

postulati veritatem comprobent. Varia Antimonii præparata sub hepatis, vitri, croci, reguli titulo nota, primâ quidem facie insipida virulentiam habent ventriculi Archeo non sine anxietatibus & perturbationibus perceptibilem, & tamen sub iis delitescit arcanum sanitatis & vitæ conservandæ, cui omnes mundi thesauri nequeant comparare teste *Petro Hispano*, *Fratre Basilio Valentino*, ejusque commentatore *Kerckringio*. D. *Agricola* ejus semiunciæ quingentorum ad minimum florenorum aureorum pretium ponit, eò quòd in momento Agonizantes restituat, ipsamque morborum principem podagram perfectè curet. Triumphat hodie in foro medico antimonium, sed non sine præviâ clade innumerorum, priusquàm mundus didicit, quomodo sit à veneno liberandum. Vomitus enim proritatio non est prædestinatio ultimata stibii, quod ad sublimiores effectus quàm stercorarios est ordinatum. Nil opus peregrinis testimoniis. Ipse *Helmontius* satis excellentes sub hujus veneni cortice absconditos medicinæ nucleos detexit. De quo uberius in *Helmontio* meo *Elucidato* & *summo medicinæ apice* titulo cui epigraphe: *Antidotus nigri sub cortice clausa veneni*. In præsentiarum saltem curiosis communicabo meam experientiam.

Præparo ex subjecto omnibus noto, & familiari, certâ enchiresi spiritum limpidissimum instar crySTALLI, nullatenus corrosivum (nam vel dimidium cochlear ejus sine noxa quis per se sumpserit) neque etiam per se sub digestionē candorem suum mutantem, instar nonnullorum

rum solventium, quæ in extractionibus tincturarum passivâ mutatione fucum faciunt. Hic spiritus ex minera antimonii cruda Hungarica tincturam verè auream saporis saccharini, de nulla virulentia aut violentia suspectam elicit, ex antimonii verò croco, & inprimis vitro puniceo tincturam instar granatorum fulgentissimam exigui temporis spacio, & quidem citra omnem digestionis laborem aut externi ignis adjumentum extrahit. Quæ tinctura sive potius Essentia (evaporata namque succum coccineum instar mellis relinquit) est quidam quasi Chamæleon serviens temporum vicissitudinibus, id quod aliquando fortuitò non sine stupore observare licuit. Seposito enim vitro certa sub dispositione auræ comperi sanguineum ruborem defecisse in tinctura, restitante tantum aurea flavedine, unde non parum perturbatus vitrum suo loculo reposui peracti laboris poenitens. Verum post paucos dies curiositatis causâ illud revisens reducem comperi pristinam purpuram saturatissimam *. Unde tum primum coepi intelligere Doctoris mei effatum *Tr. de Magn. Vain. Curat.* §. 64 ubi ait: *Studiis publicis gratulor illique bene faveo, qui novit, quod quodammodo antimonium vulgare in-*

F 4

ter

* Illum inter aërem & mineralia inprimis antimonium, magnetismum comprobat insignè *Cassii Tr. de Auro* experimentum in sale quodam certo cum auro præparato, qui ex igne planè albus egreditur, mox tamen in aëre per se intrinsecè purpurascit, interdum per aliquot septimanas in vitro clauso detentus albedinem servans, mox aëri rursus expositus pulcherrimo Carmesino colore conspiciendum se præbet. Vide plura l. c. p. m. 74.

ter præparandum ad influentiam se continuo detigit. Ubi simul verum comperi quod §. 154. subdit. *Antimonium quamdiu manet in sua forma, proprietates summas obtinet, quas in suis principiis nunquam assequitur*, quod & ante ipsum *Paracelsus* jam monuerat, scilicet in præparatione antimonii formam manere debere integram. Ita comperi hanc tincturam non esse colorem quendam ab antimonii vitro abstractum, sed corporis dumtaxat antimonialis integras particulas manente formâ pristinâ solutas, omni tamen vi emeticâ spoliatas, ideoque solutionem hanc omni imaginariæ extractioni tincturali præferendam, unde quoque non finè causa Doctor meus *Mercurium vitæ Paracelsicum Stibii prolem integri* appellat *. Nimis enim curiosa principiorum distractio plurimorum subjectorum dotes nativas castrat. Ut præter antimonium ipsa quoque ostendit nativa cinnabaris, quæ in forma sua integrali virtutem possidet singulariter Archealem, quam in ejus principiis ab invicem divulsis frustra quæfiveris.

Quocirca hujus quoque eodem menstruo feliciter peregi solutionem, quæ coccum rubedine æmulatur. Addidi hanc priori vitri antimonialis extractioni. Sicque ex his duabus blan-

* Notent hoc, qui divulsis antimonii principiis ex ejus vel sulphure vel mercurio aut separatim aut conjunctum nescio quas panaceas meditantur elaborare. Antimonium etiam crudum polychrestum est, per diacrisin autem transit in Venenum. Tota ejus substantia formâ manente integrâ solvi, & exaltari debet juxta enchiresin *Paracelsi* & *Helmontii* de quo plura pandet *Helmontius* meus elucidatus.

blandâ per destillationem abstractione (nam solvens integrâ fere virtute rursus obtinetur) inspissatis mediante certo spiritu cordiali vinoso tincturam adeptus sum præ saturata rubedine fere nigricantem. Cui verè titulus *Tincturæ Lili* competit, & nullâ opus est hederâ, inprimis si ad ductum *Basilii & Kerckringii* mediante circulatione in volatilitatem redigatur. Neque de tali cinnabaris nativa solutione seu extractione est, quòd quisquam dubitet. Jam olim illam subodoratus est Exc. *Fridericus Hoffmannus*, ubi in *Exercit. de Cinnab. antim.* ait. *Quod si menstruum datur talis modi, quod cinnabarin nostram solvere possit sinè corrosivitate, sinè destructione texturæ, medicamentum sanè exinde exsurgere posse longè excellentius ipsâ cinnabari, non ibo inficias.* pag. 117. Suam adjungit praxin his verbis: *Porro elegantissima tinctura antimonialis ex cinnabari nativa parari potest, cum spiritu blando acido volatili (cujus beneficio ex omnium metallorum sulphuribus tincturam extrahere scio) quæ flava dulcis est, sulphureumque ingentem habet odorem. In Epilepsia illam ana mixtam cum Essentia anodyna admirandam sensi in duobus infantibus Minde Westphalorum.*

Pergo ad alia. Mercurius virus insipidus est, quia globuli ejus rotundiores sunt, quàm ut sensorio impressionem faciant, interim laborat originali labe, & arsenicali malignitate succis vitalibus summè infestâ, quâ tamen sublata præstantissimam exhibet theriacam, præsertim si serpentem illum, ut olim Pythium Apollo Chymicus Veneri aureive sulphuris sagit-

tâ transfixerit. Terra enim metallica auri soluti in salem fusilem & oleum redacta in momento Mercurium præcipitat, & figit, quia globulis mercurialibus clavos infigit, quibus in perpetuum à rotatione inhibetur. De his aliisque Doctoris mei præparationibus in *Helmontio Elucidato* uberius agendi spartam ex professo suscipiam.

Sufficiant hæc in exemplum. Quod autem de hisce duobus regni mineralis productis constat, idem statuendum de Regni Vegetabilis concretis venenatis, quæ sub mitiori sapore occultum venenum, sub veneno autem ingens recondunt arcanum. Quod quidem esse dotem feminalem & proprietatem istius entis specificam à natura insitam, venenum verò hujus Arcani Phylacium non esse de concreti istius Essentia, sed merum dumtaxat accidens separabile, puto cogaris credere hoc convictus argumento. Liquor *Alcabeft* reducit mixta in substantiam liquidam, cum conservatione virtutis feminalis, id est, dotis specificæ feminaliter & originaliter illis inditæ, quæ tantum abest, ut per illud solvens tollatur, ut etiam ita exaltetur, ut simplicia quamvis particularia ad universalis apicem assurgant. Hæc Propositio constans dogma est Doctoris mei. Unde sic subsumo. Sed liquor *Alcabeft* in subjectis venenatis non conservat & exaltat venenum, sed illud plenè delet atque tollit. Eodem rursus per multiplicem experientiam sic docente. Ergo bene infero, vim venenatam non esse dotem feminalem. Aut enim falsum foret, quod per *Alcabeft* planè venenum tollatur,

tur, aut non verum, quod dos feminalis & virtus specifica per *Alcahest* conservetur. Quod tamen utrumque est *Helmontii* postulatum. Quamvis per *Alcahest* etiam summæ energiæ venena parari posse credat *Ludovicus de Comitibus*, quod aliud tamen supponit fundamentum. Nam si vis deletoria per *sal* illud *circulatum* non tolleretur, tum optimè argui posset eandem per illud adhuc exaltari in maiorem energiam, imò facessere in quandam quasi quintam essentiam toxicam. Quod si verum esset, merito laudanda Dei providentia, qui illud mortis accelerandæ instrumentum à mundi maleferiati notitiâ voluit esse alienum. Si autem Doctoris mei postulatum verum est, non minores Deo grates debentur, quòd venena in isto correctionis statu jam æquali quantitatis mole ferviant roborantis vitæ principiis, quâ ante iisdem summè erant contraria & inimica. Utinam nostro naturæ arbitro ablata non fuisset lagenula, aut successorum saltem alicui retradita, ceu unicum instrumentum, quo solo plurimarum rerum hætenus occulta veritas detegi & in lucem protrahi posset. Sicuti vel ex hoc unico exemplo patescit demonstrativè, venenositatem non esse concreti attributum essentialiale, seu dotem nativam & feminalem.

Sed frustraneæ sunt querelæ. Periit lagenula, tædiosissimæ præparationis & inventionis rarissimæ. Interim supersunt alia correctionis media, quod ipsemet in *Pharmacop. Moderno* §. 46. nobis pro solatio reponit, quando extollit immensam Architecti clementiam, qui
nec

92 POTESTAS MEDICAMINUM

nec mortem fecit nec medicamentum exterminii in terra, & venena noluit nobis esse venena & nocua, sed potius, ut NB. *Parvo nostri Studio* mutarentur in grandia amoris sui pignora in usuram mortalium contra futurorum morborum sævitiem. Venena igitur corrigi possunt vel particularum noxiarum separatione ex proscriptione, per digestionem, fermentationem, inversionem &c. vel illarum immutatione per corporum aliorum additionem, contexturam, decompositionem. Quæ omnia peculiari tractationi in *Helmontio* meo *elucidato* reservamus.

Endymionem dormientem Dianæ five lunæ gratiam & amores allicuisse; imò ipsam ad se descendentem attraxisse fabula est. Endymion noster subter somnum cœlestes hausit gratiæ influxus, quando tam profunda didicit mysteria verus naturæ amasius. Quæ igitur ulterius scrutabimur.

§. 29.

IN OMNI NATURÆ PROGRESSU DUALITAS SEXUALIS REQUIRITUR AD FRUCTUS CUJUSQUE PRODUCTIONEM.

Propositio hæc *Helmontii* Chymix secretioris arcanum includit, quod tamen non detegit. Hoc saltem confectarium ex eo deducit, quod fructus arboris cujuslibet (sic medicamentorum potestates parabolicè explicat) considerandi sint modo duplici, nempe & ratione suæ arboris,

boris, ex cujus radice proprietates naturales possident, & ratione trunci, cui furculi inferri fructibus seminales quoque vires conferunt. Ita remedia ratione originis suæ fructus sunt suæ arboris seu radice, & proprietates possident seminales nativas, sed quatenus vitali trunco arboris humanæ inferuntur, fructus potius sunt novi, & juxta vitalem potestatem trunci dumtaxat operantur. Et id §. 48. his verbis clariùs dicit: *Sensi rem unanquamlibet per modum recipientis & applicationis variè diffundere activitates suas.* Verùm hisce nondum patefcit quomodo in omni naturæ progressu dualitas sexualis ad fructus cujusque productionem requiratur.

In Regno animali dualitas seu differentia sexualis ex membrorum munerumque tum in mare tum foemina diversitate ita manifesta est, ut, demonstratione non indigeat, ubi nulla sine utroque sexu fit speciei cujuslibet propagatio. In Regno Vegetabili etiam sunt, qui sexum plantarum ostendere laboriosè conati sunt. De quo videri potest Exc. D. *Rud. Jacob. Camerarii Dissertatio Epistolica ad D. B. Valentini*, quæ extat inter hujus *Polychresta exotica*. Ego cum illis naturæ mystis facio, qui omne semen vegetabile, quod universale speciei conservandæ medium est, & certè naturæ summum munus, statuunt esse sexûs seu naturæ masculeæ, leffas autem terræ sive humidum radicale se habere per modum foeminæ, ex quorum concursu, penetratione & unione intima fiat vegetatio & conservatio specierum. In regno vegetabili licet sexûs dualitas

litas longè sit obscurior, Physici tamen per geminum principium, nempe sulphur qui masculus est, & mercurium, quæ foemella, illam satis indicare voluerunt. Ita ut quotquot de metallorum generatione scripserunt, duplex hoc principium agnoverint. Quos pressio pede insecuti sunt Hermetis discipuli (ars namque naturam debet imitari ejusque uti principii) in perfectione seu regeneratione & multiplicatione metallorum perfectorum, ideo in productione feminis aurifici sexus seu principiorum dualitatem ceu absolutè necessariam requirentes. Quod tot Bejæ & Gabritii, maris & foeminæ, Regis & Reginae, solis & lunæ, martis & veneris parabolis & emblematis indicare voluerunt istius artis Promachi. Unde Sendivogius *Tract. I: si cupis inquit metallum ulterius, quàm natura fecit in virtute promovere, naturam accipere oportet metallicam, & in hoc in mare & foemina, aliàs nil efficies* Probat id fusius *Tr. 2. & 6.* Ubi asseverat. *Tibi dico verum fili mi, non creatur ex uno unum, quia hoc solius Dei est proprium. Sufficiat te posse ex duobus creare unum tibi utile.* Explicat id clarius Philaleta in vera confectione lapidis. *Necessariò fatendum est ait, Elixir non ex pluribus sed ex uno solo fieri debere. Hoc tamen unum, quod argentum vivum dicitur, non est unum in numero, sed genere. Sicut masculus & foemina sunt sufficientes ad prolem procreandam sine aliquo additamento & sicut ovum ex duobus compositum fit unum, quod sufficit ad pullum perfectum.* Prætereo innumera aliorum Philosophorum testimonia.

Hæc

enim fufius explicare non eft hujus loci. Quicunque hujus myfterii fcientiam affectat, fequatur monitum *Helmontii*, & arborem mineralem cognofcat in fua radice & proprietatibus feu fructibus. Nam hi confiderandi funt, nec minùs quoque attendenda potestas vitalis trunci, cui inferendi furculi, ut fructus novos ex infitione productos juxta femen arboris infertæ oftendant. Ubi maximè locum habet alia ejus fenfatio eodem hoc §. allata: *Cognovi quæcunque in mundo fiunt, neceffitate feiminum Archei cujuslibet, adeoque incorporalis atque invifibilis entis ergo fieri* Quod omnem in occultiori Philofophia obfcuritatem & confufionem parit. Quatenus abftrufa funt metallorum femina, & inprimis in tenebris reconditus eft, incorporalis atque invifibilis ille fpiritus, mediante quo folo illa in actum novæ generationis ac propagationis deducuntur.

§.

SENSIT SALIUM ACTIVITATES.

Profequitur *Helmontius* fomnium & falium ftupet activitates. Hæc namque naturæ inftrumenta funt nobis in fervitium pro rerum mirandarum patratiōe à Creatore conceffa, quorum inexhausti funt thefauri & divitiæ. Per ipfa enim opera fiunt ipsis Herculeis majora, & metamorphofes Ovidianis & Apulianis mirabiliore. Chymia ex falibus clavos cudit, quibus naturæ fanctuarium referatur. Cudit clavos, quibus non argentum vivum
vulgi

vulgi modò, sed & omnes metallorum imperfectorum inconstantes mercurii figuntur. Parat Balneum, in quo se Rex lavat, submergitur, suffocatur, & postea ad meliorem vitam resuscitatur. Activitates salium attende & mirare. Corruptionem & putrefactionem arcent, nec tamen sine illis ulla fit putrefactio aut corruptio. Imò ipse ille nigerrimus & foetidissimus Philosophorum corvus ex salium putrefactione nascitur. Salia solvunt & ligant, attollunt & deprimunt, mortificant & vivificant. Sal licet corpus videatur, merus tamen in suo centro est spiritus. Terra est seu potius aqua coagulata, ideoque fusilis & liquabilis. Terra est, sed sine foeculentia terrestri. Aqua sed sine humiditate aquea: Aër sed coagulatus. Ignis sed sine flammæ vestigio; omnia nutriens, omnia consumens. In sale ignis est, & ignis sali est parallelus. Ideo teste Sacro Codice *sale ignietur & igne salietur homo* ô Grandia salium mysteria!

Sive jam lubeat ingredi Chymiatrorum minoris ordinis ergasteria, & spectare, quomodo cum salibus fiat Calx auri stupendè fulminans, quomodo per salem communem argentum evadat cornuum & volatile, quomodo per salia resuscitantia metalla abeant in mercurium currentem, habebis abunde, quòd salium activitates mireris, etiam vel in cruda illorum substantia, vel in spiritibus eorum adhuc corrosivis. Sivè verò accepto à throni lumine signo in Arcanius sopheriae laboratorium fueris intromissus, est fanè, quòd te possit tenere non stupentem sed ecstaticum, si salium
femi-

feminalem & centralem Essentiam à suis involucris liberam concessum sit inspicere. Si datum intueri, quomodo phoenix avis de meridie potenti feræ de Oriente cor ex pectore eruat, & utraque alas accipiat. Quæ Fr. *Basilii* parabola est. Si permissum videre in magnetæ sulphorum centrum occultum sale abundans, qui sal est menstruum in sphaerâ lunæ, qui novit calcinare aurum. Quæ *Philalethæ* allegoria est. Si conspicere concessum illum fontem, circa quem deambulant sal cum sulphure inter se altercando, donec ultimò inferat sulphuri vulnus incurabile, ex quo loco sanguinis aqua quasi lac candidissimum effluat ac in magnum succrescat flumen, in quo *Diana* gestiat lavari. Quod *Sendivogii* ænigma. Viderunt hæc sapientes magi & stupuerunt. Hæc verò quia videndi tam paucis contingit fortuna, ad singula sensationis membra transeamus.

§. 31. *Membrum primum.*

SENSIT CUNCTA SALIA SIMPLICIA
(MARIS, GEMMÆ, FONTIUM, PETRÆ)
UT TALIA RECEDERE PER LOTIUM ET INTESTINA, ATQUE
INTERIM RESOLVERE SORDES IN
ILLIS MEATIBUS, AC EXPULSI-
VAM SUI MEMOREM OFFICII
REDDERE.

Sal commune pretiosissimum aroma, omnibus Indicis præferendum, vitæ & sanitatis nostræ fulcrum est prudenti moderatione usurpa-

98 POTESTAS MEDICAMINUM

tum. Nihilominus hætenus nescio quot accusationibus reum stetit ad Antagonistarum tribunal, sine patrono, si *Helmontium* exceperis. Ubique malè audit, sed incusantium nemo nisi verba non solidas attulit probationes, quomodo noceat. Imprudenter tam antiquitus imputatam illi calculi culpam, sat strenuè removit Doctor meus *Tr. de lithiasi*, ad quem brevitatis causâ remittimus. Ex Neotericis sunt, qui præ cæteris nasum se habere putant. His audit scorbuti seminarium, utpote ex illorum placito à sanguinis crassitudine nascentis, quæ soli acido debeatur. Grandis hallucinatio. Sal culinarium alcali naturale continet, quod per enchireses Chymicas ad oculum demonstrari potest, quod præter naturale seu morbosum acidum sive in ventriculo stabulans sive fluctuans in sanguine imbibit & foras secum ducit. Non inspissat sanguinem, sed eum fluidiorem reddit, quod sale & nitro cruori extravasato, mixtis probat *Malpighius*. Impedit in lacte coagulationem, quæ tamen ab acido contingit. Si scorbuti causa est, quare eo maris Adriatici accolæ, non æquè vehementer ac Balthici infestantur? Vanus est metus *Blancardi*, quod sanguis ob miscellam salis reddatur gravior, quasi verò per lotium & intestina monente *Helmontio* non recederet. Vanus est metus putantium intrinsecam salis aciditatem, quæ destillando corrosiva deprehenditur, sanguini communicari. Hæc enim non auscultat nostris digestionibus. Nullæ salium in corpore humano fiunt distillationes, calcinationes, reverberationes, ut sibi persuasit *Paracelsus*.

celsus. Adeoque acidum si quod est corrosivum, ab eo separabile non est. Non volatilifatur, non attenuatur, non funditur, non aduritur, sed integris viribus rursus educitur, interim in hoc sui transitu magnâ, quâ pollet penetrandi & resolvendi facultate, sordes in meatibus obhærentes abstergit & viscosa incidit & attenuat, fracedinem tollit & peregrina fermenta, sicque putredinem arcet. Ut patet ex carnibus & piscibus eo conditis.

Objiciunt nimium diuturnumque ciborum salitorum esum ad scabiem, scorbutum, & catarrhos falsos plurimum contribuere. Perhibent namque testibus Historiographis in infelici navigatione & expeditione Navarchæ *de Werd* per fretum Magellanicum versus *Moluccas* ex esu piscium salitorum totum corpus rubrum evasisse cum ingenti calore & siti inextinguibili, & hodie in Batavia, nec non Bavaria, quod plebei cibis fortiter salitis utantur, in periculosos merbos magno numero incurrere.

Respondeo committi hic elenchum causæ non causæ. Tametsi enim à putrefactione carnes piscesque sub sale custode præserventur, admodum tamen alienantur à statu naturali

G 2

dulci

* Scorbuti natura versipellis est. In massa sanguinea scorbuticorum non semper prædominatur sal acidum, nedum falsum, sed non raro putredinale alcalicum, unde notant nauticæ Batavorum Ephemerides ex diuturno in Indiam Orientalem itinere navigantes ex scorbuto extreme torpidos & languescientes comestis pomis citreis & aurantiis unice sublevatos, ac pristino vigori restitutos esse. Conf. *Beverovii Thes. sanit. p. 1. c. 8.*

dulci balsamico, ut mutatus sapor & substantiæ qualitas testatur, sicque non nocent ratione salis, sed substantiæ immutatae quæ jam primum corruptionis gradum suscepit. Pro exemplo sit Halex recenter salitus, qui propter externam salis aciditatem volatilem ita amicus & gratus est stomachi fermento, ut noverim, quibus ex longo morbo reconvalescentibus nullis ne exquisitissimis quidem stomachicis appetitus restitui poterat, ex solius halecis recentissime saliti esu rediisse, in ruborem eorum, qui ex præjudicio noxæ salis eum severe inhibuerant. In eo autem aliisque piscibus & carnibus à longo tempore salitis, ipsa substantia corrumpitur & sal in putredinem abit, quod foetor muriæ abominandus, & saporis rancedo testatur, unde nil mirum illis vescentium sanguini fermentum putredinis summe noxium communicari, morborum gravissimorum causam, quorum culpa insonti per se sali immerito tribuitur, jure tamen immoderatus illorum usus à medicis proscribitur.

Vanus porro metus est usum salis copiosorem obstare longævitati, novi enim senes capulares etiam quotidie sine noxa, imò cum insigni contra dolores nephriticos levamine salis copiâ usos. Non ergo nocet viris, quorum robur confirmat, neque etiam mulieribus præsertim obesis, quas reddit foecundas. Nec enim frustra è mari nata Venus. Antiquiores teste *Plinio* in tussi è materia viscida pulmonibus impacta linctum salis adhibebant. *Avicenna* Neotericis prudentior sali virtutem dissolvendi, mundificandi, putridos humores con-

consumendi, humiditatem naturalem conservandi, excrementitiam resolvendi & abstergendi adscribit quod cum sensatione *Helmontii* exactè congruit. Non tenet insipida ratio Doctoris *Bontekoe*; Bruta sine sale optimè vivunt & sanè, ergo & homines id possunt. Ista finè pane & vino vivunt, nullisque utuntur cibis coctis, quid hoc ad hominem? Etiam armenta & pecudes sale maximè delectantur, illiusque usu à gravibus morbis præservantur. Ab omni itaque sale velle abstinere quod *Bentema* postulat, hominis est insulsi. Nempe hoc pro cautela volunt, ne falsedo in sanguine generetur. Quasi vero lymphæ falsedo à sale communi foret oriunda, & non quoque omnes, etiàm qui nullo sale utuntur, haberent in sanguine salem, si fortè cum *Tacchenio* exceperis morientes, quorum urina insipida. Lacrymæ & lotium etiam in infantibus lactatis sine salis usu falsa sunt. Credo itaque absque sale communi vitam humanam non commodè degi, & absque eo vitam esse breviorē, ut in certis religiosis, qui vel ex voto vel superiorum jussu multis annis eo abstinerant, cum indignatione indiscreti zeli olim notavi.

Concludo itaque Epilogismo *Thomsoni*. *Quicumque in quavis infirmitate chronica salis cibarii*

G 3

rii

* Ob summam salis communis in juvanda digestionē & promoventis excretionibus efficaciam non pauci Chymiarorum, præcunte imprimis *Petro Fabri Montpelienfi*, crediderunt, si universalis medicina corpus humanum à præmature interitu conservans dari possit, eam in hoc sale quærendam & reperiendam.

rii usum prohibet, insulsi medici nomen ultro accersere dicatur, maximam enim suam inscientiam in causis morbosis, corporum analysi, salium diversitate, congruitate, effectibus ac fermentorum energia perspicuè prodit. Quia ut dicit Doctor meus Tr. Butler. Sal maris est nobis affinis & desiderabilis, nec ullo sui tenore adversus. Sit in sale maris sulphur mercuriale, sit arsenicale, non est in humano corpore is Vulcanus, qui quod hactenus ne artificum millesimus potuit præstare, alterutrum in lucem, nedum noxium effectum possit producere. Andromeda enim est catenis ad fortissimam rupem sub potestate Draconis alligata, quam nemo nisi Perseus solverit, & liberârit.

Tandem *Helmontius* quatuor hæc salia maris, gemmæ, fontium, petrae simplicia appellat respectu salium magis decompositorum. Aliàs enim & hæc mixta esse & partibus heterogeneis constare, subtilissimæ docent enchi-
refes. Ita in sale communi terra alcalica & acidum, in marino etiàm sulphur bituminosum, in sale petrae sulphur pingue inflammabile, quidquid nonnulli contradicant, reperitur. Simplicia dicuntur, quia fructum mineralem in se non recondunt. Salem petrae verò salium huic trigæ addidit, nam hunc illorum defectum apud aliquos supplere notum est ex *Verulamio*, sicut & experienciâ constat illud putredines magis reprimere, quàm sal commune. Licet hodie magis usibus Medico-Chymicis destinetur. Est enim concretum incomparabile, hactenus à nemine pro dignitate

tate fatis analyfi spagyricâ examinatum *.

§. 31. *Membrum secundum.*

SENSIT SALIA, QUÆ IN SE MINERAL-
LEM FRUCTUM GERUNT, NATU-
RÆ NOSTRÆ ALIENA, IDEOQUE
VIX INTRO ADMITTI.

Observatio hæc five sensatio non exigui mo-
menti est in praxi medica. Salia enim five
vitriola, five naturalia, quæ metallorum par-
ticulas solutas in se continent, five artificialia,
quæ non sunt nisi spiritus acidi metallis cor-
rosivis saturati, stomachi archeo, adversa sunt,
ad enormes sæpe vomitus & secessus extimu-
lando. Quod ex crySTALLIS lunæ hydragogis
vix tutis, & à lapide caustico infernali parum
differentibus, sale saturni in mājori quantitate
non fatis innocuo, vitriolo veneris emetico a-
liisque notum est. Imò vitriolum martis fac-
titium, etsi juxta Doctoris mei effatum Me-
dendo nobile, & passim à veteribus pro ipsâ
hepatis anima habitum, cautelam exigit; ob-
servatum namque est reperationis vasorum in-
tentæ loco austeritate sua periculosas viscerum
constrictiones & oppilationes produxisse. Fruc-

G 4

tus

* Nota salia ista maris, gemmæ, fontium & petræ.
si ex propriis spiritibus in sale alcalico fixo, vel potius vo-
latili regenerentur, longe subtiliora reddi, & adhuc po-
tentius sordes in meatibus abstergere, & expulsivam of-
ficii monere,

tus minerales vel fixioris naturæ sunt, & sic ventriculo indigestibiles *ἀνὰ καὶ κατὰ* mox re-
geruntur, vel volatiliores, unde promptioris
quidem admissionis, sed virulentia & delete-
ria qualitatis sunt in sua cruditate. Ita arse-
nium non est nisi sal commune sulphure arse-
nicali prægnans juxta *Beccherum*, & mercu-
rius vivus non est nisi terra salis communis
sulphure quoque arsenicali imbuta, ita ut hæc
duo in radice parum distent, & argentum vi-
vum sit arsenicum fluidum, & arsenicum sit
mercurius coagulatus. Salia illa nimium sunt
resolutiva, unde corpus humanum colliquant
& destruunt, ideoque pro venenis habentur.

Salia autem vegetabilium nullum in se ge-
stant fructum mineralem, ideoque nec naturæ
nostræ sunt aliena. Sal communis virgineus
est, nullo fructu minerali gravidus, adeoque
libenter intro admittitur, & per digestionem
officinas cum emolumento transit, ut priori
§. fusiùs ostendimus. Gloriantur Adepti de
sale solo falloque nato, & embryone minerali
pristinâ virginitatis gloriâ remanente gravida.
Hic fructum mineralem gerit, sed sensatione
prorsus contrariâ naturæ humanæ summè ami-
cum, & intro facilè admissibilem. Solaris
namque naturæ est, & non nisi sulphur auri
defœcatissimum. Unde *Beccherus* testatur se
novisse vitriolum auri vili sale paratum virtu-
tis medicæ longè excellentioris in de obstruen-
dis visceribus, quàm quamlibet ejus in mate-
riam primam reductionem.

§. 31. *Membrum tertium.*

SENSIT SALIA LIXIVA ET ALCALIA VIRTUTIBUS SEMINALIBUS ORBATA SOLAM HABERE ABSTERSIVAM, SAPONARIAM ET RESOLUTIVAM PROPRIETATEM.

Duo in hac sensatione observata sunt. Primo salia lixiva & alcalia virtutibus seminalibus esse orbata. Quod sufficienter probavit in *Dispensatorio Moderno* §. 13. & 31. Contra illos, qui ex cineribus terræ commissis easdem plantas resuscitari, & lixivium aëri frigido, donec in glaciem abeat, expositum, herbarum, unde cineres parati sunt, imaginem formare propriâ autopsiâ adstruunt. Verùm quomodo in fale violentiam Vulcani tyrannidem experto superstes esse poterit ens feminine figurativum, & quod majus est, quomodo cineres herbarum destructarum terræ infeminati ejusdem speciei herbas reproducent? Cum ne ex iis quidem nondum crematis, contusis saltem probè, terræque commissis, easdem repullulare observatum sit. Sic namque illarum femine facile carere possemus. Non sanè crusta glacialis in lixiviis variò contextu ramoso repræsentata ens feminine figurativum residuum probat, cum illa fortuitæ concretioni à frigore semper per cuspides dentatos contingenti debeatur. Aspice de hyeme elegantissimas in fenestrarum rhombis sub artificiosissimo florum, arborum, nemorum congela-

tas figuras, an ibi etiam ens feminine herbarum figurativum istarum iconum est artifex? Narrabo curiosis meas experientias.

Sub rigidissima illa anni 1708. brumæ inclementia spiritus roris majalis septies rectificatus in meras quasi argenteas fistulas concavas vitri continentis latitudinem adæquantes sibi que mutuò à fundo ad superficiem usque interjectis hinc inde globulis incumbentes curiosissimo spectaculo fuit congelatus. Cujus phænomeni rationem hætenus desidero. Et quamvis à certa hujusce spiritûs volatilisissimi interiori dispositione seu modificatione dependere indubium sit, certum tamen quoque à nullius entis inexistentis feminali virtute esse oriundum. Mirus nempe materiæ mundi subtilissimæ vortex est, qui liquores variè agitando varias sui motus & gyri impressiones facit. Asservo mihi vitrum, si quod aliud rarissimum, cuilibet curioso monstrandum, quod cum olim certam auri solutionem annuo circiter spacio penitus immotum continuisset, innumeros profundè sibi quasi adamante insculptos perfectissimos circulos, omnes spiratim sive cochleatim sibi inclusos, & ab uno centro seu puncto inchoantes in superiori sui parte vacua accepit, quorum elegantiam & exilitatem nullas mundi artifex instrumentis etiam subtilissimis unquam æmulando exæquabit. Aliud non minus curiosum recensebo. Anno 1712. sub hyeme sulphur antimonii ex solutione alcalica cum spiritu nitri præcipitaveram. Aquam edulcorationis, & quidem omnium ultimam, in qua nullus planè ex acido sapor

sapor amplius animadvertebatur, fortuitò vidi crustam tenuissimam glaciale induere, quæ exactissimè folia herbæ filicis dentata seu ferrata cum artificiosissimis lineamentis præsentabat. Sustuli hanc glacie incrustatam aquæ superficiem visurus num subsequens congelatio eandem esset datura effigiem. Adsto oculatus observator, & sub frigore sat intenso intra horulæ quadrantem spectro nova projici lineamenta, & primùm quidem majora, dein minora, & successivè omnes foliorum extremitates ferratas quasi penicillo interstingui, ita ut hæc secunda imago primam ad amussim referret. Quo processu aliquoties repetito eadem semper simulacra ad stuporem usque comparuerunt. Permissi crustam ad spissitudinem chartæ dumtaxat congelari in vase admodum lato, quam dein subtiliter ablatam chartæ nigrae ad Phœnomenon hoc accuratius spectandum imposui. Qui curiosi sunt, idem experi ri poterunt, non dubito quin semper sit successurum, modò sensibilis nulla restet aciditas remorans congelationem. Quis autem, ut ad scopum redeam, hic aut filicis aut alterius, herbæ ideas aquæ inextitisse concluderit? Lusus est subtilissimi ætheris architectonici.

Si, quod *Henricus de Rochas* Tr. de aquis, mineralibus cap. 4. urget, sal fixum secum ferret semen plantæ, ex qua fuit extractum, rursusque similes plantas produceret in bonam & convenientem terram seminatum, ingens hoc foret in te Botanica beneficium, sic namque ex vegetabilibus exoticis & exsiccatis ad nos missis, e. gr. Thea, Coffé fabis, radice Ginseng,

fem, hipocacuanæ, aliisque cineres parari, eaque apud nos resuscitari possent, cujus tamen possibilitatem nulla hætenus experientia confirmavit. Unde hoc ad speciosas otiosas speculationes remittimus.

Quod alterum, virtutem nempe saponariam & abstersivam attinet, certum est promiscuè in salibus lixivis reperiri, five e. gr. sit alcali illud *Chelidoniæ*, quasi coeli donum à *Lulio* prædicatum, five alcali *Xylocheni* tanto-pere à *Paracelso* æstimatum, five sal summi, & præcipui vegetabilis, vitis, à *Basilico Valentino* tantâ prærogativâ donatum. Omni sali alcalico, etiam ex viperis parato, ea vis inest. Unde licet in Mercurii sublimati per ea factis præcipitationibus diversa se prodant subfidentiarum Phœnomena, inde tamen haud adeo magna inter illa diversitas argui posse videtur, cum adhærentium ab igne particularum varietas, calcinationis ratio, depurationis exactitudo diversam necessariò in præcipitatis colorum & texturarum modificationem conciliare valeat. Etsi negari non potest dari alcalia quædam singulariter privilegiata, quæ texturam possident non omnibus communem. e. gr. Sal tenerrimum ac levissimum glebæ terræ cremabilis five cespitum bituminosorum, quibus hic & in Hollandia ignem construimus, è cineribus albicantibus elutriatum, quod phiolæ inclusum lentoque cinerum calore digestum instar ceræ fluit, & apertam phiolam candidissimo sale nitroso replet, quod experimentum est *D. Spechtii* Reg. Mâj. Suecicæ olim archiatri. 2. Alkali alcalissimum ex marcafi-

ta saturni five bismuthi minera paratum, quod etiam in omnia vegetabilium alcalia dominatur, omnemque ab illis lixivam acrimoniam paucis tantum guttis admixtus tollit, & ita per omnes digestiones penetrat, ut sapor etiam in saliva per aliquot septimanas duret; universale omnis acido-acris, sicque gravissimorum & chronicorum morborum mortificativum. Si vera scripserit Author Anonymus *Batsdorffii filo Ariadne* adjectus. 3. Sal tartari non coagulabile, sed semper in aëre fluidum, quod virtute acidum absorbendi quævis alcalia superat. Ut nonnulla ejus commatis alia silentio brevitatis causâ præteream.

§. 31. *Membrum quartum.*

SENSIT SALIBUS VOLATILIBUS IN-
ESSE INITIA CONCRETI RADICALIA, ET BALSAMOS SEMINALES,
ET FACILE IN NOVUM FRUCTUM
TRANSMUTARI, QUIA SE REBUS
QUIBUSQUE SOCIANT, AGUNTQUE
JUXTA INNATAS SÆPE DOTES.

Sensatio hæc ad literam spectata difficilem habebit assensum. Cum enim ipso teste ignis sit mors rerum, femina si non totaliter destruens, saltem insigniter transmutans, non patet quomodo salibus volatilibus concretorum, quæ non minùs quàm alcalia igne violentiori parantur, initia adhuc radicalia & feminales balsami attribui possint. Intelligenda itaque erunt salia volatilia in concretis adhuc existentia,

110 POTESTAS MEDICAMINUM

stentia, nondum separata, vel saltem occultio-
 ri enchiresi citra ignem separanda unà cum
 humido unctuofo, quod balsamum feminale
 constituit. Ex sale enim volatili triplicis re-
 gni separato, quis novum fructum expectet?
 Ex sale volatili cornu cervi, eboris, viperarum
 nemo cervos, Elephantes, aut vipers genera-
 bit, & ne nova quidem illorum cornua pro-
 ducet, destituitur namque initiis radicalibus
 & balsamo feminali per vulcani torturam de-
 letis. Quainvis *Beccherus*, ut confirmet late-
 re in rebus immortalem quandam formam cha-
 racterismum suum observantem, expressè alle-
 get vegetabilium salia volatilia nonnunquam
 pristinam herbæ ideam exprimere, quod in
 Absinthio ex ligno abiegno videre fit, anima-
 lium sal volatile inprimis ex cornu cervi id-
 eam luculentissimè exhibere. Verùm cum hæc
 dumtaxat rerum ideæ sint plerumque fortuitæ
 magis, quàm perpetuæ, frustra ex illis præ-
 sumitur spes progressus ad novi fructus gene-
 rationem. Econtra quando salia volatilia
 balsamo suo feminali conjuncta manent, hæc
 facilè in novum fructum transmutantur. Ut
 in regno vegetabili patet ex surculorum inser-
 tionibus, & juxta Neoterici inventionem, si
 veritas experimento constet, ex foliis certâ
 quâdam mumia vegetabili animatis: In regno
 animali ex lumbricorum serpentum &c. pu-
 trefactionibus, ex quorum particulis resolutis
 ob residuum balsamum radicale innumeri ser-
 pentes & lumbrici ceu novi fructus repullula-
 re dicuntur. Nam cancri combusti ex cineri-
 bus juxta *Dygbæum* nunquam cancrorum co-
 piam

REVISA. SECTIO SECUNDA. 111

piam regenerabunt, nisi proprio liquore balsamico perfusi. In regno minerali humidum unctuosum metallicum feminine in forma salis volatilifati etiam in novum fructum transmutari, juxta innatas dotes in metallis perficiendis agere, regni quoque vegetabilis & animalis concretis se sociare, eaque novo flore & vigore exornare Adeptis credimus. *Cogor enim credere lapidem aurificum* inquit Doctor meus. Nam nisi sal unctuosum radicale & feminine auri in mercurio metallico novos producere fructus origini suæ similes viderent Philosophi, artem veram esse non crederent.

Hi itaque statuunt hæc salis volatilis attributa nulli enti convenire verius & proprius quàm spiritui universali. Parcite quæso verbo vos Professores Aristotelici, qui hunc saltem blandientibus Philosophiæ Hermeticæ somniis annumeratis. Explicabo singulatim. Inprimis spiritus ille universalis non est nisi *sal* summè *volatilis* in forma aquæ, dum corpus assumit, unde quidquid volat, ab eo mutuatur alas, est enim *ales rerum* & unicum apud Adeptos volatilisationis instrumentum. *Initia concretorum omnium radicalia & balsamos seminales* efficienter & eminenter in se continet, undè est *omnia in omnibus*. tota nempe forma inquit Colleson in *idea perfecta Philosophiæ Hermeticæ*, & tota materia, nutriens omnes res, & causans omnes generationes, transplantationes & multiplicationes omnium individuorum, & diversarum specierum & generum in tribus familiis naturæ existentium. *Hic facile in novum fructum transmutatur.* Omnibus enim subjectis influit & in-

incorporatur, & ab eorum femine determinatur & specificatur, sicque amissâ universalitate abit in fructum particularem, evadens rerum omnium particularis spiritus. *Omni*bus se sociat quia sine ipso est nihil. In omnibus est & operatur juxta *dotes concreatas*, quæ sunt volatilifare, reddere fluida, vegetare, animare & conservare. Ita ut sit vera natura naturata rerum omnium conservatrix. Ita Mysteriorum illi quorum tamen sententiam neutiquam meam facio. Neque puto sub hac sensatione ejusmodi ideas sive physicas sive metaphysicas *Helmontio* in mentem venisse.

Sic itaque eum puto intelligendum. Salia volatilia ex initiis concreti radicalibus sunt, adeoque de feminali mixtorum balsamo, in quo virtus medicinalis residet, participat, unde facile in novos fructus, nempe per ignem, id est medicamenta nova, elixiria puta balsamica volatilia transmutantur, quæ juxta innatas dotes agunt, sive in sordibus abstergendis, sive peregrinis fermentis subigendis, sive solvendis obstructionibus, sive denique confortando Archeo. Olea itaque essentialia, in quibus feminalis balsamus, salibus alcalicis unit, & occultâ aliquot mensium circulatione redigit in salia volatilia, in quibus radicalis concreti virtus & innatæ dotes continentur. interim prolixus & tædiosus hujusce præparationis labor est. Ego, tam sal fixum quam volatile mediante certo liquore volatili acido novi reducere brevi tempore in sal enixum pingue, quod propter symbolum in momento absorbet & intimè sibi unit olea Essentialia, quæ me-

methodus penitus nova est, à me multâ speculatione & experimentatione inventa. Ita nuper spiritum terebintinæ tinctura antimonii saturatum extemplo in sal volatile oleosum redegi. Sal hoc volatile pingue Balsama & olea destillata in Elixiria balsamica potentissimæ virtutis commutat.

§. 32.

**SENSIT MINERALIUM SPIRITUS
CORROSIVOS A SE IPSIS CRUDIS
LONGE DIFFERRE, EXCREMENTA
PARIETIBUS VASORUM PRIMORUM
ADHÆRENTIA RESOLVERE,
NON TAMEN OMNI PRORSUS NOXA
VACARE PROPTER OCCULTAM
ARSENICI INFECTIONEM SIBI AD-
MIXTAM AB ORIGINE.**

Sensatio hæc plurima involvit scitu dignissima, quæ brevibus exponam. Infantia sunt & blanda salium corpora, eorum verò spiritus furiosi, penetrantes, atque corrosivi. Quatenus ut id ingeniosè explicant Cartesiani, salium corpuscula sive sphœrica, sive cubica ab ignis elementi fluidissimi sphærulis circumgyrantibus, quasi in ferrulas acuminatas & rotulas dentatas, in cuspides acutas & scindentes convertuntur. Nitrum in cruditate sua corporeâ mite & innoxium, pro Deum! quàm acrem, igneum foetidissimumque spiritum, humanæ naturæ abominandum sub tortura Vulcani exspirat, cujus gas deleterium incautè susceptum

114 POTESTAS MEDICAMINUM

paralyfes, contracturas, phthifin aptum est inducere! Quare spiritus nitri tam horrendum fit corrosivum, rationem reddit *Beccherus*, quod in ejus vulgari destillatione non fiat vera partium analysi sive solutio, sed quod totâ suâ substantiâ nempe terra ejus sulphurea rarefacta unâ per aquam & in forma aquea elevetur. Cum aliàs sit in nitro. sulphur in forma terræ & olei dulcissimum, & vera solis proles, ex quo ut in *Centro mundi concatenato* testatur, parari possit Medicina subtilis instar spiritûs vini, rubicunda ut sanguis, dulcis ut saccharum, solo odore spiritus vitales mirè reficiens, verum Elixir pro corde & pulmonibus.

Sola itaque rarefactio totius substantiæ nitrosæ causa corrosivitatis est in nitri spiritu. Per hanc enim vel aqua simplex corrosiva evadit. Referam meas experientias. Spiritum roris majalis septenâ destillatione rectificavi, & ita redditus est corrosivus, ut vitro distillatorio strias indelebiles sat profundè insculpsit. materialia ex quibus aliquando liquoris alcahestini præparandi frustraneum tentamen subii, in statu suæ cruditatis neutiquam corrodentia sunt, liquor tamen inde paratus in vitro sat spisso integras lacunas & foveas profundas, ut opus anaglyphicum æmuletur, corrodendo exsculpsit. Ex quibus minutissimi alcool vitrei uncias aliquot collegi, quod vitrum curiositatis gratiâ hodiedum asservo, cui libet, monstrandum.

Corrosivitatis rationem formalem in certa particularum modificatione consistere extra dubium pono. Si enim spiritum nitri summè corrosivum à sale marino destillando abstraxerit,

novum

novum redit nitrum regeneratum blandum ac refrigerans sed nonnullis præterea dotibus nobilitatum. Est namque primigenio suo grossiori multo purius, subtilius, penetrantius, textura ejus quoque multò tenerior, ut repetitâ solutione & coagulatione ejus pars maxima in lanuginem, & reliqua in schema ex meris plumulis compositum abierit, curioso oculis spectaculo. Doctor meus in spiritibus istis corrosivis agnoscit arsenici infectionem * à quo & nitri spiritum non absolvit, licet nonnulli in profundiori rerum analysi chymica minùs exercitati sulphuris in eo existentiam refractariè negare audent. Nitri namque spiritus in sale communi naturam recipit pristinam sulphureo inflammabilem. Si quis verò magnetem noverit, quo ab isto spiritu sulphur arsenicale separetur, magnum possidet arcanum, habet enim spiritum acidum universalem purissimum. Intelligenti satis.

In nullo subjecto sensatio hæc ad oculum magis verificari potest quàm in sulphure, quod in sua cruditate insipidum est, insons imò balsamicum, in conflagratione tamen spiritum exhibet, ita acido acrem, ut vasa vitrea non semel ab eo corrosa conspexerim. Gas deflagrantis sulphuris ambientis aëris humiditate se vestit, & licet neque flammet neque ardeat, levi tamen negotio rursus in sulphur inflammabile

H 2

bile

* *Helmontius* per infectionem arsenici cum adeptis tantum maculam originalem intelligit. Cave igitur venenum arsenicale propriè dictum subsumas. spiritus enim mineralium, salis, nitri, vitrioli, ut ut corrosivos, veneno carere, salia ex iis regenerata satis demonstrant.

bile convertitur, nullatenus corrosivum. Ut indubitatum sit mineralium spiritus à corporibus suis crudis longè differre.

Addam hic duo Corollaria pro iis, qui naturæ abdita profundius scrutantur. In spiritibus mineralium corrosivis adhuc latitat alius spiritus subtilissimus aërius, per modum Gas in sola reactione cum metallis separandus. Ita aqua fortis cuprum solvens aut quodvis aliud metallum rubrum fumum emittit, qui alembico captus intensè viridem spiritum valde subtilem exhibet, quæ tamen viriditas post aliquod tempus deperditur restitante coloris aquei spiritu. Indicat *Beccherus* in hac subtiliori spiritus nitri parte animam nitri rarefactam virescere, donec frigore densata reliqua aquositate tegatur. Hunc subtilissimum nitri spiritum aërem vocat, qui subtilissimas cupri seu cujusvis metalli atomos prorsus sine ullo colore, nisi qui ex propria reactione procedit, per altissimam cucurbitam secum rapit atque invisibiliter tenet. Si modicum Mercurii in eo solvatur & postea evaporetur, mercurius convenienti fortiori igne in rubicundissimum præcipitatum redigitur. Ex Marte quoque spiritus salis ope elegans spiritus seu gas elicitur non contemnendarum virium, quem & jam tum adeo extulit *Glauberus* *.

Cor-

* Spiritus isti metallorum & mineralium volatiles sulphurei ceu virtute anodyna instructi, meritò à Medicis curiosis attendendi veniunt, neque sub præjudiciali metu cujusdam ex acido noxæ è foro medico exterminandi utpote in quibus gravium symptomatum levamen absconditur.

Corrosivitate non attentâ mineralium spiritus inter medicamenta, quæ excrementa parietibus vasorum primorum adhærentia resolvunt, reponit *Helmontius*. Magnæ hîc inter practicos altercationis ferra trahitur, an spirituum horum acidissimorum usus in foro medico sit retinendus, an proscribendus. Neoterici & imprimis Neonati medici Scholastico pulvere adhuc sordidi, & splendida ac plausibili novorum de alcali & morborum tantum non omnium causa acido acri, dogmatum theoriâ initiati plus quàm odio vatiniano eos ceu manifesta toxica longissimè eliminatos volunt. Quod hæc Doctoris nostri sensatio confirmare videtur, qui propter occultam arsenici infectionem eos non omni prorsus noxâ monet vacare.

Egi ipsemet olim in sæpius memorata Decade mea curiosa tentamine ultimo acidi antagonistam, & salium quâ volatilium quâ alcalicorum patronum. Sed nunc suscipio brevibus acidi tutelam, non theoreticè sed practicè. Novi in pluribus peculiarem stomachi atoniam & cardialgiam nullis alcalicis curabilem solis demum blandioribus acidis cessisse, alios verò præjudicio occupatos alcalium volatilium usu nimium frequenti hæmophthisin, tabem, & præmaturam mortem accelerasse. Acidum volatile genuinum est esurinum, viscidas fordes, sub quibus ingemiscit ventriculi archeus, feliciter abstergens. Et quis medicus prudens fontes minerales, ideo quod fortè acido volatili *

H 3

gent,

* Acidulæ quidem vulgo pro aquis acidis habentur, cum

gent, ex Æsculapii Republica proscribet?

Supposito, non dato, morbos quoscunque ab acido oriri, an inde evinces sanandos alcalicis? faciendum est discrimen inter acidum morbificum, fermentans, corrumpens ac putrefaciens, & inter acidum medicamentosum fermentationi p. n. & putredini resistens. Nunquid Chymicorum dogma ab experientia desumptum est: *Acida suppressi & immutari ab acidis*? ita spiritus salis acidissimus Authore *Helmontio* strangurias senum ab acido oriundas potenter sæpè sustulit. Ita Colicæ ab acido austero viscido ortæ per spiritum nitri volatilem debitè temperatum & administratum quasi incantamento sublata, suusque intestinis tonus & robur restituta fuerunt. Epilepsiam ab acido austero oriri modernæ scholæ ad ravim usque clamant. Et tamen aciditatem vitrioli volatilem genuinum esse ejus rhizotomon ex *Paracelso* didicerunt posterius & re ipsa non infrequenter compererunt. In fracedine pestilentiali contagiosa mallem ego cum *Helmontio* aliisque loimatrix salutem meam acidis quàm alcalicis credere. In febribus malignis, in quibus mixtura sanguinis dissolvitur, comperitus semper est salubrior acidorum usus quàm

al-
cùm tamen doceat experientia per spirituum volatilium alcalicorum mixturam neque effervescentiam neque præcipitationem in iis fieri, imò nec lac ipsum etiam cum iis coquendo ullo modo coagulari, sed è contrario aliquot diebus à coagulatione impediri. Cujus cum acidulis Pyrmontanis experimentum capi potest. Conf. *Transact. Angl. tom. 30. Discurs. D. Slare de natura & virtute harum aquarum.*

alcalicorum volatiliū, ex quibus major spirituum & sanguinis metuendus est orgasmus. *Cnöffelii* famigeratissimas potiones, quibus plures ab arthritide fixa liberavit, fuisse acidas, & quandoque ad dentium usque stuporem & gulæ excoriationem acidissimas, testantur curatorum confessiones. *Lipsius* scriptis orbi notissimus magnam ex vita sedentaria sanguinis limositatem contraxerat, ut etiam pituitam vitream dejiceret, solo vitrioli acido se curavit, evidenti ut ipse inquit argumento, non absolutè omnibus hypochondriacis acida nocere. *Cent. I. Epist. 81 **

Non sequitur acida sanguinem extravasatum coagulant, ergo & illum adhuc in corpore fluidum. Si venis illa immediatè infuderis concedam, non si ventriculi primū subeant officinam, in qua ut & intestinorum ductu tum à fermento tum bile admixtis aliā consequuntur texturam, priusquam ad sanguinem admittantur. Etiam per acetum resolvi coagulatum sanguinem, vulgare rusticorum est experimentum. Novi mixturam ex aceto vini & paucarum herbarum expressis succis constantem, quam alio tempore propalabo, quā plurimos ex haustu frigido affatim sub corporis incallescencia ingurgitato in aepsiam, languorem universalem, atrophiam, dipnoeam delapsos

H 4

in-

* Comperi Essentias herbarum alcali scatentium simplicibus aquis stillatitiis sine igne extractas tractu temporis (nam sat diu durare possunt) mutatas in acidum volatile, elegans stomachi confortativum quo in appetitu dejecto & cruditate nidorosa semper præsentaneo effectum sum usus.

infallibili semper fucceſſu , & plerumque intra triduum perſanavi. Quos jam fere ad orci fauces redactos alii medici fruſtra ſuis alcalicis fatigaverant. Quid multa ? Alcalicis debetur ſuus honos, nec minùs acidis, utraque & prodeſſe & nocere poſſunt, quod etiam in hac ſenſatione de acidis non diſſimulavit *Helmontius*. Unde Spiritus ritè volatiliſandi ut terra arſenicalis, quæ infectionis cauſa eſt, ſeparetur. Sicque ut ejus phraſis habet, falſi potius quàm acidi ad quartam uſque pergant digeſtionem. Ubi quoque rejiciendæ non ſunt vulgares mediante vini ſpiritu ſpirituum acidorum dulcificationes, per quas corroſiva ſpicula ſaltem ita obtunduntur ſeuvolvuntur, ut minus noxæ poſſint inferre *.

§. 33.

SENSIT LAXATIVA PECULIARITER
OPERARI DUNTAXAT PROPTER
LATENS INTUS SIBI VENENUM, ET
PUTREFACERE VITALES SUCCOS,
RARÒ AUTEM EXCREMENTA MOR-
BORUM OCCASIONALES CAUSAS.
ETENIM CUM VENENA SINT RE-
SPECTU NOSTRI ET NON EXCRE-
MENTORUM, HINC NOS POTIUS
QUAM MORBOS ADORIUNTUR.

Eſſa-

* Exemplo ſit oleum vitrioli non poſtremum inter acida corroſivum, quod decenti cum ſpiritu vini rectiſſimo digeſtione & cohobatione fragrantem dulcedinem ſaporisque gratiam cum virtute anodyna acquirit. Quod tamen nondum eſt ſulphur illud vitrioli anodynum *Philophorum* tantopere ab *Helmontio* decantatum, *Tr. Decemvir. §. 9.*

Effatum hoc Helmontianum tonitru est in auribus vulgarium practicatorum & Pharmacopœorum. Ergone inquit, illa intus latens venenum habent, quæ ferè omnium nostrorum Electuaria cathartica basis sunt, & quibus pilularum purgantium maxima pars innititur, unde ægrotantibus nostris vitam speramus? Ergone credamus illa succis vitalibus inducere putrefactionem, quam per ea eliminari judicamus? ita est replicat *Helmontius*. Legite ejus Tractatum de febribus, ubi integro capite quinto hujusce veritatem demonstratam reperietis. Miror sanè hoc pronunciatum haberi adhuc hodie à nullis pro paradoxo. Cùm hæc jamtum fuerit *Hippocratis*, *Galen*, antiquissimorumque Doctrina, qui unanimi consensu non in cathartics modò fortioribus, sed vel in ipsis laxativis virulentiam scriptis publicis professi sunt. Hellebore utriusque qualitas venenata jam malè audiit *Hippocrati*, & in radice nigra jam virus agnovit *Dioscorides lib. 4. de Mat. Med. cap. 146.* Colocinthis, quæ omnibus ferè massis pilularibus sub peregrino alhandal etymo larvatur, truculento veneno infamis est. Vide ipsum *Galenum lib. 2. de Facult. lib. 7. de Simpl. Med. Fac.* Durior sanè ipsiusmet *Fernelii* quàm *Helmontii* de eo est sententia *Meth. Med. lib. 5. cap. 11.* ubi ait: *Vehementer ventriculum, viscera corpusque conturbat, venas aperit & sanguinem elicit, quam aloë aut aliud quodvis pharmacum potentius, intestina corrodens gravibus torminibus ex-*

cruciat. Scammonium in praxi hodie usitarissimum venenum nocivum est, quod jam *Galenus lib. 2. de Fac. Med. & Avenzoar libr. 1. Thes. tr. 12. cap. 1.* monuerunt. Quibus hanc epicrisin addit *Fernelius lib. 1. cap. 9. Vis ejus quasi furens & effrænata opere quidem universum corpus conturbat, calidos humores inflammat, paratis febrim accendit visceribus principibusque partibus qualitate malignâ insensum.* Placuit ergo *Exc. Fridérico Hoffmanno* hoc penitus ex praxi sua eliminare, quem ego hactenus meliora doctus semper secutus sum. Turbith pro Deum! qualium turbarum autor! unde jam veteres:

Nolo damnosum turbith mea viscera turbet.

Tu qui antiquitati faves, consule ejus medicos Coryphæos, ipsi tibi veritatem fatebuntur. Vid. *Symphozian. Campeg. lib. 1. cap. 1. Fernel. lib. 5. Meth. cap.* Non opus est *Hermodylorum, Esulæ, Elaterii, Euphorbii, Cocognidii* exitialem virulentiam probare, quam nemo nisi rei medicæ penitus ignarus inficiabitur.

In aloë invenit virus & noxam Cardanus lib. de

Stante istâ purgantium in Regno vegetabili drastico-
rum virulentiâ votum *Helmontii*, purgans ex Regno minerali innoxium, quod neque corrosivum sit, neque succos vitales colliquet, desiderantis non penitus inane, aut malè fundatum fuisse ostendit posthuma *Magnesia alba*, tutum, gratum, insipidumque laxans, ut & salia cathartica amara naturalia & artificialia.

de Sanit. tuenda cap. 25. & Fernel. lib 5. Meth. cap. 9. Agaricus Galeno est caco stomachus vid. *Hieron. Mercurialis lib. 2. de Comp. Med. cap. 7.* & Dispensatoria nostra ipsamet fatentur hoc correctione indigere. Folia senæ Fernelio de veneno suspecta sunt. *lib. 5 Meth. cap. 10.* Et in manna & cassia deprehenditur spiritus corrosivus, qui ut Medicorum docent Ephemerides, aliquando lethales induxit hypercatharces. Nunquid ergo verè sensit *Helmontius: hæc nos potius quàm morbos adoriri?* Purgationis inventum suppositam habuit quatuor humorum fictitiorum impuritatem, quæ cum chymerica sit, necesse est & chymeras esse affictos illis humoribus purgantium respectus, virtutes específicas, & elective tractivas. Si *Helmontium* partialem judicatis, audite *Ettmullerum Med. Theor. & Prax. Instr. cap. 5. §. 19. pag. 136.* Deprædantur certè omnia purgantia de viribus & substantia corporis nostri, dum bonos pariter & malos corporis succos, sanguinem ipsum cum rorida & alimentaria substantia partium colliquefaciunt & resolvunt. Invitus equidem utor his alligatis, cogor tamen pro salvanda sensationis hujusce veritate. Audite igitur adhuc *Waldsmidium in Med. Cartesiano Thes. 5.* sic loquentem: Causa morbi dicunt sensibilis sensibiliter per alvum foras est eliminanda: hinc suum intonant purgandum, & homines purgantibus vexant usque ad maciem, nescientes rariùs humores ope cathartici excretos sub tali schematismo in corpore delitescere. Sæpè ac multum mecum cogitavi, quare in dissectis cadaveribus tantam humorum

fa-

faburram non amplius reperiamus cùm si viventibus purgans fuisset exhibitum, tales abundè excrevisse. Ipsa videlicet purgantia cruorem & carnem promiscuè liquant, resolvunt, & putrefaciunt, atque in omnibus cum venenis pari passu ambulant. Hæc ille; quod fusiùs l. c. probat tandem concludens: *Ipsis itaque purgantibus quàm purgantibus carere possimus.*

Purgationis itaque nomen speciosum est, sed impostorium. Purgamus corpus, sed utiles succos evacuamus. Quid de Principe illo senties, qui cum rebellibus subditis unà innocentes è territorio suo expellit? quid de Oeconomo & navarcho, qui cum sentina domûs aut navis utilem supellectilem simul foras ejicit? an autem humanum corpus purgantibus veluti scopis indiget? ubi tales fœculentiæ sanguini per minima mixtæ delitescunt, quomodo sequestrantur? quamvis illa humorum peccantium copia in solo medicantis cerebro idealiter locum habeat. Unica veneni contagiosi atomus, unica acidi fermentantis guttula sufficit ad integram sanguinis massam destruendam. Imò vel aura adeoque hominem in funestos morbos conjiciunt. Et quod magis etiam morbi ab invisibili principio tam respectu efficientis, quam materiæ & causæ irritativæ oriuntur. Archeus namque à mero non ente, sicuti ab inordinato timoris, indignationis, odii pathemate realem entis morborum in se imaginem cudit. In his omnibus inquit *Helmontius* medentum nemo per assumpta laxativa spondere audet sanationem.

nem. Vah quàm impuni (exclamat in *Dispens. Mod.* §. 50. licentiâ furit ignorantia in mortales! quam parum intelligunt Hippocratem suum: si ea tollantur quæ convenit, (id est quæ nocent & onerant) æger melius se habet & facilè fert. Etenim cum ea quæ nocent intus, subinde vix pendeant drachmam, oportet omnem purgationem, quæ ad sanitatem terminatur, esse evacuationem vel imperceptibilem, vel saltem valde moderatam, & cum restitutione virium. Hæc est namque quam cum juvamine ægri facilè ferunt.

Stat ergo salva *Helmontii* sensatio, quidquid obstrepant & reclament mortariorum tota die has mortis catapultas præparantium sonitus, tinnabula libitinæ sacra, & morbonæ campanæ. Nolite quæso irasci Practici Cacochemici. *Helmontius* scio vobis exosus est, legite ergo Chyrurgiam novam D. *Bontekoe* part. 2. cap. cum elegantissimis patriotæ mei C. D. *Petri Albrechti* notis, ubi idem thema fusè ac solidè juxta Doctoris mei sententiam pertractatum reperietis. Meum non est camarinam hanc ulterius movere. Quare ad alia propero.

§. 36.

SENSIT CHYMIAM DARE OPERATIONES POTENTIORES ET ABSOLUTIONES, ET PER EANDEM PARARI, QUÆ ANTEA NON ERANT.

Prò quam amplius hìc se pandit rerum campus! quantus naturæ arcanorum Oceanus! quæ om-

omnia ratam faciunt hanc sensationem. Innumera artis pyrotechnicæ producta sunt, in quibus vel quid addit, vel quid demit, vel destruit, vel totaliter transmutat. Dixi innumera. Viginti tria vel quatuor dantur Alphabeti grammata, & quàm infinita inde construuntur vocabula? certè longe plures inter triplicis naturæ regni subjecta dantur mixtiones, mixtorumque species & formæ. Innumerablest numerus compositorum. Quis dubitet longè plures inde per chymiam fieri posse texturas, compositiones vel decompositiones, vel superdecompositiones, & juxtapositiones, homogeneas, heterogeneas, aqueas, terreas, sulphureas, salinas, mercuriales, quæ antea non erant, & nullibi in rerum natura? In musica sex notarum ope infinitæ melodiæ construuntur. Sex numeri etiam aliquot millenis vicibus ita transponi possunt, ut semper nova dispositio & combinatio exsurgat. Imò, quod mirum magis, unus textor paucis filamentorum speciebus innumera texturarum genera contexere potest, quorum nullum cum alio conveniat. Quid non faciat ergo Chymia cum tot corpusculis, ex quibus mixta, composita, superdecomposita, & juxtaposita potest fabricari? Exempli gratiâ. Sal volatile concreti vegetabilis per connexionem, sulphuris proprii sub incineratione colliquati fit alcali fixum. Ens novum. Ex hoc per additionem pinguedinis vel olei fit sapo: Ens novum. Hic rursus occultâ circulatione vertitur in sal volatile: Ens novum: & tandem ultimatò redit in aquam: Ens novum. Quæ arrepto

repto novo semine demum in Ens novum & novam planè creaturam refurgit. Per Chymiam parari, quæ antea non erant, docent tot curiosæ metallorum germinationes, eorum in varia amausa & vitra metallica propriis tincturis distincta fusiones, auri & argenti in falia tingentia mutationes, imperfectorum metallorum mercurificationes, fixorum volatilisationes, & volatilium fixationes, plantarum palingenesis, aliaque innumera pyrotechniæ artificia. Ars vitraria, encaustica, saponaria, tinctoria, chalybificatio, minerarum tractationes & meliorationes, taceo tot medicamentorum myriades, Chymix natales suos debent.

Triplici verò potissimum instrumento chymia utitur, vel solo igne multipliciter modificato, vel igne & fermento; vel peculiari menstruo aut igne simul, quibus radix mistionis rerum penetratur, invertitur, transmutatur, novumque ens producitur. Quartum adhuc modum videtur innuisse Doctor meus §. 38. ubi inquit: *Sæpe citra ignem adjuncta radicem mistionis penetrant, idque præsertim intercedente fermento, ac tum constituitur concretum neutrum.* Latet in hoc ingens transmutationis mysterium ad effectus stupendos in natura & arte producendos. Notentur tria quæ requirit. Primo *adjuncta*, quæ appropriata & homogenea esse debent, ut penetrent & solvant radicem mistionis. Secundò *intercedens fermentum*, sive illud sit putredinis ad pejus, sive corruptionis ad melius. Tertiò ut fiat *citra ignem*, intellige tyrannicum, qui re-

rum

rum femina destruit. Neque enim fieri potest sine igne molli Hippocratico, qui sopitas rerum activitates suscitatur, spiritusque materiae insitos potentiam donat elevatam. Nisi corporibus adjungantur spiritus, & intercedente fermentatione corporeitas pro posse rei dematur, citra ignem solo naturali calore, non fiet generatio, aut radicalis subjectorum transmutatio. Philosophi nobis in regno vegetabili dant exemplum. Nisi enim semen in terrae matricem projectum per succum leffas nitrosum radicatus penetretur, & intercedente fermento locis insito, concurrente duntaxat caloris solaris fotu, dissolvatur, & sic vitam primam privetur, nulla fit fruticum novorum prolixa. Quod exemplum monent in regno minerali imitandum. Pasta namque Philosophorum primordialis virtutem fermenti per putrefactionem acquirit, unde evadit valde pontica & acetosa. Comminuuntur & resolvuntur ejus partes grossae & fixae, & per particulas mercurii volatilis acquirunt majorem raritatem & porositatem. Unde postea aurum sibi homogeneous promptè suscipit, extendit, elevat, fermentat & demum multiplicat. Putrefactio enim & per eam inducta fermentatio deducit aurum ad simplicem naturam seu primam ut vocant materiam, id est, proximam regenerationi & multiplicationi. Fermentatio enim omnia mixta, imò & metalla vinculis suis solvit, & in subtiliores naturas energeticas convertit. Talem autem fermentationem nemo novit, nisi qui scit salium putrefactiones, quod est totius pyrotechniae arcanum

canum maximum. Meretur ergo aureis literis inscribi tabellæ omni in laboratorio suspendendæ hoc Doctoris mei oraculum: *Separatio per digestionem & propria fermenta fiat, ut partes pertinenti continuitate hærentes fermenti discordiâ invicem discedant; sic namque spontè corpora in plenitudine vitæ ultimæ fatiscunt, & hospitata vires sub lucem prodeunt.*

Chymia igitur plurimarum artium mater est, & omnium facilè regina. Unde *Picas Mirandulanus. l. 2. de auro c. 10.* Idem quod dixit *Helmontius*, verbis paulo aliis enunciat. *Chymia nihil elementarium, nihil eorum quæ conflata sunt ex elementis, prætermittit, componit, item disjungit, copulat, evellit, susque deque vertit, quod suscipit pertractandum, ut variet, movet ut perficiat, quod subterraneis in speciebus vel in terræ superficie comperit ad rem, quam sibi proposuit, absolvendam.*

Paradoxum videri posset *Helmontii* nostri postulatum Chymiam dare operationes potentiores & absolutiores, quam ipsam naturam, quæ tamen communis Philosophorum Practicorum est sententia. Ars enim non quidem in omnibus, sed saltem in multis naturâ est potentior, ubi enim hæc desinit, illa incipit, instrumentis utitur, quæ hæc nescit & ignem variè moderatur & modificat in vario mixtionis & resolutionis negotio, quod in hujus non est potestate, unde ars varias habet productiones, quas natura etiam absolutè nunquam ad talem statum potest deducere, imò ne quidem assequi vel imitari aut saltem non ita perfectè. Natura calore

solo utitur in suis operationibus & ignorat motûs violenti & rapidissimi ignei efficaciam. Verùm nunquam ars est potentior, quam imitando naturam, dum igne naturæ calori admodum affini virtutes rerum seminales à natura productas intermeratas fervat, multiplicat, exaltat: Ita natura magis calore lento quam violento agit, humido quam sicco, & in fluida potius seu humida vaporosa volatili, quam sicca fixaque forma substantias miscet & combinat, & quidem in locis magis clausis quàm apertis. Quæ omnia occultior Chymia ita exactissimè imitatur, ut naturæ dicatur simia, interim ejus freta beneficio & celerius & perfectius agat, ut quod illa centum annis vix efficit, hæc paucis diebus imò horis, ipsius ministerio compleat.

Ut autem ars naturam superet, observanda sunt sequentia Philosophorum Axiomata: Natura gaudet naturâ, natura naturam vincit, natura naturam sequitur, continet, amplectitur. Non emendatur natura nisi in sua natura. Nulla est generatio vera juxta artem, nisi ex convenientibus in natura. Naturæ naturis suis obviantes sequuntur eas, & exaltantur in illis, putrescunt namque & gignunt eò quòd natura regitur naturâ, diruit & liquefacit naturam: dein natura naturam recreat gignit, & innovat, quousque finem operis inducat, ut *Daustenius in Rosario* Philosophatur. Verbo. Praxis chymix à naturæ via & exemplo deflectere non debet, quidquid enim extra naturæ cancellos fit aut error est, aut errori proximum.

§. 37.

SENSIT NIL CONCRETO INESSE,
 QUOD NON EMANARET È SUO SEMI-
 NE. IGNIS ENIM CUM SIT MORS
 RERUM, SEMINA RERUM SI NON
 TOTALITER DESTRUAT, AT SAL-
 TEM INSIGNITER TRANSMUTAT.

Semen tam animalis quam Vegetabilis jam
 in se omnium partium continet ideam, quæ in
 generatione & vegetatione evolvitur. Nam nihil
 in concreto reperias materialiter aut formaliter,
 quod non in semine idealiter præextiterit. Ip-
 sæ proprietates non tantum essentielles sed acciden-
 tales colorum, saporum, odorum indè proflu-
 unt. In primis autem potestates rerum specifi-
 cæ feminum dotes sunt, utpotè quas nunquam
 producit ignis: sed existentes ut plurimum mag-
 nam partem destruit. Unde per chymiam
 parare quidem licet magna aperitiva, diureti-
 ca, diaphoretica, cathartica, quæ partium
 tenuitate & mobilitate potenter agant, nulla
 autem remedia specifica, propriè sic dicta, ut-
 pote quæ dona sunt feminum, & ex virtute
 operantur concreatâ ceu effectus formarum.
 Unde non adeo malè, si cum grano salis acci-
 pias, ab antiquis dicta sunt totâ substantiâ age-
 re. Dementia itaque foret, Vegetabilium spe-
 cificas & feminales virtutes in eorum spiritibus
 violento combustionis igne extortis salibusque
 calcinatione paratis quærere. E. gr. Spiritus
 volatilis aut sal fixum corticis peruviani non cu-

rat virtute specificâ febres intermittentes. Uterque enim nova creatura est artis, quam in ea phasi nescit natura. An autem, quod vult Autor noster, liquor *Alcabeſt* fervet exaltetque dotes rerum seminales, alio loco investigabimus. In quo dos illa seminalis consistat, an in certa particularum textura, & variis angulis, cuspidibus porisque, subtilius aptiusque speculatur, quam inventu ac demonstratu est. Facile quidem est concipere, nil dari absque certa figura & modificatione, sed hanc quâ talem operationum & effectum specificorum seminalium esse causam, nimis longè est petitum. Operationes enim, quæ à tali modificatione dependent, ad sublimitatem donorum essentialium ac formalium non ascendunt. Ex quo formo hoc corollarium. Magni pendenda sunt per spagyriam præparata, neutiquam tamen contemnenda, imò æstimanda magis, omni que inprimis studio inquirenda Specifica, agentia ex virtute feminali. Unde & *Helmontius* utut Chymiatrorum sui ævi facilè princeps, non reformidavit statuere, *in simplicibus etiam Vegetabilibus latere omnium morborum perfectam curam.*

Alterum hujus § membrum est: *Ignis est mors rerum, semina si non totaliter destruens, saltem insigniter transmutans*, quod contra eos est, qui ex vegetabilium combustarum cineribus in terram sparsis ejusdem speciei resuscitari plantas experimentis nescio quibus invicem transcriptis probare conantur. Dixi jam supra ad membrum tertium § 31. de eo aliquid, sed hic uberius differendi locus est. Relationes istas
falk-

fallere, quemlibet docere potest experientia. Si enim semina, per quæ fieri amat vegetabilium transplantatio vel solâ fortioris caloris exsiccatione, imò vel contusione, nedum senii marcore omnem se propagandi vim amittunt, quomodo ex iis ignem passis similium corporum reintegratio expectari poterit? Videas circa vicinos Tubantiæ districtus latissimos campos fagopyri radicum & stipularum in agris combustarum cineribus fimi loco annuatim reddi facundos, nemo tamen hæcenus observavit ullum renasci ex iis fagopyrum, nisi nova & sat vegeta illius semina rursus inferantur. Frustra in prima rerum productione dixisset Creator: *Germinet terra herbam virentem & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum. cujus semen in semetipso sit super terram.* Gen. I. v. 11. si ex cineribus herbæ, ex lignis pomiferis aliisque combustis arbores possent regenerari frustra primis parentibus exprobrasset: *Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, & universa ligna, quæ habent in semetipsis sementem corporis sui.* Si in combustorum cineribus relictum semen eluderet ignis potestatem, resurgens ex favillis phænix figmentum est. In sale concrematorum fixo non est vita incarcerata, ut rursus ex centro in superficiem possit ire, & pristina obire munia, veteresque meditari aristas, nisi cum nonnullis dicere ament, ista salia per vitam quandam universalem, & quasi mundi animam, sive rerum omnium in aëre panspermiam resuscitari & reanimari. Quæ tamen speculatio est nullo hæcenus experimento roborata. Agnoscimus

in sale fixo restare aliquod humidum unctuosum, sed illud per volatilem illius sale, qui sub ignis tortura è mixto emigravit, rursus additum & unitum ita reviviscere, ut novum & melius resurgat, quod antea erat, nempe lignum, planta, metallum, animal, id credat, qui nugis pascitur. Propositio *Æternæ veritatis* est: *Ignis mors seminum*. Hæc semel hujus furorem passa, ita penitus emoriuntur, ut salia illorum sive fixa sive volatilia, sive solitaria maneant, sive jungantur, nunquam ad novam vitam redeant. Distinguendum est inter concreti sal volatile materiale, quod ignis è mixto extorquet, & sal volatile seminum formale, quod instar auræ est, & sensuum censuræ non submittitur. Unde qui in sale volatili rei cembustæ spiritum vivificum & vivificationis organum & medium quæsierit, næ ille quæsierit in cadavere sensum, in mortuis vitam. Dicam, unde subtilis hæc nata sit speculatio. Collocat schola Hermetis omnium rerum vitam in aëre, cujus Spiritus si fixæ cuidam in terra latitanti salinæ magnesiæ adaptetur & jungatur, oriari volunt humidum metallicum, cujus radicali unione aurum & argentum admirabilem multiplicationem resuscitetur, quem processum in omni salis fixi & volatilis conjunctione locum, & eundem regenerationis effectum habere judicârunt ii, qui in secretiori Philosophia rudiores figuratum à figura nesciverunt distinguere. Quidquid sit. Manet *ignis mors rerum*, unde & *Sendivogius* de perfectis metallis jam per ignem fusis monet *Tract. II. Ne accipias aurum & argentum vulgi, nam hæc sunt mortua,*
ac-

accipe nostra quæ sunt viva. quod clarius exponit Espagnetus hoc dicto: Can. 21. Mortua dicuntur (de corporibus solis & lunæ loquitur) quæ urgente summo mundi tyranno Martyrio animam cum sanguine effuderunt. Fuge fratricidam, à quo in toto opere summum imminet periculum. Quocirca nil magis inculcant Philosophi, quam ignis cujuscunque violenti in opere suo fugam. Cosmopolita monet semen non in arboribus amputatis (nedum combustis) sed virescentibus quærendum. Ergo stolidus est. inquiunt Philosophi, qui vitam inter mortuos quærit. Peractâ in igne mortis scenâ rebus vitæ nihil superest.

§. 38.

MEMBRUM. I.

SENSIT, QUOD PER ADJUNCTA SUBINDE RES IPSÆ SIMUL ADJUNCTIS DIVERSIMODÈ AB IGNE TRANSMUTENTUR ET NEUTRUM FIANȚ, UT VITRUM QUOD NON AMPLIUS CINIS ET ARENA EST.

Sensationem hanc probat exemplo vitri ex duobus coalescentis in mixtum neutrum, mixtorum omnium dissolutu difficillimum. Nempe acidum arenæ in alcali cinerum reactionem faciens hoc compositum producit. Ita arena plumbo mixta accedente calore illius acidum in hujus alcali operatur manifestâ & magnâ reactione, fermentatione, & turgescentiâ, quâ

finitâ & sedatâ mixtum resultat instar Hyacin-
 thi diaphanum, quod vitrum Saturni artistæ
 appellant. Ita omnia metalla mediante arenâ
 vitrificari possunt, quæ amausa dicuntur, in
 quibus, ut docuit *Isaacus Hollandus & Glauberus*,
 ipsa metalla adhuc majorum acquirunt perfec-
 tionem, ut docet reductio in arenæ. Silicibus
 inesse acidum probat eorum per se igne fortis-
 simo ex retorta destillatio, quæ prolicit liquo-
 rem acidum, teste *Beccherio*, medicamen in
 febribus malignis quibuscumque incompara-
 bile & inæstimabile; adeo ut quondam sub
 auri potabilis nomine magno cum applausu mul-
 tam mundi partem percurrerit cum magni cu-
 jusdam Practici non exiguo lucro. Notum est
 motu igneo transmutari res, & fieri quæ or-
 dinario naturæ cursu nunquam fierent, ut jam
 supra ostendi, inprimis verò si alia sunt adjun-
 cta, sive conjuncta talia, quæ invicem agen-
 do ab igne patiantur. Ita experimento *Becche-
 ri* noto ex limo & oleo in igne fit ferrum, imò
 cum certa terrâ aurum & argentum. Ita Ex-
 perientiâ celeberrimi *Stahl*i medio enixi salis,
 quod ex acido cum quolibet alcali fixo para-
 tur, ex carbonibus fit sulphur naturale, com-
 mune inflammabile. Ut innumera ejusmodi
 producta ex variis adjunctis indies de novo per
 ignem resultantia & à suis ingredientibus longè
 diversa tacito pede prætereamus. Philosophi
 quoque Adepti filium suum ignis, parentibus ejus
 longè nobiliorem potentiolemque deprædicant,
 è subjecto mercuriali & sulphureo generatum,
 quem proin à binis constituentibus *Kebis* ap-
 pellant, ab utroque principio longè diversum.

§. 38.

MEMBRUM II.

SAPE ETIAM CITRA IGNEM, AD-
JUNCTA RADICEM MISTIONIS PE-
NETRANT, IDQUE PRÆSERTIM IN-
TERCEDENTE FERMENTO, AC TUM
CONSTITUITUR CONCRETUM
NEUTRUM. SIC NAMQUE EX PANE
SECALITIO ET MELLE GENERAN-
TUR FORMICÆ, EX MELLE ET RORE
ANGUILLÆ, EX BASITCONE ET
FRACEDINE LAPIDIS SCORPIO-
NES, EX VITULO STRANGULATO
ET RORE APES.

Possemus his addere, quod ex anatibus
sub dio corruptis bubones, ex asinis vespæ,
ex equis scarabæi, ex mulis cicadæ, ex pul-
vere ranæ generentur, ut perhibet *Cardanus*.
Quod frumentum putridum totum in insecta
mutetur, & reviviscens arreptis alis ex fenes-
tra avolet. Causa hujus generationis est in-
tercedens fermentum putredinis, hoc enim
transmutat corpora in varias species, ne mun-
dus cadaveribus impletus merum fiat cœmi-
terium. Helmontianæ huic sensationi refraga-
tur Recentiorum doctrina, qui urgent omnia
generari ex ovulis neque ullam aliam dari ge-
nerationem, quod tamen explicatu est diffi-
cillimum. Dic enim fodes, si allegata *Hel-*
montii experimenta vera sint, ut verissima

esse gravissimi authores confirmant, ubi in panis cum melle mixti resolutione putredinali formicarum mox aderunt ovula? Ubi in mellis & roris mutua confermentatione & penetratione invicem radicali ova anguillarum? certè dum herba Basilicon inter lapides subiens fracedinem generat in Germania scorpiones, hæc animalcula eo non advehunt sua seminaria. Num verò probabiliorem dicemus sententiam statuentium latere in aëre féminale quoddam chaos, ex quo magnetes nonnulli mediante fermento aut putredine debite dispositi vitam attrahant, & sic peculiaria producant infecta? nempe ubi unum subjectum emoritur, generatur aliud, ubi lux vitalis alicubi cessat & extinguatur, reaccenditur nova ex aëre seu luminum & animarum chaos, & communi seminario & panspermia receptaculo. Sed hoc dictu facilius est quàm demonstratu. Interim vivacitatem ex aëre provenire hoc experimento probat *Beccherus Phys. subt. l. 1. sect. 5. c. 1.* Caro in vase aëre exantlato & probè lutato putrescit & abit in vermes, sed non viventes nec se moventes, nisi vase operto aërem senserint, ubi mox vivere & movere se incipiunt. Hic certè nulla vermium admessa sunt ovula, nisi fortè jam præviè carnem ex illis constare somniaveris. Dicam experimentum meum casuale. Intuderam flores sambuci aquæ fontanæ in alembico clauso ad dierum aliquot fermentationem, quo liquorem spirituosorem inde elicèrem. Evocârunt interim negotia clinica extra urbem, in quam non nisi fermentatio

ni

nis & acoris fermentalis dudum prætergresso termino redii. Distillationis faciendæ memor alembicum visito, & ecce omnia in vase clauso corrupta & putrida reperio, sed unâ vermium fat pinguium candidorum cum nigris capitellis quales in carne generantur, viventium myriades. Occludo rursum vas ad alia negotia avocatus. Redeo post dies aliquot, & pro aliarum rerum destillatione ut vas mundaretur, capitellum removeo & ecce aliquot muscarum majorum minorumque viventium & elegantissimâ nigredine splendentium millia in eo offendo. Examinò massam in fundo residuam & nullos amplius vermes, sed eorum inanes & inanimatas deprehendo exuvias ceu totidem istorum volatilium matrices. Experimentum curiosum est, neque dubito, quin eâdem enchiresi semper succedat. Evolârunt muscæ, sed doleo non ulteriores cum iis transmutationes in eodem vase expectâsse. Certè juxta Doctoris mei sensationem, aqua mediante fermento radicem missionis vegetabilis penetravit, & hæc insecta produxit, quorum generationem fortè alius ex muscarum ovulis in sambuci floribus depositis repetet, quod probabilitate non carere non diffiteor, quocirca pro experimenti certitudine processus cum floribus prius optimè abstergis elotisque erit instituendus. Non ignorò quàm difficile sit, non admissis suppositisve ovulis specificam & particularem causam hujus illiusve insecti exponere. Quis enim explicabit quare odor Basilici & fracedo lapidis scorpiones, & non aliud generet insectum virulen-

rulentum? (*) Quid panis & mel cum formicis habent symboli, nisi quod fortassis hæ utroque vescantur? Quid melli est negotii cum anguillis? illud tamen à rore veluti radicali suo fermento (nam mel rori ortus sui partem magnam debere notum est) penetratum confermentatumque lubricos hosce pisces, alias ex ovibus quoque viâ naturæ ordinariâ generari solitos, produci non unus scriptor testatur, nam & folius roris inter duos cespites viridantis graminis junctos ante solis ortum ad piscinæ ripam dispositi beneficio paucas intra horas producendi modum tradit *Abrahamus Mylius de orig. animal. & migrat. popul. p. 10.* Ubi hic anguillarum ovula? unde verò, si hæc excluderis, illa ad anguillas potius quàm fundulos aut percas materiæ substratæ specificatio? Quocumque se quis verterit, aqua hæret. Interim hoc negari non potest, per fermentum & fotum debitum varia è virentibus rejecta excrementa ita disponi, ut insecta inde producta archeum acquirant consimilem illi, quem alias insecta generantia suis ovulis originaliter implantant, quod mirandum ab *Helmontio t. 2. imago fermenti. §. 9.* allatum experimentum confirmat. Nempe si indusium sordidum intra os vasis, in quo sit triticum, compromatur, intra viginti & unum

(*) Generationem Scorpionis non tam fracedini lapidis, quàm Basilico herbæ deheri probabile est; si vera sit relatio *Licet* in cerebro hominis ex Ocimi frequenti odoratu scorpionem natum. *Jo. Faber Lynceus Exposs. in Nard;* *Recchum* narrat Romæ in duobus ovibus coctis, altero duro altero molli, in utroque scorpionem inventum fuisse. in hoc vivum, in altero mortuum, & super rei veritate ad testes omni exceptione maiores provocat.

unum diem fermentum ex indusio haustum ipsum triticum in mures transmutat sexuum signaturis distinctos, & ab aliis ex semine ejusdem speciei natis non differentes, imò & cum iis prolificantes. Remittimus brevitatis causâ ad ipsum tractatum, in quo ostendit à fermento vitali produci semina, quæ par robur ac uniformem specificum spiritum habeant cum ovulis à vivente productis, &c. (*) Tractatus hic reconditissima continet naturæ mysteria, qui viri solertissimi commentarium hæctenus neglectum mereretur.

§. 38.

MEMBRUM III.

QUÆ VERÒ SOLÂ FUSIONE MISCENTUR, SÆPE IN PRISTINUM ESSE REDUCI PATIUNTUR, SIC ENIM ET SI VITRUM NON AMPLIUS SIT ARENA, INDE TAMEN PER ARTEM, IMÒ ET PER SENIUM FRACEDINIS ARENA EADEM REPETITUR, QUIA ADHUC SEMPER MATER ALITER INEST IMPERMUTATA, QUIA ABSQUE FERMENTO.

Sen-

(*) Confer. Kircheri Mundus subterraneus l. 12. Sect. c. 9 & 10. ubi probare conatur insecta omnis generis Spontaneo ortu sine semine ex perfectorum animalium corporibus, plantis, & præsertim limo enasci, ex Bovum stercore mures natos se observasse dicit Scaliger in Theophrastum.

Sensatio hæc per vitri in arenam reducis exemplum demonstrata multum ponderis habet in metallurgia, imò philosophia sublimiori. Ita si metalla invicem solâ fusione misceantur, e. gr. Aurum cum argento, argentum cum cupro, cuprum cum zinko, nulla eorum fit transmutatio aut perfectio physica, mixtio enim illa quantumvis quasi per minima fiat, juxtapositio dumtaxat particularum est, unde facilè separantur, & in pristinum esse quodlibet reduci-
tur. Rationem addit verbulo, *quia absque fermento*. Sine quo fieri nequit penetratio partium, quam præsupponit transmutatio radicalis. Aurum verò per modum fermenti aliis metallis mixtum horum formam pristinam penitus delet, & ab iis in æternum est inseparabile. Exemplum quod de Arena affert grossius est, & sic magis ad captum. Ejus ex vitro reductio facilis est. Nam alcali in mixtura vitri per novum alcali in quantitate additum auctum, in fusione ignis arenam dimittit ob acidi proportionem sublatam, unde firmissimus hic alias nexus rumpitur imò in tenerioris texturæ vitris cystallinis vel sola aëris aut contentorum aciditas paulatim vitri compagem resolvit. Quamvis vitra viridia non tam facilè ejusmodi injuriis pateant. Narravi jam supra casum in vitro *alcabestini* liquoris præparationi destinato cujus licet spississimi interior superficies intra decendium ultra mediam profunditatem incisa, & quasi graphide artificelâ exsculpta magnam scobis erosæ quantitatem exhibuit. Non igitur sine oculata causa *Helmontius* monet de hac inconstantia & instabilitate

tate vitri, ut cautiores sint artifices in eligenda vitri materia pro chymia operibus, in quibus res est cum Spiritibus summè penetrantibus. Sigillavi aliquando vas obturaculo vitreo additâ ad citiorem colliquationem hyalocollâ ut vocant, quam in sua Chymia Philosophica describit *Barnerus*. Verùm gas liquoris inclusi subtilissimum brevi sigillum hoc penetravit glutine vitreo dissoluto. Quocirca monent Adepti de vase & vitro suo, ita ut inter illos nonnulli peculiare illi conficiendo materias videantur exigere. Unde meritò miramur, in quo vasis genere ante vitra reperta antiquissimi Philosophi tractaverint, continuerintque illud quod *Hermes* appellat, totius fortitudinis fortitudinem fortissimam, nempe totius universi creaturam subtilissimam, si solam lucem, cujus proles est, exceperis.

Helmontius pariter in vitrea corruptionis causam adducit *senium fracedinis* seu potius *fracedinem senii* Quæ illa falx Saturni est, omnia demetens, aut illud insatiabile os, proprias devorans proles. Nempe consumit omnia tempus. *Mors etiam saxis marmoribusque venit*. Ubi non ille temporis fluxu aut dimensio incusanda est, sed aëris ætherisque omnia penetrantis moventisque potestas, fluxu temporis rerum omnium domina imò tyranna. Aër venena suppressa & mitigata in pristinam naturam reducit. Metalla ad mercurialem fluorem disponit, & mediante variâ fermentatione & corruptione res in prima sua entia reducit. Ipsæ petrae aëre resolutæ fat stillant, metalla corrosa dant æruginem, salia redeunt in terram insipidam & aquam elementarem.

MEMBRUM IV.

SENSIT IDCIRCO MULTA VOLATILIA SOCIATA VOLATILIBUS OB MUTUAM INVICEM ACTIONEM TRANSMUTARI IN ALIQUOD TERTIUM: VOLATILIA DEMUM à FIXIS FIXARI ET MIGRARE HAC-TENUS IN NOVUM ENS: ALIOQUI FIXA NEXA FIXIS PERMANERE IN PRISTINO ESSE.

A fine ordiar. Fixa fixis nexa non mutantur quia motu carent, hoc enim solo rerum fit ex uno statu in alium transmigratio. Volatilia autem cum fixis quia summè sunt mobilia adeoque activa, inprimis si contrariæ sint texturæ, facili negotio migrant in ens novum. ita spiritus vitrioli, vitri, sulphuris, salis cum fale quovis alcalico coagulatur, & sal novum penetrantissimum constituit. Volatilia etiam summè fixa volatilifant, modò radicaliter ea penetrant. Ita per Spiritum acidum volatilem sal tartari fixum redditur volatile substantia inflammabilis (quæ ad censum quoque volatilium pertinet, aliàs enim ardere non posset ob rarefactionis defectum) Soli alcalico admixta aëre debite concurrente facile illi conciliat volatilitatem. Econtra volatilia quoque demum à fixis fixantur, si illa aut superent mole, aut hujus defectum diuturnæ digestionis labor recompenset.

set. Inprimis pro frequenti fixationis instrumento Chymicis est oleum vitrioli, cujus vel unica abstractio volatilissima corpora reddit fixissima, imò & alias virtutes infundit ob terram calcis, quæ in eo latet. sic namque & calx viva sulphur & alia mineralia rapacia figit. & fortius quàm quodvis alcali. Quale tamen ex tartaro paratum spiritum salis figit, & mixtum producit hætenus nullâ ignis violentiâ aut arte dissipabile, ut ex Neotericis vir scribit celeberrimus, quod tamen certâ enchiresi me facile præstiturum confido. Aliàs movent Philosophi principium fixationis in sale, volatilisationis in sulphure & mercurio esse querendum.

Quomodo denique volatilia juncta volatilibus in aliquod tertium transmutentur, exemplis non ostenditur. Dicit id fieri ob mutuam invicem actionem. Necesse est ergo texturæ esse contrariæ. cum similia in se non agant, neque idem in se ipsum. Acida igitur volatilia cum alcalicis volatilibus in tertium quoddam seu enixum facessunt. Ita spiritus vitrioli volatilis cum spiritu salarmoniaci sal fixum generat in igne constans teste Doctore nostro. Spiritus sulphuris cum spiritu urinæ seu salis armoniaci producit *Glaubero* sal armoniacum novum, quod philosophorum vocat. Spiritus vini seu aqua vitæ rectificatissima per connubium cum spiritu lotii humani verâ transmutatione coagulatur in offam albam, altioris in chymia indaginis. Mercurius in igne summè volatilis à spiritibus diversis volatilibus coagulatur, modò sulphure non caeant. Ut & à liquore *alcahest* itidem vo-

K

latili

latili (distillationi namque per alembicum auscultat.) aut saltem non fixo ita fixatur, ut vel in plumbo non exterminetur, id est, naturam fixitatis aureæ induat. Summum chymix artificium in eo consistit, ut ens construatur naturæ simul fixissimæ & volatilissimæ, quod in uno vase eodem ignis gradu ad nutum artificis jam sit fixum descensu, jam volatile sublimatione, jam liquidum per solutionem, jam ficcum per coagulationem, citra vasis motionem ab igne, citra ejus reclusionem, citra quodvis additamentum, citra operam manualement artificis. Qui hoc possidet, chymix coronidem & coronam adeptus est.

§. 39.

MEMBRUM I.

SENSIT REMEDIA MINERALIA IN
SALIS NATURAM MUTATA (NON
INTELLIGENDO, QUÆ PER AD-
JUNCTUM CONDIUNTUR SALEM)
SECUM GESTARE SUA SEMINA IN
GRADUM TAMEN EXALTATA.

Sensatio hæc ad sublimiorem pertinet chymiam. Metalla enim & mineralia in salis naturam redigere sine salis condimento, opus verè est herculeum. five juxta *Isaaci Hollandi* ex *Clavei* enchirises variis reverberationibus, calcinationibus & solutionibus per se tandem illa velis in naturam seu substantiam salinam convertere, five breviori viâ per unicum sed tædiosissimæ præparationis liquorem *alca-*
best

best eandem adipisci. Hic enim metalla quævis in sua mixtionis tria principia dispescens separato sulphure mercurium sistit currentem, sicuti pluribus locis *Pbilaleta* testatur & jam olim *Picas Mirandulanus* propriis oculis id se vidisse gloriatur *Tr. de auro l. 2. c. 10.* ubi inquit. *vidi ego monstrante amico minus decimâ parte boræ disjici metallum, sic ut sulphur alta petierit hydrargyrus vina.* Quod sulphur ita separatum instar salis suas in humano corpore operationes perficit puritate sui balsami confortando.

Metalla & mineralia nisi in salis naturam mutantur, in principia vitæ humanæ radicalia non habent ingressum. Etiam vulgaris Chymia abundè ostendit, quid mineralia in salis naturam utut dumtaxat superficialiter mutata operentur, e. gr. in saccharo saturni, luna cornua auro fulminanti, Mercurio sublimato &c. licet sic tantum per salia larvata sint, & non in sal essentialiter transmutata. Ipsum aurum fixum compactumque nullas aut exiguas vires in humanum corpus obtinet, nisi sit à sale suo penetratum subtilisatumque, ubi cum solvente suo permanente novum constituit decompositum, quod novas & eximias vires obtinet propter contexturam corpusculorum convenientium. ita ut pluribus in mentem venerit dubitare, num non potius modificationi hinc à menstruo, quàm auro ipsi virtutes illius potabilitati ascriptæ tribuendæ sint.

Verùm mens longè alia fuit nostro per ignem Philosopho. Per mineralium suam in hac sensatione salificationem, à qua expressè salium

condimentum excludit. Illorum semina in gradum exaltari asserit. Per quod non intelligenda est virtutis feminalis multiplicativa graduatio. Illa enim non in mercurio & sulphure separatis, sed integris nec invicem divulsis quaerenda, sed tantum sublimatio potestatis dotalis ad usus medicos feminaliter inditæ, quæ non destruitur, sed conservatur & augetur. Ita quando liquor *alcahest* aurum in sal medicinale redigit, illud quam longissime à sua virtute feminali aurifica abducit, in minutissimas particulas naturæ possibiles discerpendo, in quibus dos feminalis balsamico-medica confortativa remanet, subtiliata, aucta, exaltata, quamvis id adhuc aliquid in se alieni continere respectu nostri annotaverit. Unde admodum hallucinatur *Marcus Marci* in *Philosophia veteri restituta. part. 1. sect. 4.* tradens, per hunc liquorem aurum formam suam exuere, rursus tamen auri naturam, sed longè nobiliorem consequi posse, ita ut reliqua metalla imperfecta perficere valeat. *Alcahest* enim liquor destructionis est, ad philosophorum magisterium penitus ineptus: Mercurius verò philosophorum constructivus, qui auro inseparabiliter connectitur, illud in merum semen perficiens & exaltans. sicuti è contrario ille ab auro rursus integris viribus segregatur, nisi quod tantum ejus parum adhærescat.

Porro sensatio hæc non tantum de perfectorum, sed etiam de imperfectorum metallorum salificatione est intelligenda. Ita mercurium mori debere sine omni salium sodalitie ejusdem monitum est, *Tr. ignotus Hospes.* cum enim

mer-

mercurius ex terra falis fit originaliter, ideo in naturam falis iterum potest converti; imò mediante illo solo fine re ulla alia aurum in falem converti vidit *Beccherus*, ut refert *Tr. de minera arenaria*, quo probare nititur fal sulphureum resolutivum illi inesse. Salificatio Mercurii citra adjunctum magnum est Adeptorum arcanum, & illud unum originis miræ in regno minerali, in quo aurum seu nix in aqua calida liquatur. Conf. Commentar. meus in Introit. apert. Philalethæ.

Venus in liquamen sulphureo salinum reduci postulat, non per vitriolisationem quandam sophisticam, qualis *Polemanni* est, sed per separationem realem sui sulphuris externi remanente corpore albo, quod invenit Doctor meus, & postea verum comperit *Ludovicus de Comitibus*, & laboriosissimus *Beccherus*. De hoc artificio pluribus aget *Helmontius* meus *Elucidatus*.

Paracelsus jactitat se fale saturni sanare sexaginta forte morbos, quod de vulgari per acetum præparato, ubi tantum sub falis schematismo corrosus ludit nemo sanæ mentis intellexerit. Reclamat enim experientia. Arcanior illius præparatio genuinum aliquod *Azoth* philosophicum deposcit. Ex quo fale *Raymundus Lullius* in *Epist. accurtatoria* scribit se extraxisse oleum aurei coloris, quo nil in mundo sit secretius. *Philaletha* in explicatione Præfationis ad portas *Riplæi*, innuit illud desumi ex lumbis Saturni, quem vocat plumbum rubrum, sive quintam essentiam rubificati & in auri spiritualis Chaos coagulati mercurii, quod arcanum ad

150 POTESTAS MEDICAMINUM

usus eximios medicinæ profitetur se lubenter etiam tubâ promulgaturum, si absque periculo prostitutionis universalis arcani coram indigno mundo evulgari posset. Verùm hi gryphi sunt & allegoriæ, quas præter Adeptos vix quisquam intelligit. Ista quoque metallorum reductio in sulphuris & salis naturam extra omnis adjuncti residuum tantum in chymia Arcanum est, ut ipse Doctor meus monuerit non posse quemvis stentorem adire Corinthum. Unde hæc Ulteriori aliorum indagini aut saltem curiositati sufficiunt.

§. 39.

MEMBRUM II.

SENSIT HÆMATINA SOLIS ET LUNÆ, ETIAMSI EX PURITATE SUI BALSAMI CONFORTARENT, TAMEN ALIQUID ALIENI IN SE CONTINERE RESPECTU NOSTRI.

Quid sint Hæmatina, lexicographorum chymicorum quod sciam nemo explicavit. Primum *Paracelsus* & post eum *Helmontius* magisteria metallorum sive metalla perfecta in salis naturam mutata (quæ non sunt nisi eorundem sulphur mercurio separato * salis resolubilis naturam

* Sulphura metallorum nempe à sole, luna & mercurio in forma olei dulcis tingentis separata à Paracelso dicuntur metalla hæmatina. Mercurius tum remanens omni sulphure vacuus manet, excepto illius intrinseco, quod

turam assumens) sic appellavit, licentiâ philosophicâ, quòd sic resoluta & exaltata ratione sui balsami cum sanguine nostro symbolizent, quasi consanguinea. Nihilominus monet Doctor meus etiam in Hæmatinis auri & argenti, quæ coeteris ob balsami puritatem præfert, aliquid alieni respectu nostri contineri. Cùm enim præparatione hac utcunque arcanâ ac sublimi naturam mineralem non deponant, patet eadem ad ipsam usque vitæ radicem confortatione suâ non pertingere. Quod notanter animadvertit acutissimus & Hæmatinorum quoque adeptus *Cyrenæus Philaletha Comm. super Ripleum Port. 3.* Unde neque vires in universum à venere, tabe & phlebotomiis deperditas per illa restaurari cocedit: si verò non tantùm solis & lunæ sulphur, sed & totius metalli interior immutabilisque mercurialis nucleus unâ in Elixirii sophici supremum apicem virtute vegetativâ, quæ in liquore Saturniæ vegetabilis est, exaltetur, jam succedaneam vitæ arborem evadere, ad vitæ radicem usque penetrare, ipsa ex quibus constamus, principia attingere, & virium vitalium ex labore, morbis aut senio jacturam refarcire imò in extremis languoribus erigere naturam jacentem. Dolet *Helmontium* Philosophum scriptis incomparabilem, & tot

K 4

præ-

dici potest sulphur immutabile. In talem enim mercurium nullum operatur corrosivum. Neque cum sale sublimari, neque cum aquis vel gradu ignis præcipitari potest; sed ab omni re mundi immutabilis manet, nisi à solo Elixirio Philosophorum tingente. Per nihil autem Sulphur illud à metallorum mercuriis separari potest, quam per liquorem Alcahest, internum autem mercurii illius sulphur omni manet corrosivo intactum.

præcellentium Arcanorum medicorum possessorem hujus secreti non fuisse participem, quò ætatem ac vitam diutius protrahendo scriptis suis (quorum quæ edidit, omnium, quæ hæcenus aspexit mundus, subtilissima ac doctissima, judicat) orbi literato inservire potuisset. Operæ pretium arbitror, hic nasutissimis seu potius ignorantissimis *Helmontii* osoribus Adepti hujusce, seu veri *Philalethæ*, candidissimum testimonium oggerere. Audite loquentem: *Quod attinet Philosophiam assentio Nobili Bruxellensi, cujus promissos tractatus, si mundus iis frueretur, futuros judico profundissima, quæ unquam mundo reclusa sunt, Philosophiæ dogmata. Quem non adeo miror ob ejus experimenta, quorum nullum mihi ignotum est, neque Paracelsum, cujus multa imò potiora longè difficilior, licet citius, elaborari possunt, quàm ipsum Elixir, quò Alcabesti præparatio centies difficilior est. sed quod maxime in nobili hoc Philosopho veneror, est, quod occulta naturæ longè exactius, quàm quis in mundo alias, pervestiget, ita ut exclusâ tantam hujus magisterii scientiâ, cujus nullum in ejus scriptis vestigium reperio, certus sim, eum, quod sine assentatione dictum velim, naturæ intimum fuisse consiliarium. Verùm non aperit Deus omnia omnibus. sed quis novit, an non, si adhuc vivat, etiam hujusce magisterii aliquando adeptus sit futurus. Non hæc dico, ut illi blandiar, qui præter ea, quæ in ejus scriptis mundo ob oculos sunt de illo nil novi, nec minus semper illi peregrinus atque ignotus permanebo. nihilominus si possem ejus intimiorem amicitiam, ut alii in mundo plures, quod mihi*

notum

motum est, petere, & sorte, meoque & illius fato non reluctante obtinere, corarem cum eo amicitiam contrahere. Ita Philaletha. Cujus de Helmontio laudabile testimonium ideo huc transferre volui, quia fatui & insulsi Doctoris mei censores & mastiges Philosophorum genuina scripta nunquam solent inspicere. Redeo ad sensationem.

Hæmatina solaria & lunaria respectu corporis humani alienum quid continent, quia tum ex liquore *alcabest* quidpiam adhærescit, tum quia non penitus invertitur tolliturque quod in iis respectu nostri est indigestibile (nam in corporibus imperfectis metallicis tam purum quàm impurum, imò & connatæ fœces ex supposito resolvuntur) è contra in mercurio sopherico metalla radicitus invertuntur ac transmutantur ob solventis nexum inseparabilem.

§. 40.

SENSIT CRUDITATEM SATURNI
PINGUEDINE, FIXORUM SALIUM
SOLUBILEM, SOLO QUANDOQUE
IGNE CARPTIM DELEBILEM, SIC-
QUE DIVIDI COMPOSITI PARTES,
CRUDUMQUE ARGENTUM VIVUM
CURRERE PERMITTI.

Adeste non Entistæ, qui mercurificationem metallorum inter non entia ponitis. En methodum ex plumbo eliciendi argentum vivum, cujus veritatem experientiâ suffragante adstruit *Helmontius*, & confirmant *Tacchenius* ac *Bec-*

cherus. Præ coeteris metallis infirmior inter plumbi mercurium ac sulphur nexus est, unde isthoc à pinguedine fixorum salium, id est alcalisatorum, absorpto ille instar crudi argenti vivi incipit decurere. * Ubi *Tacchenius* sali tartari prærogativam tribuit, eò quòd per modum chaos philosophorum se habeat, & sulphur metallicum à mercuriis dispescat. Neque sine ratione hanc comparisonem allegavit. Tradit namque *Philaletia* in *introitu aperto ad ocul. Reg. pal. c. 9.* Sophorum mercurium omnibus corporibus metallicis prædominari, illaque solvere in materiam suam proximam mercurialem sulphura eorum separando (quod experimentum etiàm à *Pico Mirandulano* jam visum supra meminimus) mercurium quoque saltem aquilæ unius, duorum aut trium saturno, jovi, vænerique imperare. Ita quoque hanc mercurificandi enchiresin *Helmontius* non ad saturnum modò, sed & reliqua metalla imperfecta extendere videtur, ubi subdit: *Calcinata acerrima si, ut in plumbo, temperentur, concursu vitriolorum cum proprietatibus salis armoniaci resoluti & tartari putrefacti dulcorantur*, id est ut

* Salia fixa natura sua unctuosâ metalla imperfecta liberare possunt à sulphure externo. quo separato sulphur internum nimium debilitatur, ut mercurium proprium non possit servare in forma coagulata sub rigore Vulcani, unde mercurius vivus extrahitur. Sulphur tale à plumbo separatum ardet ut sulphur commune, licet in suo composito metallino non aaserit. Salia fixa internum sulphur non tangunt. *Kurkelius* ad mercurificationem alcalia caustica summè ignea bene liquabilia, & ab omni heterogeneo consistente tepurgata commendat in obss.

ut explicat *Tacchenius* in argentum vivum currens, quod omni caret acrimonia, reducuntur. Metallorum enim imperfectorum vitriola cum fale armoniaco & tartaro intercedente digestionem ac putrefactionem operiuntur atque in mercurium resolvuntur. Addit sic destillatione separando partes falsas, fugitivas, sulphureas, coloratas, pingues, acredine aluminis rochæ, à sagaci & industrio chymico non sine ingenti delectatione deprehendi.

Verùm enim verò ut hæc satis obscura clariùs patefiant, è re erit solertissimi *Beccheri* hac super sensatione speculationes in *supplem. 2. Phys. subterr. Thes. ch. 6.* propositas compendiosè adducere. Per Cruditatem saturni sulphur arsenicale plumbi vult intelligendum, per pinguedinem verò fixorum salium non ipsa salia fixa, sed liquorem quendam pinguem ex fixis salibus resultantem separatâ salium fixorum calce vivâ figente, quæ omnem mercurificationem impedit, sive potius ipsa alcalia volatilifata. Sic enim Argumentatur. Si juxta *Helmontium* § 65. fixa alcalia, si volatilifentur, vi incisionis, resolutionis, absterfionis delata usque ad limen quartæ digestionis tenacitatem coagulatorum in vasis fundamentaliter tollunt: si juxta *c. 1. §. 89. Tr. Passiva Decept. Schol. Humorist.* quidquid pertinacius & occultius restiterit, instar saponis abstergunt, omnem obstruentium contumaciam dispergunt, & eò attingunt, ubi vix aliquid potentius pervenit. Ergo illa quoque ad coagulationem metallicam se extendent, utpote quæ plus indiget potestate resolutivâ, quàm aliæ obstructions, ob

156 POTESTAS MEDICAMINUM

ob tenacitatem adhærentis sulphuris. In sale fixo quidem pinguedo seu sulphur in combustionem per terram fixum, igneum ac resolvens est redditum, ut ex insigni ejus vi caustica potentique vi resolutoria dilucescit, sed adhuc magis efficitur penetrans, si volatilizando subtilietur. Omne enim igneum fixum, si subtilietur & volatilisetur, majorem vim & penetrationem acquirit, quam si nunquam fixum fuisset. Et tale sal pingue subtilisatum ac volatilisatum Doctor meus requirere videtur ad attrahendum ex saturno sulphur arsenicale, ut currens mercurius suis compedibus liberetur.

Quomodo igitur sal alcali volatilisandum sit, sat fusè & eleganter l. c. proponit, ad quem brevitatis causâ remittimus. in eo versatur tota intentio, ut terra fixa sali alcali dematur, hæc enim pinguedinem constrictam tenet, separari autem nequit, nisi tota alcali textura immutetur. Credit itaque, dum solutio alcali fixi in aqua communi cum solutione salis armoniaci etiam in aqua communi (utraque bene filtrata & ab omni fæce sit purgata) successivè confunditur, alcali seu potius pinguedinem, quæ est in alcali, attrahere sibique sociare salem communem, quæ est in sale armoniaco, & sic dum spiritus urinosus sale suo communi spoliatus expellitur, alcali terram suam fixam ad fundum dejicere, quæ liquore filtrato remanet ceu terra fixa mortua in filtro, & illa ipsa est, quæ alcali pinguedinem adstringebat.

Sal hoc ex alcali & sale communi enixum, naturæ nec urinosæ, nec lixiviosæ, sed tertiæ, est mirabili potestate resolvendi dotata. Et si enim

REVISA. SECTIO SECUNDA. 157

enim in hac operatione sal alcali fixum in suæ alcaleitatis natura haud sit immutatum, attamen non in statum modò medium sed totum in sal volatile imò spiritum penetrantissimum abit, qui solus potestatem habet cruditatem, ut *Helmontius* vocat, id est sulphur metallorum resolvendi, separandi, liberatamque substantiam mercurialem elevandi & ob oculos ponendi. Et hoc est, quò videtur collimare quando ait: *Calcinata acerrima sale armoniaco resoluta & tartaro putrefacto dulcorantur.*

Praxin ipsam sic docet. Solvatur certa salis tartari quantitas, notato tamen pondere, in aqua communi, ut fiat forte lixivium, in quod medietas tartari crudi pulverisati vel cremoris tartari successivè injiciatur. Vase statim clauso incipiet quasi fermentare. In qua fermentatione ubi post aliquot septimanarum digestionem cessaverit ebullitio, totum lento igne distilletur, & tam tartarum crudum quàm ipsum sal tartari vel totum vel majori ex parte in igneum penetrantissimum spiritum transmutatum videbis. Sin verò durante fermentatione vel ebullitione metallum quoddam hinc mixto accommodare noveris, comperies in hac ipsa reactione salis tartari & tartari crudi metallum dissolvi, sulphur ejus arsenicale discerpi, & substantiam mercurialem cum spiritu igneo in distillatione separari, & elevari, unde facilè præcipitari & revivificari potest, sive per salia contraria sive per metalla ut est aurum, attrahatur. Per *calcinata acerrima* innuit istam adaptationem præviam metallorum, quâ mixturæ duplicatæ mercurificanti promptius adnecti possint.

sint. Unde *Helmontii* sensationem sic explicat. *Calcinata acerrima* (nempe sale alcali vel arsenico aut salibus sulphureis resoluta metalla) *Sale armoniaco resoluta* (id est passo reactionem & dissolutionem sui spiritus) & *tartaro putrefacto*, scilicet sale tartari reagentem in salem armoniacum, vel etiam juxta literam intelligendo, nempe tartarum putrefaciendo. Nam si tartarum crudeum in aqua solvas, & in occluso per aliquot tempus digeras, situm contrahet & putrescet, postea destillatus spiritum dat igneum, qui omnia metalla, ipsum etiam aurum mirabiliter solvet. Si ergo in tartaro crudo metallum aliquod solvas atque prædictâ ratione putrefacias, putrescet & resolvetur simul metallum, postea liquore distillato in igneo spiritu mercurium invenies. *Dulcorantur* id est mercurificantur. Mercurius enim talis non amplius corrosivus est, sicut in corrosivis seu calcinatis acerrimis fuit. Cum ipsum etiam oleum tartari & sal armoniacum invicem digesta & reactionem passa dulcorentur, vimque corrosivam amittant. Ita *Helmontius* paucis verbis totam mercurificandi methodum descripsit, in saturno saltem statuens exemplum. Verum *Becherus* ita quoque regulum antimonii martialem à suo sulphure arsenicali per pinguedinem alcalinam liberari, & mercurium separari docet. In hoc tamen nimium quantum hallucinans, quod istum reguli mercurium auferat pro genuino philosophorum duplicato venditare, aliisque pro argento illo vivo Philalethino obtrudere, cujus enormem deceptionem tam activam quam passivam meus in introitum apertum

pertum ad occlusum Regis palatium commentarius ad oculum ostendet & demonstrabit. Nempe 1. Quòd mercurius martis & antimonii non sit agens illud metallicum, quod aurum radicaliter penetrat, resolvit. & in plusquam perfectionem adducit. 2. Quòd mercurius martis & antimonii præcipitatus non sit aurum horizontale & sulphur philosophicum. 3. Quod auri mercurificatio per separationem sulphuris in labore sophico locum haud habeat, sed totum aurum liquiditate mercurii sophici emolli-ri & solvi, sicque in sulphur incombustibile mutari necessum sit.

In vanum igitur & inutiliter quæritur auri & argenti mercurius. *Ludovicus de Comitibus Discept. 10. de sig. alcabest* admodum dubitat, num ejusmodi fluor metallinus mercurii faciem æmulans pro vero metallo vivo habendus sit, cum postliminio in idem metallum haud difficulter redigatur. Quod hoc confirmat experimento. Argentum in calcem per separationis aquam redigatur (*Helmontius* appellat *calcinata acerrima*, ut ab aliis solo igne calcinatis non acibus distinguat) & cum triplo salis armoniaci optimè commisto oleum tartari adjungatur, quinque vel pluribus imbibitionibus & ad ignem levem exsiccationibus repetitis. Tum sublimando argentum ita redditur volatile, ac fluidum, ut rudioribus non solum sed peritioribus etiam argentum vivum verum fuerit existimatum. cum plurimas ipsius proprietatis ex hac operatione obtinuisse comperiatur. Verum argentum vivum, quod hic apparet, non nisi spurium ac sophisticum est, facile siquidem in argentum ut pri-

prius redit, si argento alteri ad ignem liquefacto superinjiciatur, sic enim menstruum, per quod in liquiditate tenebatur, alias non facile separabile evolat, & argentum vivum putativum priorem amissam formam recuperat, quod argento vivo communi nullâ prorsus ratione accidit. Dein mercurius talis est metallis extractus, etsi in morbis chronicis præsertim venericis præstantissimum sit medicamentum, nequitiam tamen salivationem inducit.

Frustra ergo in votis est miseris Alchemistis saturni & antimonii mercurius. Inane est, quod ex hac sensatione speculantur, argumentum. *Helmontius* ait *cruditatem saturni solo quandoque igne carptim delebilem* addit: *sulphur fugitivum superans in saturno trahere ad volatum fixum inseparabiliter junctum*. Ergo in saturno quid fixum est, quod vicissim disponi potest, ut sulphur fugitivum superet, sicque in nobilius metallum figatur, successivè deletâ cruditate. Nam & *Flamellus* iam docuit, in plumbo esse fixi granum verum, quod proprium mercurium figere & multiplicare possit in perfectionem. Verùm quisquis in ista locutione parabolam non subodoratur, nimium obesæ naris est. Mercurium plumbi siue semine aureo in aurum excoquere adgnator est. Sulphur saturni fugitivum impurum ac leprosum nunquam deponet, alia nisi compede fixo plusquam perfecti metalli stringantur. Ejus cruditas solâ pinguedine salis solubilis fixissimi non tam carptim quàm instantaneè est delebilis. Quod & *Helmontius* Tr. *Arbor vitæ* testatur minimâ lapidis chrysopoëtici particulâ aliunde sibi communicatâ experimento ter facto se comperisse.

§. 41.

SENSIT METALLIS INESSE VIRES
PLANETARIAS, SI IN SALIS AUT
SULPHURIS NATURAM REDUCAN-
TUR, EXTRA OMNIS ADJUNCTI
RESIDUUM.

Septem metalla veluti totidem inferioris glo-
bi terrestris astra planetaria coelestium plane-
tarum nomen & characterem seu signaculum
apud antiquiores Philosophos inde sortita sunt,
quod illa crederent non tantum accepisse ab his
virium suarum Thesauros; sed esse ipsam eorun-
dem sobolem peculiaribus singulorum influxi-
bus generatam. Prout ex Recentionibus ad-
huc planissimè sibi persuasit *Ludovicus de Co-
mitibus*. Cujus postulatum est, solis, lunæ a-
liarumque planetarum feminalem & omnino
spiritualem substantiam in aëre prima corporis
rudimenta suscipere, sed in cavitates subterra-
neas delatam, ibi elementa in metalla effor-
mare. Quod si verum esset, quis dubitaret
metallis inesse proprietates & vires planeta-
rias?

Creditum est jam antiquitus aurum à sole
influentiam pro roborando corde, argentum
potestatem in cerebrum à luna, ferrum à Mar-
te in fel dominium, argentum vivum à Mercu-
rio in pulmones facultatem, stannum à jove in
hepar jus, & denique cuprum à venerè in renes,
& plumbum à saturno in splenem agendi vi-
res accepisse, ita ut inter septem corpora coe-
lestia,

lestia , & septem metalla , & septem principales corporis humani partes singularis sit triplicitas harmonica. Verum tametsi videri posset hæc *Helmontii* sensatio eò quoque inclinare , putârim tamen potius metaphoram includere. In metallis enim apertis sunt vires planetariæ , id est , juxta phrasin illi consuetam , operantur per modum astris seu planetis tributum. Nempe per aspectum , irradiationem , vel ejaculationem suarum virium , in sopitum vel succensum Archeum. Salia namque & sulphura metallorum vim habent istum penetrandi & illuminandi , ut à suis erroribus , furoribus , defectibus restituatur in pristinum nitorem.

Inprimis itaque in auro forma lucis solaris figillata est juxta Adeptos (objectum enim est amoris influentiarum pulcherrimi astri solaris , eleganter inquit *Henricus de Rochas*) quæ ex denso corpore evoluta & elevata lumen nostrum vitale penetrat instar formalis luminis , quoniam agit licentiâ & libertate formali , quâ se duo ista lumina in puncto penetrant , & insinuant in instanti. Lux enim lucem accendit , penetrat , auget. Præcipuè autem lux ista metallica in subtilissimo sulphure & sale , inhærentiæ subjectis radicatur. Unde erumpens vires exercet planetarias , soloque aspectu solem coelestem imitatur , animam nostram sensitivam penetrans & afficiens.

Ad hujos porrò perfectionem exigit , ut absit omnis adjuncti residuum. Nempe ut lux illa sit purissima , nullis interjectis corporeæ superfluitatis umbris , quæ facilè obnubilationem
imò

imò eclypsin caufarent. Præparationem totam valde mysticam his verbis insinuat *Philaletha* in *Declaratione Portarum Riplæi*. Opus est nostrum, ut hæc lux in materia per sublimationem elevetur, quæ sicuti in sui simplicitate unica est, sic ad virtutem millecuplam ita exaltari potest, ut materia veluti tota à forma absorbeatur, & tamen in hac exaltatione lucis solaris non fit augmentum in accremento ponderis, sed virtutis in circulatione naturarum, donec coelestis terrestrem immediato splendoris radio illuminet, remotis quæ in via lucis obstaculo sunt, impedimentis. Dicam clarius.

Lux illa spiritualis coelestis, quæ juxta Adeptos omnium inferiorum quasi genitrix & conservatrix est, in metallis quidem est, sed clausa. In arcem enim clausam se recepit juxta *Philaletham*, imò in carcerem juxta *Sendivogium*, ut ab ignea vulcani tyrannide tuta esset. Capienda igitur cautè, & concentranda ingeniosè est lux alia spiritualis, quæ in superficie mundi latissimè & liberrimè est dispersa, ut per hanc illa in metallis occulta eliciatur, unde lux illa sulphur naturæ appellatur, hoc autem sulphur metallicum chalybis & magnetis nomine à Philosophis designatur. Docuit enim illos experientia lucem à luce attrahi, retineri, corporificari, quia naturaliter natura similis in natura sua simili actionem & operationem habet perpetuam. Unde eleganter *Marvellus Aphorismo* 41. Qui lucem è rebus per lucem educere potest, vel lucem luce multiplicare, is spiritum vitalem universalem spiritui vitali particulari addere novit, & per hanc additionem mirabilia

perficere. Lux illa alio nomine ipsis dicitur *Spiritus Universalis.* In quo cum sint consentientes & exaltatæ omnium planetarum virtutes & influentiæ ut dicit *Sendivogius Epistolâ 44.* Quid mirum, quod cum eodem præparata metallorum sulphura possideant vires planetarias?

Hactenus idiomate Hermetico in sensationem hanc commentati sumus. Quod fortè nimis speculativum videri posset; loquemur itaque etiam juxta Chymicos practicos. Quantis ubique elogiis metallorum sulphura deprædicet *Helmontius*, noverunt in ejus scriptis versati. Hac sensatione ad vires planetarias eadem elevat. Per metalla verò non perfectæ dumtaxat, sed & imperfectæ intelligit. Illa enim, etsi sulphure arsenicali non careant, eo tamen ablato correctæ pro summis deprædicat remediis. *Hortor inquit itaque Tyrones. Addiscant sulphura spoliare vi peregrinâ ac virulentâ. Sub ejus nimirum custodia abditur ignis vitalis. Sunt sulphura quædam, quibus correctis atque perfectis tota morborum cohors auscultat. Hoc pacto amentia, apoplexia, caduci, paralyses, vertigines, asthmata, hydrops, atrophie, immanesque defectus annihilari vidimus, stupente scilicet ipsâ naturâ.*

Notandum igitur in metallis & mineralibus tria contineri sulphura. Unum adustibile commune e. gr. in antimonio, stanno, ferro, alterum arsenicale. Nam licet antimonium à sulphure phlogisto sit liberatum, coagulatum tamen adhuc est à sulphure arsenicali. Tertium est aureum potentiâ fixum, præ coeteris in-

indagandum. Difficillima autem hujus est acquisitio, dum vult parari extra omnis adjuncti residuum. Siquidem non vult sulphura, quæ præparantur per decompositionem, illa enim proprius metalla sunt sulphurifata, quam sulphura metallorum, sed quæ conficiuntur operatione reductionis corporum in mercurium, sic enim sulphura, quæ mercurium coagulabant, separantur. In metallis perfectis id in praxin redigi nequit. Principia namque auri constitutiva tam firmo nexu devincta sunt, ut impossibile sit arti eadem separare; ut vel genuinum auri sulphur, sal, aut mercurius oculis exhibeatur. Per additamenta verò id obtineri potest; ut terra auri vel sulphurea, vel salina, vel mercurialis volatilisque reddatur. Vid. *Cassius de Auro* c. 4. In marte verò & venere, in quo utroque est sulphur aureum, illa principiorum divulsio fieri potest, unde & sulphur veneris tanti facit *Helmontius*, ad quod etiam potissimum hanc sensatione collimavit. Verum vult illa purissima & quasi simplicia, à quibus *omnis adjuncti residuum* excludit. Ex quo manifestè patet, in illius præparatione aliquid adjungi debere (quis enim ex metallis per se & sine ulla additione sal aut sulphur eliciat?) Sed illud non debere manere residuum.

Consequitur ergo sulphura ista extrahenda esse per reductionem corporum metallicorum in mercurium, seu resolutione & dilaceratione ipsius mixti metallici, & non ulteriori decompositione, & sulphuris additi larvâ. Quod fit vel universaliter per liquorem *alcabest*. Qui mixtum metallicum in suis principiis devellit,

& mercurificat propter terram fluidificantem & mercurificantem salis communis. Vel viâ particulari per pinguedinem salium mercurificantem. e. g. Alkali fixum volatilifatum, quod sulphur combibendo mercurium à nexu liberat. Testatur tamen *Beccherus* in *Minera arenaria* se vidisse aurum per mercurium in salem converti sine aliqua aliâ re. Quod ex eodem resultat principio. Mercurius namque ex sale originaliter constat, ut alio loco diximus. Ita quoque terra quæ in sale communi est sulphurea, metalla vertit in volatile arsenicum, est enim sulphurum omnium ens primum. Qualia tamen decomposita arsenicalia Doctor meus averfatur.

Verùm enim verò cum tanta sit difficultas mediante liquore *alcabest* obtinendi sulphura metallorum purissima. Ingeniosissimus *Beccherus* aliam viam insinuat eligendam. Nempe metalla principia sibi homogenea in mixtum & constitutionem suam recipere possunt; juxta quorum qualitatem & quantitatem in essentiali sua crasi alterantur. Ita cùm terram mercurificantem in se recipiunt, fiunt mercurius, cùm terram alcali seu vitrum, fiunt vitrum. Ita & totum metallum in sulphur converti posse autumat, absque eo quòd extractio quædam metalli aut separatio partium fiat. Concludit igitur errare illos, qui statuunt ex metallis quid extrahi posse, quod sit mercuriale aut sulphureum, sed tantum hoc nomen sortiri ab additione solventis. Si enim id mercuriale sit, solutum mercuriale fieri; si sulphureum, solutum quoque sulphureum existere, si salinum, tale & so-

solutum evadere. Applicat. Si igitur obtinendum sit sulphur veneris, addendum est solvendo croco veneris solvens sulphureum, seu tale, in quo sit primum ens sulphuris, ut solum in sulphurea forma appareat. Eadem ratione totum metallum cum terra fluidificante fit mercurius, si sufficiens terra mercurificans adsit. Arcanum igitur in eo constituit, ut principium homogeneous sulphurificans, seu oleificans metallis essentialiter superaddatur, sicque totum mutetur in sulphur, quod asserit contingere per primum ens sulphuris, quod metallis adeo affine est, ut nihil proprius, quod & in sulphure communi videmus. Tale ergo sulphureum ens addendum est metallis, & tum proprio principio imbibuntur & confortantur, ut non amplius in priori forma appareant, sed irreducibilia sint, ut in auro videmus, quod mediante hoc ente sulphureo in oleum reductum nullâ vi nisi per speciem tincturæ rursus in corpus reduci potest. Ipse liquor *Alcabeſt* non aliam ob causam metalla in sulphur redigit, sive ea reddit pingua & oleosa, quàm quòd in illo sit primum ens sulphuris, sive quod idem est, quòd constet ex terra falis sulphurea seu arsenicali.

Notandum demum, hanc sensationem à *Paracelsi* aliorumque Adeptorum sensu in hoc differre, quòd ille velit metallorum in sulphuris aut falis reductionem extra omnis adjuncti residuum, hi verò requirant solvens cum metallis præsertim auro soluto permanens & inseparabile. Sciendum ergo eum in conficiendis metallorum

lorum sulphuribus usum liquore *alcahest*, qui mole & viribus integris à soluto separatur, coeteros autem Philosophos adhibuisse mercurium sophericum, vel saltem spiritum mercurialem inferioris ordinis, quæ aqua permanens est, auroque soluto debitâ interveniente putrefactione nexu inseparabili jungitur. Per liquorem *alcahest* metallum in minutissimas atomos naturæ possibiles laceratur destructivè: per mercurium sopherum in succum primordialem salinum reducitur compositivè. Per illum vim suam dotalem in gradu simplici sed elevato exferit, per hunc in gradu multum multiplicato seu exaltato operatur ob adjuncti remanentiam, quod bene notent arcanorum candidati. Utrâque autem viâ paratum sulphur metallorum virtutes exferit planetarias Archeo benignas, gratas, atque acceptas. Videtur hoc nescivisse Doctor meus, unde mercurium philosophorum compositivum paraturus in liquorem *Alcahest* destructivum felici errore incidit. Uterque enim ex eodem subjecto, sed viâ & methodo diversâ paratur.

§. 42.

MEMBRUM I.

POSTQUAM SCIVIT CORPORA DENODARE PER CONSENTANEA SUIS PRINCIPIIS RADICALIBUS, COEPIT CUM SALUTARI TÆDIO IRRIDERE STOLIDAS CREDULITATES QUIBUS AURUM OLIM DISSOLVIT.

Helmontius tametsi inter faniores Philosophos non postremus, fatetur se nihilominus in communi illa errorum navi aliquando etiam esse versatum, quando aurum facie butyri, resinæ & olei fecit ludere, quibus minus effecit, quàm simplicis herbæ alicujus decocto. Qui si hodiedum adhuc spiraret, quo non cachinno exciperet stoliditatem & imposturam illorum, qui supposititiam auri tincturam ementitis fucatam titulis pro genuina & fere universali mundo exponunt venalem absque scientia & conscientia pro auro tantum sibi comparando. Auri vera solutio supponit scientiam denodandi corpora metallica; id est nodum & nexum principiorum radicalem nodo quovis Gordio arctiorem dissolvendi, & quidem per consentanea ipsorum principii radicalibus, quod ut *Joannes Franciscus Mirandulæ Dominus Concor-diæque comes Tr. de auro l. 1. c. 4.* ait inter mille mortalium myriadas vix duo noverunt.

Quod hic *Helmontius*, idem jam olim monuit acutissimus *Lublius*, aurum dumtaxat dissolvi per radicalia sui generis. Per consentaneum autem illud principiis auri radicalibus intelligitur illa humiditas metallica seu ficcum humidum, quod metallum in principio suæ mixtionis tanquam gluten coeterorum principiorum accepit. Hoc humidum est metallici mixti vita, est etiam mors & interitus, si metallo jam in esse suo constituto ultra pondus naturæ adveniat, sic namque mixtum solvitur & putrefactionem subit. Capite simile. Semen tritici aut alterius vegetabilis pro corpore veluti mortuo habetur quamdiu jacet in granario, sed terræ commissum ab ejus succo seu humiditate (qui ipsi pro principio radicali substat, nam corpus ex eo originaliter accepit) radicaliter penetratur, solvitur, emoritur, putrefit, & sic ad novam vitam progreditur. Nam succus ille, quia feminis principiis radicalibus est homogeneus, ab ipso semine pro consentaneo sibi nutrimento coagulatur & inseparabiliter coalescit. Non absimili ratione aurum arctissimis vinculis & indissolubili principiorum nexu clausum, mortuum est, neque virtutes ullas exerere potest; adde vero illi humidum illud radicale, unde ortum sumpsit, & mixtum ejus incipiet solvi, & solvens ipsum in naturam soluti, & solutum in naturam solventis homogeneam transibit permanenter, ex quibus sic inseparabiliter junctis exsurgit enixum aliquod mercuriale aureum, * quod subtilissimo & volatilibus spiri-

* Non inficiamur tamen etiam ex mercurio vulgi juxta

ritui vixi postmodum annectitur, ut simul possit evaporari, distillari, deflagrare, nulloque modo amplius præcipitari, neque per acida neque per urinosa. Quod tum appellarunt Adepti *manna aurificum*, & arborem philosophicam, ligni vitæ succedaneam, quâ quantum lege fati concessum est, vires deperditæ & fermenta exantlata restitui possunt.

Cum igitur illud humidum radicale, sit mixti metallici ingrediens, ejusdem quoque est resolvens, & nil in natura aliud. Nempe terra liquefaciens mercurialis. Quæ etsi cum auro in esse suo constituto non conveniat substantiâ, cum ejus tamen in fieri principiis radicalibus exactâ homogeneitate essentiæ concordat. Convenit cum eo in radice, & ut dicunt homogeneitate principii, non principiati. Imò est illud ipsum humidum minerale & radicale viscosum, quod mixtum aureum in origine ingreditur. Quo quidem facilè & sine violentia, instar seminis vegetabilis in terræ humiditate, solvitur, reincrudatur, & volatilifatur, quod vocant reducere in materiam primam liquidam, salino Mercurialem.

Ex quo discursu jam sufficienter dilucescit, quid sit juxta nostrum *Helmontium* metalla denotare *per consentanea ipsorum principiis radicalibus*.

ta processum Philalethæ literaliter sumptum depuratissimo, & auro quoque purissimo junctis atque prolixo igne debite fixatis excoqui posse medicamentum valde penetrans & activum in morbis chronicis & rebellibus modò vim emeticam & salivatoriam penitus deposuerit. Quod tamen citra certum additamentum difficultur effeceris. Cui notæ sunt enchirises chymicæ, facile conjiciet, quo collimem.

172 POTESTAS MEDICAMINUM

libus. Hoc tantum in obsucro manet, ex quo subjecto proximiori petendum sit illud principium metallicum radicale, quod tamen nisi ex hoc tractatu intellexeritis, vix ex alio percipietis. Vos autem artistæ incipite pariter ad *Helmontii* exemplum cum salutari tædio videre vestros anteauctos labores & stolidas credulitates vestras, quibus spinosissimis sophistis mentes magis intricantibus quàm corpora denodantibus fidem habuistis. Et vos auri putabilis, id est spiritus cujusdam urinosi colore dumtaxat aureo tincti propolæ, qui tam impudenter mundo fucum facitis nummorum prædones, justo tandem conscientia remorsu resipiscite. Tu nimium credulus sanitatis amator ne fidem habe istis auro tuo insidiantibus. Anteambulonem solem postulant, quia in tenebris ambulant. Argutè dixit *Espagnetus*.

§. 42.

MEMBRUM II.

SENSIT AURUM ABSQUE CORROSIVO SUO PROPRIO ESSE MORTUUM, MORTUUM INQUAM, NISI RADICALITER à SUO CORROSIVO PENETRETUR. *

Gra-

* Quomodo aurum vulgare mortuum sit, rursus autem in succo suo primordiali revivificari possit ac debeat, acutissimè ostendit *Philaletha* in *Introitu aperto ad oclusum*

R.

Gravis inter eruditos disceptatio est, an solvens auri genuinum corrosivum sit, an dulce aut insipidum. Ratio est, quia oculati testes sunt, qui aurum viderint menstruo insipido solutum. Ex pluribus unicum adducam recentioris ævi curiosissimum *Goristum*, qui in *Mercurio triumphatore* c. 2. §. 5. id his verbis asseverat: Nil magis admirationem mihi movit, quàm ignoti mihi hominis cujusdam liquor insipidus ac diaphanus, omnia sicuti sunt metalla, lapides, vitrum, ossa, lignum, cornua, lanam, linteum, corium, verbo quidquid nobis præ manibus esset, devorans, dissolvens, ac in humorem aquæum reducens. Nunquam profectò antea credidissem simile quid in rerum natura esse, sed autoptis ipse propriis manibus periculum faciens victas tandem lubenter dedi manus, meamque do fidem, liquorem *alcabest* haudquaquam somnium vel *chymæram* esse, ut multi putant, & ego ipse antea credideram, sed reapse prorsus ejusmodi, sicut jam descripsi liquorem vel menstruum. Ita ille, qui inter soluta à se visa etiam memorat vitrum. Unde curiosus quærere posset, in quo vase liquor iste fuerit servatus? Cui in *Dissertatione de liq. Alcabest* respondebimus.

Helmontius Paracelsum secutus menstruum illud corrosivum aurum proprium appellat. Sic enim ille cap. 3. de vit. long. tom. b. 1. 3.

Re-

Regis palatium, meusque in illum *Commentarius*, ad hunc textum: Mortuum est aurum corporale, priusquam cum sua sponsa conjungatur, cum qua sulphur coagulans, quod in auro est, extraversum, invertitur. &c.

*Resolve aurum unà cum omni substantia auri corrosivo, & id tantisper, donec idem fiat cum corrosivo. Nec stupeas ob hunc laborem, quia auro, si aurum est, corrosivum commodo est, & sine corrosivo aurum mortuum est. Ex quo dicto, jam præviè indubitatum subsumes, hic non innui præparationem auri cum liquore *alcabest*, qui integris viribus separatur & aurum redigit in sal volatile, seu ut alii volunt, secum in distillatione in forma punicei liquoris elevat. In hoc namque processu requirit, ut aurum idem fiat cum corrosivo, quod repugnat naturæ *alcabest*. Supponitur igitur liquor alius, qui cum auro soluto permanens redigatur in liquorum oleosum homogeneous; tametsi & illa præparatio, dum corrosivum rursus ab auro separatur, etiam aliquando usitata fuerit *Paracelso*. quod l. 4. *Archidon*. Testatur: *Difficile inquit ens est & vix credibile, quintam essentiam extrahere sine corrosivo ex metallis, præsertim verò ex auro, quod superari nequit nisi per corrosivum, per quod quinta essentia & corpus ab invicem separantur, quod corrosivum iterum ab eo tolli potest.**

Anonymus ille *Tumbæ Semiramidis Hermetice sigillatæ* autor admodum se torquet circa illud corrosivitatis punctum, urgens solvens illud neutiquam corrosivum sed potius igneum esse appellandum. Nugæ! quasi vero ipse ignis corrosivorum omnium non esset maximum. Communis quidem in Philosophia adepta lex est, ut ex ea quæcunque aquæ corrosivæ, regię, stygiæ eliminantur, utpote quæ de natura auri non sint, cùm illi radicaliter & inseparabiliter.

biliter non uniantur. Adeoque neque mortuum aurum vivificet. Verum hic ductu Doctoris mei *Corrosivi proprii* titulum justifico. Aquas fortes, & regias certè non despiciant Philosophi, quæ licet acrimoniâ & corrosione non careant, aurum enim magis comburunt quàm ipse ignis, multis tamen parasangis distant à vulgaribus lymphis eodem nomine appellatis. Audite *Lullii* mentem à *Parisino* ejus discipulo in *Elucidarii* c. 6. l. 1. Quæ de aquis fortibus nobis objiciuntur, illas videlicet in arte inutiles esse, & nihilominus à *Lullio* doceri aliter accipienda sunt. Hoc modo enim differentiam inter aquas fortes sapientum, & vulgares ponit. &c. Ideoque *Raymundus* cùm aquas acutas rejicit, aquas fortes separationis intelligit, non verò sapientum aquas. Ita *Parisinus*.

Narrabo ergo vobis istam differentiam. Aquæ fortes & regię revera vulgares sunt. Corrosivum autem illud solvens Paracelsicum sanè pretiosissimum est. Nam & *Paracelsus* illud ipso auro per se considerato dicit esse præstantius. Aqua regis corpus aureum tantùm discerpit & in particulas dividit facilè enchiresi reducibiles. Aqua regis philosophorum non illud tantùm apparenter, sed radicaliter solvit & in

* Non assentior recentiori observationum Physico-chymicorum scriptori longè celeberrimo, statuenti præter aquam regis non dari solvens auri in natura aliud. Scribit *Cassius Tr. de Auro p. m. 98.* se vidisse vitrum mercurio omnino transparente plenum, instar liquoris diaphano, summè ponderoso, in quo aurum velut glacies in aqua calida sub obscura aliquantulum forma solutum subsidebat, liquore etenim nullo notabili colore imbuto. Res sanè admiranda & speculatione curiosâ dignissima.

in atomos irreducibiles. Vulgaris illa aurum in salinam phasin superficialiter transmutat, philosophica quoniam pinguis & unctuosa est, aurum in oleitatem reducit, ex oleoso enim vini philosophici spiritu componitur. In aqua regia vulgi aurum jam per ignem mortuum non revivificatur, in philosophica, quæ ejus animam foras ducit, non resuscitatur tantum à morte, sed & glorificatur. In aquis fortibus vulgi sulphur pessimum arsenicale est, à quo aquæ sapientum regię sunt defœcatissimæ. Illæ conflantur potissimum ex spiritu nitri vulgaris & sale armoniaco. Hæ ex spiritu nitri & sale philosophicis. Omitto coeteras differentias. Potissimum discrimen juxta *Lullium* in eo versatur, quod aquæ philosophicæ unctuosæ esse debeant. Puræ enim oleositatis confectio inquit *Mundanus de Q. E. Phil.* Magnum & ænigmaticum est hujus artis mysterium. An verò solvens hoc corrosivum dicatur, an ardens, an igneum & gehenneum, parum refert (nam omnia ista prædicata sortitum est apud philosophos) modò quod in quæstione est, aurum radicaliter penetret, & mortuum resuscitet. Etsi autem solvens auri corrosivum esset, non proin sequitur id tale manere, cum in præparatione per unionem cum auro intimam spicula ejus penitus retundantur, ut totum novum mixtum in summam abeat dulcedinem, sine omni solventis à soluto separatione, fluxilem & potabilem, non tantum citra noxam, sed & cum summa virium corporis humani vitalium confortatione. Sufficiant hæc pro indagine. Adeptis, si qui sunt, communico illis forte

tè non inutile futurum, quod quidam scriptor, cujus nominis jam non recordor, memorat de auro potabili. Nempe per solam tincturam ad album ut vocant, aurum omnem metallicam suam naturam penitus exuere, ut resolvi, exaltari, & ad usum medicinalem deduci possit. In qua quidem reductione ita omnem suam metallicam substantiam amittit, ut in nullo examine amplius resurgat.

§. 43.

**SENSIT TANDEM, QUOD LIQUOR
ALCAHEST MUNDARET NATURAM
VIRTUTE SUI IGNIS. NAM UT IG-
NIS OMNES PERIMIT INSECTAS,
ITA ALCAHEST CONSUMIT MOR-
BOS.**

Nemo sibi persuadeat liquorem hunc vel ad mundandam naturam vel ad morbos consumen-
tos immediatè intrà corpus fuisse exhibitum, cum
enim in eo nullus sit discretionis sensus, non in
causas dumtaxat morbificas, sed & in ipsos suc-
cos vitales pari imperio igneam suam potesta-
tem exereret, ex supposito: quod sit agens uni-
versale citra repassionem. Ventriculi & intesti-
norum membranaceæ fibræ, quas sæpe infinitis
parafangis mitior acredo exedit, hujus mista
omnia in atomos subtilissimas extenuantis & in
primum ens liquidum solventis aquæ-ignis ty-
rannidi haud resisterent. Ex cujus vel solo Gas
per inspirationem incautè suscepto se pessime
habuisse, & vix non repentinâ morte periisse
M sen-

sensibus quasi in momento omnibus abolitis tentatur *Beccherus Aristoteles* Alchymista de mercurii sophici ex eodem fonte prodeuntis noxa expresso monito cautos reddit. Refert Northonus lapide albo cum eo parato, degustato tantum, quendam in universalem paralyfin incidisse, Bezoardico minerali tamen rursus curatum.

De medicamentis igitur mediante *alcahesto* paratis intelligenda est sentatio, utpote quæ cuncta unius dissolventis consanguinitate conspirant in unisonum, & sat sunt ad morborum quorumlibet sanationem. Sic quoque de medicina per liquorem *alcahesti* seu potius sophorum mercurium parata gloriatur *Paracelsus*, quod cunctos morbos consumat, non aliter quam ignis omne lignum. Dosis ejus est valde exigua, operatio potentissima. Per eam, inquit, curavi lepram, hydropisin, caducum, veneream lulem, podagram, colicam, lupum, cancrum, noli me tangere, fistulas & omne genus morborum internorum & externorum. De cujus veritate fidem facit Epitaphium Salisburgi ejus memoriæ ab Episcopo erectum, ut ut ejus inimici ringantur.

Liquorem Alcahestinum ipsum propinatum haud fuisse verisimile magis redditur ex eo, quod hujus intra corpus susceptione tam pretiosi, tamque gravi longo ac tædioso labore acquisiti laticis promptum ac breve factum fuisset dispendium, qui innumeris medicamentorum præparationibus velut inexhausta salutis minera inservire potuisset. Ratum ergo manet, ut ignis omnia perimit infecta, sic remedia hoc fovente parata, & non ipsum solvens, morborum

feminaria fermenta & producta, quæ vitam ar-
rodunt & consumunt, destruere ac planè abo-
lere.

Helmontius liquorem *alcabest* cum igne com-
parat. Id quod mirum videtur *Becchero*, cùm
inter utrumque non sit similitudo. Ignis enim
non modò in diversas substantias solvit, sed &
in crasi alterat & immutat, nec non superficia-
liter tantùm in corporea agit; liquor verò iste
subtilissimos quosque poros penetrat, & omnia
immutata, nisi quoad continuitatem, relin-
quit, nulli mixto associabilis. Verùm in mul-
tis est utriusque analogia. Ex ente constat sul-
phuris, meritò igitur ignis appellatur. Nam
sicuti ignis ex atomis terræ penetrantissimis ra-
pidissimè motis consistit, sic & ipse *alcabest*.
sicuti ignis latè diffusus & dispersus non ita u-
rit, ut concentratus, neque eos in chymicis o-
perationibus edit effectus, ita liquor *alcabest*
concentratissimus stupendas in corporibus discon-
tinuandis & attenuandis prodit vires, amittit
verò omnem energiam, si ejus corpuscula à com-
pari suo subjugentur, id est, aquâ communi ad-
ditâ, ut recentiores explicant, diffundantur,
sicque insipida & inutilia reddantur. Quod
postulatum tamen non unam involvit difficulta-
tem hîc laconismi causâ non memorandam. Ig-
nis accendit & suscitât ignem. Ita liquor *al-
cabest* ignem sive sulphur veneris, & qui mayo-
ris energiæ est, ignem auri metallorum omnium
calidissimi ex ipsa quod volunt naturæ symnista,
generatum solis substantia in apricum è densissi-
mis corporeis vinculis educit. Particulis nam-
que auri attenuatissimis eum inprimit motum,

180 POTESTAS MEDICAMINUM

ut etiam super alembicum evolent. Unde quia etiam Spiritus vini partibus sulphureis separatis aurum in forma flavæ volatilissimæ aquæ super alembicum ducit, dicitur se habere per modum *alcabest*. Quod experimentum est consideratione dignissimum. De tali spiritu consulantur Scripta Fratris *Basilii*, & ex Neotericis *Glauberi*, quamvis postremi, multâ limitatione indigeant, cum sæpe ad non entia extravagentur.

S. 44.

SENSIT, QUOD MERCURIUS VITÆ
à PARACELSO INTER QUATUOR
ARCANA RELATUS PRÆTER IG-
NEAM GEHENNÆ VIM CLARIFI-
CET ORGANA NON SECUS, ATQUE
STIBIUM AB ADMIXTIS PURIFI-
CAT AURUM.

Sola hodie in officinis pharmaceuticis restant arcanorum nomina, re ipsâ penitus exulante. Testis est *vitæ mercurius*, qui multis factus est mortis intempestivæ autor. Immortalem sibi famam hoc vitæ arcano, cujus *Tinctura Lili* synonymon est, conciliârunt *Paracelsus* & *Helmontius*, quorum conatus cum putatitii naturæ interpretes assequi non possent, aliis præparatis crudis ac venenatis eadem indidère nomina, ut dum essentiâ rerum carerent, titulis nihilominus tripudiarent Adeptorum vultum sibi fumentes. Mercurius vitæ officinalis medicamentum maximè drasticum supra infraque purgando quomodo vires exantlet, medico-
rum

rum docent Diaria, cum tamen expressissimis moneat *Helmontius*, antimonium ac mercurium, quamdiu vomitus ac sedes movent, non esse boni viri remedia. Mercurius vitæ philosophicus stibii proles integri citra virium castrationem corpus mundificat, & clarificat organa non secus ac antimonium (notate similitudinem) aurum ab admixtis purificat. Hoc sanè ab illo non destruitur, non corrumpitur, sed ab omnibus heterogeneis mundatum in naturali suo fulgore mirè exaltatur. Hic autem nihil est aliud, nisi antimonium totâ suâ substantiâ mediante liquore *alcahest* in minutissimas naturæ possibiles atomos redactum, servatâ quæ illi inest crasi & depurandi potentiâ, quæ aliququaliter etiam in ipso adhuc crudo * exsplendescit, in mercurio autem vitæ vulgari penitus destruitur, aut saltem invertitur. Hic namque ob particulas corrosivas sibi connexas in præparatione catharticum evadit, in majori quantitate etiam deleterium. *Mercurius* autem vitæ Paracelsicus ad interiora admissus astralem suam naturam exferit, & sulphure plane aureo defœcatissimoque corpus depurat, unde, quæ nostri Doctoris phrasis est, sub hoc pharmaco velut novo vere natura resurgit,

M 3 qua-

* Antimonium crudum, cujus loco sæpius utor minerâ antimonii Hungaricâ, quæ instar cujusdam reguli purissima & splendidissima est, omnis expers veneni aut vis drasticæ cunctis ex antimonio per solutionem aut principiorum divulsionem præparatis officinalibus longè præferendum est. Corpore ramen manente integro & nexu principiorum haud dissoluto si in defectu liquoris *Alcahest* menstruo alio penetrante in texturæ rarissimæ & levissimæ atomos redigatur, virtute medicâ multum exaltata in veram abit polyaceam.

182 POTESTAS MEDICAMINUM

quatenus vires inditas ablatis impedimentis in nobis expergefagit. Sicuti namque sub novo vere calor solaris poros in vegetabilibus algore hyemali constrictos abstructosque referat, novasque reducit succi terrestris ascensiones & circulationes, unde novo germine veluti rejuvenescunt: Ita ignea Mercurii vitæ vis, astri solaris genuina proles, novum suscitatur calorem, removeret obstacula, & quodammodo renovat. Absit ergo mercurius vitæ officinalis è pharmacopolio veri sopheriatri. Præstat hinc potius Galenizare, & patientes cum fenna & rhabarbaro ejulare, quàm cum vulgari vitæ mercurio perpetim tacere.

§. 46.

POSTREMÒ SENSIT SIMPLICIA, QUIBUS NON PROPRIÆ FORMÆ EMANATIO OPERATUR, SED SUPERVENIT ALIENÆ FORMÆ IMPERIUM AC CHARACTER, UT CONTAGIUM FACERENT INTER SYMBOLIZANTIA, ET INDE VENEFICIA SIVE INCANTAMENTA NASCI &c.

Tandem post tot egregias sensationes physico-chymicas etiam maleficia & incantamenta *Hellmontio* occurrere. Differunt hæc ab effectibus purè naturalibus & principio, & mediis, & fine. Sumuntur ad ista perpetranda simplicia, quibus propriæ formæ emanatio non operatur, id est, quæ per se & ex natura sua penitus insontia, adeoque impertinentia sunt & inefficacia

cia ad effectum noxium aut veneficum producendum, ut eò promptius alienæ formæ imperium ac characterem vel à Cacodæmone, vel potius à phantasia sagæ ab illo exaltata per blas voluntarium suscipere possint ad noxam & perniciem homini inferendam. Ex. gr. Hoc vel illud subiectum, pecunia, charta, linteum, fascia &c. innocuum planè ac indifferens est, sed à sagæ phantasia sub livore & nocendi cupiditate sigillatum *, & incompita projectum, si ab illo, cui destinata est perniciēs, pedibus conculcetur, aut manibus attrectetur, intensissimos artuum dolores ac tumores, eundi impotentiam, contracturas, ariduran infert, ut historiis & ipsis sagarum confessionibus confirmatur. Quod ipsum est, quod hic dicere voluit *Hellmontius*: *Quæcunque per blas voluntarium præparantur, plerumque propagantur ad functiones motus localis, ad nervos inquam diriguntur, doloribus nempe ciendis & indolentiis aptissima.* Non quod illa agant potestate naturali inditâ, (nulla enim hætenus, laus Deo, notitiæ publicæ passim prostant subiecta in distans venenata, in quibus insit aut torpedinis virus stupefactivum, aut oculi basilisci intoxicantes) sed cacadæmon venena illa aut fermenta morbifica vel ipsemet addit rebus innocuis, vel per mancipia

L 4

sibi

* Saga sub certis formulis, fictis & à sathana suggestis verbis, impiis invocationibus, execrationibus, conjurationibus & votis, & quidem certis diei aut noctis horis & momentis, per figuras, lineas notas, nodos, numeros, characteres simplicia ad effectus maleficos sigillant.

sibi devincta copulat. Nempe saga intentâ i-
 maginatione & hostili affectu sigillat imaginem
 de cera aut alia materia ad similitudinem homi-
 nis cui nocere intendit, cujus beneficio tanquam
 signo pacti magici ope Dæmonis eosdem in ma-
 leficiando producit effectus, quos in imagine
 imperio phantasiæ exprimit, ita quidem, ut
 si imagini acus infigat, acutissimis homo dolo-
 ribus afficiatur, si igni liquefaciendum exponat,
 tabe seu virium colliquatione ad mortem us-
 que exhauriatur, ceu ejusmodi incantationum
 lugubria & horrenda extant exempla. Vid.
Marco Marci à kronland Phil. vet. restituta part.
5. sect. 3.

Quæri hic posset, an non pari & purè natu-
 rali modo quis in salutem hominis simplicia
 quædam juxta phantasiæ imperium alienâ for-
 mâ & operandi virtute sigillare possit pro indo-
 lentiis excitandis, levandis, curandisque mor-
 bis? Respondeo paritatem hic frustra supponi;
 non enim revera vires illæ, quas diabolus vel
 ex credulitate hominum vel vanâ observantia
 & superstitiosarum circumstantiarum usu rebus
 videtur innectere, illis insunt, sed hæc tantum
 sunt signa pacti impliciti explicitivè, ad quorum
 positionem & applicationem expetitos effectus
 ipse cacodæmon exequitur. Phantasia humana
 quomodocunque juxta vires naturæ possibiles
 elevata non potest imprimere herbæ aut metallo
 causam immanentem medicinalis effectus. Si
 voluntatis imperium in pio medico, qui nil ma-
 gis quàm infirmi sibi comissi sanationem inten-
 dit, & ardentè desiderat, posset præscripto
 pharmaco sub ipso præparationis actu talem

curandi formam ac potentiam, (qualem sibi imaginatur, imprimere, jam hoc summum foret naturæ & artis mysterium, ipsi sophorum petrae longè præferendum. Sed hæ nugæ sunt. Imperium phantasiæ ac voluntatis in medico pro ut nunquam efficiet ut arsenicum. e. g. non sit virulentum, ita nec efficiet ut quod penitus naturâ sua innoxium, & vix medicinale est, nempe in quo propriæ formæ emanatio nihil singulariter ad intentionem operatur, in hoc vel illo affectu egregiæ & adæquatæ virtutis evadat medicina. Verùm de Sigillis & Talismatis per phantasiam fabricandis alio loco uberius disserendi suppetet occasio.

Interim discursu hoc nolo dæmoni & sagis demere potentiam parandi venena propriè dicta admodum energetica in stragem humanam. Referam, qui sub praxi mea contigit, casum. Ecclesiastici oeconoma arthriticis manuum doloribus admodum infestata à vetula medicastra ultro obtrusum accipit linimentum pro inunctione articulorum dolentium. Quo dum semel oblinit, pejus habet. Jubeo itaque remove ollulam unguentariam; & in fluentum ædibus proximum ob sagæ malam famam projicere. Contigit, ut post tres circiter annos stagnum exhaustis aquis à foeculentia expurgaretur. Prædicta igitur ollula rursus quoque in lucem prodit, in qua linimentum in duritiem penitus lapideam obriguerat. Nunquid si illud apertis per calidam fricationem poris, ut juxta erat, ipsis juncturis fuisset intrusum, contractura articulorum necessario sequi debuisset? interim fatendum est, præparationem talis unguenti non carere

singulari artificio, quod solus fortè mille artifex noverit. Talia enim malefactorum hominum experimenta, licet naturalia, meritò æternis tenebris manent damnata. Nos ad utiliora per-
gimus.

§. 47.

SENSIT CUNCTA VENENA PRÆTER
CORROSIVA AGERE OB PRO-
PRIETATEM SPECIFICAM PHAN-
TASTICÆ ÆMULAM, SEMINI INDI-
TAM FORMALITER, INNATAM ET
FERMENTI ÆQUIVOCÈ AGENTIS
POTENTIAS HABENTEM.

Proprietas phantasiæ est cudere ideas. Ve-
nena igitur exceptis corrosivis agunt per proprie-
tates phantasticæ æmulas, id est, per idearum
peregrinarum fabricationem. Ita saliva canis
rabidi virulentâ suâ ideâ corporis demorfi ar-
cheum sigillat, & in mores caninos transplan-
tat, sive hydrophobiam, latratum, & morden-
di appetitum per ideas communicatas excitat.
Ita tarantula veneno suo imprimit imaginatio-
nis ideam, quâ susceptâ ictus alienatâ phantasia
ad similes actiones tripudiatricas certis modulis
conformes, & ad affectum circa certos colores
exoticum movetur. Hanc proprietatum trans-
plantationem præ reliquis confirmat relatio *Bo-
relli Cent. 3. obs. 68.* scilicet quendam virum
canis rabidi morfu petitem non solum rabiem
contraxisse, sed simul à cane hausisse vim odo-
ratûs & sagacitatem venaticam, adeo ut acce-
dentes

dentes amicos ex longinquo , licet eos non viderit , olfactu venire perciperet & amicis diceret , talis amicus meus huc venturus est , qui & statim veniebat.

Et quid mirum venena ejusmodi proprietatem retinere phantasticam , & propter symbolum archeum humanum primariò infestare , & turpissimis idæis defædare ? ipsa enim per alienatam animalium phantasiâ , excandescentiam , & vindictæ appetitum procuduntur. Felis in rabiem acta , postea assata , & tribus hospitibus Helvetis juvenibus loco cuniculi à caupone , cum quo in tricas inciderant , apposita & comesta omnes in rabiem egit , voces simulantes felinas , manibus quoque digitisque in unguium modum incurvatis obvios quosque impetentes , donec omnes intra paucas horas interirent , recensente hanc catastrophën P. *Athanasio Kircher*o in *Scrut. Rest. sect. 2. Erotem. c. 2.* Ex quo probatur falsum Italorum dictum : *Morta la bestia , morto il veneno.* Etiam Gallus sterquilinarius homini alias domesticus contractâ rabie virum læsit virulento vulnere in manu ; tertia die lethali , teste *Baccio*. Etiam morsus dentis humani aliàs innoxius & quandoque salutaris , ex iræ & vindictæ appetitu illatus habet venenum. Quæ omnia satis confirmant , quanta sit idearum in venenis potentia.

In regno vegetabili in diversis plantis venenatis ejusmodi proprietates phantasticæ æmulæ , sive idææ phantasiâ turbantes elucent. Monachi quidam cicutâ comestâ lacus & stagna petierunt in anseres vel anates se transmutatos putantes , teste prælaudato *Kircher*o. Semen da-
tu-

188 POTESTAS MEDICAMINUM

turæ ab Indiæ prostibulis maritis exhibitum horum phantasiæ & memoriam ita detorquet, ut insano gaudio & gesticulationibus tripudiantes uxorum etiam in sua præsentia cum aliis libidines non agnoscant, neque somno profundissimo, in quem tandem præ lassitudine incidunt, absoluto recordentur. Confer de hoc semine à D. *Franco de Frankenau* annotatam Historiam *Ephemerid. Germ. Cui. Decur. 3. ann. 3. obs. 170.* * Semen Hyosciami imaginationem Dislocasse observavit in *Causidico Helmontius. Tr. demens idea §. 15.* quod admirandæ eruditionis opus est, multa naturæ aperiens mysteria. Napellus etiam suam furoris imaginem nobis communicat: vel solo linguæ apice leviculè degustatus Autori nostro ex capite ad præcordia visus est imaginationem & intellectum removere. *vid. l. c. §. 12.* Curiosissimus D. Abbas *Rousseau*, ut memoratur in tractatû Gallico, cui titulus *Remedia secretiora ac probatiora D. Abbatidis Rousseau*, ut de hujus experimenti Helmontiani veritate certior fieret, Napelli florem primoribus dentibus masticatum linguæ apice leviter attingebat. Credidit etenim in hujus plantæ flore præparationem quandam ac maturitatem à natura provectam reperiri, ut quali-

* Refert Kæmpherus in *Amanitatibus exoticis* Indos novisse ananas opii plantæ *Banque* dictæ, & seminis cannabis præparationes & confectioes de quibus qui sumunt, indicibili animi voluptate perfusi miris rerum jucundissimarum imaginibus quasi in ecstasi ad plures horas sine noxa detinentur. Ita Dioscorides scribit herbâ, quam *Strychron* vocat, potâ, non illepidas rerum species & imagines varias animo repræsentari. Sed hæc uti ex *Gelotaphyllis*, *Syssiætaris*, aliæque phantasiæ dislocantes plantæ ad censum venenatarum pertinent.

tatem quam ipsa radix minùs venenosam exere-
 rere parata foret, cumque saporem non ita insua-
 vem deprehenderet, de virtute interiori ac sub-
 secutura non malè augurabatur. Verùm mo-
 mento post degustatum florem fornicationem
 in apice linguæ observabat, unde ad salivam
 excreandam pro cohibenda actione succi, seu
 potius tincturæ è flore quantumvis leviter ma-
 sticato eductæ, ac sensibiliorem operationem,
 quam expectaverat, exerentis subinde se incita-
 bat. Formicatio interim illa cum adusque lin-
 guæ radicem proveheretur, os aquâ vitæ collu-
 ebat. Statim caput perturbatum ac quasi fa-
 sciâ constrictum, sine dolore tamen, corque
 ipsum quasi colligatum, & omnia membra a-
 liquatenus stupefacta, sed sine ulla vel leviori
 ad animi deliquium propensione persensit. Hæc
 per aliquod tempus continuavere, intereaque
 eam animæ libertatem, quam describit *Hel-*
montius, quamque in se aliàs nunquam viderat,
 observavit, unde cùm facilè concluderet nihil
 lethalis sic oriri posse, dispositionem suam non
 ægrè ferebat. Expertus est itaque hanc plan-
 tam in imaginationis instrumenta agendo, ea
 verè defæcare, ficque intellectum ad sua munia
 exequenda promptiorem reddere, quàm sub
 sanguinis ac carnis onere perpetuo indeque ena-
 ta obfuscatione existat, unde non immerito di-
 cit *Helmontius*: *Est etiam in plantis arbor scien-*
tiae boni & mali, & virtus dotalis continens sa-
næ mentis redintegrationes. Volui hæc fusiùs
 adducere ut pateat quanta sit in Experimentis
Helmontianis exactitudo, & quàm adamussim
 omnia relationis capita veritati respondeant,
 quæ

quæ maximus hic naturæ consultus scriptis posteritati tradidit. Utinam omnia ejus experimenta ita ad examen vocarentur in hostium confusionem! Candidum profectò de illo fuit magni *Boylæi* judicium, apud quem in ea fuit æstimatione, ut nunquam vel minimè de Ejus fide putârit dubitandum.

Addam propriam observationem. Novi non unum hac in Dioecesi monasteriensi arthritide vagâ, sive ut vocant, varis miserè afflictos hausisse potiones à veterinariis paratas, huic, quod prætendunt, morbo specificè contrarias. Subsecuta semper 24 horarum spacio, plerumque etiam ad tres quandoque dies durans amentia, ridiculis gesticulationibus & phantasiæ ludibriis comitata, quæ postmodum copioso sudore ob corporis tumultuosos motus & demum sopore secuto terminabatur, arthritide interim silente & ad unius alteriusve anni tempus inducias concedente. Etsi istarum potionum integram compositionem nunquam expiscari potuerim, præcipuum tamen illarum ingrediens esse novi *Ranunculi* quandam speciem, quam ideo medicastri illi *Gichtkraut* improprio nomine appellant. Certè periculosa plenum opus alexæ, & vitæ & sanitatis præsentaneo periculo pretiosè coëmpta dolorum alleviatio. Ita quoque non semel observavi exhibitis per tres vices tribus scarabæis majalibus unctuosus arthritidem vagam demum siluisse, sed præviis ab assumptione horrendis visionum cruciatibus, urinâ sanguinolentâ, lypothimiis, per quæ aliaque symptomata in præsens mortis periculum præcipitatum non unum exquisitissimis saltem remediis & multâ

operâ liberavi. Ex quo tamen didici venena hæc per modum custodis insignem aliquam potestatem in hujus morbi sanè contumacis & refractarii plenam medelam abscondere, si modò per artem virulenta hæc siliqua removeri posset. Profectò nisi periculosa foret & physicè & moraliter venenorum tractatio, nulla materia minùs in foro medico exculta, experimentatoris cujusdam sagacissimi & cautissimi manus & calamus meretur. Memorabilis est illa veneni species, de qua apud *Du Hamel Histor, Acad. Reg.* refert *Charras*: nempe in arcula veneficæ Parisiensis inventam fuisse aquam omnino insipidam & limpidam, quæ propinata animalibus præsentaneam necem intulit. Adversus quam tamen mulierculæ illius frater succo citri diu vitam protraxit. Hanc inprimis non fuisse corrosivam, ex gustu patuit. Necessariò itaque pertinuit ad sensum illorum tonicorum, quæ fermenti potentiam habere censet *Helmontius*. Nisi enim talis daretur fermenti virulenti activitas, quomodo veneni minutissima portiuncula, ne millesimam fortè partem granuli mole æquans, ictu animalis vix visibili communicata, massæ sanguineæ tot libras tam exiguo temporis intervallo corrumpere valeret? Nempe vel minima odoris fermentalis participatio res inficit, alterat, & corrumpit. Imò extra dubium, ista virulenta fermenta gradu tantùm simplici noxia per pyrotechniam à maleferiatis multum exaltari & in potentissimas naturæ humanæ deleterias essentias transmutari posse. Ita maximè famosus in Gallia venenorum fabricator *Sainte Croix* vasa vitrea inclusis venenis in

of.

officina hyalopœa Bois-Giset prope la Noile hermeticè sigillari faciebat, ut illa in Q. quasi essentiam circulando redigeret, quod cum resciscens D. de Comiers Præpositus Ternaviensis impediisset, subtilissimum literis ad eum missis inclusit venenum, quo ad extremum illustris *Bellisarii* statum, nempe coecitatem, oculis in atrophiam & guttam serenam prolapsis, se reductum ingeminat in tractatu de *medicina universalis*, quem jam novendecim mensium coecus amanuensi dictavit.

Ex quo desumo hoc corollarium, quòd medicamenta quæ odorem possident fermentalem & principiis nostris succisque vitalibus confermentabilem, pariter in tam exili portione & tempore possint salutare effectus ad vitæ conservationem exerere, cum summi boni major sit potentia, quàm summi mali, quod per Divinæ bonitatis & malitiæ diabolicæ exemplum probat *Isaacus Hollandus* in opere *minerali*. Confer *Decadem* meam *Curiosam Tentamine* 4. p. 56. Verùm fermenta hæc medicinalia hactenus neglecta steterunt, diligentiori imposteriorum scrutinio digna. Quamvis nonnulli jam incæperint cogitare de fermento quodam bezoardico, per concordantiam astralem, sympathiam mumialem, & macrocosmici spiritûs copulam parando, & virtutibus interius, fermentationis decentis adminiculo non solùm referatis, sed simul etiam multiplicatis, amplius essentificando & appropriando. Quod tamen inter imaginarios artificum conceptus reponendum, licet ejusmodi conatus semper sint laudandi.

Quam-

Quantum enim adhuc medicis indagandum ref-
tet ex reflexione sequente patebit.

§. 48.

SENSIT SIMPLEX OMNE APPLICA-
TUM EXTERIUS SUB SEXTA DI-
GESTIONE NOSTRI SUAS NOBIS-
CUM EXPLORARE VIRES, QUOD
INTUS PRIMIS FERE PASSIBUS
PLERUMQUE DOMATUR.

Ingens hic latet pro praxi medica augmentum
nondum pro dignitate satis hætenus attentum ;
& fundatur in duobus. Primò in corporis hu-
mani in-et perspirabilitate, quam jam docuit
Hippocrates l. 6. d. morbo vulg & sect. 6. aph.
1. Corpus inquit humanum tam forasquàm in-
tro spirabile est. Secundò in subtilissimis cor-
porum effluviis, quæ ex nullo non ente, calo-
re imprimis accedente, emanant. Quibus po-
sitis sequitur necessario simplex omne applicatum
exteriùs suas vires in corpora nostra exserere.
Doctor meus inquit. *Simplex omne.* Quantum
ergo non restat indagandum in innumeris exi-
miæ virtutis medicamentis usu saltem interno
hætenus receptis, quorum adhuc nemo tenta-
vit aut exploravit vires sub sexta digestionem no-
stri ? Operæ pretio dignum foret sagaciorum
quendam in medicandi campo ex professo per
omnia medicinarum internarum genera experi-
mentorum messem facere pro bono publico, sic
1. Euporistis pluribus novis praxis medica posset
locupletari & nobilitari. 2. Facilior institui
N me

medicatio in pharmacophobis. 3. Promptior fieri gravium morborum, quæ sæpe internis deteriorantur, medela. 4. Plurimorum adhuc occultorum, præsertim specificorum sympatheticorum, acquiri desiderabilis notitia. Certum namque est, plura foris esse medicamenta, quæ intus certis in casibus sunt admodum noxia, vel solo exemplo spiritus vini, qui interiùs inflammationum author, exteriùs debellator est. Certè si specifica visceribus singulis dicata dentur, ea exteriori potius applicatione, quàm usu interno hanc suam appropriationem ostensura essent; cùm odor specificus, in quo plurimum medicamentorum vis præcipua consistit, citra commistionem, suppressionem, palliationem ab extra communicari queat. Exemplo Emplastrorum & Episthematum plurimum præstantium, quæ per inspirationem corpusculorum, seu ut ita dicam per influvia peccantibus materies penitus contraria intra paucum tempus mirandos sæpe effectus patrant. Quemadmodum dolores colicos nephriticos, arthriticos immanes & chronicos brevi tempore per topica curatos testantur medicorum observationes.

Nec est, quòd quis de hac extra applicatorum efficacia ambigat, ut olim junior quidam medicus, dum certum spiritum aromaticum regioni Ventriculi in hujus atonia applicandum suaderem. Si quis consideraverit venena vegetabilia e. gr. flores napelli manibus detentos & incalentes anxietates & animi deliquia inferre, ut contigit virgini referente *Grundelio Misc. Cur. Dec. 3. ann. 9 & 10. obs. 92.* Quomodo dubitabit, quin eclyses & lypothimiæ velepicarpiis,

piis, vel pilis specificis manu detentis & excalfactis vicissim possint abigi & arceri? Cantharides exteriùs applicati meâ & plurium aliorum experientiâ afficiunt vesicam, an ambiges dari posse plura talia, quæ alia viscera aut pravo contristentur, aut grato recreent effluvio?

Topicorum efficaciam comprobat satis lapis nephritici in affectibus calculosis à *Bernio-Donzeslino Monarde* aliisque experta alligatio: Lapidis jaspidis ut & hæmatitis in variis uteri, & venarum sedalium hæmorrhagiis cum præfentaneo effectû à *De Boot*, & *Monarde* probata appensio. Taceo annulum antihæmorrhoidalem *Helmontii* intra tempus recitationis orationis Dominicæ hæmorrhoidum dolores & protuberationes in- et externas abigentem. Et quia hæc non omnibus ad manus sunt pro faciendis experimentis, considerate notiora, quæ vel tactu vel solo sui effluvio, vel irradiatione eminus cominusve archeum afficiunt & diversimodè mutant. Nunquid solus tactus remedii potentis extinguit virus canceri? Vid. *Boylæus* in *Phil Experim.* p. m. 195. Solus tactus telephii ad spinam dorsalem exsiccat hæmorrhoides & * Solus contactus manus cadaverosæ lentâ morti defuncti dentis casum in homine vivo procurat? Taceo innumera alia. A Serenissima gen-

N 2

te

* Radix Telephii recens contra hæmorrhoides cœcas, mariscas & condylomata amuletum est certissimum. Sine ulla superstitione, sine temporis vel loci observatione appenditur eam filo in dorso inter scapulas, simul cum marcescentibus radicis nodis evanescunt in ano protuberantia tubercula dolorifica. Quod amuletum primus in publicum protulit celeberrimus *Wedelius*.

te *arnesia* haberi potest parva quædam lamina ferrea, quâ si confricentur internæ aurium extremitates usque ad incalescentiam, mox conticescit omnis dentium dolor. Quod est arcanum istius Familiæ. Teste *Benedicto Sylontico Cent. 2. obs. 2.* Herba Hybernæ incolis *Madzambus* vocata, ab homine portata valenter satis sine torminibus purgat, imò circa hominem diutius retenta Diarrhæam causat periculofam referente *Marvello*. Ex quibus sic raptim adductis abundè puto constare exterius applicatorum efficaciam. De quorum experimentorum veritate si quis dubitet, discat à Practicis, quomodo febres, lypo:himia, suffocationes uterinæ, vomitus, diarrhoeæ &c. totâ die sæpe feliciter topicis dumtaxat debitè usurpatis curentur. Discat à Doctore meo quomodo urina propria lotionem vel unctionem fanet unumquemque morbum in habitu corporis sedentem. Discat inquam nullum dari simplex virtute, si intro sumatur, energeticâ dotatum, quod non pariter aliquam, licet non semper eandem, obtineat foris applicatum.

Ratio patet. Medicamenta quæcunque per internam assumptionem nostris fermentis diversimodè subjiciuntur, extrahenda, applicanda & approprianda, neque enim vel corporetenus intro admittuntur, vel integris viribus sanguinem subeunt, sed refracta, immutata, debilitata, & sæpe omnino viribus castrata, ut partes corporis remotiores exiguum inde emolumentum capiant plurimaque eorum vitia ideo difficilius corrigantur. Exterius verò applicatorum virtutes specificæ non ita subiguntur, sed sæpe-

integræ per poros ad massam sanguinis transeunt, aut saltem odoretenus, quod non rarò sufficit, archeo applicantur. * Sexta enim digestio intrat in vitam mediam applicatorum, quorum proprietates sibi appropriat Archeus noster, quia illa digestio est tota assimilativa. Ita Externorum grandem energiam probat admirabilis cujusdam indi gravissimos morbos curandi methodus à *Petro de Osma* recensita apud *Monardem in Ep. de simpl. Med. Ind. occ.* ipsa verba fidem facient. In Urbe Posto, ubi aliquot annis vixi, omnis generis morbos Indus quidam curabat, solo cujusdam plantæ succo artubus & parti affectæ illito, ægros dein stragulis egregiè tegebat ad sudorem provocandum. Sudor è partibus illitis emanans merus sanguis, erat, quem linteis pannis obstergebat, atque ita in curatione pergebat donec satis sudâsse putaret, optimis interea cibis eos alens. Eo remedio multi morbi deplorati curabantur, imò ægri juniores & robustiores ab ejus usu fieri videbantur. Sed neque pretio neque precibus neque minis unquam efficere potuimus, ut eam plantam nobis demonstraret.

Si quis arduum hoc indaginis negotium susceperet, illi quoque ostendendum foret, cum qua parte externa hoc illudve topicum potiore haberet convenientiam. Non enim ubique placet

N 3

Ar-

* In Phthisi Remediorum balsamicorum effluvia cum aëre inspiraro intra pulmones ulcere obsessos suscepta plus utilitatis afferre immediato contactu, quàm per sanguinis circulum viribus multum refractis eò deducta. insignium Practicorum est sententia, observationibus confirmata.

Archeo indifferenter & æqualiter.

Alia commodius ad capitis verticem, ut in apoplexia spiritus cephalici oleosi, & linimentum Magni Ducis Hetruriæ ex oleo moschi or. ambræ, N. M. express. & bals. peruv. concinnatum. Alia ad linguæ apicem, ut Driff *Helmontii*, alia infra linguam, ut specifica antiplectica, alia ad oculi canthos, ut aqua Rulandina purgans, alia ad carpos, ut antipyretica, alia ad regionem stomachi, ut Theriacalia, alia ad spinam dorsalem, ut telephium, alia ad hypochondria ut Emplastrum antiquartanarium *Helmontii*, alia ad umbilicum, ut castorium, moschus, galbanum, &c. alia ad regionem cordis, ut succinum amuletarium, alia ad plantas pedum, ut animalia viva, fermentum &c. applicantur, quæ omnia exactius scrutinium merentur.

Nec minùs examen postularet, quâ sub forma hæc illave topica vires suas promptius exerant. Per quorundam enim solos & fumos curatio plurium gravium morborum fieri potest. ut ex gas sulphuris, suffitu vilissimi seminis graminis, vapore nicotianæ, exhalatione opii, mercurii, spirituum volatiliùm, omnibus vario modo & ad diversas partes applicatis, ut & spongia specificis imprægnatâ & ori admotâ, Balneis, fomentis, Epithematis constat. Quæ omnia pluribus inductionibus, experimentis, & observationibus illustrari possent, nisi hæc jam abunde sufficerent pro sensationis hujusce, per se licet sat claræ, certitudine illustranda.

§. 51. SENSIT OLEA VIX SANGUIFICATIONI PROPRIA MINIMÈ AUTEM ILLA, QUÆ PER IGNEM ASCENDUNT.

§. 52. AQUAS AUTEM STILLATITIAS EXIGUAS HABERE SORTES MEDICAMINIS. SALIA AUTEM ARTIFICIOSA ALTIÙS PENETRARE QUÀM OLEA.

§. 53. IDEOQUE SALIA AROMATUM EX OLEIS ILLORUM FACTA PRIMÆ ENTIS ILLORUM VICES SUBIRE.

Sensatio hæc tria membra continet, de quibus mixtim dicemus. Olea & essentia oleosæ licet propter vitæ mediæ potestates, subjectorum unde educta sunt vires in nobis exprimere videantur, indigestibilia tamen sunt, & archeo stomachi negotium, vel ex ructibus ceu totidem ejus querelis conspicuum, facessunt. Stolidus sanè foret, qui aromatum loco cibos horum oleis destillatis condiret. Sunt tamen adhuc inter medicos hodie, qui sub acidi subjugandi prætextu intempestivè, mox ante, post, vel in pastu essentiis vel salibus volatilibus oleosis exhibitis nescio quam stomachi confortationem quærant, quibus tantùm abest, alimentorum juventur subactiones, ut potius sæpe dyspepsiæ & cardialgiæ suscitentur. Unde & sensationem aliam huic non absimilem §. 55. repetit *Helmontius*: *Sensi inquit naturam respuere cibos essentiis conditos ob fermentationis difficultates.*

tates *Paracelsus* quidem non veritus est arcanam suam potestativa etiam inter epulandum neglectâ diætâ exhibere. Hæc enim quia statim acceptissimi hospitis instar ab Archeo ad intima principiorum vitalium conclavia introducebantur, priusquam alimentis quidem per digestionem ingressus pateret, sic hæc illorum aditum prohibere non poterant, quod secus contingit in vulgaribus remediis, quibus sat gloriæ est in atriis onerari. Sua igitur cibus, sua medicamentis destinata maneant tempora, donec liceat ad mensam solis residere. *

Conati sunt recentiores hanc oleorum immergeram fermentis difficultatem corrigere per salium volatilium copulam, laudabili quidem instituto, nisi hæc superficialia dumtaxat foret, ut sic illa gratiora ac penetrantiora fieri indubitatum sit. Ambigere tamen liceat, an *Sylvius* ejusque sequaces in præparatione suorum salium volatilium oleosorum omne punctum tulerint. Siquidem horum miscella longissimè distat à radicali & genuina oleorum in salia primi entis vicem subeuntia conversione Helmontiana, valde artificiosa & operosa. Præparationes *Sylvii* illisque hodie æmulæ officinales per spirituum volatilium ad essentias oleosas, vel ipsa olea additionem solâ saltem simpli-

* Non negaverim tamen reje&is oleosis alia dari medicamina gratiora, quæ sub aut post pastum ad promovendum Chylificationis negotium utiliter exhiberi valeant e. gr. Tinctura succini volatililis. Elixir Proprietatis album. H. Ejusdem Rob. bacc. juniperi oleo destillato gratius & efficacius, &c.

plici distillatione vel abstractione brevi tempore & levi brachio absolvuntur. Noster verò Æsculapius enchirefi longè occultiori, scilicet arcanâ aliquot mensium circulatione, salia fixa mediantibus oleis in entia mirabilia transmutat, unde geminum exurgit emolumentum & ratione oleorum, quorum textura invertitur & virtus augetur & ratione fixorum salium, quæ sic volatilisata magnorum pharmacorum potestates adæquant, & vi incisionis, resolutionis, & abstersionis delata usque ad limen quartæ digestionis tenacitatem coagulatorum in vasis fundamentaliter tollunt, ut ipse perorat §. 65. Ignea, oleosa, & balsamica in sal volatile reducta ad modum placida & temperata evadunt, licet penetrandi vi potentiora, servantia tamen innati balsami vires, sed auctas, unde à putredine succos vitales interius assumpta præservant, sicuti exterius quoque ambusta omniaque vulnera quasi illicò sanant, & à gangræna defendunt. * Fundamentum transmutationis hujusce in eo consistit, quòd inter salia alcalia, quorum radix est pars concretorum sulphurea, & olea sit homogeneitas principii, licet sub qualitatum disparitate. Illa enim fixa sunt & incombustibilia, hæc conflagrabilia, illa sicca, hæc unctuofo-liquida. Essentialis igitur illorum per ignem est transmutatio, quâ in novum

N 5

planè

* Si oleum sanguinis humani probè rectificatum & cum sale fixo debite unitum hac *Helmontii* methodo in sal volatile redegeris, remedium nancisceris in morbo *Herculeo* etiam inveterato profligando generosissimum. Ita in sulphure salificato stupenda virtus est medicinalis.

planè ens abeunt. Olea falia volatilia propriè è subjectis, quibus formaliter inest pinguedo, ortum ducunt. Sub ipsa quoque falium volatilium larvâ sulphur adhuc recondi monstrant urinosa cum nitro flammantia si acido fuerint copulata, ut patet in sale armoniaco fluenti nitro injecto

Helmontius itaque docuit olea convertere in falia. Philosophi è contra urgent metalla esse convertenda in falia, & hæc in olea, quæ primi metallorum entis vices subeant. Quod magnum apud Adeptos audit arcanum, ob ignorantiam menstrui, quod metallis restituit humidum unctum. Hujus enim tametsi aliquota particula insit solventibus vulgi, etiam corrosivis, parcior tamen est, quàm ut metalla possit reddere oleosa, & constituere in potabilitate radicali nostro humido affini. Sed de his jam supra.

Horum itaque falium volatilium, quæ ad arcanorum classem pertinent respectu verum est aquas stillatitias exiguas possidere vires medicaminis: non autem simpliciter & absolutè. Aquis enim prævia herbarum per fermenti odorem analysi, aut operosiori methodo fernelianâ instar Q. E. extillatis sua non est detrahenda virtus; nam quoque inter illas sunt nonnullæ nullius non considerationis. Ut e. gr. aqua albuminis ovorum Paracelsi pro edulcoratione mercurii fixi diaphoretici. Aqua Persicariæ antinephritica apud *Boylæum*. Aqua Rorellæ apud *Isaacum Hollandum*. Cujus non semel à me distillatæ primores quidem guttas instar sanguinis, reliquum verum liquorem saturatè flavo

co-

colore tinctum deprehendi. Ita ut aqua hujusce vegetabilis præ coeteris singulare quid possidere videatur. Licet meritò dubitem, an *visthaomathurga* antiquitùs illi adscripta in eodem lateat. Insignis roris solis titulus vires nullas contribuit, per quem Philosophi quid sublimioris originis designare voluerunt.

De aquis mineralium nihil hic dicam. Aqua insipida ex minera Bismuthi à vano speculatore *Orthelio* tam stupendis effectibus nobilitata exquisitius poscit examen. Sola non meretur negligi vitrioli aqua, quam phlegma vocant, insignes obtinens vires vel ob solam quam cum vitriolo habuit societatem. *Helmontii* filius *Fr. Mercurius* à parente utique edoctus vim in hoc phlegmate archei respectivam, illi reaffusionibus & digestionibus sæpe repetitis exaltato virtutes mirabiles, etiam in tabe stupendas conciliavit teste autopta *Marco Marci Ph. V. Rest. part. 5. sect. 1.* Qui eximios quoque hujusce aquæ effectus in renum vesicæ aliorumque partium internarum inflammationibus se expertum profitetur. Notabile est assertum *Claudii Deodati in Panth. Hygiast. l. 1. c. 10* Si tota medicina non aliud ex vitriolo haberet remedium, quàm solum hoc phlegma, tamen id (licet solo nomine omnibus vilescat) inter coetera medicamenta ut gemma fulgeret, è cujus radiis plurima medicamenta scintillare possent. &c. Ad quem curiosos, potissimùm verò ad celeberrimi *Gnöffelii* dissertationem de Rore vitrioli (quæ extat in *Fasciculo altero Medicamentorum D. M. B. à Bernitz in Eph. G. Cur. Appen-*

pendice ad ann. 6 & 7) amore brevitatis remittimus.

Hoc vero in aquarum contemptum Doctoris nostri decretum extorsit ingens illa aquarum officinalium inutilis farrago, superfluum Pharmacotheciorum pondus, in quorum numero illas sic dictas analepticas & antihecticas hoc fulmine feriisse videtur. Rationem reddit, cò quod natura gaudeat ubique alimento è corporibus sub sua synthesi existentibus parato. Particulæ alimentorem nutritiæ, futuri chyli materia, non ascendunt alembicum, & caponis elixati jusculum omnem liquorem extillatum, efficacia superat. Unde ex cancris, gammarris, testudinibus, carne, sanguine pro solamine phtisicorum extillatæ aquæ effoetum sunt genus medicaminis, quod vix ullas, præter exiguas attemperandi aut diluendi vires exerit. Quibus aquis qui tabidorum ratem credit, certè etiam charonti naulo faciet tributariam.

§. 54.

Ejusmodi aquis vegetabilium dumtaxat sudore constantibus præferenda judico extemporanea herbarum cui-libet morbo convenientium infusa, volatili & essentiali simul earundem virtute imbuta, ita ut illâ aquarum simplicium officinalium farragine facile carere possit practicus generosus. Conferatur *Neothea* meæ tomus primus, & inprimis, qui deo volente lucem adhuc spectabit, secundus.

§. 54.

SENSIT MAGNI HABENDA ESSE MAGISTERIA, QUOD HORUM SIT SUBSTANTIA INTEGRA DIGESTIBILIS AC FERMENTIS OBEDIENS.

Pharmacopoliorum pixides licet variorum magisteriorum, etiam plumosorum & solubili-um specioso titulo superbiant, inter omnia ne vel unicum ostendere possunt digestibile. Sunt enim dumtaxat pulveres acido solvente attenuati, lævigati, & discontinuati, qui in primis viis peregrinæ dissolventium transmutata aciditate in pristinum pollinem relabuntur, magistum quam ante solutionem conclusum, minusque fermentis obedientem. Unde hæc magisterii nomine indigna non tantum ab Helmontio in *Dispensat. Mov.* §. 55. sed etiam à Practicis modernis elegantioribus explosa sunt. Magisteria verò hac sensatione percepta altioris ordinis sunt, totamque rei substantiam in primitivum succum redactam continent, supponuntque intimam solutionem, & vel solventis cum soluto inseparabilem unio-rem, ut in metallis perfectis potabilibus, quorum unctuosâ pinguedo Magisterium à *Paracelso* dicitur, vel ejus quidem postliminiam separationem, qualis fit in solutis per liquorem *alcabest*, qui abstractus soluta tamen digestibilia relinquit, ut de succo perlarum lacteo liquore ludi oleiformi, aliisque testatur noster Adeptus. Haëtenus verò non constat pæ-
ter

ter falis circulari arcanum dari aliud solvens , quod separet succos heterogeneos diversis fundis sibi invicem supernatantes cum subsidentia hypostaseos , diversitate quidem pro ratione subjecti soluti insignis , sed ens seminale continentis. Neque aliud fortè fuit solvens Beccherianum , de quo in *centro mundi concatenato*. p. m. 78. sic loquitur: Nota est mihi methodus tam quæcunque vegetabilia quàm metalla & mineralia solvente quodam minimè corrosivo dissolvere , digerere , foeces separare , solutionem partium facere , & subtiliores partes gustu , odore , colore naturali conservare. Et sanè hæc est sola unica methodus tam medicinas quàm tincturas faciendi bonas. Omnia reliqua extracta , magisteria , præcipitata , & distillata nihil sunt , nugæ sunt *. Ita *Beccherus*. Quamdiu ergo incognitum est hoc solutionis instrumentum , frustra solo magisterii titulo in artis magistros evadere intendimus. Coetera , quæ hinc deduci possent, *Helmontio* nostro *Elucidato* reservamus.

§. 56.

* Nunquid ista , quæ hic jactitat *Beccherus* , vel aqua simplex, nonnihil dissolvente sale modificata , in regno vegetabili præstare poterit ? Quæ pariter & in diversa quoque metalla & plurima mineralia potestatem virtutes quasdam medicas extrahendi exercebit. Nam vel ipsum aurum candens crebra in aqua simplici extinctione virtutis non nihil huic communicare, sunt qui sibi persuadent. Major in aqua simplici , pluviali , rore &c. vis menstrualis est , quàm vulgus chymicorum sibi persuaserit.

§. 56.

M E M B R U M I.

ÆRUGO, CROCUS ÆRIS, CERUSSA,
PRÆCIPITATUS, SUBLIMATUM &c.
ASCENDERUNT IN VIRULENTIAM
PER ADDITAMENTA.

Mercurius, cui alcalinam indolem dedisse videtur natura (licet non careat particulis acidis corrosivis & penetrantibus, quæ etiam martem immissum in forma pulveris rubri in vase clauso brevi tempore corrodunt) sub varia tamen facilius larva evadit adhuc pejus corrosivum. Licet enim vel dulcedinis acquisitæ prædicato & mitigati Draconis nomine insigniatur, non paucis tamen extitit multæ amaritudinis pincerna. Draco hic non est mortuus. Dormit tantum. Nolite irritare, siue enim sublimis fiat siue præceps, coluber est & manet. Aptè à chymistis lacertæ flavæ vel viridis denominationem accepit. Fugite hunc anguem. Alibi appellârunt aquilam coelestem, nec injuria: hæc enim rapacibus haud caret unguibus, quibus interiora nostra dilacerat, unde ea vix boni viri remedia appellat noster Philosophus. Arcanum corallinum solum est in votis medentum, sed non nisi speciosus ejus titulus affixus est in nostris pharmacothecis. Abest ejus genuina essentia, cum ipsum sit auri Horizon. Ubi enim philosophicè occidit mercurius, ibi solaris phoebus subit ho-

horizontem , quia omnis mercurius debite coagulatus & fixus est de natura auri , ut dicit *Arnoldus Villanovanus*. De quo plura in *Helmontio Elucidato*. Hic perpendite rationem , quare in sublimatione mercurii saltem salis communis acidum penetret mercurium , illi se societ , & reddat corrosivum , licet vitriolum aut nitrum quoque fuerit additum. Indagate quare ad quascumque auri solutiones hactenus vulgi cognitae sal commune potissimum eligatur , sal armoniacum etiam illius beneficio in aquis regiis operatur. Hæc conferte , & invenietis , quod mercurius in sale communi inveniat ensuum primum , quod deperit.

Parem cum argento vivo sortem subeunt innocenti patre nata *Cerussa* , ejusque fratres *minium* atque *lytargirium* , cujus posterioris ut & consanguinei Bismuti quanta sit noxa , strages hominum docuit in Ducatu Wûrtembergico vicinisque locis olim causata ex vinis acidis & asperis per maleferiatos oenopolas lytargirio ac Bismuto edulcoratis de quibus lectionem merentur *Ephemerides Germaniæ Curiosorum*. Decad. 3. ann. 5 & 6. obs. 261 & ann. 4. obs. 30. 92. & 100.

Venus corpus obtinet laxioris texturæ , unde facile à quovis acido ingrediente læditur , & vel in sal vitriolatum malignæ indolis convertitur , vel veluti fuligo sicca ex poris ad superficiem extrahitur. Prodit inde ærugo & crocus veneris , quæ venenis accensentur. Vim enim septicam ob particulas valde asperas , austeras , purgantes in stomacho exerunt unde admiratio-
ne

ne dignus *Baesdaepii* ausus, quo Imperatorem *Carolus* V. hydropicum, ab aliis medicis jam conclamatum, per squammam æris vel æs ultum curavit. Hic ad Imperatorem accitus, & de remedio jam in aliis probato interrogatus, respondit se quidem habere, sed eo potius malle uti in rustico quàm Imperatore. Cui hic respondit: Cogita te rusticum præ manibus habere, modò Imperatorem ita curaveris. Atque ita eo utens illum sanavit referente *Jacchino* & *Foresto*. Didicerat id *Baesdaepius* procul dubio ex antiquis, qui de squammæ æris contra hydropem usu satis mentionem fecerunt. Ut *Galen.* l. d. *Theriac.* *Celsus* l. 1. c. 12. *Dioscorides*, *Trallianus* & alii. Narrabo meam experientiam. Præscripsi Virgini hydropicæ vinum martiale, à quo, quia chalybis limatura fortè cupreis ramentis erat infecta, plures secuti vomitus & secessus cum euphoriâ, aquarum evacuatione, & integra restitutione. Jam decem elapsi sunt anni, & vivit athleticè. Profectò medicus ille non erat aulædus, qui principibus sæpe magis blanditur, quàm medicatur, neque Imperator erat mollis & delicatulus, multorum more respuens necessarias medicamentorum adversitates; unde nil mirum eorum sæpe vitam exiguæ fortis hominum vitâ esse multò brevior, licet patrem & matrem honoraverint. De quo sua etiam fundit lamenta noster non tam Principum medicus, quam medicorum princeps.

MEMBRUM ALTERUM.

HÆC AUTEM INTRA MERCURII
RADICEM CUM NON ADMITTAN-
TUR FORIS TANTUM CIRCA SUL-
PHUR OPERANTUR, IBIQUE PER
MODUM RECIPIENTIS VARIÈ DIS-
PONUNTUR.

Sensatio hæc perutilis & scitu necessaria om-
nibus iis, qui variis ex mercurio per salium addi-
tamenta parandis grandibus nescio quibus arca-
nis operam locant. Juxta Doct̃oris nostri in-
stitutiones mercurius ex aquæ elemento virtute
propriæ seminis in corpus indivisibile & inpen-
trabile coalitus duplex sulphur continet, exter-
num originale foeculentum profundè & radici-
tus immixtum, ideoque difficulter separabile,
circa quod dum corrosiva diversimodè solvendo,
coagulando præcipitando operantur, varias
subit metamorphoses jam salis vel aquæ, aut
olei vel pulveris larvâ artificem ludens vertum-
nus admirabilis. Aliud est sulphur internum,
mercurii nucleus, & mercurius de mercurio,
ad quem nil corrosivi admittitur. Unde &
servat semper inpermutabilem primævam su-
am identitatem & identitatis suæ anaticam ho-
mogeneitatem; quamvis enim sulphur externum
separetur, internum tamen semper retinet indi-
visibile, quia semen quod in fructum coaluit,
à simplicitate aquæ dividere nesciunt corrosiva,
li-

REVISA. SECTIO SECUNDA. 211

licet ex mineralibus summè calidis textillata, quæ tantùm per modum ignis externi agunt eumque in varios schematismos, meras imposturas, transmutant.

Philosophi illud, quod *Helmontius* sulphur externum appellat, scribunt esse superfluitatem geminam, nempe terrenam lepram & hydropem, quæ tamen penitus expurgari possint per vim igneam, quæ intra mercurii radicem penetret, & per additamentum sulphuris veri, quo vix ingresso mox à mercurio sponte omnes foece decident. Alii in sulphure antimonii martiali, alii in metallis, alii in salibus quæsiwere hoc punctum. Sed irritò labore. Duplici saltem viâ mercurii cor attingitur. Primò per salium ens primum, & viâ quidem violentâ, quare hoc integro pondere & viribus separatur. Quo ipso infra ostendam ceu argumento irrefutabili liquorem alcahest ex mercurio vulgi non parari, ut hætenus passim putatum est. Secundò per metallorum perfectorum sulphura resoluta & penetrantia reddita viâ maximè naturali, quæ intra mercurii radicem admittuntur, & propter homogeneitatem sulphuri interno coagulantur. Unde funditus immutatur, à centro sponte foece deiciuntur, ejusque vita latens in actum suscitatur. Ipsum autem veneris sulphur externum est, ad internum non ingreditur, sed tantùm circa mercurii superficiem etiàm sulphuream ludit in mercurio fixo diaphoretico. Observent & annotent hoc ii, qui mediante ære usto, & croco veneris (quæ tamen intra mercurii radicem non admitti monet Professor noster) varias mercurii coagulationes,

imò fixationes & transmutationes in metallum perfectum stolidâ vanitate tentant. Alio sanè instrumento quàm cupreo aut etiam saturnino aliti Cyllenio amputanda sunt talaria. Mea aliorumque fixationis mercurii per sulphur veneris tentamina proponet *Dissertatio prima Helmontii Elucidati*, ad quam brevitatis causâ remittimus.

§ 61.

POSTEMO SENSIT QUOQUE AMULETA, PERIAPTA ET APPENSA AGERE VI INFLUENTIÆ ET DIRECTIVÆ, CITRA EVAPORATIONEM ILLORUM, QUÆ IN CORPORIBUS FIXIORIBUS NIMIRUM SEDENT, LICET ALIA APPENSA SINT, QUÆ SENSIM VIRIBUS MINUUNTUR, QUIA APORRHOEAM EX SE DIMITTUNT.

Exactissima de amuletis tractatio adhuc in foro medico desideratur. Paucis immensum rerum adhuc obscurarum campum nobis à longè monstravit Professor noster. Duplicem in genere facit sortem amuletorum & periaptorum, quorum primum genus constat ex textura corporis ita fixa, ut nullam ex se dimittant aporrhoeam, ideoque periapta sint perpetua. Quia actionem radialem explicant dotibus indefectis & robore semper integro, non minùs quàm magnes in ferri attractione integer & illæsus semper perstans. Et hæc amuleta agunt ob
pro-

proprietas ex phantasia formarum mixti oriundas, ideoque in toto sunt homogenea, non autem operantur solius alicujus principii ratione. Illa desumuntur vel ex lapidibus, in quibus, sacro codice teste; magna est virtus vel ex metallis, sed primum apertis & exaltatis, sive hoc verè per orthochymiam fiat, sive per exaltationem mediante phantasie signatione hieroglyphicâ sub certo siderum positu fieri erroneè putetur, ut infra ostendemus

Alia amuleta sunt, quorum vires sensim exhauriuntur ob emissâ effluvia, quibus dumtaxat operantur, qualia ex regno vegetabili & animali depromuntur, & sunt animalia ipsa, eorum ossa, cornua, radices, plantæ &c. Quorum omnium exempla mox afferemus. Præviè autem indagandum, quomodo appensum aliquod penitus fixum in corpus humanum agere possit citra omnem emissâ aporrhœam. Lapidés ergo, qui inter periapta primum locum facile obtinent, duplices generis sunt alii rudes, & opaci. e. gr. gemmæ non pellucidæ, Corallum, Cornalinus, Turcois, Jaspis. Alii politi, & pellucidi, ut saphyrus, hyacinthus, smaragdus &c. Utraque specula dicunt, in quibus gaudeat se conspiciere noster archeus. Hic enim quia totus est luminosus, imò habitaculum formalis & vitalis luminis, delectatur luciferis. Jam verò ubi contigerit eum sordium putridarum nebulis, & succorum degenerantium halitibus obfuscari, inter opacas entium morbificorum occasionalium nubes quasi coactus residet melancholicus, nullam sui curam gerens, sui veluti oblitus. Dum verò metallorum aut mi-

neralium polita sulphura summè mundificata intus, vel saltem gemmarum nitida specula extus illi offeruntur, in illis se ipsum contemplatus injuriam & deformitatem sibi ab hostili materia illatam mox persentiscit, jam suæ negligentiae pertæsus statim se accingit ad tetricam microcosmi caliginem discutiendam, morbosas ideas expurgandas, amœnioremque faciem induendam. Aboletur enim deformis mortis imago jam per illas inchoata, quæ archeum conturbabat.

Alii aliter conantur explicare. Archeus inquit in gemmam amuletariam appensam, vel gemmam sympatheticam affricatam e. gr. saphyrum, pellucida natura penitissimè imbitur, ubi tanquam in amico diversorio omnem perturbationem metumque deponit. Et cùm archeus idem sit in parte læsa, qui in gemma replicatus, sic hic conquiescens facit, ut ille quoque conquiescat, ut ille sanatus etiam hic sanetur. Quam quidem esse volunt curationum sympatheticarum rationem. Aliter tamen id explicat *Helmontius*. Gemmarum specula sive lucida sive opaca vitæ lumen seu radium vitalem tanquam in coro receptum suo lumine variè alterant & roborant, sicque potenter reflectunt in subjectum suæ emanationis. Sed quis non videt hæ licet sint ingeniosissimæ speculationes, vim tamen istam gemmarum licet pellucidissimarum influentialem, suis non carere obscuritatibus. Vis namque iis tributa non semper inde elucet.

Beccherus ut perpetuam in amuletis vim agendi citra virium amissionem salvet, rationem com-

comminiscitur fat subtillem. Statuit spiritum quendam conservatorem non in aëre modo & aqua habitare, verum totam quoque terram incolere, mineralia quoque & metalla hominis instar quasi pulmonibus motu systolico & diastolico spiritum hunc inhalare & exhalare, potenterque in vicina corpora & præsertim corpus humanum remittere, ideoque perpetuò agere citra ullam virium amissionem, & hæc à Philosophis subjecta infinitæ bonitatis vocari.

Cartesiani fanè omnium præ coeteris facillimè vim amuletorum influentialem ex sua hypothese elucidabunt, dicendo certum perquam amicum ætherem talium subjectorum poros continuò trajicere, & sic in humanum corpus, quæ immediate tangunt, transfluere. Sed quid ad hæc Iatromathematici? Reponent lapides cum astris sympathizare, magnetem cum astro polari arctico: carbunculum, solis naturam imitari: crystallum habere lunæ potestatem, smaragdum martis redolere virtutes, Turchesiam saturni, corneolum jovis, ametistum veneris proprietates sibi vindicare, ideoque vi in hominum corpora influentiali amuletariâ gaudere. Quibus jam consentire visus est *Joannes Langius* dum ait: Lapidibus longè efficacior est cum astris & spiritibus consensus, quàm herbis, qui non astrorum nominibus modo sed animis hominum quoque imperare videntur. Aurum & argentum subinnuit, quæ tantum in mundo exercent dominatum, & corpora animosque magis quàm quævis periapta vi sua influentiali, quò volunt, flectunt ac dirigunt. Accedunt phisici & argumentantur, ab influentia peculi-

ari planetarum & elementorum symmetria ex materia mundi puriore nasci gemmas, ergo non tantum horum virtutem, sed & illorum coelicas vires in iis esse conclusas. Inclusus gemmis astralis spiritus ad sui planetæ, cujus influxu est generatus, vires retinebit magnetismum. Ita materia subtilis ex astris copiosè emanans tractore vel saltem allectore interno gemmæ spiritu transfunditur in gemmam, ibidemque à spiritu ipsi lapidi congenito modificatur & disponitur in influentiam radiativam morborum victricem in corpore portantis hominis. Hinc donec manet gemmei corporis illibata textura, in eo durat attractus influentiarum astralium, & vicissim inexhausta effluviorum virtualium in gestantem emanatis. In gemmis namque contusis non est amplius virium planetariarum influxus, sed tantum dotes originaliter infusæ, ita tamen clausæ, ut sine prævia chymix clavi neque in fluidas neque solidas corporis partes agant, nisi adhuc per subtilissimum illorum alcool certi ætheris quendam transfluxum velis supponere. In qua quidem posteriori sententia sequitur nec ipsas gemmas amuletarias spiritualis aporrhoeæ effluxu destitui, quod tamen sententiæ Helmonianæ est contrarium. Ratio dependet à diversa hypothese, & juxta eam explicandi modo.

Tandem agmen claudunt chymici, sibi aliisque persuadentes in lapidibus pretiosis veluti metallorum relucere animam, ut in carbunculo auri, in smaragdo veneris, in topasio martis, in saphyro lunæ, adeoque radiativas metallorum operationes exercere ob sibi inclusum sulphur,

phur. Ex quo fundamento deducunt non improbabilem esse sententiam *Divi Thomæ*, qui asserit posse lapides per artem confici, in quibus sint virtutes admirabiles. Si enim, quod alii volunt, gemmis inest tinctura metallorum summè subtiliata & depurata, quid impedit & tales philosophicâ enchiresi paratas crySTALLINIS corporibus concludi, & fieri amausa seu vitra metallica stupendarum virtutum? cum gemmæ nil sint aliud, quàm aqua purissima, sive quod idem est, terra subtilissimè soluta à purissimo sale, concurrente nobilissimo metallorum sulphure coagulata & fixata. Credo, qui crystal- lum, quæ omnium gemmarum materia est secundaria, in primigenium succum resolvere, illique in statu fluiditatis posito metallorum radicaliter solutorum specificas seu feminales tincturas igne debito & ad solutionis & coagulationis necessitatem modificato indere & configere possit, eum veras gemmas confecturum, virtute medicâ naturales si non superantes, saltem exequantes. Ita *Raymundum Lullium* aliosque plures adeptos mediante lapide suo, qui nil nisi vitrum est verè aureum, preciosissimos carbunculos, & ex argenteo lapide adamantes præstantissimos confecisse traditio est. Et illos etiam gemmas naturales vi confortativâ antecellere scribit *Jo. de Monte Snydero Tr. de med. univ. c. 16.*

Profectò Chymici sensationem *Helmontii*, quod dentur amuleta vi influentiali citra virium amissionem agentia, præ cœteris practicè demonstrare possunt, in mercurio vivo variis in casibus. Quod notum, etiam amuletario.

Est ille juxta Beccherianam Anatomen non nisi metallum, seu potius plura metalla per terram fluidificantem & mercurificantem in talem formam, fluentis metalli redacta & volatilifata. Totus namque in igne evaporat. Quo posito patet mercurium istum, utpote corpus ex diversis metallis vivificatis constans, esse electrum liquidum, cui proin miras & occultas qualitates inesse, etiam cum collo appenditur, necesse est. Considerari merentur hoc in statu metalla ita aperta & reclusa veluti specula lucentia, in quibus archeus reflectitur. Et quis dubitet, si solis & lunæ veneris & martis, saturni aut jovis corpora per terram fluidificantem & mercurificantem ita volatilia reddantur, quin peculiares quodlibet vires exerat amuletariè, cum omnes isti mercurii essentiâ differant. Quod etiam notam de vulgi mercurio, an in peste amuleti vires obtineat, controversiam potest dirimere. Docuere namque observationes, aliquando ita appensum profuisse, aliquando non. Videtur id positum fuisse in diversitate mercurii. Dari enim mercurium communem aurum in se continentem, jam eximio experimento comprobavit *Beccherus Phys. subterr. l. 1. §. 5. c. 3. No. 42.* Pro ut igitur differt hoc decompositum, ita etiam in ejus appensione variant vires. Unde non improbabile est, mediante hac aquâ siccâ minerali deinceps varia metalla & mineralia emolliri & resolvi posse, quæ variis in morbis pro amuletis inserviant. Nam & metalla habere sua effluvia iisque posse agere certum est, nam stannum, cuprum, magnes, &c. notabilem odorem spirant. Inter
mer.

mercurios verò esse magnam differentiam præter plura alia docet Mercurius antimonii, qui teste *Dygbæo* ita penetrans est, ut si aureus nummus ore teneatur, & pollex pedis mercurio antimonii intingatur, iste dealbetur, quasi mercurio esset obductus. Ex quo Mercurii activitas elucet. * Fides sit penes referentem.

Possent hæc pro elucidatione & confirmatione hujus sensationis sufficere. Pro curiosis tamen quædam adjiciam ex magna amuletorum, quæ sparsim ex scriptoribus annotavi, farragine, & primò gemmas seu alios lapides raræ ac probatæ virtutis amuletariæ recensabo.

In Saphyro ex natura fundatum Zenexton adstruxit Philosophus noster in *Tumulo pestis*. Tradit gemmam hanc circum bubonem pestilentemve Escharam in gyrum per moram circumductum efficere, ut idem circulus ater fiat, & isthac reliquum virus tanquam per caminum exhalet. Hunc saphyri magnetismum eleganter explicat *Marcus Marci à Kronl. Ph. Vet. Rest. p. v. subsect. v.* Et de eodem egregia duo subjun-

* Hoc magis mercurii antimonialis seu subtilioris & penetrantioris probat excellentiam & à quocunque alio discrimen, quòd cum auro incalescat, id est, quòd dum nudè metallo isti in pollinem vel calcem redacto commiscetur, citra caloris externi adminiculum. factò solummodo duorum illorum corporum cramate, sensibilem valde, & si in aliqua auri & mercurii quantitate institutur experimentum, satis intensum calorem pariat ut non modò urat manum, sed aliquando etiam in phiola vitrea rimas agat. *Conf. Eph. Germ. Cur. Decad. 2. ann. 1. obs. 34.*

jungit experimenta. Primum, quòd incipientibus variolis partes illæ, à quibus eruptionem prohibere volumus, hac gemmâ confricatæ præserventur; secundum, quòd ipse ad oculos humentes eâ gemmâ aliquando usus intra paucos dies ariditatem senserit, ut inter legendum aquâ eosdem humectare opus fuerit. *Michael Nercatus* Tr. de peste refert Romæ sub *Gregorio X.* fuisse medicum, qui peste correptos solo tactu Topasii curâvit. Loimographus verò noster l. c. approbat frustum succini lucidi quod verum ac potens pesti averruncandæ evadat amuletum, si per cordis regionem & septenos arteriarum circuitus affricatione ductum gestetur.

Adamantem auro inclusum & sinistro brachio supra cubitum nudæ carni alligatum insaniam melancholicam, metus vanos ac turbulenta insomnia in perill. viro planè abegisse Historiâ notatu dignissimâ refert *Adrianus Spigelius de Semiteriana* p. 164.

Jaspis venis per totum corpus perfectè sanguineis signatus, experimento sæpe repetito semper uteri hæmorrhagiam stitit femori alligatus teste *Boetio de Boot de Lap & gemm. l. 2. c. 102.* & *Sennerto l. 5. Epitom. Scient. nat.* Confer *Boylæi*, qui, si quis alius, in rerum naturalium scrutinio abhorret à figmentis, de *Util. Phil. Experim. Exerc. 5.*

Lapis americanus, quem Nephriticum vocant, colore viridis ita gestatus, ut corpus humanum nudum tangat tum à paroxismo calculi liberat, tum præservat, ex certâ experientia

Don-

Donzellini, *Unzeri*, *Joannis de Laet* & aliorum. Dicitur externâ ad femur alligatione lapidem in renibus ita comminuere & expellere, ut etiam per oculorum canthos corporisque universi poros exitum quærat. Stupenda sanè vis resolutive. Indagine dignum est, an illa à totius concreti crasi, an verò etiam à corporis integri indestructa textura dependeat. Illius namque in decoctum herbarum incidentis texturam statim immutari viresque imminui referunt *Wormius*, & prælaudatus *Boyleus*, certo testimonio ejus tunc fortè poros ita modificari & quasi obturari, ut peculiari ætheri liber transfluxus impediatur. Si vis saxifraga in lapide etiam pulverisato foret superstes, ipsi sanè *Indo* *Helmontiano* ad arcanioris lithontriptici præparationem foret præferendus. Solertissimus *Cnöselius* artificio Chymico lapidem hunc nephriticum est imitatus, qui num voto respondeat ab experientia discendum. *Vid. Ephem. Germ. Cur. Dei. 1. ann. 6. & 7. p. 129.*

Lapis *Ærites* brachio alligatus foetum retinet & præcavet abortum, & coxæ impositus, ejus nixum sine labore promoveret, cujus æque obscura est ratio ac illius, quod ex arbore confestim ficus cadant, si lapis ætites eidem arbori suppositus illam tangat. Teste *Marco Marci l. c. p. 5. sect. 1.*

Smaragdus vel à collo pendulus vel annulo gestatus amuletum est generosum pro rollendo aut saltem imminuendo morbo comitiali & Epilepsia puerorum. Ejus vires prolixè extendit *Olaus Wormius in Musæi c. 8.*

Lapidem Bufonium ad omnem affectum puerorum, quomodocunque se habeat, præsertim in verminantibus cum & sine febris appensum optimum esse amuletum certo suo experimento refert *Solenander Consil p. 308*. Quidam gemmæ Bufonitis annulo aureo inclusæ possessor, Vir authoritatis & fidei sanctè mihi asseruit, se illo inter scapulas appenso diversis puerperis infantes lactare renuentibus mox omne lac ex uberibus repulisse.

Carneolus ab imitatione Carnei coloris dictus (qui primus lapis erat in Rationali Aaronis) sanguinem undequaque fluentem peculiari proprietate sistit, exterius admotus. Ventri alligatus partum conservare dicitur, gestatus fertur lætitiā conciliare, audaciam procurare, & prohibere fascinationes. Qui effectus si respondeant, archeum singulatiter eo affici indubitatum est. Vid. *Boet. de Boot. l. 2. c. 80*

Electrum minerale immaturum Paracelsi, cervici appensum puerorum fascino medetur teste *Paracelso & Helmontio*, quod notabili historiā, nisi ficta sit, confirmat *Polemannus*. Taceo nunc lapidem antehystericum *Monandis*, lapidem Alequeca *Garziæ ab Horto*, Arachnolithum *Joannis Franci*, annulum anti hæmorrhoidalem *Helmontii* ex certo metallo præparatum, aliaque innumera ex regno minerali petita periapta, quibus si minùs quis fidem habeat, eò quòd aphorœæ sensibilis expiret nihil, sui prædicti effectus adscribendi sint; ille consideret, quid è magnete corporeum & materiale effluat, quod tam stupendi magnetismi causa sit.

fit. Quid ex infusione mercurii, quod necesse
lumbricos, quid ex vitro antimonii, quod tam
enormes cieat vomitus. Prætereo nunc Regni
vegetabilis & animalis periapta sicco pede, ne
in tam diffusum Oceanum ratem solvam, ex
quo non facile liceat vela contrahere.

§. 62.

UBI NOTUM FUIT, QUOD PERIAP-
TA VI SPECULI IN OPERANDO
APPLICARENTUR, MOX PRO IN-
EXCOGITATÆ SUNT SPECULORUM
FIGURÆ CONVEXÆ, CONCAVÆ
ETC. QUIBUS NEXUIT GENTILI-
TAS HIEROGLYPHICA, UT PER
FIGURAM DENOTARENT SIGNUM
OCCULTÆ VIRTUTIS INDE CRE-
VIT IN POSTERIS SUPERSTITIO,
QUI GAMAHEN, TALISMANICA,
ATQUE ID GENUS SCURRILIA DÆ-
MONIACA UNXERUNT.

Talismata sunt signa, imagines five sculptu-
ræ in nummis ex vario metallo conflatis, an-
nulis, vel lapidibus pretiosis, quæ repræsen-
tant vel hominum vel animalium figuras, quan-
doque cum literis vel numeris ad certos siderum
vultus seu astrorum aspectus conflatas, quorum
influentiam recipere & conservare, hincque
activitatem suam adipisci putantur. Talia
Paracelsus in Archidoxi magica & *Agrippa*
in

in Philosophia occulta fabricare docuerunt. Destinantur verò illa vel variis malis averruncandis. e. gr. Musca ænea in Marcello Neapolitano existens, à *Virgilio* ut dicitur fabricata, quæ impediēbat, ne ulla musca illud intraret. Lamina Cuprea, cui insculpta erat muris majoris, serpentis, & flammæ figura in urbis parisiensis fossa regnante *Chilperico* reperta, quâ remotâ non ita post Parisiis prodigiosa murium majorum & serpentum erupit quantitas, & ingens altero mane exitum incendium, ut refert *Gregorius Turonensis*. Vel prosperis acquirendis: ut in certamine & duello victoriæ, in mercatura vel lusu to &c. Quale quid sigillo martis *Theophrastus* adscripsit. Vel morbis denique curandis. Ità e. gr. *Trallianus* ad colicam construebat annulum aureum, cui insculpta erat imago *Herculis* leonem suffocantis. Ad curandos capitis morbos construebatur figura arietis cum marte & saturno, jove non existente in ariete neque mercurio in tauro: Ad morbos gutturis figura tauri in tertia facie sole existente supra terram &c. Conferatur *Hubnerus* de mysteriis sigillorum & *Libellus Gallicus* sub titulo *Le petit Albert* non tam luce publicâ, quàm flammâ dignus. Hæc veterum Gentilium, & præsertim Sabiorum nullum Deum præter stellas statuentium, & Arabum Ægyptiorumque inventa sunt, paganismi cœci & stolidi reliquiæ.

Rejicio itaque astrologicarum imaginum superstitionem tanquam ad occultum pactum per-

factum pertinentem cum *D. Thomâ Aquinato* 2. parte *Summæ Theologicæ*. Damno cum *Joanne Gersone*, qui adversus Medicinæ Professore leonis imaginem quibusdam characteribus curandi prætextu effigiantem egregiè scripsit vir multifariam doctus & rerum omnium prudens æstimator. Repudio cum *Helmontio*, qui ea ad scurrilia Dæmoniaca refert. Ut autem quo apparente fundamento ejusmodi sigillorum & talismannicorum fabri utantur pateat, alii illorum virtutem à plantarum influentiis deducunt. Imaginantur hi sibi, ex metallorum poris per fusionem seu liquefactionem in igne violenter expelli aerem, in cujus locum alius astrorum influentiis mistus certo quodam tempore, planetâ hoc vel illo in suis exaltationibus existente, introducatur, qui in illis fixus alios ejusdem fideris influxus perpetuò alliciat. Ita ut metallum radiis & spiritibus mercurialibus, jovialibus vel martialibus imprægnatum, eorundem imposterum spirituum fiat magnes, non aliter ac acus magneti semel affricta ferum semper appetit attrahitque. Quæ sententia est *Marvelli Aph.* 37. & *Windigii Med. Spir.* l. 2. c. 29. & l. 1. c. 26.

Alii Talismatum sigillorumque virtutem non tam ex cœlo Macro-quàm Microcosmico, id est imaginatione operantis seu fabricantis fluere asserunt. Quam opinionem fovit *Marcus Marci à Kronland.* l. c. Part. V. Sect. 2. Quod attinet, inquit, figuram seu characteres metallo incisos, tametsi nullam ex se vim habet, neque similitudinem cum figura planetæ, aut rei eidem symbolæ, eam tamen recipit ex imaginatione in-

P

tensa

tensa sculptoris, ut si Solis character hoc est circulus radiosus incidatur, non absque Solis imaginatione hoc fit, neque dubitandum in eam rem, quam manibus versat immorando, cum effluvio spirituofo ideas ex intentione mentis causatas immigrare, & cum archeo ejusdem societatem inire magis pertinentem.

Verum enim verò quid poterat dici ineptius à tanto Professore? An ideæ phantasticæ extra suum inhærentiæ subjectum, imo extra corpus humanum in objecta externa emigrare poterunt? Certè sic omnis sculptura, & statua quam manibus immorando versat, & circa quam intensâ imaginatione, occupatur sculptor & statuarius, erit Talisma. Si, quod fingitur, subjecta metallica aut lapidea irradiationes cœlestes & hujus vel illius planetæ vires naturaliter attrahant & intra se concludant ad effectus sive medicos sive quoscunque alios miros producidos, vel illos attrahant ratione materiæ vel ratione formæ externæ, quæ ab artifice inducitur. Non ratione formæ. Diversa namque figura sive per fusionem sive sculpturam inducta nullam proportionem aut convenientiam habet ad vim cœlitus alliciendam, cum figuræ aut imagines, rerum sublunarium stellis non insint, adeoque per figuram illorum vires in corpore sublunari recipi aut retineri nequeant. Ridiculum est sicuti in muliere pulchra forma illex est pertrahens juvenes in sui amorem, ita credere hanc illamve laminæ plumbeæ aut ferreæ sculpturâ inductam figuram virium cœlestium esse magnetem & custodem. *Helmontius* monet figuram

figuram signum tantum esse non causam occultæ virtutis.

Neque ipsa actio, sive jam sit ignitio, sive fusio, sive sculptura metalli, cum non maneat sed pertranseat, retinaculum & permanentiam præstabit spiritui planetario, inprimis cum & hujus dominus planeta constans non sit, sed novam semper mutationem accipiat. Et amabo, quis est inter figuram Talismannicam, & fideris & morbi aliussve rei ideam symbolizatio? quæ convenientia inter mercurium & lufum, inter taurum & affectus gutturis, inter leonem & colicam? Porro figura metallo inducta solam ejus superficiem afficit, non pervadit essentiam, adeoque metallum, nisi antea viribus stellarum attrahendis apum fuerit, etiam tale non reddet, cum illud nullatenus essentialiter immutet. Fas igitur est explodere potestatem prætensam figuræ coelestium virtutum quasi paranymp hæ.

Non ratione materiæ lamella Talismanica influentiarum coelestium susceptiva est. Sic namque omne plumbum, stannum aut ferrum, quod eodem tempore sub illa planetæ situatione tunditur, funditur aut sculpitur, necesse foret evadere Talisma. Cum in omnia æqualiter agere & influere deberet. Nam neminem credo fore ita stolidum, qui dicat fabricatoris imaginationem coelestes influxus determinare & necessitare, ut metallum sigillo destinatum ingrediantur & inhabitent. Neque etiam phantasiæ humanæ extra subjectum suum ea est energia, ut novas & stupendas vires in metallis procudat. Et si verò ea foret, quid opus in-

insculpere tauri aut leonis imaginem, quæ cum istis morbis nullam penitus habet convenientiam.

Concludo itaque quascumque curationes admirandas per imagines astronomicas, quibus solatium affertur dolori podagrico, curatur nephritis, passio hysterica, narium hæmorrhagia, intensa cephalalgia, quas approbat *Comes de Flisco Dec. de fato* p. 23. superstitione & pacto sathanico esse implicitas, quocumque etiam sint confectæ sub figuræ Domino. Jam de iis dixit sapiens: *Exhorruisti illos Deus, quia horribilia opera tibi faciebant per medicamina.* Imperatores Romanorum ejusmodi superstitionibus usos etiam extremo supplicio mulcarent. Ita scribit ex *Spartiano Rhodoginus* l. 7. c. 2. & 23. Tyrannum *Antonium Caracollam* illos capitis supplicio affecisse, qui diversa superstitiosa appensa contra tertianam & quartanam febrim è collo gestassent. Refert quoque *Martellinus lib. 19.* sub Imperatore *Constantino* omnes, qui res varias illicitas & superstitiosas contra febres aliosve morbos corpore gestarunt, non aliter atque magos morte punitos esse.

Ejusdem commatis sunt Gamahea, de quibus quidquid narretur, portenta sunt. Credit *Plato in Timæo* cuilibet lapidi esse peculiare astrum, & cuilibet astro peculiarem intelligentiæ Dæmonem, & hunc peculiari illecebrâ allici & cum lapide connecti posse, ut admiranda opera producantur. hinc Gamahea non nisi spirituum cum lapide connubium significat. Paulo aliter de Gamaheis *Arca arcani*, sive *cabala chymica* nugatur. Scribit mineralium semen

CUM

cum ad perfectam maturitatem devenit rursus cum suo generato interire & decidere, ita ut semen quidem evanescat, ipsa autem stirps mineralis, sive metallum sit sive lapis, ad terram redeat. Fieri autem solere, ut quandoque radii stellarum decidui, modò homogenei sint, in illa sic à suo summo statu delapsa mineralia penitus ingrediantur, & se cum iis uniant, unde Gamahea oriantur, ab ipsa influentia signaturam obtinentia. Et hinc esse, quod super lapidibus, lignis, metallis, & gemmis variæ figuræ inveniantur, quæ omnes singularem virtutem habeant. Plura addit, quæ consultò omittimus, ne nugis videamur inhærere, quibus qui volet delectetur. Nos ejusmodi Gamahea sive naturalia sive artificialia ratione impressæ figuræ nullam habere efficaciam cum *Helmontio* statuimus, licet primis vires non penitus omnes derogandas putemus ob rationes priori §o allatas, quia ad specula archealia pertinent, quæ frustra ars quærit imitari.

§. 63.

SENSIT FINALITER, QUOD EFFEC-
TUM DIVERSITAS FINIS ET OP-
PROPRIATIO MEDICAMINUM PRO-
DEAT NON EX COMPLEXIONUM
QUADRIPARTITO FIGMENTO, SE-
DEX IPSISMET SIMPLICIUM PO-
TESTATIBUS.

Complexionum gradus graduumque fictos nu-
meros, qualitatesque elementales ipse *Helmon-*

tius ita solide refutavit, ut post ipsum nemo ausus fuerit hactenus id refellere. Simplicium itaque virtus & differentia est ex potestatibus, & potestates sunt ex feminibus quorum radicem ac modum vult indagari. Medicus vel **Physicus** hodie se merito deridendum exhiberet, qui de primis vegetabilium aut mineralium qualitatibus elementaribus garriret, quæ tota tamen erat antiquorum ætiologia. Conqueritur simplicium quò ad potestates præparationem stetisse neglectam. Quæ inter lamenta post horum omnium sensationes subitus somnium peractas dolet ab altero spiritu sibi datam Alcahesti lagenam, ab altero rursus esse ablatam, & tum hoc unum saltem se recordatum, quod Chymica potius artis, quàm naturæ vi nativâ agerent, eò quòd illorum initia per ignem parta & immutata essent, quo circa unico adhuc §. non jam amplius somnians sed vigilans potiores Chymicæ operationes profequitur. Quibus nostra quoque sensa breviter subjungemus.

§. 65.

M E M B R U M I.

SEPARAT NIMIRUM CHYMIA FIXA à NON FIXIS, QUÆ PRIMA HETEROGENEORUM OBVIAQUE EST SEQUESTRATIO.

Hæc operatio etiam vulgo chymistarum non ignota est, & facile peragitur distillatione, evaporatione aut ustione. Sed in Chymia Ar-
ca-

caniori, opus primum est & verè Herculem sequestrare heterogenea fixa à non fixis, ut puriores rerum partes ab impuris disgregentur, & cum levioribus fiat perfecta subjecti primateria-
lis præparatio & conjunctio; id quod sapientiæ adeptæ princeps *Hermes* in tabula sua smarag-
dina consignavit *Separabis terram ab igne & subtile à spisso.* In quo nempe totum prælimi-
naris præparationis arcanum consistit.

NON PAUCA ETIAM, QUÆ ANTE VO-
LATILIA ERANT, FIXAT VEL VI-
CE VERSÂ.

Etiam novit fixa cum non fixis unire ac iden-
tificare, quæ operatio non est obvia. Venatur
animas, & spiritus præcavet, ne nimio igne
vertantur in fugam sed reducantur ad corpus
unde exierunt, in hoc enim est eorum mansio.
Nam *omnis spiritus*, quod axioma *Riplæi* est,
figitur cum calce sui generis. Si unum sit fu-
giens, alterum verò ignem patiens, si naturæ
propinquitatem & symbolum habeant, simul
jungi possunt ut perferant vulcanum. Philoso-
phus *Daustenus* hoc fixationis artificium in e-
gregio typo delineat. Inspice inquit multoties,
quomodo facias conjuges amplexari, nam for-
tibus nexibus vincendi sunt spiritus, ut robo-
rati pugnent contra ignem: Quia si mulieri
vagæ patuerit egressus, alienos amplexus quæ-
rens fugiet, si verò occludatur ut fugere non
possit, tunc rediens ad virum concumbit cum
eo & eum occidit: at iste calefactus ejus con-
sumit humiditatem faciens ipsam morari secum.

Nam spiritus ablati à corporibus desiderant iis inesse, sequuntur ea, & gaudent habitare in ipsis, vivificant ea, nec unquam separantur ab iis. En quàm obscura nube texerint hoc suum fixationis spirituum mysterium invidi Philosophi.

Verum & *fixa redduntur volatilia*, nempe si addatur parti fixæ justa proportio non fixæ partis; à partibus scilicet tribus ad decem juxta naturæ Symmistas, ut summa volatilis superet summam fixi, donec ad elevationem suscipiat. Hoc prædictus *Daustenus* suâ confirmat experientiâ. c. 19. Vidimus inquit in iis quibus usi sumus experientiæ modis, quod quæ cum aqua permiscentur, si summa volatilis vincit summam fixi, quod fixum volabit cum ea. Spiritus namque portabit ad superiora, quidquid sibi conjunctum fuerit: ergo citius portabit, quod est omnino de natura ejus. Hanc tamen sublimationem cum calore sicco oportebit facere. Verùm opus hic diuturnitate temporis. Quod idem insinuat c. 20. his verbis. Reducas super ipsum appropriatum spiritum, sic ut commisceatur & liquefiat per secretum naturarum in vase Philosophico. Nam cum steterint per moram temporis, vincet fortius illorum, convertens totum in spiritum sibi similem . . . quia sulphura sulphuribus continentur & humiditas simili humiditate. Nam Spiritus convertens sulphur in spiritum sibi similem factus est uterque fugiens, & spiritus aërii in aëra simul scandentes se diligunt. Videntes igitur Philosophi, quod illud non fugiebat cum fugientibus, fugiens factum iteraverunt ad corpus non fugiens &

& intulerunt in idipsum, ut propter propinquam naturæ convenientiam simul fugerent. Ita ille. Considerent hoc, qui Salis tartari volatilisationem intendentes illi per se igne violento conantur addere alas, & perpendant axioma Philosophicum. *Non possunt gravia nisi levium consortio superius elevari, nec levia nisi gravium consortio inferius detrudi.* Hoc enim & volatilisationis & fixationis initium est & finis.

M E M B R U M II.

DEIN INTER VOLATILIA QUÆDAM SEPARAT ODORA à NON ODORIS, QUÆ DISTINCTIO PUTATA FALSO EST PURI AB IMPURIS. SIQUIDEM ACTIO IGNIS EST URERE, URITQUE IDEO TAM PURUM QUAM IMPURUM.

Notat hic actionem ignis actualis, cujus tyrannidi subjacet tam purum quàm impurum. Volatilia, alia odora sunt, non odora alia, ista ab his facilè separantur. Non quòd odor rei puritatem, aut aliquando impuritatem designet: latet namque sub eo non rarò tota mixti crasis, sed quòd veri magis quàm alteri de sulphure adhæreat, & vel in ipso Sophiæ labore decantata ista mephitis & terra fætida, tot foeculentiarum, sepulcri, cadaveris, draconis, sterquilinii allegoriis indigitata pro impuritate non habetur, cum tota paulò post dealbationem coalescat in purissimam essentiam.

an autem mixtis naturalibus insit impuritas, & nunquid hæc potius ignis subjecta variè urentis, aut saltem modificantis sit productum liceat dubitare, si vera sint Doctoris nostri postulata, quòd omnia mediante liquore *alcahest* in liquores purissimos, nullâ relictâ fœcum in fundo residentiâ mutantur. Fatetur *Fabri* *Monspeliensis* se in illa quoque fuisse sententia, priusquam foret catholici hujus solventis adeptus, inesse rebus mixtis impuritates, sed visâ hâc in aquam resolutione illam mutâsse. Verùm non est sufficiens *Fabri* argumentum, cujus ex hac sensatione facilis est resolutio. Ignis est urere, uritque ideo tam purum quàm impurum, *Alcahest* Aqua ignis est, & tam purum quàm impurum, etiam innatas rerum fœces resolvit.

M E M B R U M I I I.

TERTIA DEIN SEPARATIO PER DIGESTIONES ET PROPRIA FERMENTA FIT, UT PARTES PERTINACI CONTINUITATE HÆRENTES FERMENTI DISCORDIÂ INVICEM DISCEDANT. SIC NAMQUE SPONTE CORPORA IN PLENITUDINE VITÆ ULTIMA FATISCUNT, ET HOSPITATÆ VIRES SUB LUCEM PRODEUNT.

Nil potentiùs corporum compages solvit quàm lenta & diuturna digestio, in igne præsertim humido, quæ partes mixti etiam fortissimo nexu astrictas disligat. Præsertim accedente
vel

vel fermento, quod naturalium solventium potentissimum est, & intimas rerum essentias penetrat & transmutat, vel menstruo adæquato; nam & per hoc vitæ rerum ultimæ fatiscunt. Moriuntur enim penitus, sed cum revivificatione & glorificatione ad novam vitam. Exemplum sit illud in Chymia adepta corpus operis primitivum. Quàm pertinaci continuitate non hærent ejus partes? quàm arctissimis vinculis constat principiorum ligamen? quanta est difficultas in eo radicaliter solvendo? ita ut solutionem hanc pro clavi totius operis habeant Philosophi: fidem tamen faciunt illius partes continuatâ digestionem intercedente proprio spiritu animato tandem invicem discedere, fatiscere, resolvi in primam eorum materiam, id est humidum pingue unctuosum, sub quo virtus hospitata sub lucem prodit. Est enim hoc ipsum unicum illud fermentum minerale, quod deinceps ipsa metalla perfecta fermentat, dissolvit, volatilizat, & in substantiam sibi consimilem, id est humidum unctuosum fermentabile, de facili solubile ac liquabile commutat. Adduco altioris ejusmodi indaginis exempla, nam eò collimare mente visus est Doctor Ecclasticus, licet calamo enchirises etiam proletarias indicaverit. Natura enim ubique una est & eadem.

De fermentationis itaque natura, modo fiendi, & effectui hic juvat esse prolixiorum. Fermentatio admirabile est artis instrumentum mixtis quidem solvendis, sed unâ subtilisandis, extenuandis, rarefaciendis & perficiendis accommodum. Species quædam solutionis est.

Quæ

Quæ partes pertinaciter unitas solvit, sed simul reunit. Resolutio mixtorum per illam facta non est superficialis, sed verè centralis, nempe de puncto ad punctum, de atomo ad atomum, idque mediante activitate fermenti. Particularum quidem texturam mutat, sed non tollit crasin feminalem, quam potius extricat & exaltat. Oleosa & unctuosa mutat in spiritus ardentes, idest Salino-sulphureos, fixa volatilifat, viscida & glutinosa attenuat, impura defœcat, & in virtute & sapore languida exaltat.

Fermentatio itaque tam nobilis est operatio, ut ei istam suam protophysicam similem faciant *Basilus Valentinus* aliique adepti. Illamque unicè considerandam commendent. Videas enim in ea, quam stupendas edat operationes ignis naturæ, e. gr. in tritico per excrescentiam seu germinationem ceu vitæ vegetantis primum actum aprato resuscitatus, & mediante ejusdem grani fermento in ulteriorem motum actus. Triticum sic vivere incipit, unde & excrescentes apices producit, sed superveniente exsiccatione, id est fermentatione vitali suppressâ, mox in plenitudine vitæ ultimæ fatiscit, imò planè emoritur, ut sub novæ deinceps fermentationis progressu vires hospitatas, id est subtiliores spiritus ante incarceratos prodat. Hi namque ita pertinaciter partibus terrestibus adhærent, ut sinè fermento impossibile sit eos separare. *Helmontius* itaque hic describit fermentationem ab effectu. quæ aliàs Physiciè spectata nil aliud est, quàm corporis densioris rarefactio per interpositionem particularum aëria.

riarum. Partes pertinaci continuitate hærentes fermenti discordia discedere pateat in exemplo: liquor in uva dulci unione gaudens videtur planè homogeneus, cùm particulis maximè heterogeneis scateat. Expressus namque & nustum constituens mediante fermentatione substantias producit, quales in illo reperiri non putabantur. Nempe distillando spiritum subtilissimum ardentem, massam in fundo subacidam instar syrupi, & tartarum, ut ejus partes separatas eleganter distinguit *Beccherus*, qui omnium solidissimè fermentationis processum in *Physica subterranea* pertractavit. Ex qua liceat adhuc aliqua scitu dignissima huc in compendium transferre.

Inter tres illas diversas mediante fermentatione in musto, seu potius, jam vino, productas substantias, inprimis attendendam vult mediam ad usus medicos. Distillatur à vino generoso more solito spiritus rectificandus. Reliquum in cucurbita ad syrupi consistentiam inspissatur, & priori vini spiritu præcipitatur. Ita separantur fœces & tartarus torminosus acescens, & acescentiæ causa. Spiritus colore rubicundissimo tingitur. Qui à tartaro vel per decantationem vel filtrationem separatur, & rursus distillatur ad syrupi consistentiam. Hæc substantia media sulphurea est & salina. Sulphurea quia tota in igne ardet, ut lardum & consumitur. Salina, quia in quovis liquore resolvitur, quem suavissimo colore & grato acido sapore tingit, potum exhibens laxativum & diureticum, omnibus acidulis, quod ventriculum confortet, & non destruat, palmam præ-

præripiens. Possunt ægri, quibus vinum prohibitum est, substantiâ hac mediâ in aqua soluta uti, quæ fere idem quod vinum præstat, nisi quod non calefaciat; sed sitim sedet, & ventriculum confortet. Hæc etiam justâ quantitate cum spiritu vini primùm extillato jungi potest, sic suave, tenue, subtile mixtum colore, odore & sapore vegetabilis sui crasin immortaliter præsentans habetur. Exclamat hic *Beccherus* cum *Helmontio* meo: rursus ergo discite, quàm pauca sint, quæ medicum nobilitare queant. Monet porrò multa alia arcana in hac substantia media inveniri, & ex omnibus liquoribus facile acescentibus ita levi negotio insignes & persistentes potus præparari posse.

Repetivi ego hæc fusiùs, quia substantia hæc vegetabilium mediâ etiam Doctore nostro non ignota, sed maximè æstimata fuit, unde substantiam mediam ex baccis juniperi fermentatis post distillationem spiritus remanentem pro magno diuretico & laxativo commendat, omnibusque præfert purgantibus. Præterea triplex adhuc magni momenti utilitas ad rem pharmaceutico-medicam accedere potest ex fermentatione.

I. Olea fermentari possunt & redigi in arduentes spiritus valde medicinales, penetrantes, grati, odoriferi ac cordiales, vel à solis Regibus & Principibus sumendi. Quantam enim fragrantiam habebit spiritus ardens ex Nucis, cinamomi, aut macis rorismarini, aliove rarefacto & fermentato oleo? Dici non potest quanta Spirituum vitalium recreatio illico sentia-

tiatur. Qui gustavit & olfecit, testari poterit. Verum notandum in hac oleorum fermentatione magnum latere arcanum, cujus enchiresin non omnes mox assequuntur.

2. Catharticorum Vegetabilium Drastrictorum succi resinosi mediante fermentatione ita corrigi possunt, ut depositâ virulentiâ tenuissimè, imo etiam nullatenus purgent, ut sic abeant in potentissima dumtaxat resolventia. Quo pacto *Helmontius* quoque correctam colocinthidem laxativam atque deleteriam qualitatem introvertere, emergereque ex imo vim resolutivam, morborum chronicorum curatricem egregiam asseverat in *Dispensatorio moderno*. §. 49. Confer *Ettmulleri* de colocinthide sic per fermentationem correctâ observationes in *Collegio & Tentaminibus chymicis* annotatas.

3. Ex signis & radicibus resinosis e. gr. ligno Guajaco, sassatras, sarsaparilla, china per fermentationem non tantum potus medicinales potentissimos, sed & liquores summè diaphoreticos elicies, ut de alexiteriorum sic exaltanda virtute dotali nil dicam. Quæ præparatio à nonnullis in secretis habita, hætenus passim non viguit in foro medico. A celeberrimo tamen *Pecklino* alicubi in observationibus quoque insinuatur.

M E M B R U M I V.

TANDEM CHYMIA MITIORA QUÆ-
DAM IN GRADUM ADDUCIT, UT
VENENA FIANTE MELLE, MANNA
ETC. PLURIMA UT VIOLENTA SUB
IGNE ETIAM MANSUESCUNT.

Nempe ars ipsa potentior est naturâ, ut jam
supra ostendimus, mediante motu igneo, &
fermentativo. Natura quidem tanto numero
venena produxit, ut Physicorum nonnulli dubi-
tare cœperint, an in his novercam magis se
homini, quàm matrem præstiterit. Verùm ars
longè plura, imò vehementiora, & subtiliora,
quin vel ipsas venenorum Quintas essentias fa-
bricari potens est. Docet id maledictus ille
pulvis successionis, quem vocant, venenum ad
tempus. Probant subtilissimi venenorum à ma-
leferiatis compositorum gas vel solo odore peri-
mentes, probant fermenta mumialia, solo at-
tactu tantùm non pestifera. Præterit hæc si-
lentio *Helmontius*, & meritò isto premenda ju-
dicamus. Adducit saltem ex melle & manna,
succis aliàs dulcissimis & gratissimis etiam per
Chymiam venena parari posse. Notum est ex
iis elici liquores ita corrosivos, & colliquan-
tes, ut vel ipsis metallis vim inferant. Quo-
circa etiam sub eorum præparatione ænigmati-
ca seu parallæla *Parisinus*, *Lullius*, aliique
Philosophi antiquiores Mercurii sui elaboran-
tionem ingeniosè adumbrârunt. Chymia ex
mercurio, sale communi, nitro, antimonio,
omni

omnibus in sua simplicitate infontibus & nullatenus corrosivis, venena maximè corrosiva, Mercurium sublimatum, Butyrum antimonii, & varia, præcipitata tantùm non deleteria conficit. *Helmontius* allegat falis petræ & vitrioli Spiritum, utrumque separatum, medendo aptum esse, & stomacho gratum, junctos tamen constituere aquam venenosam, eò quòd falis petræ spiritus in distillatione elevet sulphur humidum & embryonatum vitrioli, quamvis Neoterici eorum conjunctorum malitiam negent. Cùm enim sulphur illud neutiquam venenosum sit, non patet quomodo elevatoriâ distillatione tale reddatur. A fale itaque per ignem summè attenuato & rarefacto ista Spirituum nociva corrosivitas dependet, qui si sufficienti vehiculo diluantur, intra corpus ad aliquot guttas assumi, imò mediante vini spiritu rectificatissimo in spiritum dulcem & gratum intimisque acceptum redigi possunt.

Verùm è contrario Ars etiam igne seu instrumento utitur ad virulenta & violenta corrigenda, & mutanda in sanitatis & vitæ phylacteria. Quemadmodum Doctor meus pluribus in locis de venenorum correctione meminit, ad quam nostros conceptus *Helmontio Elucidato* reservamus. *Beccberus Phys. subterr. l. 1. sect. 5. c. 1. n. 15.* Gloriatur sibi notum esse modum omnia venenosa animalia eorumque venena in momento in bonam medicinam convertendi. Quod indaginem meretur, si modò, de quo plures dubitant, ubique vera scripserit.

MEMBRUM QUINTUM.

DURISSIMA ET COMPACTISSIMA, ITA CHYMIA RESOLVIT UT NEDUM OBLITA PRIORIS COAGULI ET CONSTANTIE CONTRA IGNEM IN SUCCUM DOMABILEM RETROCEDANT, OCCULTAQUE PALAM FIANT, VERUM INSUPER NOBIS EVADANT SOCIALIA. IMÒ NEDUM RES IPSAS SIC PRÆPARAT, SED ET MEDIA EFFICIT, QUIBUS CORPORA APERIANTUR. SIC ENIM COAGULATA IN FAMILIAM RESOLUTORUM ABEUNT, FIXA IN VOLATILIA MUTANTUR, AC VICE VERSÂ. CRUDA MATURANTUR. HETEROGENEA IN CLASSES DIVIDUNTUR. TORPIDA DENIQUE VIRIUM GRADUS ACQUIRUNT, AC MULTA NOVA EMERGUNT, QUÆ SCHOLIS GENTILIUM IGNORATA STETÊRE.

Hæc licet per se clara exemplis illustrabimus. (1.) *Durissima & compactissima per chymiam resolvi* docet vitri, crystalli, & lapidum pretiosorum possibilis solutio & eliquatio. Lapis ossifragus igne haud domabilis in succum retrocedit lacteum, podagræ & calculi remedium. Centralis salium dulcedo prodit in apricum. Pessima venena mercurii, antimonii, colocinthidos nobis amica & socialia evadunt. (2.)

Me-

Media pro corporibus aperiendis ac solvendis, id est menstrua solventia parantur. e. gr. Liqueur alcahest *Helmontii*, *Glauberi*, Mercurius philosophorum, Spiritus salis tartari volatilis, Spiritus menstruales falsi hactenus non satis indagati. &c. vid. *Weidenfels* de *Secretis Adeptorum mensuris*. (3.) *Fixa in volatilia abeunt*: Aurum in pulverem leraunochryson, in liquorem volatilem, sal tartari fixum in volatile, mercurius è contra fugacissimus in coagulum fixissimum mutatur. (4.) *Cruda per chymiam maturantur*. Quod enim ignis solaris præstat in fructibus immaturis excoquendis, & in succum gratum, dulcem, ac balsamicum convertendis, id ignis peculiariter modificatus præstare potest in maturandis crudis mineralibus teste *Lullio* in *Theorica*. (5.) *Heterogenea in classes dividuntur*, cum mixtorum partes variæ texturæ ab invicem separantur, ut sulphura à mercuriis, mercurii à salibus, particulæ salinæ ab oleosis, aqueæ à terrestribus: imò quando elementa mixti invicem convertuntur, ut salia in oleum, olea in sal volatile. (6.) *Torpida virium gradus acquirunt*, ita graduantur metalla & mineralia, venena in alexiteria abeunt, & vicissim subjecta innoxia in toxica exacuuntur. Ita ut sic plurima per chymiam indies emergant nova variis circa corpora, inprimis mineralia & metallica, mixtionum & præparationum modis, quæ *Hippocrates* & *Galenus* nesciverunt. Ignorârunt enim partium proficuarum additionem aut noxiarum proscriptionem, aut cum mensuris actuosis solutionem & digestionem, modosque alios præparationum artifi-

ciosissimos, quos posterioris ævi artificum laboriosissimorum detexit solertia. Interim summe dolendum, quod quæ illi sciverunt plurima, nos vicissim ignoremus. Si hodie revivisceret inquit *Cosmopolita* ipse Philosophorum pater *Hermes*, & subtilis ingenii *Geber* cum profundissimo *Raymundo lullio*, non pro Philosophis sed potius pro discipulis à nostris chemistis haberentur. Nescirent tot hodie usitatas distillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia Artistarum opera, quæ ex illorum scriptis hujus seculi homines invenerunt & excogitarunt. Unicui tantum nobis deest ut id sciamus, quod ipsi fecerunt, lapidem videlicet Philosophorum, seu tincturam Physicam. Nos dum illam quærimus, alia invenimus. Et sanè nisi illa tam indefesso labore à tot omnium gentium Artistis fuisset omni ævo quæsitæ, nunquam ad illam præcellentię & perfectionis acmen chymia ascendisset. Quod, si pagellarum permitterent angustię, sexcentis curiosis inductionibus posset confirmari. Restant nunc tandem supremi duo Chymię apices *Liquor Alcahest*, ejusque vicarius *spiritus salis tartari volatilis*. Ad quos eluctari, licet æquè difficile sit, ac adire corinthum, conabimur tamen ad Professoris nostri ductum aliquatenus ad eos progredi, si non licet ultra.

M E M B R U M V I.

FIXA ALCALIA, SI VOLATIZENTUR, MAGNORUM PHARMACORUM

Hoc etsi de omni in genere sale fixo alcalico intelligi possit, præ coëteris tamen ad sal tartari privilegiatum collimat, quod volatile redditum volucris est ex chymicis magni *Helmontii* ergasteriis in mundum emissa, quæ instar Mercurii cujusdam mox Artistarum officinas pernicipibus alis pervolitavit. Cujus eximias & vice-Alcahestinas virtutes posteaquam præfatus magister tam splendide literato orbi enarraverat, innumeri hanc suos in casses pertrahere non segniter laborârunt arcanorum aucupes. Quorum etiam non pauci hanc sua in retia devenisse dudum vel opinati vel gloriati sunt, captatâ scilicet fortassis quadam aviculâ tartareâ. Verùm enim verò cum hæc assignatis ab *Helmontio* signaturis & agendi virtute vicealcahestinâ orba deprehenderetur, mox rursus altum post clamores ortum est silentium. Ita quidem ut post exantlatos tot virorum hoc in aucupio laboriosissimorum conatus illa vel cum ipso Phœnice habita sit pro ingeniosa fabula, & hodie vix aliquis illam ulteriori encomio nedum scrutinio dignetur antecedentium vestigiis perterritus. Talem se publicè profitetur *Cornelius Bontekoe* in *Fundamentis medicis* c. 4. §. 16. asserens, quidquid chymistæ de sale tartari volatili afferunt, merum esse commentum, eò quod experientia nunquam docuerit aliis virtute præcellere, aut inter falia volatilia magnam esse differentiam. Quæ audax hujus viri aliàs de Republi: medica bene meriti assertio manifestam in *Helmontium* ceu fabulatorem in-

juriam & respectu salis tartari volatizati ignorantiam crassam continet. Perpendi non semel ferio impedimenta, quæ hisce venatoribus obstiterint, ne voto potirentur. Primum quidem quod non satis *Helmontii* phrasin intellexerint, qua in parte luci sive sylvæ chymicæ rara hæc avis niduletur. Secundò, quod rete illud aërium, quo ille hanc captandam obscure monet cum addito: *qui potest capere, capiat*, tenere & fabricari nesciverint. Cujus loco, ut aliquando fufius ostendam, ex variis plumis id conficere tentârunt, quas sali tartari fixo gravissimo & ad volandum per se penitus inepto instar Dædali Icaro alas cereas accommodare, ficque ad fugam sublimem aëriam instruere an nisi sunt, verum quo successu exitus docuit. Constitui igitur peculiarem de hujus salis volatizati obscurissima præparatione dissertationem *Helmontio meo Elucidato*, si Deus vitam & vires concesserit, inferere, in qua recensabo varia aliorum irrita tentamina, excutiam sententiam *Ludovici de Comitibus*, quem longissimè à vero scopo aberrasse ostendam. Indagabo *Tacchemi* methodum. Examinabo *Lullianum* sal tartari volatizandi processum. Demum præparationem *Helmontii* veris philosophiæ fundamentis consentaneam dilucidabo, ejusque quidditatem & assignatam virtutem ulterius scrutabor. Ex monitu nostri Doctoris, qui in defectu arcani ignis Alcahestini jubet discere salem tartari saltem reddere volatilem, ut hujus medio dissolutiones perficiamus, eò quod à solutis vires mutuetur, introque deferat plurimorum morborum domitrices, ut ait Tr.

de febribus c. 15. §. 26. Nam omnem è venis amurcam detergit, & obstruentium contumaciam, dispergitque apostematum suscepta conciliabula, ut loquitur *Tr. Schol. Hum. passiva deceptio §. 89.* Notum & sal tartari fixum magnum esse dissolvens, ita ut ex eo, five quod idem est, nitro fixato *Alcahest* parari *Glauberus* crediderit. Longè tamen majus est sal tartari fixum redditum volatile; nempe tali methodo, ne acidum saturatum texturam alcalinam & vim menstrualet amittat. Inveni tamen certum huic sali additamentum penitus volatile & ex parte oleosum, quod ejus solvendi vires mox ita exaltat, ut quod in sale tartari communi frustra quænaveris, olea quævis destillata, ut & balsama, peruvianum, copaivæ & ex tempore dissolvat sibi que uniat, ut in Elixiria volatilia redigi valeant. Siquidem salia Elixirata referunt feminum concretorum veram summamque crasin, rursus docente Professore meo *Tr. de lithiasi c. 3. §. 12.* Ex quo nisi additamentum hoc subodoratus fueris, nimium obfæ sunt nares, ut odores rerum fermentales nesciant percipere.

TANDEM AC TANDEM CHYMIA PRO
SUI APICE UNIVERSALE SOLVENS
PARAT, QUO CUNCTA REMEANT
IN PRIMUM ENS, PRÆBENTQUE
DOTES NATIVAS, ABSTERGUNTUR
TABES ORIGINALES CORPORUM,
FERITATEQUE INHUMANÂ DESER-
TÂ MAGNAS ET INEXPLICABILES

Sic tandem per tot sensationes Ecstaticas, per speculationes Physico Chymicas, per operationes indefessas pyrotechnicas, per principia ipsa ac theoremata naturæ ad supremum chymix apicem sese extulit Adeptorum particeps *Helmontius*. Accepit lagenam, & cum ea, ut innuit, intellectûs puritatem. Amisit verò rursus lagenam, & præ magno mærore sensit omnes mortis in se necessitates, quia solamen accipere non potuit. Et sanè quis tanto amisso thesauro non contristaretur? verùm quia omnia hæc tantùm per somnium acta sunt, sic mox in se rediit. Ne ergo revera sive Ecstaticum sive dormientem *Helmontium* suavia sua insomnia duntaxat mundo narrâsse quis credat, constitui pro finalis hujusce paragraphi tot mysteria quot verba continentis elucidatione, quæ paucis fieri nequit dissertationem meam curiosam pyrotechnicam de *Igni-Aqua* seu liquore *Alcahestico* novis penitus speculationibus, dubiis argumentis refertam, nec minùs verum hujusce immortalis liquoris ortum & subjectum candidè detegentem sublimioris chymix amatoribus communicare, & pro hujus opellæ coronide annectere. Ex qua si nullus alius, hic saltem in publicum indubie emerget fructus, ut qui adhuc hodiedum sive Mercurio scophico, sive liquori Alcahestino elaborando insudant, tandem clarè perspiciant, quantâ curâ ac solitudine fervus ille fugitivus & Vaferrimus Artistarum deceptor vulgi Mercurius, qui tamen
pas.

passim adhuc Chymistarum idolum est, illis
 sit fugiendus, ne oleum & opera certo certius
 omnis perdatur. Quod meus in Philalethæ in-
 troitum apertum in occlusum Regis palatium
 commentarius brevi, si musæ volent, in lucem
 mittendus pluribus evidenter ostendet.

Interim hisce meis in *Helmontii Ecstasin Re-*
flexionibus spero hoc attulisse chymix Philoso-
 phiæ consecrancis voluptatis, id excitasse sali-
 væ, ut *Helmontium Elucidatum* novâ orexi à
 me expectent & desiderent, in quo nempe ejus-
 dem arcana medica tot subtilibus gryphis invo-
 luta ideoque necdum cognita profundius rima-
 ri, & de iis meas conjecturas, tentamina, &
 experientias longe annorum spacio per ignem
 acquisitas communicare constitui. Concludo
 nunc hasce meas reflexiones Doctoris mei ef-
 fatus:

Sit Nomen Dei in Secula exaltatum.

Fiatque ejus solius sola sanctificans voluntas.

DISSERTATIO
PYROTECHNICA CURIOSA
DE

HERMETIS AQUINA FOR-
MA PONTICA,

QUÆ ELEMENTA DISSOLVIT;

Nec non

HELMONTII LIQUORE ALCAHEST,
SOLVENTE CATHOLICO,

In qua

1. Utriusque præparationis modo diversissimi subjectum primateriale hætenus ab invidis Adeptis mundo occultatum revelatur.
2. Dubia & argumenta tam vetera quàm nova contra menstrui universalis existentiam alata resolvuntur.
3. Varia circa usum ac vires Alcahesti problemata curiosa elucidantur.

Auctore

JOANNE HENRICO COHAUSEN

Hildesio-Saxone, M. D.

P R Æ F A T I O.

Septem famosa mundi miracula hætenus sui admirationem concitârunt, dubitare tamen tandem licet, an non *Ignis aqua* five liquor *Alcabeſt* inter ea octavum, seu potiùs primum locum, imò supremum ſibi gradum vindicare, & ſcrutatorem in ſtuporem longè majorem rapere jure poſſit. *Coloſſus ſolus* metallicus in Rhodo portentosa altitudine ad ſeptuaginta cubitos extenſus *Alcabeſto* comparatus Pygmæus eſt, utpote cujus caput aſtra, & pedes ipſum terræ centrum attingunt. *Pyramides Ægyptiacæ* pretioſiſſimæ centum mille hominum manus viginti annis in exſtructione fatigârunt. Elaboratio *Alcabeſti* jam hominum myriades aliquot ſeculis in labore indefeſſo detinuit. *Mauſolæum* viginti ſex ingentibus ſuperbum columnis Regis *Caryæ* fuit tumulus. *Alcabeſtum* ex præcipuis totius naturæ columnis conſtructum, rerum omnium tumulus eſt, in quo tamen reviviſcunt, & in virtute exaltata reſurgunt ſingula. *Templum Dianæ Ephæſinæ* ſplendidiffimum erat, ſed ex lapidibus & ligno cedri & cupreſſi exſtructum, unde & ab Heroſtrato incendiario facilè in cineres redactum. *Alcabeſt* Hermetis Baſilica eſt, ſed ſtabilis & perennis, ipſe aqua-ignis, ſicque per ignem immutabilis. *Pharos Ægyptiaca* per accenſas diu noctuque faces navigantibus ſuppeditavit admirabile lumen, viamque in aquis monſtravit. *Alcabeſt* totus lux eſt, & immortalis ignis, cujus ope obſcuriſſimæ naturæ viæ in ſpacioſiſſimo omnium rerum
cre-

creatarum oceano illustrantur & deteguntur. *Olympiaci Jovis statua* in Græcia ex ebore constructa claudit septem miraculorum ordinem, sed *Alcabeſt* iste est Jupiter, est Neptunus, est Pluto, & Vulcanus, omnia mundi miracula solus in se concludens.

Gloriosus multorum monstrorum domitor fuit Hercules, sed fabulosus: Gloriosior *Alcabeſt*, sed verus. Hic Dracones chymicos merum Realgar spirantes domat. Leones veneris virides mordaces & austeros refrænat. Serpentes mercuriales quasi incantamenta stupefacit. Feritatem inhumanam tot in naturæ Sylva belluarum corrigit. Fero lupo gryseo antimoniali pellem exuit, & dulcissimum extrahit sanguinem. Violentæ colocinthidi deleterias detrahit exuvias, ut vis ex ejus intestinis resolutive morborum echronicorum curatrix egregia emergat. Sc. quia in *Alcabeſto*, omnia pereunt venena, omnes emergunt dotes nativæ, magnæ exsurgunt & inexplicabiles potestates.

Stupendas molitur metamorphoses *Alcabeſt*. Ponderosa levat in altum, ut sine residentia per distillationem ascendant. Fugacia levique ponderosa facit & stabilia, ut ne in igne quidem fugam capeſſant. Solida in fluxum & in lacteos rivos transmutat. In eo dura emollescunt, attenuantur crassa, vivificantur mortua. Quid multis rerum omnium immutantur vultus Protheo mirabiliores à liquore constantissimo.

De quo igitur ceu summo naturæ & artis miraculo hic disserere, seu potius divinare aliqua lubet pro supplemento paragraphi ultimati in potestate Medicaminum. Quod eò quidem
fa.

facio lubentiùs, ut quod in *Decade mea Tentaminum* ante plures annos publico feci promissum, exsolvam. Attuli hæc non ut ex tripode oracula, sed tantum ut dubia & accuratiùs pensitatis invicemque comparatis *Helmontii* aliorumque Adeptorum phrasibus, tropis, allegoriis, sententiisque parallelis mihi subnata, ut ex iis velut ferro & filice collisis nonnulla veritatis scintilla pro illustranda *Alcahestina* obscuritate emicet. Dubia quidem sunt, non tamen solidis fundamentis ac rationibus destituta, neque consideratione indigna iis, qui in liquore hoc destructivo construendo tam difficilem praxin ambiunt. Ignis *Alcahestinus* plus quam *Cymmeriis* abditur tenebris, unde si eum fortè minùs eruero, merebor excusationem, quia nemo mihi tradidit lampada. Dum mirabilis hujus aquæ primam scaturiginem inquirō, quid mirum, si fortassis aqua alicubi mihi hæreat. Saltem pro beneficio singulari accipient Medici, qui in Mercurio vivo spe vivâ hoc solvens quærunt, ut potiantur remediis morborum universalibus, quòd in illorum gratiam hac dissertatione stabiliverim hanc propositionem: *Argentum vivum vulgi neque in sua substantia, neque aliquid ex eo, quomodocunque id audiat, sive primum ens, sive natura media, sive Spiritus aut aqua, est materia in velex qua, proxima vel remota, liquoris Alcahestini.*

Non moror coeteros, qui cum Mercurio suo currenti currunt, & tantum non insaniunt, putantes cum liquore *Alcahest* parari posse medicinam metalla imperfecta essentialiter in aurum

rum transmutantem , quod est absurdissimum. Innumeris enim parasangis Hermetis *Aquina forma pontica elementa dissolvens* distat ab *Igni-aqua* Helmontiana , licet ex eodem fonte hauriantur , ut suo loco ostendetur. Æqui lectoris erit hæc æqui bonique consulere , & vel probare , aut , si meliora noverit docere , etiam reprobare , quod alterutrum erit acceptissimum. modò innumeris in hoc labyrintho chymico miserè aberrantibus Ariadnæ filum porrigatur , quo Minotauri Mercurialis omnia devorantis faucibus eripiantur.

ELENCHUS SECTIONUM.

S E C T I O I.

Probatum existentia liquoris Alcahest , contra quam mota dubia & argumenta examinantur & resolvuntur.

S E C T I O II.

Ex Mercurio vivo vulgi , quocunque etiam modo , five per se five cum additamentis parato nunquam confici potest vel aqua pontica Hermetis , quam Philosophorum vocant Mercurium , vel liquor Alcahest , five Ignis-Aqua Helmontii.

S E C.

S E C T I O III.

Liquorem Alcahest ex subiecto salino, in quo duplex terra est, sulphura & mercurialis, parari ostenditur.

S E C T I O IV.

Variis circa liquoris Alcahestini naturam & effectus quæstionibus & dubiis respondetur.

D I S-

DISSERTATIO PYRO-
TECHNICA CURIOSA
DE LIQUORE AL-
CAHEST.

SECTIO I.

Probatur existentiae liquoris *Alcahest* pos-
sibilitas, contra quam mota dubia &
argumenta examinantur, & re-
solvuntur.

Pace igitur vestrâ felicissimi & honoratissimi
Adepti, si qui hodiedum adhuc in orbe terra-
rum estis, Philosophi * Duplati, à Deo teste
Helmantio vocati, & peculiariter edocti, hanc
dissertatiunculam meam peto in lucem emissam.
Si enim vosmetipsi nos aliosque, qui artem
servandi homines profitemur, etiam à Deo
ut speramus vocati, tot obtestationibus invita-
tis, totque exprobrationibus æternarumque
pœnarum comminationibus quasi compellitis,
ut hujus solventis scrutinio & elaborationi pro
adæquatis magnorum morborum remediis ob-
tinendis omnes vires impendamus, ignoscetis
temeritati meæ, quòd de vestro dono non ut
ex Adeptorum sed medicorum subselliis specu-
lative quid differam. Vos statis in aula lucis,
quam vobis immortalis vester ignis accendit,
nos extra ejus sphæram remoti multùm caliga-
mus, & si quam à longè ex scriptis vestris lu-
cem quodammodo radiare videmus, aut saltem

nos

* Talium
vix unum
in Septem
Regnis
existere
putat
Northonus.

nos videre putamus, adhuc mera umbra est.

Multa & magna de liquore Alcahest, memoravit *Helmontius* *, cuius tamen haud ex proprio labore sed alterius dono fuisse adeptum quis conjectare posset, eò quòd de lagena sibi rursus ablata tot querelas ingeminet. Scripsit de hac *ignis aqua* etiam præclara *Ludovicus de Comitibus*, qui tamen, ut refert *Borrichius* eidem venetiis olim valde familiaris, ultra theoriam nunquam processit, sed alienâ manu paratum liquorem sibi aliquando visum fassus est, ut taceam ejus conficiendi methodum aliis magno pretio communicatam neutiquam promissis respondisse. † Attulit de liquore Alcahest quoque in sua *Physica subterranea* singularia quædam *Beccherus*, licet plurima probabile faciant, neque hunc, ut ut fortè ex illo portiunculæ fuerit possessor, illum elaborasse. ‡ Si nihilominus horum omnium laudandus est conatus, neque meus erit vituperandus, præsertim cum mihi calcar addiderit *Thomsonus*, in *Recta chymicè curandi methodo* unicè recommendans frequentiores Philosophis spagyris consultationes, ut tandem liquor *Alcahest* pro bono mortalium enucleari & præparari possit. Nunquid enim felicior esset ars medica, si mediante hoc liquore non tantum plurimorum

R

sub-

* Ante *Helmontium* nemo nisi *Paracelsus* Alcahesti fecit mentionem, quamvis sub medicamento potius, quam solventis significatione.

† D. *Waibelius* ducis *Neoburg*. Archiater communicatum ab eo processum frustra experimento commisit.

‡ *Beccheri* circa subjectum primateriale inconstantes conceptus docent eum non fuisse Adeptum.

subjectorum abdita, de quorum genuino statu adhuc magna inter eruditos lis est, recludere, sed & essentialem mixtorum crasin & genuinas dotes in centro absconditas consequi liceret, pro obtinendo in rebellem morbonam monarchatu plenipotentiaro; ut sic felicius ad quam vocati sumus, medicandi spartam exercere liceret? Non desunt, fateor, etiam hoc tempore, qui dilectissimam chymiam, ceu corculum & animæ dimidium suæ, per ignem & aquam prosequantur, hic tamen liquor etsi sit in omnium votis, in fatis paucorum est, & in rarissimorum manibus. * Ipse quoque ego non semel fui inter aucupes, sed obtinui nihil, nisi inter igneas lucubrationes aliquam in hisce tenebris lucem, quæ an fatua fuerit, an realis, vix quisquam præter Adeptum judicare poterit. Hac igitur fretus primò judico indagandum, an illa *ignis-aqua* ens reale sit, à parte rei habens existendi potentiam, num verò dumtaxat esse objectivum in intellectu illorum, qui nobis tam speciosa de illo narrârunt. Serio namque monet *Joannes de Monte Hermetis* † in *Explicatione centri in trigono centri*, fatuum esse id ab hominibus quæri, de cujus veritate certi non sunt investigantes, quia nihil spei in eo relinquitur. *Suadeo, inquit, quibusvis quærentibus, ut cognoscant prius ejus, quod quærunt, veram*

* Non constat, quempiam hodie in mundo esse ejus possessorem.

† Quis sub hujus nominis velo lateat, hætenus ignotum est. scripta ejus reconditiorem sapiunt experientiam.

veram existentiam, antequam quærant, sic eos laboribus frustrari non continget.

Quod itaque admirandum hoc ens attinet, etsi ejus existentiam ratio vix in omnibus assignatis circumstantiis valeat satis comprehendere, admittendam tamen suadent tot autoptarum fide dignissimorum testimonia. * Cùm, teste Philosopho, quærere rationes & dimittere experientiam imbecillitas quædam mentis sit; neque etiam, quod aliquando, extitit deinceps existendi ullam involvat implicantiam. Extra dubium itaque posito, dari revera solvens universale *Alcahestinum*, proponam & resolvam potiora dubia, quibus illius possibilitas impugnari posset. Inter quæ primus sit putatius ille Achilles, quo nonnulli *Alcahest* in non ens redigere conati sunt.

Si *Alcahestum* existere possit, existet per artem, quia est ens merè artificiale, & consequenter in aliquo vase, aut vitro præparabitur & servabitur. Jam verò vel hoc solvet, vel non solvet. Si posterius: non erit solvens universale, quod prætenditur. Si prius: ergo non poterit ullibi existere, cum sit liquor fluidus exigens terminari termino alieno.

Respondeo antiquam hanc cantilenam non habere ullam cum natura Symphoniam. Liquor *Alcahest*, ut ut particulis constet penetrantissimis & maximè activis, tamen texturæ est crassioris, quàm ut vitri, corporis continui & satis compacti, exilissima interstitia,

R 2

quæ

* In Physicis unica experientia mille prævalet rationibus. conf. Helm. Ecstasie. §. 42. membro 2.

quæ vix quidquam nisi materiam subtilissimam lucis & ignis admittent, subire ac disgregare possit, nisi illud sit prius in pulverem comminutum, quem satis est si sub digestionem in particulas longè subtilissimas dissecet & resolvat. * Patet hoc ex *Helmontii* exemplo parallelo, qui ante solutionem *Ludi paracelsi* eum prius jubet in mortario & sub pistillo in pulverem teri, ut sic texturâ ejus comminutâ promptius à *sale circulato*, quod *alcahesti* synonymon est, dissolvatur. Interim tamen negandum non est, liquorem hunc præparatione in talem virtutem penetrativam exaltari posse, ut instar radiorum solis quæcumque vasa imò vitra sine læsione penetrare, & sic evanescere possit, quod testatur *Beccherus Phys. subterr. part. 3. c. 4. n. 9.* † Revoca hic tibi in memoriam experimentum meum casuale, alibi relatam, de vitro infirmioris texturæ, cujus interior superficies à materia *alcahesti* adhuc in suæ cruditatis statu existente profundis quasi coelaturis exsculpta & excavata est. Unde nil absurdi involvit, liquorem *alcahest* in vitro solidiori integro ut parari, sic servari posse, licet ejus particulas præviè comminutus pari, ut cœtera omnia subjecta, jure & potestate,

* *Helmontius* solutiones per *alcahest* sub tepore Balnei peregit. Confer *Tr. complex. arque mist. Figmentum* § 29. & *Tr. Arbor. vitæ. p. m. 750.*

† *Mercurius* vulgi etiam beneficio salium ita subtilis reddi potest, ut vitra illata penetret & spiritus salis petrarum soliditatem trajicit teste *Quercetano T. 1. de Med. Præf. Phil. c. 4.* non igitur de liq. *Alcab.* innumeris *parasangis* subtiliore erit dubitandum.

testatè, sub suam ditionem redigat.

DUBIUM SECUNDUM. Liquorem *Alcabeſt* agere in omnia & à nullo repati, ita ut in milleſima ſubjectorum ſolutione tam potens ſit quàm in prima, hoc videtur excedere materiæ naturam & poteſtatem naturæ, quæ limitata eſt. Reſpondeo. Abſcedant hinc Ariſtotelicorum phantaſmata, quibus arcanior Phyſica non auſcultat. *Alcabeſt* ignis eſt, arcanum ignis, imò *ignea Gehennæ viſ*, ergo per modum ignis agit qui agendo non repatur, deſtruendo non corrumpitur, qui immortalis eſt modo in ſubjecto debito inhærentiæ fervetur. Ex dicendis hoc clariuſ pateſcet.

DUBIUM TERTIUM. Si *Alcabeſt* eſt liquor immutabilis & immortalis, adeoque non diminuitur, non mutatur, non corrumpitur; neceſſe eſt nullum in eo eſſe elementorum prædominium, nullum principiorum exceſſum, ſed abſolutiſſimam anatizationem, & æqualiſſimum juxta naturæ doſin arctiſſimè combinato-
torum, imò inſeparabilium pondus: ſed talis perfectio in hoc liquido neutiquam ſupponenda, nempe cujus textura ita debilis eſt, ut per ſuum compar, quod *Ludovicus de Comitibus* revelat eſſe aquam ſimplicem, additum diſgregetur, omnem reſolvendi vim amittat, & redeat in aquam elementarem, ſupernatante dumtaxat aliquâ pinguedine. Herculè immutabilem & immortalem liquorem, cujus nexum vel ſola aqua diſſolvit!

Hoc fanè inter dubia, quæ excogitare potui, maximæ energiæ eſt. Reſpondeo liquorem *Alcabeſt* videri eſſe ens magis ad ſimplicitatem

vergens, quàm ut in eo talis principiorum supposita compositio & æquatio locum habeat. Est nempe *ignis-aqua*; & *aqua* quidem elementalissima, & *ignis*, qui latitat in substantia illa sulphurea separabili. Hæc duo quamdiu debitâ proportionem connexa manent, liquori constantiam & perpetuitatem conciliant. Si verò aqua superaddatur, pondus aquæ immutatur, & consequenter proportionem sublatâ *alcahest* fatiscit. *

Instabis, quomodocunque id explicetur non salvere hoc immutabilitatem & immortalitatem in hoc liquore prætersam. Si enim in duo ista, aquam scilicet purè elementalem, & pauxillum unctuarii supernatans tam facili enchirisi dividitur, ubi manet jactitatur immortalitatis gloria? ubi suppositum pondus in tam crasso & gravi liquore? Compar illud se aqua simplex *alcahest* subjugans, aquam illam elementalem in liquore non potest producere, ergo manifestat tantum, & consequenter hæc actu non materialiter tantum, sed & formaliter in eo præexistit †. Quod si verum est, uti certum, quomodo non potest non subjectis dissolvendis adhærere, illa humectare, & sic in variorum subjectorum solutione penitus disparere?

* Præcipitationis hæc quædam videtur species, sicuti enim spiritus volatilis oleosi textura, per aquam affusam lactescendo destruitur, ita & in hoc per eandem sulphuris nexus dissolvitur.

† Georg. Starkey Pyrotech. c. 2. asserit fig. Alcahest esse aquam realem veram, manus & res quascunque humectantem. & tamen nulli concreto copulari, cujus modum non explicat.

rere? ita ut assertio nugatoria videatur, eum in millesima tantas, quantas in prima habere. Si *Alcahest* per aquam subjugatur, quomodo vinum aut aquam vitæ aquâ non carentem, teste *Helmontio*, citra sui ruinam & destructionem poterit in diversas substantias dividere? certè plantæ & vegetabilia quæcumque recentia utpote succo aqueo turgida, non parebunt *Alcahesto* citra hujus destructionem, quia & in illis præsto est inimicum illud compar. Porro si idem aqua liquorem *Alcahest* destruit, ob aquæ elementalis conciliatam in eo disproportionem, cur oleum, quod tamen *Helmontius* per illud in diversas substantias divisit, non eundem quoque subjugat, unctuosam illam seu pinguem in *Alcahesto* substantiam in mixturæ inæqualitatem pertrahendo? Non exigui hæc momenti videntur, quorum resolutionem licet à sagaciori expectem, dicam tamen quid mihi videatur.

Helmontius etsi fateatur liquorem *alcahest* à suo compari subjugari, nullibi tamen prodit, quodnam illud sit. *Paracelsus* è contra docet, si ab *Alcahest* suum compar subjugetur, evadere eximiam medicinam pro hepate. Ex quo non obscure evincitur, ab eo aliud statui compar, quam aquam simplicem, quam pro illo primus jactitavit *Ludovicus de Comitibus*. Non attendens, quæ absurda, & cum liquore hoc incompatibilia ex hac sententia emergant. Quæ amabo inter aquam simplicem purè elementalem, & ignis aquam est paritas, ut hujus compar dici possit? Qui aquam elementalem dixerit simplicem, certè non simul statuet esse im-

mortalem, & immutabilem, sive *Aristotelis*, sive *Helmontii* hypothefibus adhæreat. Hic expresse in *Potestate Medicaminum* mixtum illud *ignis-aqua* dicet esse inseparabile, quod falsum foret, si aqua simplex ab eo ignem sive sulphur unctuosum posset discescere. Meditandum igitur erit impofterum de alio compari, subter cujus jugum trahitur & permutatur. De quo mox infra.

DUBIUM QUARTUM. Si liquor *alcabest* entia resolvit in primum ens liquidum e. gr. carbonēs in liquores diaphanos, sine omni residentia distillabiles, perlas in succum lacteum, imò ipsam terram virginem in aquam: & tamen solutis nihil à solvente adhæret, cū iisdem viribus ac pondere ab illis separetur, unde ergo ista actualis liquiditas, cum sine humido aridum liquidum fieri nequeat? licet enim margaritæ in primâ sui concretionē ex succo liquido coagulatae sint, eas tamen in statu soliditatis seu firmitatis positas è potentia primogeniæ liquiditatis remotissima ad actum, quasi à privatione ad habitum, reducere arti videtur impossibile, accedente nullo menstrui liquidi vehiculo. Concesso etenim illas resolveri in minutissimas atomos naturæ possibiles, attamen non erunt humidæ, sed adhuc siccae & terreae. Responderi quidem posset in tali particularum minutissimarum congerie ad motum concitata consistere subjectorum fluiditatem, ut *Boylæus Chym. scept. pars. 6. p. m. 348.* & in *Historia fluiditatis & firmitatis* ingeniosè conatus est explicare. Sic enim metalla per ignem ad motum

tum & fluorem citantur per materiam primi elementī intervenientem *.

Verū non satisfaciunt hæc. Metalla & mineralia fluunt, quamdiu ea in fluore servant atomi igneæ interjectæ, his evanescentibus ad pristinam soliditatem & firmitatam relabuntur. A margaritis verò carbonibus, & terra abstracto rursus igne hoc *Gebennæ*, an talis, deinceps manebit motus? quod idem foret, ac dicere, impulsū semel manu globum posse semper in motu fervari. Dein aliud est esse fluidum, ut sunt mercurius vivus, metalla igne liquefacta, & ipse nos ambiens aër, aliud esse liquidum & humidum. Unde ergo ille ex aridissimis per ignis torturam carbonibus liquor diaphanus? unde perlarum succus lacteus, si nihil à solvente extraneo accesserit? non erit ergo amplius agnaton è punice aquam petere, cū & carbones refundant liquorem, qui jam sub vulcani tyrannide penitus erat absumptus. Hujus phœnomeni explicationem & rationem meritò Adepti pro fide arcanis suis concilianda dare debuissent. † Nisi itaque dicamus mediante liquore *alcahest* certam quandam fieri in subjectis aridis dissolutis dispositionem, & quidem talem,

R 5

* Boyle ab Alcahesto desumit probationem, quod corpora solidissima mediante illo per solam versionem in partes minutissimas, in motum cieri & fluida reddi possint. Sed hoc ipsum adhuc in quæstione est, an, & quomodo fiat, unde obscurum per longè obscurius frustra conatur explicare.

† Ideo juxta Barnerum primaterialis subjecti in aquam resolutio omnes difficultates parit in negotio philosophico. Sed errat. In eo non arida, sed humida tractantur.

lem, ut ex athmosphæra particulis humidis semper scatente humor quidam fluidificans corpusculis minutissimis in motu servandis accedat, non capio unde sit arcessendus, videtur namque hoc confirmare tritura *langelottiana*, quâ ipsum aurum corporum omnium compactissimum ac solidissimum comminutum liquorem distillatione fundit, non ex suomet centro, sed aëre procul dubio mutuatum. * Quod autem siccissimæ antimonii, Mercurii, Besumthi mineræ digestionis beneficio, ita tractari possint, ut sale suo centrali resoluto sine alio omni additamento in liquorem abeant, hoc liberali nimis calamo à nonnullis scriptitatum est, cui, tentamine à me facti prolixè in Balneo Vaporis facto, experientia nullatenus respondit. Quid sale communi, nitro, vitriolo ad fluorem facilius? sed priva illa per debitam exsiccationem omni extraneâ humiditate, & tum reduc ad digestionem humidam quanto lubet tempore, ne stillam quidem humidi extorquebis, Experto crede Roberto uti igitur vulcanus naturalis summo gradu intensus salia, & plura alia corpora in fluorem reducit, sic & artificialis, seu. *Aqua-Ignis*, licet modo longè perfectiori. Sufficit universa corpora ab eo in tam minutas levesque discerpi moleculas, ut hæ à
fluído

* Cartesiani statuunt solidorum ad fluidum statum mutationem fieri, solâ divisione nexûs superficialis, & majori perforatione pororum, & tandem circularis figuræ acquisitione, ita ut singulæ superficies seorsim moveri possint. Verum ridet orthochymia Philosophica ejusmodi in praxi inutiles speculariones.

fluido aërio ætherio in continuo fluiditatis motu fervari possint.

DUBIUM QUINTUM. *Helmontius* docet liquorem *Alcabeſt* reducere ſubjecta inſubſtantiam liquidam cum conſervatione virtutis ſeminalis, quod tamen abſurditatem involvit, deſtructâ namque ſeminum texturâ corporeâ ſeminalis ſpiritus illi inhabitans propagationis author conſeſtim emoritur, nec enim ex granis aut ſeminibus contuſis, diſſolutis, deſtructis quidquam creſcere docet experientia.

Reſpondeo *Helmontium* voluiſſe illam virtutis ſeminalis conſervationem innuere non quò ad vitalem ſui multiplicationem, quam utique deſtruit, ſed quò ad dotem ſpecificam medicinalem, ſeminaliter ſeu originaliter mixtis inditam, quam tantùm abeſt ut tollat, ut etiam exaltet, ita ut ſimplicia quantumvis particularia ad univerſalium apicem aſcendant. Cujus quidem hanc puto eſſe rationem, quòd liquor *alcabeſt* durum corporum corticem diſtingat, & in atomos minutiffimas diſcerpat, ut ſub illo abſcondita virtus dotalis emergere poſſit, & fieri noſtris conſtitutivis communicabilis. Quod eleganter his verbis docet Auctor *Enchiridii Phyſicæ reſtitutæ*. Can. 174. *Formales metallorum ſpiritus, quia præduro libro quaſi carcere conſtringuntur, immoti hærent, donec igne philoſophico vinculis ſoluti cœleſti ſuo ſemine in materia haud degenerem ſolis filium ac tandem quintam mirabilis virtutis eſſentiam cœlo apud nos peregrinante producant.* Quòd autem poteſtates in ſubjectis ſolutis exaltet & multiplicet, ex igne naturæ eſt, qui
cùm

cùm in liquore hoc artificialiter sit multiplicatus, insitum quoque mixtis omnibus ignem naturalem exuberare facit, è contra prava corporum accidentia originalesque maculas, quibus lux pro archæo illuminando obfuscatur penitus delet; quibus absterfis ignea medicamentorum natura suis liberata compedibus, & *Ignis-aquæ* auxilio robur naçta, dein in corpus humanum pro modo innatæ dotis potentissimè operatur. Sicuti namque quidquid igne immediato chymicè præparatur, aliquas ab eo vires causticas mutuatur, ut etiam non rarò pondere accrescat, ita licet *alcahest* rursus integra pondere & viribus à corporibus solutis separetur, his tamen tralatitiæ ab eo virtutis igneæ aliquid manere residuum improbabile non est. Sic enim & in aqua mixta humidam, in aère volatilem naturam induunt.

DUBIUM SEXTUM. Illa in mixtis dotium naturalium per liquorem *alcahest* conservatio imò exaltatio adstrui quidem, sed vix probari poterit: contrarium namque potius patefcet sequenti experimento. Resolvatur Magnes ab *alcahest*. Attractiva ferri virtus vel manet superstes, vel non. Si posterius ergo liquor *alcahest* non servat universaliter in mixtis omnibus dotes nativas integras, nam vim magneticam lapidi nativam esse nemo prudens inficiabitur. Si prius: ergo evincitur illam non dependere à certa corporis structura & textura pororum (nam hæc in solutione penitus destruitur) materiæque mundi subtilis per eos transfluxu, quod ita solidè urgent Philosophi recentiores. Ergo necessariò consequitur vel postu-
latum

latum illud universaliter esse falsum, vel magnetem in liquorem redactum adhuc ad se movere & quidem vi exaltatâ particulas ferreas. Collimavit fortè eo *Paracelsus* dum scripsit magnetem in igne (intellige philosophico) candefactum & extinctum (Sc. Metaphoricè) mirabiliter auctâ attrahendi potentiâ roborari. Quod si ad literam & de vulgari in igne candefactione intelligantur, falsissimum deprehenditur. Cùm teste experientiâ magnes per ignem non minùs, quam per contusionem & comminutionem in pulverem nedum in liquorem omni virtute attrahente privetur. Si veritas postulati *Helmontiani* sibi constet, chalibs hoc liquore magnetico tinctus ad polum movebitur, aliud ferrum attrahet, aliaque præstabit instar ipsius lapidis integri miranda imò longè majora ob suppositam virtutis exaltationem. * Quod miror ab Adeptorum nemine hætenus fuisse exploratum.

DUBIUM SEPTIMUM. Liquor *alcahest* respectu humani corporis venenum est, non igitur poterit in mixtis augere & exaltare virtutes medicas. Confirmatur experientiâ *Beccheri*, qui refert se non sine vitæ periculo & dispendio sanitatis liquorem illum incautiùs naribus admovisse, subitoque omnem sensum ac rationis usum amisisse, addens pectori & oculis damnum indicibile afferre, nec posse interiùs assumi. Re-

* Ipse magnes hoc liquore in immensum posset corroborari, & cum eo confici mobile perpetuum, quale in annulo parâsse fertur *Drebellius* mediante magnete.

Respondeo illum propriè venenum dici non posse, & primò non ratione subjecti, ex quo paratur. Cùm communis philosophorum sententia sit, illud æquè innoxium esse ac panis aut alia esculenta, nec ratione texturæ, cum neutiquam corrosivum esse *Beccherus* & *Adepti* testentur noxium tamen esse ob summam penetrandi vim ex præparatione acquisitam. Ea namque atomorum ignearum summè concentratarum est activitas, ut instar fulguris spiritus vitales prostertere & extinguere valeat. Quemadmodum & eadem ex ratione vel ipse philosophorum lapis, hominem, quod fatales casus docuerunt, nimia dosi assumptus potest interire, unde *Aristoteles Alchymista* in *Epist. de Lap. Phil.* monet, ne ex eo quis bibat propter naturam penetravitam & comburentem, sed cum centuplo aquæ communis vel lactis sumatur stomacho bene repleto propter liquefactionem interioris naturæ. Quòd autem illius vis in atomorum ignearum concentratione consistat, patet ex supra memorato experimento, quo & corpusculis istis aquâ interveniente dispersis, in subjugatione per suum compar, liquor planè insipidus & inutilis evadat, ita ut illi in pristinum statum restituendo, & aquæ rursus separandæ hætenus nullum sit inventum remedium. Quod peculiari observatione confirmat *Lud. de Comitibus*. * Amicus ejus cùm
vas,

* Casuali hoc experimento deceptus L. de Comitibus conclusit aquam compar esse Alcahesti Helmontiani. cum liquor iste amici potuerit esse longè alius naturæ. Potior enim fides adhibenda primario ejus Adepto aquam inseparabilem & immortalem statuenti.

vas, in quo *Alcahest* erat inclusus, hermetico sigillo præmunire, & vitrum igni admotum eliquare tentasset, ex vehementi calore materia cominus calefacta subitoque rarefacta in vaporem crassum totum vasis corpus replentem mutata est; cum antea tamen vix quintam & minorem etiam partem capacitatis occuparet. Vapor hic crassus & opacus gravis frigidâ infusâ cohibitus in priorem densitatem & formam licet foedatam rediit, ut nullâ vi amplius potuerit ad sui priorem rectitudinem impelli, ob destructam mixtionis internæ proportionem.

DUBIUM OCTAVUM. Ex allatis satis clarè infertur, liquorem alcahest intra corpus assumi non posse, & tamen perhibet *Helmontius* Tr. *Potestas medicaminum* §. 42. Quod mundet virtutem sui ignis, & ut hic perimit infecta, sic consumat morbos. Unde est huic liquori ille sensus, ut causas tantum morbificas, id est vitiosos & degeneres succos, & non pariter vitales, nervosum & venosum adoriatur, commutet, & consumat? cur cum cuncta tam sensitiva quàm insensitiva universi corpora æqualiter penetret & resolvat, idem fatum corpus humanum non patitur? cur illud in primum ens liquidum non resolvit, aut potius, quia terra adamica hominis prima est materia, non reducit in pulverem? si curat lepram, quæ *Helmontii* experientia est, imò si hæc finè illo non curatur, necesse est radicaliter penetret hominem, quomodo ergo ipsam solidam substantiam fædissimi hujus morbi subjectum non pariter resolvet? Respondeo mihi probabile esse nec *Helmontium* nec adeptorum quenquam
li-

liquorem hunc in substantia propinasse * sed tantum præparata per illum medicamenta. e. gr. Tincturam lili, mercurium diaphoreticum, arcanum corallinum, mercurium vitæ, &c. Quæ omnia medicamenta renovativa sunt, & unius dissolventis consanguinitate conspirant in unisonum, ideoque sat sunt ad morborum quorumlibet sanationem. Quæ quoque mens fuit *Paracelsi l. 2. de vir. membr. c. 5.* Ubi scribit tum demum *Alcahest* medicinam esse hepatis super omnes medicinas, si suum compar superaverit. †

DUBIUM NONUM. Si *Alcahest* omnia corpora citra repassionem & sui detrimentum in aquam convertat, nec iis se misceat, ergo unica ejus libra magnam terræ legionem devastare, & in aquam transmutare poterit. e. gr. infundatur illa in terræ scrobem, non cessabit terram sibi vicinam solvere, & cum hic liquor maximè ponderosus sit, infra solutum semper subsidens, recenti terræ nondum solutæ approximabit, & hanc quoque solvet, huncque processum necessario continuabit, donec ruat in ipsum terræ centrum. Cui lapsui ex supposita solvendi universalitate nulla erunt obstacula, nisi fortassis in aquam incidat ubi tum de

* Si *Alcahest* intra corpus fuisset exhibitum, breve liquoris tam preciosi tanto tædio parati factum fuisset dispendium. quod tot querelis persecutus est *Helmontius*: conf. *Helm Ecstatic §. 43.*

† Ex hoc *Paracelsi* asserto manifestè arguitur aquam simplicem non esse *Alcahesti* compar. aut certò sequitur *Alcahestum Paracelsi* & *Helmontii* non fuisse unum eundemque liquorem.

de *alcahesto* planè erit actum. Quod quis non videt, quàm sit ridiculum?

Respondeo multa videri speculativè possibilìa, quæ praxis tamen refutat, ob incidentia plurimà impedimenta, hominis cogitationi impervia. Similis est speculatio Neoterici Scriptoris, qui pro construendo furno philosophico calore perenni instructo logissimâ hastâ tellurî intrusâ jubet facere profundum foramen, illique immittere mercurii vivi decem pondo, sic credit futurum, ut mercurius gravitate suâ terram perforans in ipsum usque mundi centrum sit devolvendus relinquens foramen per universam terram, continuum, per quod calor centralis expirare, & vas superiori aperturæ superpositum calefacere possit. Amabo quæ paradoxa?

Credo ego istum solutionis *Alcahestinæ* modum non ita crudè lesse intelligendum. Sed aliud præterea requiri, ut universalis hujusce. Solventis potentia in actum ducatur, ignem nempe externum. Patet hoc ex ipsa *Helmontii* praxi. Hic enim affuso corporibus solvendis liquore *Alcahest* in Balneo, & plerumque per triduum instituit digestionem, ut ex variis ejus præparationibus innotescit.

Mitto hæc & plura hujus commatis dubia, quæ non id ponderis habent, ut ad ambigendum de existentia *Alcahestini* liquoris, spagyrum inclinare possint. Restat potius indagandum, an hic industriâ humanâ & subtili ingenio ex Adeptorum scriptis addisci & manu artificis in igne experti parari valeat? vel enim inveniri & parari potest, vel non. Si potest:

S

Qua-

Quare ergo adhuc particulare privilegium, electionem ac dotationem, etiam in artis gnaro, imò Altissimi speciale donum requirit *Helmontius*? Si non potest, & illud absolutè requiritur, quare ergo jubet eos, qui medendo charitatem proximi cordi habent discere hoc solvens homogeneum & immutabile? Cùm frustra cuiquam præcipiatur discere, quod non est in potestate artis, sed particulari electionis & doni privilegio. Unde asserit ejus directionem pendere à manu ejus, cui debetur omnis honos, quia parvulis revelat ejusmodi arcana, quæ mundo nescit & vilipendit.

Asserta *Helmontii* physica sunt saltem moraliter verissima. Siquidem liquor *Alcabeſt* hoc peculiare habet, quòd ut plurimum indagantium labores in aquam convertat. Quòd *aqua circulata* fugiat manus circulatorum; quòd ad *arcanum ignis* multi artifices imprudenter advolantes instar Satyri manus comburant. Multis quidem quia *aqua* est, excitavit sitim, sed inextinguibilem, quia simul est *ignis*. Videmus nempe quam paucis hætenus fuerit datum ascendere ad culmen, in quo habitat hæc originali labe mundata virgo, quæ inquinatos hujus mundi procantes despicit, nec finit se à suo amatore apprehendi, quin eum inani labore consumat ac veluti conficiat. Hæc ob simplicitatem sui maximam duplicium corda fugit, quia veritatem, cujus sigillum, teste *Cosmopolitæ*, est simplicitas, oderunt. Hic latex ad minimas redactus atomos naturæ possibiles, quid mirum quòd ne à millesimo quidem possit videri? Videtur hæc virgo omne connubi-

um

um spernens se dignum inter artistas non reperire, cui nubat. Aurum in subtilem vaporem ex prædicto *Alcabeſt* redigitur, inquit ex *Paracelſo Lud. de Comitibus*: Est hoc quoque verissimum. Ejus enim inquisitio multorum aurum in vaporem, imò fumum & cineres mirâ metamorphosi redegit. Serpens se ipsum iste momordit, inquit *Helmontius*: sed quot etiam artistarum corda laceravit! quot aqua hæc devorans & destruens fatigavit ingenia! quot cruciavit capita hic *Gebennæ ignis*, cùm non tantùm difficillimæ & tædiosissimæ sit præparati-
onis, sed etiam speculationis.

Verùm unde hæ lacrymæ? quid omnes istos conatus sic reddidit irritos? Dicam & ostendam hoc clarissimè hac disſertatione, Nam hic unicus scopus est, & hæc causa, quod meos de hoc rarissimo ente conceptus voluerim publicos facere, ut istam erroris viam, quæ tot seduxit inquisitores, detegam. Cùm impossibile sit aliquid in re reperire, quod in ea non est, licet in perpetuum quæſiveris. Quicunque in vastissimo mercurii vulgaris oceano hos aquæ cuncta naturæ corpora in primum ens reſorbentis fluctus, quærit, idem facit ac quærere profundissimum gurgitem, scyllam inter & charibdem positam, in quo certissimum paſſurus est naufragium. Dico clariùs. Quicunque argentum vivum vulgare pro subjecto reputat *in quo* vel *ex quo* Aquæ Hermetis ponticæ, ejusque consanguinei liquoris *Alcabeſti*, illique suos labores dicat, nunquam neque hoc neque illud celeberrimum menstruum, quo sapientes omnia penitissimè resolvunt, atque in

originem suam reducant, obtinebit, aut obtinere poterit, quod sequenti sectione contra mercurii patronos firmissimis rationibus, & ipsis philosophorum oraculis adstruere & stabilire conabor.

S E C T I O. II.

Ex mercurio vivo vulgi, quocunque etiam modo sive per se sive cum additamentis parato nunquam confici potest vel Aqua pontica Hermetis, quam Philosophorum vocant mercurium, vel liquor Alcahest, seu Ignis-Aqua Helmontii.

Fundamentum, quo nituntur Mercurialistæ, præcipuum est, quòd in scriptis Adeptorum sensus literalis univocè, & omni fere paginâ mercurium seu argentum vivum toties totiesque ingeminet juxta axioma notum: *Est in Mercurio, quidquid quærunt sapientes.* Quod magis stabilire videtur ipsa mercurii natura. Utpote cum vix quidquam in triplici naturæ regno deprehendatur, adeo penetrans, & adeo similes ac anaticè homogeneas, ut loquitur *Helmontius*, partes habens quàm mercurius. Inde enim est, quòd immutabilis sit & semper idem, & licet salibus aut sulphuribus misceatur, ab iis facili negotio extricetur, & in pristina vivacitate reconcentretur.

Ad I. Respondeo negari haud posse passim philosophorum scripta solvens suum, sive sit
it.

illud *Physico Hermeticum*, five ex eadem radice propullulans *Alcabeſtinum* appellare mercurium. Verùm obſervandum eſt ſynceriores pleroſque monere, ne per hunc argentum vivum vulgi intelligatur, quod tantùm illius philoſophici idea eſt, quia utrique quò ad faciẽm exteriorẽ plura phœnomena conveniunt, licet quò ad naturam toto cœlo discrepent. Cùm autem ſimilia non ſint eadem, ſtolidum eſt figuram pro figurato, ancillam pro Domina, pro Junone nubem amplecti & venerari. Unde *Joannes de Monte Hermetis* Adeptus auctiſſimus in *Explicatione Centri in Trigono C.* in eleganti hypothipofi naſo ſuſpēdit adunco eos, qui in mercurio vulgi liquorem illum viſcoſum craſſum *Alcabeſtinum* investigantes, multis vanis laboribus, amalgamationibus, coagulationibus, fixationibus, ſublimationibus ſe mercuriumque macerant, clarè oſtendens, nec in mercurio crudo currenti per ſe ſolo, nec cum perfectis metallis amalgammato, nec cum ſulphure mixto, nec cum mercurio adhuc in ſua minera acente eſſe ſpem *Vini Neri*, ut liquorem *Alcabeſt* appellat.

Experti ſunt hanc veritatem tot laborioſiſſimi Artiſtæ, & medici quoque rerum alias chymicarum experiẽtiã conſummatiſſimi. Inter quos famigeratiſſimus *Daniel Ludovici* vir ſolidã rerum inquisitione incomparabilis pro ſua ingenuitate candidè fatetur, ſe in conficiendo ex mercurio liquore *Alcabeſtino* multùm inſudãſſe, ſed quando hanc quoque Junonem amplecti volebat, plerumque tantùm nubem fuiſſe. Poſt multos in eadem palæſtra exanctatos

labores *Jacobus Barnerus* chymia^e Philosophia^e non planè ignarus tandem ita desperatè loquitur. *Ch. Phil. part. 1. c. 7. p. 112.* Nobis vix spes super est. Sanè si laborum & à me, & ab aliis devoratorum recordor, fere dicerem hæc, quæ ita dicuntur de menstruis illis, vix veritati ac naturæ possibilitati respondere. Verùm iniquè culpam ille retulit in naturam, quæ mercurio polytropo illi furum Deastro, & inanum laborum hisque insumptarum expensarum autori erat attribuenda. Sc. quia non accepit à Creatore hanc potentiam, ut in liquorem quæsitum solvatur. Unde *Theodorus Mundanus* * in Epistola de Q. E. Phil. *Edmundum Dukinsonum* p. 181. Syncerè instruit, se de communi mercurio vel argento vivo sermonem non instituere, Philosophorum enim sive in naturali statu & conditione, sive quatenus optatus & artificis manu præparatus est, à vulgari plurimum differre, quod sedecim differentiarum speciminibus ostendit, ut l. c. curiosus fusiùs legere poterit. Formo igitur tale argumentum:

Mercurius philosophorum & liquor *Alcabeſt* ex uno eodemque subjecto materiali parantur. Sed mercurius philosophorum nullo artificio paratur aut parari potest ex mercurio vulgi, ergo nec liquor *Alcabeſt*. Major certa est; & est ipsomet Adeptorum assertum, ut uberius *Ludovicus de Comitibus* & personatus ille *Panta-*

* *Th. Mundanus* & multis Epist. de Q. E. Phil. signatis vestigiis colligitur verus sine controversia magisterii Hermetici possessor.

Pantaleon * demonstrant. Minor ipsum Hermeti-
corum genuinorum unanime & verissimum est
dogma, ceu mille autoritatibus & dictis, nisi
eorum scripta in omnium manibus forent, sta-
biliri posset. Legantur ex recentioribus scripta
Sendivogii, & *Batsdorffii* † *Filum Ariadnæum*,
qui summâ diligentia, & ineptitudinis remon-
stratione hunc furem è foro philosophico in
exitium proscripserunt, ne deinceps versutiâ suâ
incautis imponeret.

Respondeo ad II. concessâ illa mercurii ho-
mogeneitate, penetrabilitate, & immuta-
bilitate, non inde sequitur illum esse ma-
teriam ex qua liquoris *Alcahestini*, cùm plu-
ra in naturæ penuario dentur entia sub-
tilia, penetrantia, simplicia & homoge-
nea, modò decompositionis larva iis detraha-
tur. Nam & ipse mercurius vulgi est compo-
situm, nequaquam in sui productione ens sim-
plex & homogeneous. Non inficiamur servum
hunc fugitivum semper esse immutabilem &
eundem, nam hoc experiuntur tot urnâ veluti
Danaës ex eo aquam haurire conantes, quibus
quidem Protheus hic variis se formis larvatum
sistit, in unica saltem illa desideratissima liquo-
ris diaphani crassi *alcahestini* facie renuit com-
parere. Maxima mercurio fit injuria, quan-

S 4

do

* Anonymus *Pantaleon* pro magnæ eruditionis & ex-
perientiæ Roscio habetur à Cl. *Borrichio*, sed cum esse
sophistam demonstrabo in *Philalethæ* introitu recluso.

† *Batsdorffius* candore & claritate styli *Sendivogium*,
longè superat ideoque Philosophiæ studiosis præ omnibus
recommendarî meretur.

do ex artistarum seu stoliditate seu credulitate tot in igne cogitur subire tormenta, & magis quàm ixion in rota cruciari. Mercurius in igne metallum quasi loquax si vocem acciperet articulatam à natura, artistam obtestaretur, ne tot in vanum se martiriis afficeret, nominis proprii anagrammate: *cur me uris?*

Diffiteri equidem haud possum ipsos Adeptos primam ac potissimam horum errorum ac laborum inanium causam extitisse, quando in Theatro Chymico ita eleganter & astutè personatum stitère mercurium, ut nemo nisi optimè jam versatus hunc dolum agnoverit. *Helmontius* ipse non postremus hujus dramatis autor fuit, quem postea lusum & alii repetierunt, seandem cum mercurio tractantes fabulam, ut tandem pro liquoris æterni vomica habitus & cultus fuerit. Quod oportet ut ostendam & stabiliam, nam totus rei cardo potissimum in hoc versatur, ut quidquid de Mercurio *Helmontius* dixit ad conficiendum ex hoc, ut putatur, immortale solvens, fabulam seu potius parabolam esse demonstrarem.

Totum Alcahesti mysterium sequentibus duobus *Helmontii* textibus revelari sibi imaginantur. Primum est Tr. *Progym. Met.* §. 14. *Mercurius originali labe mundatus atque virgo non sinit se amplius à sulphuribus aut seminibus apprehendi, quin hæc confestim consumat, ac velut conficiat excepto suo compari.* Alter huic paulò præmittitur: *Reperitur mercurius postquam est spoliatus isto (nempe superfluo externo) sulphure, nullo igne mutabilis, quia est Mercurius de Mercurio.* Per primum subsumunt satis innui subiectum

jectum *Alcahesti* esse mercurium, per alium secretam ejus præparationem, quæ consistat in sulphuris externi ceu labis originalis, quæ præcipitationis ac mutationis in mercurio causa est, artificiali separatione.

Quam præconceptam opinionem ut ex animis veritatis inquisitorum penitus deleam; imprimis notandum mercurii vocabulum esse vafum atque veteratorium, & in orthoglotta Hermetica plerumque denotare ens quoddam subtile, spirituale ac volatile, quod vocant argentum vivum animatum. Dein sciendum Adeptorum præcipuos tam arguto stylo in aquæ suæ philosophicæ descriptione usos fuisse, ut sensus & literaliter & allegoricè per praxin verificari possit, ille quidem pro sophistis, hic pro electis ac vocatis. Ita *Basilius Valentinus* * in suis, clavibus aquæ contestionem ex duobus pugilibus describit cujus ænigma ad literam aquæ regiae vulgaris ex nitro & sale armoniaco, in sensu verò allegorico-mystico solventis sophici ex gemino pariter pugili præparationem indicat. Ita Ingeniosissimus *Philaletha* Mercurii sophici principia sub reguli antimonialis stellati mercurio ita dextrè abscondidit, ut jovem jurârent lapidem chymici, etiam sagacissimi, hunc genuinum esse & verissimum sophorum mercurium, licet hac analogiâ se turpiter deceptos tandem publicâ querelâ confessi sint.

S 5

* Vera est censura *Barrichii*, duodecim ejus claves, ut jacent ad literam, nemini hæcenus servisse ad intrandum Regis palatium.

sint. † Pari ratione *Helmontius* calami acuminem nemine inferior, antecessorum premens vestigia, dum mercurii vulgaris naturam exactissimè descripsit, sub ea liquoris *Alcahestini* subjectum & attributa argutè intelligentibus insinuavit.

Agnoscamus in mercurio vulgi labem originalem, sicut & in reliquis omnibus regni mineralis productis, sole & lunâ duntaxat exceptis. Fatemur illud esse externum quoddam sulphur; quod per artem possit separari, sed mercurium ita nudatum esse liquorem *alcahest* pernegamus. Probo assumptum. Mercurius corporum resuscitatus e. gr. lunaris, caret labe ista originali & sulphure externo, quod & ipse concedit *Helmontius*. Mercurius inquit è metallo eductus ita simplex & indivisibilis est, ut impossibile sit ex eo separare salem & sulphur. *Thomsonus Reis. ch. Eur. meth. c. 13.* asserit hunc metallorum mercurium esse primo enti metallico similem, simplicissimum, purissimum, maximè indivisibilem. Ergo jam erit munda Virgo. Cui ex propria experientia testimonium præbet *Tacchenius*, quòd nulla arte in formam terræ præcipitari possit. Ergo nullo igne est mutabilis. Et tamen nemo, credo, dicet, aut statuet mercurium istum metallicum esse liquorem *Alcahest*, licet nonnulla *Essentialia*

† Ita Cl. *Hertodtus* scripto *Philalethæ* literaliter nimium intellecto seductus Germaniæ Curiosorum *Ephemeredibus* hoc inferere testimonium non est veritus: invenio Eundem summum sophistam, qui multos decepit, de facto decipit, & plurimos adhuc decipiet.

lia ab *Helmontio* requisita habent. Quid ergo de vulgi mercurio crudiori & longè imperfectiori, licet à labe originali seu sulphure externo mundaretur, erit subsumendum?

Sed Dices; verum est, mercurium Virginem non esse *alcabest*, sed tamen ex eo parari. Respondeo jam tibi ipsi & *Helmontio* contradicis. Mercurius ille (quod hujus postulatum est) nullo igne est mutabilis, & neque per se neque per aliud coagulabilis, quod necesse est, admittas. Quomodo ergo ex eo confiet *alcabest*, qui *Paracelso*. l. 2. de vir. membr. c. 2. verbis expressis docente, nonnisi per solutionem & coagulationem elaboratur. *Præparationis ejus processus est*, inquit, *quod post coagulationem resolvatur*. Ast coagulatio & resolutio in tali mercurio virgine, per ignem immutabili nec coagulabili, fieri nequit. cùm tamen *alcabest* per varios mutationis, solutionis ac coagulationis gradus ad perfectionis culmen ascendere debeat. Ergo optimè concludo, mercurium sive metallicum, sive vulgi à sulphure externo mundatum non esse subjectum liquoris *alcabest*, & consequenter phrasas illas *Helmontianas*, si de hoc solvente intelligi debeant, revera collimare in materiam longè aliam, quæ & Virgo sit & munda (*Espagnetus* virginem alatam femine primi masculi intemeratæ virginitatis gloriæ remanente gravidam appellat) & tamen in tantum igne sit mutabilis, ut ex statu cruditatis in summam perfectionem ejusmodi solventi debitam possit gradatim deduci.

Porro *Helmontii* postulatum est, mercurium istum Virginem omnia consumere, ac conficere

ex-

excepto suo compari. Prô monstrum horribile virgineâ licet facie, cui nec Harpyas comparaveris! Quod verò illud compar? filuit *Helmontius*. Aquam simplicem esse propalavit *Ludov. de Comitibus*. Quod jam superius ex parte refutavi. Maneat illius experientia, ut verum maneat illud: *omne sub regno graviore regnum est*. Non credo tamen hanc esse illud ab *Helmontio* occultatum compar; sed potius illud ipsum subjectum materiale primum, ex quo liquor *alcahest* in fieri constat. Quod quia noluit esse publicè notum, reticuit, ne ejus propalatione maxima pars mysterii *alcahestini* proderetur. Afferam meas speculationes.

Suppono: primum ens liquidum simplicissimum illius subjecti, ex quo paratur hoc solvens (quodcumque tandem illud sit, jam tantisper non attendo) esse liquorem *Alcahest*, quod patet verum ex Adeptis. Suppono secundò. *Alcahest* omnia in primum ens liquidum resolvere, quod & nemo negaverit. Jam sic infero. Affundatur *Alcahest* primo illi subjecto, ex quo paratur. Vel illud in primum ens liquidum resolveret, vel non resolveret. Si resolvit. Ergo mercurius vulgi non est subjectum materiale *alcahest*, cum eum non dissolvat, sed coagulat & figat ex certa *Helmontii* aliorumque Adeptorum experientiâ. Si non solvit primam suam materiam, ergo non erit solvens universale, quia saltem non erit activus in propriam matrem, quæ tamen juxta philosophos in ventrem filix regreditur.

Dubium itaque nullum est, quin *Alcabeſt* proprium suum ſubjectum ſolvat, & conſequenter hoc non ſit vulgi mercurius. Jam ruruſum inſto. Illud ens primum liquidum ſubjecti ita ſoluti vel erit *Alcabeſt*, vel non erit. Si erit. Ergo dabitur proceſſus in infinitum. Nam habita vel unica liquoris *alcabeſti* drachma ſimò guttulâ, intra breve tempus ſola ejus ſubjecto primateriali affuſione & ſolutione, ad placitum haberi poterunt vel mille libræ. Quod *Baro Urbiger* Aphoriſmo 40 videtur concedere his verbis: * *Qualitas noſtræ aquæ mercurialis eſt, ſi proprium ſuum corpus ſolvit, ſe cum eo conjungit indiviſibiliter, ſemper tamen ſuas proprias retinet qualitates, nec accipit à re ulla creata accrementum. niſi ſolum à proprio crudo corpore.* A quo non diſſentit *Pauſaleon* in *Bifol. metall.* c. 2. ubi ait. *Eſt facilis multiplicatio ſolventis. Habitâ enim ſemel unâ vel alterâ unciâ lactis virginalis, multiplicationem patrare poteris in infinitum abſque repetitione laboris ordinarii.* † Quæ quidem multiplicandi potentia vel in ipſis remanet remediis per *Alcabeſt* paratis, ſi fides habenda *Helmontio* aſſerenti, ſi quis ſemel naſtus fuerit mercurium diaphoreticum, eum ſatis habere pro ſe & omnibus poſteris.

Ex

* Hic *Urbigeri* apboriſmus maxima concludit abſurda, unde qui emunctæ nariſ ſunt, eum meritò inter ſophiſtas collocant.

† Quod de Elixirio aurifico tradunt Hermetici, malè ad illorum ſolvens detorquet *Pantaleon*. Si tam facilis eſſet *Alcabeſti* multiplicatio, ſtolidè iſtas de lagenula amiſſa nœnias fudiſſet *Helmontius*.

Ex quo rursum concludo mercurium vulgi non esse subjectum *alcabest*, cum hic illi non jungatur indivisibiliter, nec ab eo accipiat accrementum. Quod si verò primum ens liquidum istius subjecti non sit liquor *alcabest*, quæ altera pars erat contradictionis, jam fallunt omnes Adepti, non enim potest liquor *Alcabest* augeri in pondere, & accrescere in quantitate à re ulla, quam quæ illi est homogenea, æquè gravis, æquè crassa, æquè penetrans &c. Id est quæ ipsamet fit solâ commixtione intimâ & solutione liquor *Alcabest*. Quæ omnia instar solis meridiani clarissima sunt.

Si verò, quod majori probabilitate non caret, subjectum liquoris, solâ solutione non fit *alcabest*, ne committatur absurdum de processu in infinitum, jam meritò illud pro compari habeo Alcahestum subjugante. Per hujus enim omnino crudi miscellam necessario, ipsamet solvens reponitur in statum cruditatis, adeoque amittit solvendi activitatem: licet enim convenient homogeneitate principii, distant tamen longissimè homogeneitate principiati. Neque credibile est cum liquor *Alcabest* sit prolixissimæ & tædiosissimæ præparationis, quòd talis perfectio solâ brevissimi temporis solutione acquiri posset. Qui alias effectuum omnium in hoc solvente prodigiosorum esset maximus.

Paracelsi compar aliùs planè fuisse naturæ colligimus ex eo, quòd non superet, sed superetur ab *Alcabest*, & tum evadat Medicina super omnes medicinas. Per quod verò nil nisi
Au-

Aurum intellexit, utpote quod homogeneitate, immutabilitate & perennitate liquori Alcahestino par, imò superior est, adeoque non inepe compar appellatur.

Porro si *alcahest* abstergit omnium corporum labes originales, retentis tamen dotibus nativis & feminalibus, ergo etiam à mercurio vulgi tollet illam labem originalem, quæ impedit, quò minùs sit liquor *alcahest*, & omnia consummat, & sic eum rediget in *alcahest* aut falsum quod omnes labes originales abstergat, aut non verum, quod mercurius originali labe mundatus sit virgo, & *alcahest*. Patet igitur aliud dari in natura subiectum, quod à labe nativa mundatum fit virgo & liquor immutabilis. Unde dictatorie in sua *Clavicula* concludit *Raymundus Lullius*: Nos dicimus, quod argentum vivum vulgare, non potest esse argentum vivum Philosophorum, quocunque artificio NB. paretur, quia vulgare non potest in igne detineri, nisi per aliud argentum vivum corporeum, quod sit calidum & siccum & magis digestum. Infero. Ergo argentum vivum vulgare non potest evadere *alcahest*, quocunque artificio paretur. Consequentia ratio est, quia ideo non potest vulgi mercurius fieri philosophicus, quia illa hujus materia non est, & consequenter quia nec liquoris alcahestini est, nec hic ex illo parari poterit. Verum qui præoccupati sunt, non auscultant rationibus, nec alienis sapiunt periculis. Unde nil mirum, quòd sæpe asinus pulset lyram, quam talis sequitur chordarum symphonia, ad quam omnia fusque deque inverso

or-

ordine saltitant, mercurius autem per caminum evolando stolidos deludit.

Aliud nunc formo argumentum. Si liquor *alcahest* fit mercurius in primum ens liquidum, crassum ponderosum redactus, quod tantisper quasi concedam mercurialistis, liquor verò *alcahest* potentiam non habeat mercurium in ejusmodi liquorem resolvendi, quòd Adeptos docuit experientia, jam necessario quid dabitur eo longè subtilius activiusque, quod id efficere possit. Dogma namque indubitatum est, quodcunque tandem sit liquoris Alcahestini subiectum, hoc non posse resolvi, nisi per adjutorium simile, quod corpori isti primordiali strictissimè in suis elementis connexo pro apertione debet jungi. Sic enim inquit *de Comitibus*: *cùm solum destrui nequeat, necesse est, ut quod per se non possumus, per adjutorium procuremus, quare illi aliquid adjungere convenit, quod ipsius dissolutionem promoveat, ut sic per liquefactionem ad dissolutionem, quam intendimus promoveatur* *. Dic nunc sodes, cum liquor *alcahest* omnium solventium subtilissimum nequeat dissolvere & sibi assimilare mercurium, quid erit in regno minerali ejusdem cum mercurio homogeneitatis, quod possit cum eodem in ens unum liquidum permanenter abire, & in

* Subjecti alcahestini dissolutionem promovens adjutorium nisi ex ipsiusmet solvendi visceribus fuerit de sumptum, non poterit cum eo in ens homogeneum coalescere unde Philosophi dicunt mercurium dissolvendum esse per mercurium. Quod mixtum vocant Mercurium duplicatum.

in fructum immortalem coalescere ? Dic mihi illud, & *Phyllida solus habebis.*

Replicabis fortè illud mercurium in *Alcahest* redigendi instrumentum satis indigitatum esse à *Lud. de Comitibus*. Tr. de metall. l. 4. c. 2. quando inquit. *Sicut sal per aquam solvitur, sic Mercurius & præsertim communis per aërem.* Respondeo non patere, quomodo illa comparatio paritatem habeat. Nam quis explicabit, quomodo aër ceu levissimum cum mercurio ponderosissimo mixtum constituat, cum centro gravitatis & in statera ponderis ita differant. Ingeniosa est speculatio. Aërem esse mercurium universalissimum, ex aëre quoque mercurium vulgi esse ortum, imò non esse nisi aërem coagulatum, ergo mercurium per aërem solvendum ac destruendum esse. Sed faceffant chymæræ. Quando Philosophi aëris & venti mentionem faciunt, longè obscurius quid volunt intellectum. Aër licet omnia pervadat, nulli tamen miscetur, cum nullo condensatur & coagulatur. * Novi qui per aërem spiritum aliquem ex illis aëris, ut vocant, fructibus, rore, nive, vel aqua pluviali elicitem, intelligant, & tantum non pro semi alcahest venditent. † Verum et si ista distillatione multoties

T

re-

* Tot ad captandum ex aëre spiritum universalem excogitati processus non sunt nisi suavis ad ludendos stolidos fabella.

† *Borrichius.* ex Aqua pluvia extraxit salem cubicum & rubicundissimam tincturam, quæ argentum quidem aureo colore exterius tinxit, non tamen habuit in metalla ingressum.

repetitâ ob rarefactionem ita fieri possint corrosiva, ut metalla solvant, nil tamen ad constitutionem illius solventis, aut ad mercurii solutionem radicalem contribuere tot frustrata docuere tentamina. Quod mentem *Lud. de Comitibus* attinet, credidit is mercurium vulgi per sal commune (quorum sublimationem metaphoricè aërem vocabat) aperiri & recludi, ut in *alcahest* abeat. Unde *Borrichio* falsus est, si mercurius dulcis (utpote cum sale communi paratus) trecentis sublimationibus fatigetur, & post in cella tandem in liquorem fatiscat, hunc esse *Alcahest*. Quòd cùm idiversis in praxin redigendum communicasset aut potius facere vendidisset, nunquam voto & promissis respondit. * Ipse namque utpote fatali coecitate laborans id nunquam tentarat. Quod eò magis mirandum de tali viro tam in hoc genere studii eximiè theoretico, cùm omnes genuini Philosophi illam mercurii cum salibus sublimationem, etiam qualemcunque, explodant, & planè sophisticam renuncient. Nec minus miror potuisse viros saltem aliquâ philosophiæ hermeticæ Theoriâ initiatos tali processui fidem habere, si enim liquoris *alcahestini* attributa dumtaxat pensitassent, & invicem contulissent, facilè eundem penitus nugatorium deprehendissent.

Sunt autem qui magis sibi sapere videntur, re-

* Vel mille sublimationes non necent sal commune radicaliter & essentialiter cum mercurio, ergo nunquam constituent ens simplex, homogenum, inseparabile, quale *alcahest* esse pretenditur.

reponentes non esse necessarium, ut *subjectum* illud *ex quo* liquoris *alcahest* in principia sua, sed saltem liquorem resolvatur, constare autem experiētiā non duntaxat antiquiorum *Lullii*, *Bernardi Trevisani*, *Basilii Valentini*, sed etiam Recentiorum *Boylæi*, *Vigani*, *Zwolferi*, *Braudavii*, *Agricolæ*, aliorumque mercurium vivum, qui superat aquam pondere minimum decies & quater, * peculiaribus furnis & organis ad id confectis igne debito per distillationem vel totaliter vel magnam saltem partem (nempe pro ratione mercurii) in liquorem limpida redigi posse, qui vel ipse sit *alcahest*, aut saltem ulteriori putrefactione & rectificatione in eum faceffat.

Quò ad hanc experientiam etsi eam nolim refractariè negare, non desunt tamen viri expertissimi, qui eam in dubium vocent, non credentes originalem metalli labem, *mercurii sulphur externum*, tam facili labore separari, præsertim cum isto sulphure spoliatus fiat nullo igne mutabilis, & consequenter tum in aquam converti nequeat. Accedit quod & hoc implicare videatur propter homogeneam simplicitatem, qua in ignis tormento perpetuo sibi constans est. Siquidem ut *Helmontius Tr. Progymn. meteor. §. 8.* loquitur, *vel totus in sui natura immutatus ab igne avolat, vel totus per seminis transmutationem in igne perse-*

T 2

ve

* Nam ad auri, quod mercurio gravius est pondus constituendum sedecim aquæ partes in unius locum compri-mi debent. teste Helm. Progymn. meteor. §. 18.

verat. * Unde ejusmodi mercurii in aquam reductionem in concavo lunæ elaborandam monet *Cl. Lucas Schröckius* in *Mantissa Hermetica* p. 515.

Verum non faciemus hanc litem nostram, neque decidemus, an ex mercurio, vel unde liquor iste, si fortè quis veniat, derivetur, sed acquiescemus decisioni expertissimi Adepti *Bernardi Trevisani*, qui tales conatus fatuos appellat, inquiens: *Errant illi qui sic putant aquam limpidam transparentem ex argento vivo extrahere, & ex illa multa mira operari. Nam sit ita, quod talem aquam perficiant, nil tamen prodesset ad opus, nec ad ejus naturam & proportionem. Quia sic proportionem & homogeneitatem metallicam in mercurio destruunt.* Adde quod Tò distillare mysticè sit intelligendum. Liquorem enim *Alcabeſt* per distillationem parari expressè negat in Hippocrate chymico *Tacchenius*. Idem jam dudum ante *Kellæus* monuit in *Discursu de menstruo vegetabili Saturni*, cujus verba pro hujus controversiæ decisione hic apponi merentur. Nobilissima hæc Lympha haud multis sese offert, & non nisi Philosophis ancillari libuit. Age igitur quid tandem esse aut à quibus deductum corporibus dicemus? Quidam volunt mercurium vulgi mediantibus quibusdam instrumentis ferreis vel figulinis devitreatis, & calore violento coactam di-

* Mercurii substantia omnis penitus intrinsecæ divisionis intolerabilis partes aqueas aquâ temperie partibus terreis conjugatas in igne nequit dimittere.

dici; alii idem sentiunt, sed calore potius fieri, guttulis electis pauculis rorando sæpius dissolvi voluerunt: omnes quidem re uni homines & philosophasti. Etenim licet Raymundus tale quid experimentis suis tradiderit, non tamen nisi ab acerrimo hoc ipsum percipietur ingenio. Ille enim eo saltem loco aquam mercurialem huic operi necessariam prædicare voluit, mercuriumque corporum tali quidem candente vase sæpissimè injiciendum, non inde ut aqua eliciatur ulla, sed cruditate vi ignis amotâ, eadem deinde in ipsa sua solutione tractabiliora essent. Et paulò post. Ut breviter agam, namque neque unâ viâ mercurius ipse vulgi in talem, quam nos exigimus, aquam redigi, neque mysteria hujus operis prima referre valet, nam licet suo loco menstrui naturam vinceret optimè, hic tamen vix aliquod reperietur medium, quo in hujusmodi, quam ars nostra expetit, aquam possit fluere, nempe cum conservatione exterioris suæ formæ, quod hic apprimè est necessarium. Ita *Kellæus*.

Si fides habenda experientiæ, credendum viris fide dignissimis, inter quos *Boylæus* refert ejusmodi quidem ex mercurio liquorem se possedisse, fuisse tamen valde languidi saporis, & in quædam corpora mineralia peculiare quidem operationes exercuisse, longissimè tamen à solventis universalis natura abfuisse. * *Theo-*

T 3

dorus

* Aqua mercurialis est liquor tenuis lymphaticus. Alcahest crassus & ponderosus uterque manus humectat. Mercurius philosophorum, est liquor crassus, opacus, gravis. Sed manus non madefaciens.

dorus Kerckringius etiam ex numero fuit eorum , qui se totos mercurio manciparant. Unde in epistola ad Adeptos dedicatoria *Triumpho antimonii Basiliano* præfixa magnum ex hac mercurii aqua mysterium facit , cuius etsi notissimæ ænigmaticam proponit præparationem. Scribit se vidisse mercurium in somnis saltu præcipiti se dedisse in viam , & quâ data porta , saltitando de campo in campum , post viginti circiter superata prædia lassum resedisse & ad se conversum sic locutum. Viden me jam alium , & libero hoc cursu fatigatum , non juvenilibus istis exultantem viribus , quibus omnia prostravissem , nisi liber datus fuisset transitus. Per quod innuit notam istam mercurii per vaia multiplicia seu globos connexos distillationem , & successivam de vase in vas transitum , donec quasi defatigatus partim in liquorem , partim rubicundum pulverem abeat , cum quo deinceps excelsius quid tentasse videtur. Prosequitur namque gryphum & dicit mercurium , ne hoc sudore madens refrigeraret postulasse vestem rubram ita saturatam , ut aura nulla colorem diffare , nulla vis omnia vorantis temporis essentiam immutare possit. Quæ ubi allata fuerat , illâ se arctè induit , ut non veste circumdatus sed pelle ferreâ cinctus & armatus videretur. Quo indicavit solutionem auri per hunc liquorem à se tentatam , & intentum philosophicum illud connubium unde nasceretur regio diademate coronatus filius. Verùm admodum dubito de matrimonii philosophici consummatione sic factâ. Quod ipse expertus ultro fatetur dicens , ex hoc quidem connubio na-

tum

tum filium se voluisse salutare regem regum & Dominum dominantium (sophorum lapidem intelligit) sed astitisse sibi genium suum & dixisse: ne faxis, falleris. Prodromus hic ejus est, quem quæris ipse verò non est. Addit tamen se sponsale conjugii hujus munus seu annulum aureum omni auri pretiosiores accepisse, id est medicinam ex auro mediante aqua hac mercuriali confectam. * Nescio fanè, cur notam hanc & jam ab aliis evulgatam auri extractionem tam obscuro grypho involverit, quasi magnum arcanum, quod tamen jam in chyrurgia parva p. 170. apertè prodiderat *Joannes Agricola* ceu excellens in acutis & malig-
nis antipyreton. Scio plures hanc aquam unice in votis habuisse, eò quod putarent sic se habere verum mercurium de mercurio, & quidem adeo simplicem, ut juxta requisitum *Hellmontii* ob simplicitatem sui maximam aquæ elemento similis esset. Parata aliquando est ad viri religiosi (cui ipsimet conficiendi occasio deerat) curiosissimi, & in phantasia sua jam adepti rogatum sub meâ directione à certo Pharmacopœo hæc aqua mercurialis. Tentavit ille simile cum auro connubium. Sed aratum est littus, lotus later, mercurius à labe originali non ablutus. Aurum mansit metallicis compedibus constructum, adeoque ille fervus & mancipium throno regio indignum.

T 4

Mer-

† Similis aqua mercurialis ex cinnabari minerali certâ enchiresi elicitur, quæ pariter super aurum tingitur, interim longissimè distat à Philosophorum mentituo permanente.

Mercurius vivus ita modificatus est Iquidem aqua, nondum tamen ignis, * ut spiritu suo summè calido & igneo metallorum imperfectorum corpora plus quàm ignis cremare, & eorum nativas scorias consumere possit, quia destituitur igne sulphureo, id est spirituali semine primi masculi, sine quo sterile est omne connubium philosophicum, ut aliquando ex *Philalethæ* introitu ad Regis palatium aperto, à me verò magis recluso intelligetis. †

Verùm non equidem ita rigorosè à vobis exigo mihi fidem haberi. Vos qui hanc Mercurii aquam possidetis, ipsimet tentate, an sal in eo sicut in aqua calida glacies lique scat, an per eum redigatur in vaporem, an venus mutetur in ignem & verum sulphur, an mercurius istar metalli in eo obrigescat, & auri fixitatem induat, an perlæ fundant lacteos rivulos, an Bacchus liquorem vitæ à vulgi spiritu ardente longè diversum propinet. Si horum nihil deprehenditis, non dubito, quin in meam sententiam mox fitis ituri.

Hallucinantur demum illi, qui *Alcahest* putant

* Mercurius vulgi juxta Adeptos quia hydrope laborat, caret igne seu sulphure interno activo, quomodo ergo in aquam igneam convertetur?

† Non tenet argumentum Pantaleonis liquor alcahest per additionem vulgaris aquæ elementalis destruitur in aquam pariter elementalem, supernatante pinguedine acri sulphureâ, ergo est mercurius vulgi in aquam extraversus, qui non est nisi aqua & ignis unitus. Ipse sibi contradicens statuit mercurium redigi non posse in aquam nisi per destructionem seminis astralis ignei, quomodo ergo sic aqua-ignis evadet?

rant esse primum ens Mercurii, ejusque primo
 enti simile. Quod falsum esse, facile dispale-
 scit ex evidenti utriusque disparitate. Mercu-
 rius enim in suo primo ente non fuit ens im-
 mortale & immutabile, ut est *alcahest*, aliàs
 ex statu primi entis, ad statum secundi pro-
 gredi non potuisset, hoc enim requirit neces-
 sariam mutabilitatem. Dicendus potius foret
 Mercurii ens ultimum. Cùm enim ut supra
 dictum est, subjectum mercurii philosophici &
 liquoris *alcahest* unum idemque sit, differantque
 hæc dumtaxat præparatione, per quam ille fit
 liquor constructivus, hic destructivus; sicuti ex
 eadem materia vinum fit per maturationem ac
 debitam fermentationem, & acetum vini per
 corruptionem; destructivus autem fieri neque-
 at, nisi à sua natura omnino dejiciatur, ut sic
 ipse quoque omnia subjecta dejiciat ac destruat,
 uti è contra mercurius philosophorum fit per
 compositionem & maturationem, ut metalla
 maturet & plusquam perficiat, sic patet po-
 tiùs *ens mercurii ultimum* esse appellandum.

Ex quo tamen nullatenus consequitur subjec-
 tum illud, circa quod ars illum constructionis
 vel destructionis actum exercet, esse vulgi mer-
 curium, cùm pluribus mixtis ejusmodi opera-
 tiones applicari possint. Dein notandum utr-
 umque solvens non ex ejusdem subjecti una eâ-
 demque parte constitutiva parari. In illo nam-
 que duplex est terra, sci: terra sulphuris, &
 terra mercurii, ex terra sulphurea fit *alcahest*,
 ex terra mercurii mercurius philosophorum.
 Quod utrumque probabo.

Mercurius philosophorum paratur ex terra

mercurificante, quia operis Hermetici basis est, facere mercurium per mercurium, ut fiat mercurius duplicatus. Quæ terra mercurialis est pura & virginea. Quæ ut habeatur, jubent Adepti, illam aliam subjecti illius partem constitutivam, nempe terram sulphuream, quæ opus destrueret, veluti originalem labem remove, quò ingeniosissimi Philalethæ labores potissimum collimant. Liqueor *Alcabeſt* è contra ex ejusdem subjecti terra sulphurea, mercuriali parte segregatâ, conficitur. Unde quia sulphure constat, communem mercurium solo sulphure perfectè coagulabilem, unicâ abstractione ita figit, ut saturni ferat examina; tum quoque ex metallis extrahit sulphura. Ut enim terra mercurificans in metallo non separat mercurium à sulphure, sed totum compositum metallicum in mercurium currentem transmutat, & terra salina illud in sal convertit, ita si quis ex metallis sulphur extrahere intendit, non id per solventia salina & mercurialia, sed sulphurea obtinebit. Quæ causa est, quòd per solum *alcabeſt*, ceu clavem sulphuream, sulphur veneris juxta Adeptos possit parari, ideoque *sulphur philosophicum*, & *verus ignis veneris* appelletur. Frustra id à *Polemanno* aliisque per menstrua salina, in quibus non est terra sulphurificans ignea, pinguis & unctiosa, quæsitum est. Frustra etiam ab *Agricola* solvente mercuriali extrahi putatum. Etsi enim sic ex cupro rubedo eliciatur, attamen is tantum lusus est; & putatitium illud sulphur facilè in venerem redit, relictæ autem corporis albedo à particulis menstrui mercurialis fucum facientibus inducta à

à Vulcano detrahitur. Liquor verò *Alcahest* sulphureus, sulphur illud veneris externum totaliter separat, corpore residuo nunquam rursus viridescente, quod liquefactum abit in metallum candidum, hætenus anonymum, quia adhuc proprium sulphur internum retinuit *.

Ita quoque è contrario per liquorem *alcahest* non possunt obtineri perfectorum metallorum mercurii, quia in eo deficit principium illud efficiens sive mercurificans, unde & nihil prodest ad opus Hermeticum. In illo principio sulphureo unctuofo consistit *Alcahesti* igneitas. Propter hoc sulphur potest mediante *alcahest* obtineri oleum auri potabile, quod nullâ potestate nisi per modum tincturæ in corpus est reducibile, teste *Becchero Phys. subt. p. 5. c. 3. n. 75.* Sicuti per mercurium philosophicum vera Tinctura, quæ duo tamen rectè distinxit *Paracelsus*, quia constant diversis solventibus, illud sulphureo, hæc mercuriali.

Quibus scientificè præmissis jam ulteriùs manifestissimè probo liquorem *Alcahest* non parari ex mercurio vulgi. Est in hoc duplex sulphur, externum † & internum. Ex neutro paratur *Alcahest*, ergo non paratur ex mercurio. In primis non ex sulphure externo, nam illa mer-
CU-

* Hujus experimenti veritatem confirmant autoptæ *Lud. de Comitibus & Beccherus.* Venus hæc alba frustra à sophistis quæritur, ob medii separantis defectum.

† *Zwolverus* hoc sulphur externum mercurio attributum chymæram vocat non visibilem, non perceptibilem, nunquam à mercurio separabilem, nec ab ullo philosopho unquam somniatam. Sed cuinam major, *Helmontio* an *Zwolfo* fides habenda?

curii labes est originalis, quam separari volunt ac jubent Adepti, antequam fiat Mercurius Virgo & *Alcahest*. Non ex interno: Hoc enim est illud metallum, quod terra mercurificans dissolvit & redegit in fluorem. Terra autem seu principium mercurificans etiamsi separari posset in Mercurio, quod hactenus nemo potuit, & impossibile est, quia in unum fructum inseparabiliter coaluit teste *Helmontio*, nil tamen faceret ad constructionem hujus liquoris.

Faceſſe ergo hinc Mercuri subdole, & fugitive ſerve. Luſiſti ſatis ſub larva Hermetis ſophici perſonatus hiſtrio tuam ſcenam ſpectatoribus artiſtis, qui ſpem & fortunam in te ſtolidè poſuerunt. Ergo tibi hic erigam pyramidem, quam inſtar ſtatuae mercurialis in Bivio ſolventis Alcaheſtini & Philoſophici conſtituam, ne hanc ſemitam tranſeuntes ulterius per te in devia ſeducantur.

Siſte Viator

Virginem quærens *Alcaheſtinam*

In Diverſorio Mercuriali.

Illa hic non moratur.

Sed Fur ac Nebulo hanc domum habitat,

Intrantes credulos nummis exſpolians,

Vires exhauriens, & omnes exponens ludibrio.

Non intra: non hic Dii habitant,

Sed nequiſſimus furum Deaſter.

Caduceus gemino angue implicatus,

Ceu ſuſpenſa hedera illi pro inſigni eſt.

Caveto:

Serpens est, qui multos momordit,
consumpsit, ac confecit instar
liquoris *Alcahest*.

Nolito Fidere.

Constans est sed in perpetua inconstantia;
Stabilis, sed in perpetua volubilitate;
Fixus, sed in indivisibili homogeneitate.
Imò quam putâsles constantior & stabilior est,
Dum liquoris *Alcahestini* vultum renuit assu-
mere,
Licet se in mille alias formas transmutet
vertumnus.

Cerne Vestigia.

Tot antecessorum, qui hanc viam calcârunt.
Et oleum & operam, remet spem,
Famam & fortunam infelicitèr perdiderunt.
Tu horum cautus periculis
Prudentiùs disce mercari,
Et mox ab hac via pedem retrahe.

S E C T I O. III.

*Liquorem Alcahest ex subiecto salino, in quo
duplex terra est, sulphurea & mercuria-
lis, parari ostenditur.*

Progrediamur ergo in aliam viam. In qua
se

se ultro mox sistit, & pro vero subjecto sulphureo-mercuriali obtrudit Arsenium, præeunte quodam nomine Germano, sed ortu Gallo, * cum *Idea sua Philosophiæ*, credo Platonica. Non adducam huc speciosas rationes, quibus arsenici patroni conantur adstruere, hoc unicum & verum esse subjectum, ex quo sophorum Mercurius seu aqua illa Hermetis pontica paretur, cum id jam pridem ab aliis sit refutatum. Hoc enim firmiter statuminato liquoris quoque *Alcahestini* prima basis sat solidè esset radicata. Interim si quis *Beccheri* combinet postulata, videri posset & ipsi pro *aqua ignis* materia arrisisse Arsenium. Præterquam enim, quod illam summè venenatam expressè pronunciet, hoc ipsum haud obscure argui posset sequenti argumento ex propriis ejus thesibus constructo:

Alcahest constat ex terra sulphuris arsenicalis, quæ in sale est, subtilisata.

Sed arsenicum est terra sulphuris arsenicalis, quæ in sale est, ergo *Alcahest* constat & paratur ex arsenico

Major propositio ex ipsis formalibus *Beccheri* est *Phys. subterr. part. 6. c. 8.* minor quoque ejusdem dicto capite, quo inquit: *Arsenicum constat ex terra sulphuris, quæ in sale communi est, & sale intermixta.* Ergo consequentia est evidens.

Ref-

* Claudius Germain mercurium Arsenici pro subjecto eligit, qui tamen vulgari nihilo est generosior.

Respondeo ex arsenico subtile & penetrans quidem solvens construi posse, neutrum tamen, quod deposcunt Adepti. * *Beccherus* in aliud subjectum direxit oculum, in quo terra sulphurea mercuriali connexa reperitur, quam ideo arsenicalem vocat, quia labes originalis est. Neque etiam sine ratione addidit *terræ arsenicalis quæ in sale est*. † Nam nunquid in sale sulphur & pinguis oleositas, nunquid terra mercurialis? ut potiori jure eum de sale communi locutum esse quis hariolari posset. Nisi in *supplemento I. cap. 5.* Intentionem suam aliter hisce verbis declarasset. *Recipe ex uno vel pluribus corporibus sal urinosum; nitrosum, acidum, salinum, sulphureum, si hæc quinque junxeris, exorietur chaos philosophicum, sive solvens.* Quo dicto tantum abest, ut mentem suam declaraverit, ut potius longè obscuriorem reddiderit. A monade enim, & dualitate philosophica ad quinarium numerum nonnisi confusionis authorem & ab Adeptis dudum rejectum defecit. ‡ Inconstans sanè Protheus in suis thesibus; & postulatis extitit *Beccherus*, ut patet ejus scripta ruminanti quocirca scopum,

* Arsenicum Sybillæ fatidicæ non designat fugax illud minerale, sed ἀρσενικόν, hoc est masculinum quiddam, quod Mercurium tam vulgi, quàm corporum cogat in obsequium ut animad vertit *Borrichius*.

† Per illud *terræ arsenicalis quæ in sale est* exclusit vulgi mercurium, qui aliàs etiam propter sulphur arsenicale copiosum arsenicum fluens appellatur.

‡ In gemino tamen subjecto ista quinque facile invenis ut *Beccherus* debite intellectus ab errore absolvi possit.

pum, quem aliis præfixit, ipse nunquam infelix attigit. Sic reddere potest Adeptos ipse non Adeptus, dum libri sæpius authore suo sunt sapientiores. Legerit hunc *Beccheri* textum fortassis *Petrus Fabri* Monspeliensis magnus sine praxi speculator, & verus quoque vertumnus, unde in tractatu *de Lapide Philosophico* ad Holsatiæ ducem exarato c. 28. satis audacter quasi ex tripode pronunciat, liquorem *Alcabeſt* ex fale volatili urinoso animali, ex fale tartari vegetabili, & spiritu acido minerali componi * &, quod absurdum est longè maximum, ex tali liquore *Alcabeſt* posse & debere confici lapidem philosophorum, cum nihil inquit c. 20. sit aliud, liquor hic *Alcabeſt*, quàm mercurius Philosophorum, qui est præcipua pars lapidis nostri. In quo asserto quot membra sunt, tot sunt cacodoxa, omnium Philosophorum hypothesebus à diametro contraria †.

Hi sal unum requirunt, ex duobus tamen compositum, quod sufficit ad geminum hoc menstruum conficiendum. Ut sexcentis Philosophorum dictis, si illis hic locus foret, indubitatum reddere possem. Et *Lud. de comitibus* unicum dumtaxat solumque subjectum, ex

* Hoc ex triplici naturæ regno compositum censeripoteſt chymæraphilosophica. Licet ex tribus illis solvens sat efficax possit parari.

† Mercurius Philosophorum Arabibus dicitur *Arbachest*, unde nominis cognatione delusi non tantum Etymologici sed & plurimi chymici *Alcabeſt* pro eodem habuerunt,

ex quo solvens illud incomparabile extrahitur dicit esse, unicum nempe, quod in unica specie reperiat, licet revera sit duplicatum. Dixi sal quoddam, & unum esse, quod paulatim clarius ostendam, liquoris alcahestini subiectum.

Miror artistas stupendi hujus arcani investigatores ex *Helmontii* locis, quibus de vulgi mercurio facit sermonem, ita mordicus velle extorquere ejus primum subiectum, quæ tamen omnia obscurissima sunt, è contra negligere & vilipendere textum clarissimum *Tr. Potestas medicaminum* § 24. ubi ait: *summus atque felicissimus salium est, qui ultimam puritatis & subtilitatis metam in natura attigit, cuncta pervadit solusque agendo manet immutabilis, quique alia pro lubitu promptâ resolvit obedientiâ, rebellemque omnem materiam non secus atque aqua calida nivem liquat & volatizat.* Quid hic aliud describit, quam solvens hoc universale? putasne verò per salem illum summum ac felicissimum intellexisse vulgi mercurium? erras fanè in Responsione ad puerilem Humoristarum vindictam §. I. *Alcahest* notanter vocat *Ens primum salium* & non ens primum mercurii vulgaris, quod aliàs citra sigilli Hermetici fracturam dicere potuisset. Nec video rationem, si vulgi mercurius prima illius solventis materia foret, ob quam illam sic abscondisset, cum doceat experientia, licet hæc publico constaret, tamen nondum patere difficillimam illam tædiosissimæ præparationis viam, neque etiam instrumentum illud ad

V

ju-

jutorium, quod ad intimam ejus reclusionem
exigitur. *

Non diffiteor, nonnulla manet, licet non
tanta, obscuritas, dum *salium summum & pri-
mum ens salium*, appellavit, quale illud sal
sit, aut qua facie aut formâ artistæ apparere
debeat. Interim tamen cùm tantus salium pri-
migeniorum non sit numerus, ejus facilior est
indago. Nunquid enim in sale communi terra
est, & sulphur subtilissimum, & eo separato
purum & virgineum principium? nunquid hoc
ex universalibus naturæ mistis est, in quo terra
non minus homogenea, stabilis & in igne in-
combustibilis quàm ipse mercurius? nunquid
non minùs ac hic imò longè magis simplex est,
modò ab ista decompositionis larva, quam la-
bem originalem vocant, liberetur. † Unde
nec illa in vulgi mercurio jactitata homogenei-
tas & simplicitas ullam illi præ sale communi
tribuit prærogativam, ut ad liquoris Alcahes-
tini dignitatem promoveatur. *Philaletha* ut
subtilitate sic invidiâ nullo philosopho inferior,
tamen ad vulgi mercurium ne minimam quidem
facit reflexionem. Sed *Helmontio* adstipulatus
eâdem

* Habet hic pariter locum quod de mercurii sophici
subjecto cecinit Augurellus. *Neque enim quam debes sumere
magnum invenisse adeo est, habilem sed reddere massam,
hoc opus hic labor est hic exercentur inanes artificum cura,
variis hic denique nugis, sese ipsos aliosque simul frustrantur
inertes.*

† In sale communi cum sit primum ens mercurii sive
ens mercurificans, majori energiâ probari posset in eo
potius quàm in vulgimercurio latitare materiam proxi-
mam liquoris Alcahestini.

eâdem inquit ratione confirmati salia cuncta repudiârunt, uno sale excepto, qui est salium ens primum, quod quodvis metallum dissolvit. eâdemque operâ coagulat, & hoc nonnisi viâ violentâ, quare agens instud integro pondere & viribus à rebus iterum separatur. Perpendite quæso quid sit ens primum seu feminine principium salium, unde producat sal terræ & maris, unde vitriolum, unde alumen, unde sal armoniacum naturale, unde sal petrae, hæc enim omnia unam agnoscunt matrem, unicum semen, sed originalis labes ex matricibus hausta facit differentiam.

Posui postremo loco sal petrae five nitrum, num in illo dubitas esse purissimum copiosumque sal principians, quamvis immundo sulphure infectum? *Pasophus Enchireticus* non ambigit, si illud separari possit, sal mundi originale accipi, & vel ex nitro vulgi viâ putrefactionis educi posse nitrum philosophorum. Profectò hoc sal neutiquam hætenus pro dignitate examinatum arcana recondit, quæ revelata posset mundus stupefcere. *

Sal alcali nunquid totum igneum est, imò natum ex sulphure? nunquid modò purissimum sit & à terra mortua defœcatum, ens quoque non minùs homogeneous est, quàm ipse mercurius? nunquid illo magè stabilis & incom-

V 2

bu-

* Sine nitro *Alcahest* parari non posse est, qui sibi persuadeat, rationibus non proletariis inductus. *Pantaleonis* in Exam. Alchym. Hæc est propositio: Ignis *Gebennæ* nitri formam monstrat, insipidus tamen est, & absque sale. Nitrum tamen excludit.

bustibilis in igne? Ex quibus salium præ ipso vulgi mercurio præcellentia & activitas longè maxima elucet. Ut, licet non verè, saltem ingeniosè Schwalveus dixerit *Alcahest*, *Alkali est*: grammate nempe h in li divisò. Utinam *Helmontius* sali alcali solvendo liquorem *Alcahest* affudisset nobisque transmutationem inde oriundam delexisset, non dubito quin fuisset miranda. Anxiè illius desiderata volatizatio sic mox innotuisset. Etenim genuinus ille salis tartari volatizati spiritus *Helmontianus* tam diu inter non entia manebit, quàm diu occultus liquor *Alcahestinus*. * Quod pro cautela habeant indagantes.

Mitto alia salia naturalia magis decomposita. Adduxi enim tantùm simpliciora, ut eorum pateat activitas, quam etiam ipsis sulphuribus & mercuriis in solvendo longè languidioribus prætulit *Helmontius*. Non verò, ut quis sibi imaginetur, me illorum aliquod statuere liquoris *alcahestini* subjectum. Hoc enim enixum aliquod salinum est merè artificiale sive sal duplicatum per artem † in quo præter principium radicale aqueum etiam ignis est, & quidem summè concentratus, quo solo potissimùm id agit, quod agit. Unde nullius ponderis objectio est contra universale menstruum à varia corporum solvendorum textura & pororum constitutione petita. Qui.

* Quia eadem utriusque est elaborandi methodus per salium putrefactionem, quæ longè difficillima.

† Ratione præparationis, non compositionis differt *alcahest* à mercurio philosophorum. Qui ut *Mundanus* ait, ex duabus salinis substantiis, quæ eandem radicem stirpemque sortiuntur operâ Chymistæ obstetricicâ nascitur.

Quicumque enim ignis, ceu universalis naturæ tyranni, quem ipse *Helmontius* appellat, *mortem in manu artificis*, catholicam in omnia entia sublunaria potentiam considerat, cujus atomi ita constituti sunt, ut omnium corporum etiam solidissimorum poros ingredi, & eorum texturam solvere, destruere aut alterare valeant, non magnopere naturæ possibilitatem hoc argumento coangustabit. Fulgur subtilissimum nil moratur diversitatem pororum in corporibus, sed omnia æqualiter penetrat, & afficit pro ratione subjecti. Agit igitur instar ignis, unde & ignis *Gebennæ* artificialis seu *Aqua ignea* est appellatus. Agit etiam instar aquæ. Hæc mille seminum etiam poris & figurâ disparatorum genera mediante fermento radicaliter penetrat, solvit, & ad germinationem promovet, imò omnium plantarum poris se accommodat, & iis facessit in alimentum. In regno animali liquor gastricus seu menstruum illud ventriculi quasi alcahestinum incomprehensibili ratione omnia alimenta licet texturis diversissima centraliter resolvit, & in succum lacteum convertit. Quid ergo repugnet ex regno minerali simile quid per artem confici posse? In mechanicis lima corpora quævis metallica non attentâ pororum conformatione in pulverem, & radula omnia ligna etiam texturæ diversissimæ in scobem potest convertere viâ nempe violentâ, qua pariter *Alcahest* omnia diffringit ac comminuit.

Enixum hoc salinum non minùs difficillimæ inventionis est, quàm tædiosissimæ præparationis. Id quod ex textu *Helmontii Tr. imago*

fermenti §. 28. Consideratione & profundiori indagine dignissimo nonnihil hic fufius ostendere è re erit. Totum namque præparationis alcahestinæ myfterium includit. *Chymia* inquit *indagando sollicita est corpori*. Hac certè sollicitudine opus non foret, si vulgi mercurius vel in trivio notus hoc corpus esset. Dixit *Indagando corpori*, & non corporibus. Cum enim hoc ex fale gemino constet, corporum autem non sit penetratio intima & per minima, adeoque nulla transmutatio essentialis, consequitur unum ex iis tantum esse corpus, aliud verò spiritum, ut ex utroque resultet ens immutabile & incorruptibile. * Quod pariter de menstruo suo seu mercurio philosophico univoci perhibent Adepti. Unde non minus candidè quàm eleganter *Mundanus* sic informat *Dickinsonum* l. d. Q. Ess. Phil. p. m. 195. Hoc clarum & subtile oleum noster est mercurius præparatus, terræque nostræ vel salis soror naturalis. Quam oleum hoc seu mercurius amantissimè amplectitur, promptissimè dissolvit, seque cum ea inseparabiliter unit. Intima hujus spiritûs cum fale unio quendam illi volatilitatis gradum attribuit, adeo ut unà sublimari queant. Quo pacto istum incomparabilem falem ammoniacum, aut sulphur album naturæ conficiunt. Ita ille. Quo ad compositionem corporis alcahestini elucidandam nihil clarius.

Pergit *Helmontius*. Quod tantæ puritatis
sym-

* Corpus illud proprium suum continet spiritum, qui ab eo separandus, illique reuniendus est.

symphonia colluderent nobiscum, ut à corrumpente nequirent dissipari. Sanè non minùs acutè quàm eleganter. Ex his enim manifestissimè colligitur plura quàm unum ad hujus corporis compositionem requiri. Collusio enim nonnisi inter plures, ad minimum duos est. Uti & symphonia sive concentus. *Ut à corrumpente inquit nequirent dissipari.* Quo rursùm non ad corpus ipsum, sed ejus constitutiva per numerum pluralem reflectit. Neque frustra à *corrumpente* addit, ut indicet, duo hæc unum fieri non posse nisi interveniente corruptione, quæ licet utrumque intimè resolvat, non tamen dissipat, sed unit inseparabiliter in corpus unum immortale. * Protectò quis non miretur acumen nostrì Philosophi. *Tantæ puritatis Symphonia* non gratis adjicitur. Incorruptibilitas enim summam supponit puritatem, quæ quoque causa est, ut ab omni soluto integro pondere & viribus rursùm separetur. Verùm quæ illa nobiscum collusio? Entia venenata nemo credo dicet nobiscum colludere, nisi more proditorio, ut vitæ insidientur. Voluit igitur innuere subjectum illud insons esse, imò humano corpori amicum, quod quomodo nonnulli explicant, infra ostendemus.

Pergit. *Ac tandem stupefacta est religio reperto latice, qui ad minimos redactus atomos, naturæ possibiles, coelebs omnis fermenti connubia sperneret.* Religio, id est Humana fides, nunquam

V 4

* In Putrefactione philosophica corruptio partium est, non dissipatio, illius namque finis est unio radicalis.

quam crediderat possibilitatem talis entis in natura, unde meritò illo reperto obstupuit. Nam quotus quisque hodiè amabo est ex vulgo chymicorum, qui his *Helmontii* narratis fidem habeat? Nunquam credidisset ejusmodi liquorem dari posse *Cl. Gorisius*, ut jam in *Potestate medicaminum revisa* narravi, nisi metalla, lapides, linum, lanam, chartam, aliaque omnia in eo in aquam faceflere ipse inspexisset autopta. Repertus igitur tandem est talis latex, nempe resultans ex dicto corpore, per resolutionem in minimos naturæ possibiles atomos * Quæ certè fieri non posset nisi mediante putrefactionis fermento; non tamen peregrino, ut mox patefceret, inquilino & proprio, beneficio ignis externi inter hujusce corporis duo principia exsuscitato. Nihil enim, quod probè notandum, corpus in atomos naturæ possibiles subtilissimos resolvit, nisi fermentatio & putrefactio, quæ quasi *putris* est *fractio*, seu in particulas tenuissimas comminutio. Et quid mirum hunc in tali statu laticem manere coelibem, & omnis fermenti connubia spernere. Si enim res eò usque redacta sit, ut in atomos naturæ possibiles minimas abierit, jam circa eam omnis naturæ & artis cessat activitas & actio. Est enim veluti ultima illa naturæ thules, in qua positum: *Non plus ultra.*
 II.

* Etiam in ipso labore sophiæ requiritur ista in minimas naturæ possibiles atomos resolutio, quam contritionem, & cribrationem vocant, unde illud: *tere, tere, tere, nec te tadeat terere.* Confer *Tackii Chrysogon. animal, & mineral. p. m. 93.*

Illam atomorum minimitas, ut ita dicam, causa est quod omnis fermenti connubia spernat. Nullum enim fermentum potius est novæ passioni, seu ulteriori in atomos subdivisioni illum subicere, quia jam in minimas redactus est. An quis, ut rude afferam simile, ex vino optimè fermentato elicited spiritum quintessentificatum id est, in subtilitatem naturæ possibilem redactus novæ submitter fermentationi? Ille sanè ab innumeris subjectis integro pondere & viribus poterit revocari, quod etiam de nonnullis aliis spiritibus acidis docet experientia; nempe quia summè volatiles sunt, ideo cæteris omnibus se grossioribus gravioribusque renuntiant maritalari. Liquor *alcabest* subitus omnia à se soluta in fundo subsidet, & his in Balneo totâ substantiâ evolutantibus, unicè solus residet, nempe quia nullis se miscet ob pondus, seu centrum gravitatis ab omnibus aliis diversum, quod à sola illa atomorum minimitate acquisivit. *

Quò enim corpus particulis seu atomis constat magè parvis, eo densius est, & consequenter gravius, unde ultimum naturæ possibile pondus observatur in lapide aurifico, ob particularum minimarum secundiquaque contingentium densitatem. Nullum autem ex omnibus mundi subjectis hoc solvente solutis, illi pondere parest, unde nec miscibile.

V 5

De-

* Quis est ille inquit *Calid Philosophus* l. secret. artif. c. 6. qui valet duo, vel diversa conjungere, quorum centra sunt diversa, nisi post conversionem naturæ earundem & mutationem substantiæ & rei à sua natura. Quod est grave querere.

Desperata ideo est, pergit Helmontius, *ejus transmutatio, dignius se corpus non reperiens, cui nuberet.* Transmutatio namque requirit mixtionem per minima, & intimam penetrationem miscibilium, quæ in rebus diversi centri fieri nequit. Unde & Philosophi dicunt de suo composito spiritum cum corpore inseparabiliter misceri non posse prius quàm hoc illius naturam assumpserit, tum enim omnia facta sunt spiritus homogeneus inseparabilis.

Sed labor sophiæ anomalum in natura fecit, quod absque fermento commiscibili à se diverso, surrexit. Sal itaque hoc enixum, & ex eo generatus latex anomalum in natura est, tam ratione materiæ ex qua constat, quàm modi, per quem efficitur, quàm effectuum, quos profert, cui nihil simile natura producit. Ratione materiæ, latex falsus est, nempe ex acido & alcali constans, sed inseparabilibus, unde neque ab acidis neque alcalicis corporibus passibilis & destructibilis est. Totus est spiritus, * sed corpus habet. Glorificatum & immortale. Corpus est sed inter fixitatem & volatilitatem ambigens. Est latex, sed sine aqua elementalī. Est liquor salis resoluti salinissimus, crassissimus, ponderosissimus ratione modi præparationis, quæ solâ fit circulatione per viam solutionis & coagulationis. Unde à Paracelso *sal circulatum majus* appellatum est. Demum ratione effectuum, qui tanti sunt, ut etiam mercurii sophici & Elixiris aurifici vi-
res

* Glanberus Alcahest dictum putat, quasi All-geist.

res longè superent. Anomalum hoc artis in naturâ nullum par habet generatum. Nasctur absque omni fermento à se diverso, siquidem.

Serpens se ipsum iste momordit, à veneno revixit, ac mori deinceps nescit. Quæ allegoria subjecti mortificationem, putrefactionem (quæ Philosophis audit venenum) & resuscitationem indicat. Quia cum per putrefactionem moritur, per generationem resurgit spirituale. De cujus operationis modo & effectu ulterior ex Hermeticorum libris peti potest informatio, quæ hujus loci non est. Ex iis namque hoc ænigma desumptum est. Sic dicit *Aristeus* in sua visione *Ænigmate* 4. Si caput & cauda viperæ, in quibus ejus venenum, lento igne tam diu coquatur, donec vertatur corpus in spiritum &c Tum hoc completo haberi corpus corpora perforans, & naturam naturam componentem, quæ compositio philosophica est, alcahestino præparationi in præcipuis circumstantiis ita æmula, ut non citra enormem errorem à pluribus pro una eademque fuerit habita.

Quâ textûs Helmontiani elucidatione nunc præmissâ dico *Alcahesti* subjectum primateriale esse enixum falsum (quod idcirco licentiâ philosophicâ superiùs in *Potestate medicaminum revisa* ob causas prægnantes falsi communi marino analogum appellavi) compositum ex acido velut igne & alcali velut aqua, juxta *Lullii* axioma: *cum igne tandem in gratiam redit aqua.* Acidum nempe naturæ simplicissimum ex alcali purissimum salium primum ens constituunt
in

in natura , & in arte per viam regenerationis hoc universale solvens. Unde acidum illud sub nomine *Azoth* in ore omnium philosophorum est , & *Alcali* quoque à tot Adeptis unicè commendatum. *Pone fiduciam tuam in sale alcali* , inquit *Penotus* , nobilissimum enim & summum secretum est. *Suchtenius* librum septimum his verbis concludit : *Præpara sal commune , id est acidum , & alcali , & redige illos in aquam dulcem & puram.* *Thomsonus* l. c. c. 10. inquit , finè dubio magnum illud solvens *alcahest* originem suam trahere ab *Alcali* combinato cum puro mercurio , * per quem volo acidum illud naturæ purissimum intelligas. Hæc itaque duo invicem copulata , & uti ex una radice extracta , sic in unum homogeneous rursus redacta , & per debitas solutiones & coagulationes in circulatione ad summam subtilitatem , id est minimas atomos naturæ possibiles , exaltata summum & felicissimum illum salium constituunt , mercurio licet ringente ejusque patronis contra freudentibus. Meritò igitur cum *Gebro* Rege exclamo. *Laudetur Deus gloriosus , qui creavit illud , & illi dedit substantiam , & substantiæ proprietates , quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere.* Confer. *Helmont.* *Ecstatic.* in Potestate medicaminum §. 24. Ubi de hoc sale pluribus actum est.

Et.

* Nullum *Alcali* cum mercurio , quantumcunque purissimo , copulari & abire potest in ens unum homogeneous , simplicissimum , ergo hæc vana est *Thomsoni* speculatio.

Etsi hæc non obscura sint exponam tamen nonnihil dilucidius. Novimus ex fide, omnia ex aqua chaotica primùm creâta educta fuisse. *Beccherus* denominatione novâ illam vocat *Alcahest*, nec adeo ineptè, quia ut jam olim explicavi, est *Theca salis*, sc: materia quasi saponata, qualis ex alcali & olei commistione exsurgit. Hæc aqua in duas partes distincta fuit, nempe in aquam grossam & tenuem. Grossa fuit oleoso-sulphurea, viscida, & constituit principium sulphureum, tenuis falsa & mercurialis, & constituit principium salino-mercuriale, ex qua duplicata aqua omnia generata processerunt. Sulphur itaque & sal principia quoque essentialia sunt mercurii tam vulgaris, quàm sophici. Per sal autem non intelligitur ille communis, utpote qui non principium sed principiatum est, etiam ex sua formâ & materia, sive sulphure & mercurio componitur, sed sal primigenium, quod Philosophi vocant humidum radicale metallorum, aquam glaciale, glaciem paradisi, saponem sapientum. Quale sal virgineum, cum purissimo sulphure unitum constituit subiectum primateriale liquoris alcahestini, quod appellatur mercurius ob analogiam, non quòd mercurius vulgi sit ista materia, sed quòd hæc aqua non secus ac ipse mercurius vulgi ex terra sulphurea & mercuriali constet. Argentum vivum autem nullatenus est metallorum principium, sed quoque metallum à sale mercurificante in fluore constitutum.

Verùm sal illud purum & virgineum non nisi magno artificio obtineri potest. Siquidem
in

in falis centro latitans jam tum cum sulphure
 connubium contraxit, à quo per artem libe-
 randum est, ut pristinae virginitati restituatur.
 * Jubent itaque Adepti sulphur omne arseni-
 cale ab isto subjecto seu fale separandum esse,
 ut restitutâ virginitatis gloriâ novi sulphuris
 connubio aptum reddatur. Sulphur namque
 illud impurum fali originaliter adhærens non
 permittit ingressum, se nec activum, ut in sub-
 jecta solvenda penetret, nec passivum, illius
 nempe agentis, cujus auxilio in liquorem alca-
 hest necesse habet converti. Et hoc est quod
 hætenus in *Philaletha* capere non potuerunt
 Artistæ, quando scribit: *sulphur externum va-*
porosum comburens adhaerere pertinaciter chao
nostro, quod ingressum prohibeat. Quomodo
 autem à sulphure hoc maligno sit purgandum
 sequenti allegoriâ insinuat. *Tu si aridam hanc*
terram, aquâ sui generis rigare sciveris poros
terræ, taxabis, & externus hic fur cum opera-
toribus nequitiae foras projicitur. Purgabitur a-
 qua per additamentum sulphuris veri à sorde le-
 prosa, & ab humore superfluo, habebisque in
 posse Comitissæ à Trevis fontinam. Hic fur est ne-
 quam arsenicali malignitate armatus, quem ju-
 venis alatus horret & fugit, & licet aqua cen-
 tralis sit hujus sponsa, tamen amorem suum erga
 illum ardentissimum non audet exerere ob latro-
 nis

* Ita quoque scribit *Helmontius* mercurium sulphure
 externo originali mundatum fieri simplicissimum, ut aqua
 elemento possit comparari, & nullo igne sit mutabilis,
 alia autem, quæ apprehendit, sulphura aut semina con-
 festim consumat. Vid *Progymn. meteor. §. 14.*

his insidias & technas ferè inevitabiles. Allegoria hæc acutissima appositissimè totum rei negotium indicat. Intellectu non adeo obscura est, si per *externum furem, latronem & operatores nequitie* sulphur illud peregrinum separandum, per *additamentum sulphuris veri* aliud longè purius subtiliusque, in quo in esse aquæ igneæ constituitur, addendum per *rigationem & taxationem pororum terræ* subjectum solvendum, per *aquam sui generis & alatum juvenem* spiritum corpori nostro, cujus centrum etiam aqua est, radicaliter uniendum intellexeris, ut ex *introitu aperto* à me patientius recluso aliquando pluribus intelligetis.

Verùm jam prævideo subtiliorem profundiorēque hanc Theoriam non arrisuram iis, qui ipsimet id operæ renuunt insumere, ut vel laboriosius speculentur, vel speculationes suas ad vulcani lapidem lydium examinent. Aperiant jam ii os quàm latissimè, ut puls præmansa ingeratur. Non contenti sunt doctrinis generalibus, sed ipsum subjecti nomen proprium unà cum integro elaborationis processu sibi petunt indicari, ut ita fuci alieno melle gaudeant & fatientur. Pro his itaque quædam subjiciam.

Inspexerint hi utique aliquando Hermetico-
rum scripta, in iisque non semel legerint illos
de materia prima artis paraphrases, rem esse
vilissimam, pauperes æque ac divites habere,
Adamum secum ex Paradiso tulisse &c. Le-
gerint quoque, ni fallor *Helmontium*, & præ-
ter alia lotio humano tributa elogia (nam ad
il-

illud prædicta quoque Philosophorum effata
facilè explicantur) observârint illud dictum Tr.
de lithiasi c. 3. §. 2. *Nescio autem an in tota
rerum natura sit aliquid subtilius sale urinæ.* *
Dixit autem hoc, postquam propriam urinam
vase ligneo asservatam reliquerat, donec tan-
dem fermentum spontè conciperet, ebulliretque
non secus ac vina, ex qua post distillationem
spiritûs collegerat salem albissimum aucti &
urinacei odoris fætidißimi. Quem tanto extu-
lit prædicato.

Vos si sagaces nares habetis, jam subodora-
bitis quò collinem. Sal urinæ, quo nil in to-
ta rerum natura subtilius, nunquid aptissimè
ad liquoris omnium in mundo subtilissimî
constructionem quadrabit? nunquid hoc pecu-
liari nobiscum symphonîâ colludit? nunquid
fermento scatet proprio, ut absque fermento
commiscibili à se diverso possit surgere? nun-
quid sal hoc in natura anomalum, cui nullum,
& ne in brutorum quidem lotio simile? & quid
vetat illud ad minimas naturæ possibiles ato-
mos & istum reducere laticem, quem ipsa re-
ligio stupeat? nunquid in urina humana sul-
phur est, nunquid lux, nunquid ignis, nun-
quid acidum & alcali, illud fixum, hoc
volatilissimum, ut ex utriusque conjunctio-
ne enasci possit verum sal-armoniacum phi-
lo-

* Dixit de Lith. c. 3. *Spernit eos sapientia, qui mate-
riam ex qua, dispositiones, contenta, proprietates, progressum
lotii addiscere recusârunt per ignem.* Quibus verbis putatur
ad hoc arcanum ignis collimâsse.

losophorum, quod salium summum & felicissimum dici mereatur? *

Credidit ita sanè & mordicus sustinuit *Georgius Starckeyus* Anglus, magnus naturæ & *Helmontii* scriptorum ruspator, imò si fides illi aliisque habenda reapse liquorem *Alcahest* *Helmontianum* ex lotio humano fabricatus est. †
Habetis nunc, si Diis placet, resectum naturæ siparium, emite carbones & vitra, & multas ex ordine noctes vigilate, ut fecit *Helmontius*. Dii vendunt sudoribus, non lectionibus solis artes. Abscedite à vobis metipsis, & à consuetis abite, qui facile lectionum compendio naturæ penetralia investigare præsumitis. Video jam dubios vos hærere, num seriò num joco vobiscum agam, quando pro tanto acquirendo thesauro ad foetentes matulas vos ablego. Non ego id facio, sed *Heimo* Philosophus, qui filios artis sic alloquitur: *ite secretè & morosè cum magno silentio, & accedite posteriora Mundi* (scilicet parvi) *& audietis tonitrum sonantem, sentietis ventum flantem* (crepitus & peditus) *& videbitis grandinem & pluviam in terram cadentem* (stercus & urinam) *& hæc est res, quam desideratis, & quæ valore suo omnes lapides montium mineralium in artificio alchymicæ præcellit.* De subjecto quidem mer-
X cu-

* Philosophorum dicta ænigmatica ita subtiliter texta sunt ut tam diversis subjectis, quàm operationibus se applicari patiantur. Ideoque etiam urinæ.

† Consentit huic *Haly* invenitur materia lapidis (ergo & liquoris *Alcahest*) apud pauperem & divitem, euntem & sedentem.

curii sophici ille loquitur, quod ad liquorem Alcahesticum per me licebit applicare. Possem equidem injectis hic non levis momenti dubiis in hujus subjecti electione vos perquam ancipites reddere. * Verum nolo vos à tam pretiosissimi in liquore tam abjectissimo reconditi anomali falis pervestigatione abstertere aut revocare, si minus enim ex eo *Alcahest*, saltem ejus aliquale succedaneum, menstruum, nempe penitus falsum (quod nec acidum nec urinosum, nec alcalizatum præcisè sit) confici poterit, quale adhucdum desideratur, concretorum magnæ multitudine dissolvendæ aptum. † Possem talis processus quasi Alcahestini descriptione Experti Roberti manu propriâ mihi summi arcani instar aliquando communicatâ hîc scientiæ filiis gratificari, si una possem hac revelatione ab ejus notitiâ arcere fucos & fungos indignos, quibus tamen id præsto beneficii, ut ad *Lullii testamentum novissimum* & *Parisini Apertorium* eos remittam. Ubi reperient, quod animis manibusque sufficiat occupandis, imò recreandis, si chymici arcanis de-

* Nemo sanæ mentis in urina mercurium philosophorum, ceu humidum radicale metallicum, quæsi-
verit, quis enim in mineris urinam distillat, inquit *Paracelsus*?
Ergo an ipsum Alcahest ex eadem matre oriundum, quis in lotio reperiet?

† *Helmontius* ait obstitisse veteribus & modernioribus unicam ignaviam aspernantium distillare rem adeo fatidam atque sordidam, suavitæ odoris lucri deceptorum cavete ne idem vobis possit exprobrari.

delectentur. *

Verum hic iterum se sistit irrequietus vulgi mercurius, adducens causæ suæ patronum *Hohenheimensem Bombastum*. Qui hujus ex Adeptorum foro proscripti socii defensionem suscipiens *lib. 10. Archidoneos c. 4. & 6.* scribit Mercurium in *sale circulato* ceu matrice sua, solvi, putrefieri, sublimari, perfici, & abire in ens liquidum, & tum esse ignem coelestem & acetum acerrimum metallicum. Arcanum enim illud salis mercurii vulgaris mater est, id est primum ens, quod cum mercurio junctum evadit primum ens mercurii, sc: liquor *Alcahest*. Et quis dubitet tale ens salino mercuriale pollere potestate solvendi generali? Jam eò visus est collimare *Tumbæ semiramidis Hermetice sigillatæ* autor, cum suo oleo salis mercuriali putrefacto & alembicato, nunquid ex eo patefcit, quare *Helmontius* Alcahesti Adeptos *Duplato*s vocitet, nempe quòd ex duplici capite sint Adepti, primum quidem arcani salis seu *salis circulati majoris* dein hujusce liquoris nonnisi eo mediante parati, unde quia hæc duo invicem soluta ac confermentata in solvens homogeneum abeunt, *sal circulatum majus* & liquorem alcahest pro uno eodemque solvente cum Paracelso accipit. †

X 2

Re-

* Qui possunt capere, capiant. Genuina, dumtaxat, quæ in lotio sunt, salia, spiritu urinoso penitus sequestrantur, in his enim invenientur.

† Si cum sale circulato majori ex mercurio parandus esset *Alcahest* malè hæc pro Synonimis habuisset *Helmontius*. *Sal circulatum majus* esset & non esset *Alcahest*.

Respondeo hæc primâ fronte non videri absurda, quæ tamen vel ex ipso quoque *Paracelso* facile refutantur; scribit namque c. 6. liquorem hunc cum spiritu vitrioli misceri, & tum mercurium antimonii solvere, & unâ in lapillos crySTALLINOS CITRINOS redigi, quæ omnia *Alcahesti* incoagulabilis genio repugnant. Rationes decidendi, quas nuda affert speculatio, incertæ sunt, nisi ipsa praxis eas, in igne veluti supremo rerum revisorio judicio approbaverit. Plura itaque ad eam pertinentia aliquando dabit *Helmontius Elucidatus*.

S E C T I O. IV.

*Variis circa liquoris Alcahestini naturam
& effectus quæstionibus & dubiis respon-
detur.*

Menstrui universalis adversarii argumentum, quod petunt à diversitate & magnitudine pororum in immensum varia in tot mundi subjectis solvendis tam firmum stabileque credunt, ut hætenus à nemine potuerit solide refutari sicuti enim clavis quantumcunque artificiosa excogitari nequit, quæ omnes possibiles feras recludat, ita neque dari solvens, quod omnium corporum poris vel magnitudine vel figurâ diversis se accommodet. Cui nunc paucis ita satisfaciam, ut quod amplius opponant, non habeat. Constat itaque *Alcahest* corpore in minimas atomos naturæ possibiles resoluta, quæ
Hel-

Helmontii cæterorumque Adeptorum doctrina est, è contra non dantur in ullo mundi mixto pori minimi naturæ possibiles. Ergo necessario consequitur *alcahest* omnium corporum naturales poros ingredi posse, quia iis omnibus adhuc indefinites minor est. Ergo nulla pororum parvitas illius ingressui potest obstare neque etiam ulla figura (quam tamen credo imaginariam.) Cum vel ipsa cujuscunque figuræ possibilis interstitia queat transire id, quod est naturâ minimum. Quod ita per se dilucidum est, ut nullo ulteriori lumine indigeat.

Obscurum autem satis est, cur aut quomodo *Alcahest*, cum omnia in materiam liquidam reducat, solum argentum vivum unicâ abstractione ita figat, ut omnem folium ignem sustineat, nec in plumbi examine exterminetur. Cujus experimenti testes sunt *Helmontius* & *Lud. de Comitibus*. Verùm non est difficilis hujus quæstionis resolutio, si ex antecedentibus repetatur memoriâ, *Alcahest* esse liquorem igneum seu sulphureum, sulphur autem esse potens ac genuinum mercurii coagulum. Si enim juxta experientiam Autoris *Tumbæ paupertatis* vel ipsum sal commune per crebras dissolutiones & coagulationes facile redditum potestatem habet mercurium vulgi per decoctionem coagulandi in metallum, id quod efficit grandi suâ siccitate & tenuitate, quæ consumit penetrando humiditatem indefinitam mercurii, quid subsumetur de primo salium ente planè igneo ac sulphureo? Excitat hoc mercurii sulphur internum metallicum, quod ejus contactu fixatum totum suum corpus mox coagulat, figit ac perficit.

Coagulatur quidem apparenter mercurius à vapore saturni ; vel etiam in igne per se in pulverem rubrum præcipitatus , sed illa coagulatione , quia à mercurii sulphure externo & extraneo dumtaxat est , neque constans est neque fixa. Quæ autem ab interno sulphure verè metallico per ignem *Gebennæ* in actum deducto fit , necessario perseverat. Mercurius enim ita coagulatus facilè in album metallum reducitur. Quod ab *Helmontio* appellatur *aurum horizontale* cujus rationem conabor reddere. Mercurius cum sit ens homogeneous & immortale adhuc in sua mobilitate existens , non potest perfecta sui coagulatione & fixatione in aliud quàm tale metallum sc: homogeneous & immortale fixum converti , quale solum est aurum. Quod ut *Comes Trevisanus* ait nil aliud est , quàm argentum vivum anatizatum. Mercurius licet in statu suæ cruditatis auro sit levior , coagulatione tamen pondus auri acquirit , & sic quia præcipua auri essentialia habet , sat aptè *Auri horizon seu aurum horizontale* appellatur , ubi enim mercurius emoritur , exoritur metallum hætenus anonymum , cui nihil deficit , ut sit aurum consummatum , nisi tinctura rubedinis. Quod etiam testatur hujus jam experimenti conscius *Arnoldus de Villa Nova Tr. de lap. phil. c. 4.* his verbis. *Omnis mercurius bene coagulatus debet esse de pondere auri , licet sit albus , quod est*

Est juxta adeptos in mercurio vulgi granum fixum sulphuris perfecti quod debito agente excitatum potens est proprium corpus coagulare & perficere.

est perfectionis signum, quia nihil ei deest nisi color, & erit aurum. *

Dubitari quidem posset, cum argentum vivum in visceribus terræ tam longâ indigeat digestionem, antequam in aurum mutetur, quomodo per artem tam brevi tempore ad ejusmodi perfectionem queat pervenire. Verum ratio facilè patet ex scriptis Adeptorum quam saltem paucis verbis satis insinuat *Becceberus* in supplemento *Phys. subterr.* 1. c. 6. p. m. 125. *Applicate argento vivo agens internum seu sulphur aut ignem philosophorum, & operari illico incipiet dejiciendo, quæ in mixto ejus heterogenea sunt, foras, & mutando ac accipiendo, quæ homogenea sunt, intro.*

Potuissent Adepti cum mercurio hoc fixo ulterius quid curiosum experiri. Cum enim prima sui coagulatione non solvatur, sed reducatur in pulverem fixum corallinum medicinale, hic autem per liquefactionem in igne in metallum album cum spoliatione virtutis medicæ; operæ pretio dignum fuisset hoc ipsum de novo tradere liquori alcahestino explorandum. Cum enim jam esset corpus coagulatum, nullaque ulteriori coagulatione indigeat, solvens verò hoc circa illud otiosum esse nequeat, nullum dubium est, quin etiam fuisset solutum, & quidem in partes compositionis suæ constitu-

X 4

tivas

* De hisce ex professo latius agemus in *Helmontii Elucidati Dissertatione* 1. De remediis Helmontii ex mercurio parandis.

tivas corpore pristino vivo longè simplicioris , quas aliàs *Helmontius* inseparabiles statuit ob homogeneitatem & indivisibilitatem mercurii summam.

Sunt qui non capiant *Alcahesti* energiam , ut pondere & viribus integris à subjectis solutis semper iterum possit separari. Cùm tamen hoc ex incoagulabilitate solventis necessariò sequatur. Cùm enim neque acidum sit neque alcalizatum , à neutro in nexum trahitur aut subjungatur. Hæc enim particulas sibi similes vel sociant , vel infringunt contrarias , ut sic menstrui vires fatiscant. *Omnis spiritus acetosus inquit Helmontius dissolvendo coagulatur. Tr. Imago fermenti §. 26.* atqui *alcahest* dissolvendo non coagulatur , ergo non est spiritus acetosus. Unde colligitur , quo jure spurius ille veneris filius seu spiritus æruginis à *Zwölfero* *Alcahesti* titulum acceperit , utpote cujus solvendi vis ad unum saltem alterumve subjectum proportionatum extensibilis , etiam , in momento tolli potest. Alcalizatorum quoque ad quamcunque etiam acredinem deductorum potestas ita limitata est , ut ne crudum quidem mercurium possint dissolvere , in acidis quoque facilè destruantur. Prætendit chymicorum vulgus in suis solventibus convenientiam cum poris corporis solvendi , sed quò hæc major est , eò arctius inter illa oritur vinculum , ut omnino vix postea possint segregari , vel saltem simili solutioni de novo inservire. Quò fortior est solventium impetus , eo citius frangitur. *Peragit tranquilla potestas , quod violenta nequit.* E contra docet
ex-

experientia in menstuis nonnullis mitioribus ,
 quæ ad gustum vix salina reputares , corpora
 intensius pervadendi vim longe potentio-
 rem. Ita ut quod in foro chymico olim pro & con-
 tra disputatum est , jam tot factis experimen-
 tis extra omne dubium positum sit , aurum men-
 struo ad justum saltem insipido dissolvi posse ;
 licet ejus centrum fale corrosivo fortè non desti-
 tuatur. Sic etsi Hermetici de suo mercurio
 doceant , nullatenus esse corrosivum , quod eti-
 am passim de liquore Alcahest Adeptorum est
 postulatum , *Helmontius* tamen illum vocat *cor-
 rosivum soli lactique perlarum debitum* : *Paracel-
 sus* quoque aurum per proprium corrosivum mo-
 ri debere expressè admonet. Spectate vulgi
 mercurium , is quatenus linguæ nostræ poros
 nequit ingredi , ut fabrillas nerveas afficiat , in-
 sipidus videtur. Attamen revera corrosivum
 esse docent tum metallicæ calcinationis varia
 experimenta vel in ipso auro , ferro &c.
 Tum horrenda per ejus penitiorum in corpus
 humanum ingressum symptomata , ita licet
Alcahest non violenter , id est cum tumultu &
 strepitu agat , potentissimè tamen agit , quan-
 do omnia in subtilissimas particulas dividit ,
 quod an corrodendo an descindendo faciat ,
 non facile quis explicaverit , cum constet ato-
 mis minimis naturæ possibilibus , quibus in
 vanum figura certa mechanica adscriberetur.
Sendivogius solvens suum metallicum ab omni
 corrosivitate absolvit , ideoque cum perfectis
 metallis solutis constanter coagulatur & inse-
 parabiliter unitur. Liquor autem *Alcahest*
 X 5 au-

aurum adjunctum interficit , & in salem volatilem medicinalem reducit , qui ultimato cum aliis adjunctis abit in aquam elementalem insipidam ut docet (dubito fanè , an ex propria experientia) personatus *Pantaleo* in suo *Bifolio metallico* p. 28. Quæ utriusque solventis diversa agendi differentia unde dependeat , non facile est diterminatu , nisi saltem ex eo , quòd ille liquor sit compositivus & perficiens , hic destructivus & quæcunque interimens ; & ille per viam regenerationis , quæ omnia perficit & glorificat , hic destructionis , quæ res omnes ad extremum interitum & tandem in aquam elementalem extinctâ penitus omni feminum & fermentorum potestate deducuntur , præparetur.

Liquor *Alcabeſt* clavis est pandens non tantum inauditâ naturæ arcana , sed & abstrusorum Problematum tradens decisiones. Quò ad arcana. Quis novisset in oleo olivarum duplex oleum , & duplicem in fixo spiritum , nisi id *Alcabeſt* detexisset *Helmontio* Tr. *Spiritus vitæ* §. 6. p. 196 ? Quis in mercurio saporem melleum , in opio amaro Anodynum Saccharinum suspicatus fuisset , nisi idem edocuiſſet ? Liquor *Alcabeſt* evincit tria illa chymicorum è mixtis corporibus per ignem separabilia principia sal , sulphur & mercurium non esse simplicia elementa , cum non sint permanentia & ab interitu immunia , sed ulterius per hoc solvens in meram & insipidam aquam redigi possint. Imò cum *Helmontius* experientiâ cognoverit , eo mediante etiam

etiam omnes mixtorum partes terreas, in aquam insipidam resolvi, sequitur vel terram non esse in numero elementorum, vel Aristotelicam elementi definitionem esse nugatoriam. Ex quo experimento (nam & terra ipsa originalis aliàs tam arti quam naturæ resistens hoc igne artificiali tandem fit aqua. vid. *Helmont. Tr. terra* §. 15) cognoscitur primum rerum omnium principium esse aquam, quod & sacris literis conforme est. Hic itaque liquor ad fundamentalem & infallibilem scientiam perducit suum possessorem, ideoque merito ipsi philosophorum lapidi longè antefereendus judicatur ab Illustri *Boyleo*.

Quò ad abstusorum problematum ac dubiorum resolutionem nil quoque efficacius est hoc menstruo universalis, sicut utrobique verum solvens dici mereatur. E. gr. Quæritur num venenositas subjecti cujusdam dos naturalis sit fluens ex ejus essentia? Quod sic facilè deciditur. *Alcabeft* cuncta resolvens in primum ens, non destruit dotes nativas, sed tantum abstergit labes originales corporum, quod est assertum *Helmontii Tr. Potestas medicaminum* §. 66. Sed in mixtis venenatis omnibus, tam animantibus quàm vegetabilibus per solutionem omne illorum tollit venenum, quæ rursus ejusdem est experientia *Tr. Pharmacopolium modernum* §. 49. ergo venenum non est illorum dos nativa & feminalis, quia alias non destrueretur ab *Alcabeft*, sed exaltaretur. Verum potius est labes originalis, quæ abstergitur & sub

sub quo custode genuinæ vires clanculum latitant. Confer. Helmont Ecstac. §. 27. Venenum igitur non est mixti crasis, sed accidens, seu macula originalis separabilis. Quod & agnovit *Alexander Suchtemius* Tr. 4. de secret. antimonii dicens hujus violentam supra infraque purgandi vim non esse ex essentia, sed adhærente corpore. Quod & *Paracelsus* in Helleboro nigro tot morbores Rhizotomo, & senii retardandi arcano feliciter in praxin redegit. Taceo alia problemata, quorum jam in prioribus resolutionem dedimus. Itaque sat eleganter *Hugo Philosophus Apostolicus* lagenulæ suæ inscripsit: *Hic magisterii apex, ut radio removeatur mortalis umbra.*

Et fanè *Alcabeſt* optimè comparatur illustranti radio, qui tam physicam quàm moralem rerum umbram removet. Per hunc enim, ut *Hermes* dicit in Tabula ſmaragdina, *omnis à te fugiet obscuritas.* Et hæc vera illa chymia est, ut dissertationi huic coronidem inponam dictis mei *Helmontii*, quæ principia habet non logismis parta, sed quæ per naturam sunt cognita, & per ignem conspicua, præparatque intellectum ad penetrandum occulta naturæ, ponitque investigationem in natura ulteriorem, quam aliæ scientiæ omnes simul, & penetrat usque ad ultimas profunditates veritatis realis. Quia operatorem intronmittit ad primas radices illarum rerum, cum de articulatione operationum naturæ, & po-

potestatem artis; cumque maturatione virtu-
tum seminalium. Laudabilis enim & superglo-
riosus Excelsus, qui hanc scientiam parvulis de-
dit gratis.

F I N I S.

Y

I N E

INDEX

Rerum memorabilium in hoc libro contentarum.

A.

A cidorum spirituum volatiliū insignis virtus.	117
Acidulæ non sunt acidæ.	118
Adeptus ut quis fiat, quæ requirantur.	34
Adeptorum scientia donum spiritûs superioris.	20
Adamantis vires.	220
Æris potentia in rebus mutandis & destruendis.	143
Ætitis lapidis vires.	221
Alcahesti liquoris panegyris.	251
— attributa moraliter explicata.	274
— Quid sit.	75
— quodnam ejus subjectum. 79. 308. 316. & seqq.	
— cum igne analogia.	179
— præparationis difficultates.	38
— præparationis requisita.	77. 82
— & mercurii sopherum differentia ratione præparationis & effectûs 24. 293. 330. ratione subjecti.	81
— naturæ salinæ & enixum falsum. 314 315	
— præparationis Helmontianæ mysterium explicatur.	310
— subtilitas & penetrantia.	83
— noxa intra corpus assumpti.	177
Al-	

I N D E X.

Alcahesti Descriptio Petri fabri monpellienſis ſophiſtica.	304
— incoagulabilitas cum ſubjectis ſolutis.	328
Alcaheſt Starkey ex lotio humano.	321
— non paratur ex lotio humano.	322
— ad philoſophorum magiſterium eſt ineptum.	148
— quomodo agat cuncta diſſolvendo.	83. 309
— — — in metallâ.	168
— aurum in forma liquoris punicei per deſtillationem elevat.	83
— ſimplicia ſoluta, conſervatâ & acutâ dote ſpecifica ſeminali ad univerſalitatis apicem tranſfert.	90
— quomodo conſervet ſolutorum vires ſeminales.	267
— non ſervat vim attractivam in magnete.	268
— pandit naturæ arcana.	331
— quomodo in vitro fervetur & quomodo illud ſolvat.	259
— eſt Aqua-Ignis.	262
— quo reſpectu dici poſſit venenum.	270
— quomodo agat in corpus humanum.	213.
	& ſeqq.
— quomodo arida ſoluta efficiat liquida.	264
— quomodo mercurium coagulet & figat.	325
Alcaheſti compar.	234 & ſeqq.
Alcalicorum ſalium non magna diverſitas.	108
Alcali ceſpitem bituminoſorum ſingularis naturæ & texturæ.	108
Alcalium fixorum ſi volatilifentur potentia.	153
— volatilium uſus nimius noxiuſ.	117
Alchymiſtarum ſomnia.	2

I N D E X.

Amuleta duplicis generis.	212
— quomodo agant in corpus humanum.	213
Anguillarum generatio ex melle & rore.	140
Antimonium non abit in liquorem solius digestionis beneficio.	266
Antimonii mercurius. Ejus prærogativa & ab aliis mercuriis differentia.	219
— crudi, in texturam rarissimam & levissimam redacti virtus medica.	181
— Essentia punicea auctoris ex vitro antimonii temporum vicissitudinibus serviens.	87
— Tinctura Petri Hispani & Basilii Val. arcanum sanitatis & vitæ conservandæ.	86
— & cinnabaris nativæ principia non dividenda pro panacea paranda.	88
Annulus hæmorrhoidalis Helmontii.	195
Aqua ex argento vivo.	291
Aquæ simplicis pluvialis & roris majalis insolvendo virtus.	206
Aquæ analepticæ & antiphthificæ paucae virtutis & nullius in curando valoris.	204
Aquæ edulcorationis sulphuris antimonii sub congelatione mirum phenomenon.	202
Aquarum fortium vulgi, & philosophicarum differentia.	175
Arcana operantur tanquam falsa.	62
Arcanum corallinum philosophicum verum quodnam sit.	207
Arbor vitæ succedanea.	151
Ars naturæ imitatrix exacta.	130
Argentum vivum pura puta Essentia salis marini.	81
Argenti vivi optima fixatio in medicinam polychrestam.	89
	Ar-

I N D E X:

Argenti mercurius pro vero metallo vivo non est habendus juxta experimentum Lud. de Comit.	159
Arsenici & mercurii vivi affinitas.	104
Arsenicum non est subjectum liquoris alcahest.	302
Atomorum minimitas quid operetur.	313
Aurum exiguas vires in medicina obtinet, nisi à sale suo penetratum.	147
Aurum potabile quid vere & propriè sit.	65
Aurum Horizontale quid.	326
Auri vitriolum excellens medicina.	104
— sal medicinale per alcahest parandum.	148
— oleum & tinctura quomodo differant.	299
— auri dissolutio per radicalia sui generis.	170
in Auro forma lucis solaris & virtus.	162
Auri solvens non corrosivum.	319
— liquor puniceus volatilis.	83

B.

B las febrile Helmontii explicatur.	54
Bufonitis lapidis vires.	222

C.

C alor archei appropriantis effectus.	54
Barneoli lapidis vires.	222
Chymicæ quàm naturæ operationes potentiores & absolutiores	127
— operationum varia exempla. 242. & seqq.	
— triplex instrumentum.	127
— summum artificium in quo consistat.	146
Chymia fabricatur entia nova.	126
Cicuta comesta quomodo phantasiâ turbet	187
Cinnabaris naturæ tinctura elegantissima.	59
Cnölfelii medicamentum sulphureum universale sedativum.	64

I N D E X.

- Colocinthidis correctio per fermentationem.** 233
- Concretum fixum ex duobus spiritibus volatilibus.** 72
- Corrosivum ad solutionem auri necessarium juxta Paracelsum.** 174
- Cortex peruvianus quomodo febres fuget.** 58
- ejus spiritus aut sal fixum non curat febres.** 131
- Cupri liquamen sulphureo salinum quomodo parandum.** 149

D.

- Datura semen quomodo phantasiam turbet.** 188
- Deus è creaturis cognoscitur.** 14
- Digestionis potentia.** 235
- Dominici Guilielmini doctrina salium refutatur.** 73
- Dualitas sexûs in regno vegetabili quomodo intelligenda.** 93
- sexûs seu utriusque principii necessaria in productione fætûs philosophici.** 94
- Dulcedo metallorum & mineralium centralis verum archei remedium.** 61

E.

- Electrum minerale immaturum Paracelsi.** 222
- Elixiria volatilia Autoris.** 247
- Essentiæ herbarum alcali scatentium in acidum volatile mutatæ elegans stomachi confortativum.** 119
- Est substantivum Divinæ Majestatis significativum.** 10

F.

F ermentationis natura & potentia.	235
— usus in re pharmaceutica.	239
— arcanum in chymia pro rebus transmutandis.	127
Fermentum putredinis est causa generationis infectorum.	137
Fermentatio pastæ philosophicæ.	128
Fermentum bezoardicum sympatheticò muni-ale.	192
Fixatio spirituum philosophica quomodo fiat.	231
Foex artificum se immiscens alchymia.	30
Fumis & evaporationibus etiam morbi graves curari possunt.	198

G.

G amahea quid sint.	226
Gemma rosæ nondum apertæ quid apud philosophos sit.	16
Gemmæ quid sint.	217
Gemmarum confectio.	217

H.

H æmatina solis & lunæ,	150
— eorum virtus.	151
Halecis recenter saliti utilitas.	100
Helmontii visio Estatica.	7
— Encomium Philalethinum	152
Herbarum infusa pluribus illarum aquis præferenda.	204
Herba anti-arthritica inducens aliquot dierum anxiæ.	190
— Hæmegoga cujusdam Indi curans morbos gravissimos.	197
Herculeus in opere sophico labor quis.	18

I N D E X.

Hermetis Trismegisti visio somnialis.	3
Humectatio corporis humani quomodo fiat.	50
Humidum metallicum quid sit.	170 & seqq.
— quomodo oriatur.	134
Humidum unctuosum metallicum in forma salis volatilisati.	111
Hyalocolla Barneri in sigillandis vitris spiritus penetrantes continentibus nullius utilitatis.	143
Hydropis cura Baesdorpii.	209
I.	
Iaspidis vires.	229
Ignis mors rerum & inprimis feminum.	134
Ignis aqua verbum simplex, singulare, indeclinabile.	21
Infernales labores philosophorum.	30
Insalitorum noxa.	100
Insectorum generatio an fiat ex ovulis.	138
Intellectus scientiarum janitor.	27
Inventorum chymicorum virtus non statim cognita.	22
Impuritas mixtorum an & quid sit.	233
L.	
Lapis Butleri.	64
Lapidis saphorum forma & sapor.	66 & seqq.
Libellus ex Electro opaco.	15
Libelli comestio quid apud mystas.	17
Linimentum sagæ contracturam & lapidificationem articulorum inducens.	185
Liquor Mercurialis diaphanus ponderosas Cassii, in quo aurum velut glacies in aqua calida solvitur.	175
Lux quomodo per lucem evocanda attrahenda, retinenda, corporificanda.	162
M.	

I N D E X.

M.

- M**adzambus Hybernix herba gestata pur-
gat. 196
- Magnes fophorum. 97
- Magnetia alba & falia cathartica amara in-
noxia. 122
- Magifteria Pharmacopoliorum & Philofopho-
rum quomodo differant. 205
- Mandihoca radix maximè venenata panem,
potum & antidotum Americanis præbet. 85
- Medicina univerfalis ex fale communi juxta P.
Fabri. 101
- ex nitro Beccheri subtiliffima rubicundif-
fima, dulciffima 114
- Medicamentorum balsamicorum odoretenus in-
spiratorum utilitas in phthifi 197
- Medicamenta post pastum fumi utilia. 200
- Menstruum infipidum metalla, lapides, vitrum,
offa, ligna, folvens. 173
- Mercurius vulgi non est materia alcahest. 78
- Mercurius dulcis non est fubjectum alcahest. 290
- Mercurius fophorum ex fonte falino est. 65
- Mercurii duplex fulphur. 210
- rubicundiffimum præcipitatum mediante
fpiritu nitri cupreo. 116
- falificatio citra adjunctum magnum Adep-
torum arcanum. 149
- Mercurius quibus mediis funditus depuretur &
immutetur. 211
- vulgi juxta quafcunque vulgares descrip-
tiones paratus recondit in fe noxium corro-
fivum. 207
- an in fale circulato folutus fit alcahest. 323
- amuletarius. 218

Y 5

Mer-

I N D E X.

Mercurii metallorum quas vires habeant.	218
— vitæ officinalis & philosophici differen- tiæ.	180
Mercurius Philalethus cum auro purissimo fi- xatur in medicamentum morborum chroni- corum & rebellium efficacissimum.	180
Metalla 7 soboles septem planetarum.	161
Metallorum perfectio per vitrificationem.	136
— productio ex limo & oleo juxta experien- tiam Beccheri.	136
— mercurius præstantissimum medicamentum salivam non inducens.	160
Mixtio apud philosophos genuina quomodo fiat	69
Mixtum ex alcali tartari & spiritu salis nulla ignis violentia dissipabile.	145
Mixtura autoris acida symptomata ex haustu frigido sub corporis incalescentia secuta ceptò curans.	119
Murium generatio ex tritico.	140
— ex boum stercore	141
Muscarum generatio ex floribus sambuci putre- dine resolutis.	138

N.

N apellus. Experimentum Helmontii cum il- lo ab Abbate Rousseau comprobatum.	188
Natura quid sit.	11
— quomodo agat.	130
Nephritici lapidis vires.	221
Nitri & salis communis consanguinitas & unius in aliud prompta transmutatio.	75
Nitri anima ubi lateat.	116
Nitrum Philosophorum quomodo generetur.	75
Ni-	

I N D E X.

Nitri regenerati phœnomena.	113
— sulphur medicinam præbet ut saccharum dulcem, spiritus vitales mirè reficientem.	114
— communis præcellentia.	307
O.	
O cimum herba generans scorpiones.	140
O ffa alba Helmontii.	145
O lea indigestibilia stomacho negotium facef- sunt.	199
O lea essentialia ex tempore cum liquore vola- tili acido in enixum pingue redigantur.	112
O leorum in arduentes spiritus mutatio	238
O lei salificati stupenda virtus medicinalis.	202
P.	
P arabolicæ Tophicæ Kerckringii explicatio.	294
P hantasia nil virtutis tribuit medicamentis sub præparatione.	184
P hilosophi inchoant opera sua à Deo.	13
P hilosophus non potest esse atheus.	13
P hilosophi signati à throni lumine.	28
P lanetariæ vires in metallis.	162
P lantæ phantasiâ dislocantes.	187 & seqq.
P lumbi mercurius quomodo parandus.	54
— mercurium sine femine aureo in aurum excoquere impossibile.	160
— præparata, ut cerussa, minium lithargi- rium homini noxia.	208
P olyacea ex antimonio.	181
P onticus sapor quid sit philosophis.	61
P urgantium noxa.	121
P utrefactionis effectus.	128
— necessitas & potentia in opere philoso- phico.	312
	Py-

I N D E X.

Pyrotechnia quomodo sit clavigera.	25
R.	
Rarefactionis potentia.	114
Rebis philosophicum unde generetur.	136
Refrigerationis natura in qua consistat.	52
Roris majalis spiritus corrosivus.	114
Regulus antimonii martialis non est subjectum mercurii philosophici, nisi allegoricum philalethæ.	80. 158
S.	
Salium primum ens.	78
— quid sit juxta Philaletham.	80
— — — — — Beccherum.	81
— transmutatio Essentialis laboriosa.	73
— activitates & attributa miræ virtutis.	96
— volatiliū oleosorum vulgarium & Helmontianorum longè diversa præparatio.	200
— — — — —	112
— spiritus quomodo fiant corrosivi.	113
Salis communis cum mercurio & auro convenientia.	208
— defensio. 98 prærogativa.	306
— utilitas.	100
— constitutiva.	102. 306
— philosophici typus.	72
— — — — — attributa stupenda.	76
Sal diversimode transmutatur à connexo.	68
— cum auro paratum Cassii, in igne planè	
album in æere per se purpurascens.	87
— lamellatum auctoris cum spiritu roris majalis paratum.	74
— ex pluvia argentum tingens colore auro.	289
	Sal

I N D E X.

Sal bismuthi singulare, universale acido acris mortificativum.	109
— fixum in igne constans Helmontii ex spiritu vitrioli volatili, & spiritu salis armoniaci.	145
Salarmoniacum philosophorum Glauberi.	145
Sal alcali quomodo volatilisetur juxta Beccherum.	156
Sal virgineum sopherum.	104
Salis marini transmutatio in sal volatile & in sal fixum.	75
— — duplex terra, mercurialis & sulphurea arsenicalis.	81
— — terra mercurialis experimento Autoris probata.	75
Salia regenerata.	103
— alcalia non continent ens somniale figurativam.	105
Salis alcali & communius in enixum redacti mirabilis potestas resolvendi.	156
Sal volatile balsama & olea in elixiria virtutis potentissimæ commutans.	113
— — oleosum sanguinis humani in morbo Herculeo remedium generosum.	201
Salibus volatilibus quomodo insit virtus seminalis.	110
Salis alcali excellentia.	307
Saphyri Zenixton.	219
Saporum scientia sapienti necessaria.	58
Saturni soboles Philalethina	80
— sal philosophicum Paracelsi & Lullii.	149
Scarabæorum majalium noxa.	190
Scorbuti natura versipellis.	99
Siccatio corporis humani quomodo fiat.	56
Si-	Si-

I N D E X.

Sigilla amuletaria refutantur.	225
Silicum spiritus medicamen incomparabile & pro auro potabili venditum.	136
Simplex omne applicatum exterius operatur.	193 & seqq.
Sol thronus Altissimi.	10
Solvens arcanum ex lotio humano alcahesti suc- cedaneum.	322
— Beccherianum non corrosivum concreta dissolvens, sapore, colore odore integris ma- nentibus.	206
Smaragdi vires.	221
Specifica per ignem parari nequeunt.	131
Spiritus universalis natura & attributa.	111
— aërius subtilissimus è spiritibus minera- lium corrosivis separabilis.	116
— vini partibus sulphureis spoliatus aurum in forma flavæ volatilissimæ aquæ super alem- bicum ducit.	180
— roris coagulati phenomenon.	106
Spiritus seu gas Martis Glauberi non contem- nendarum virium.	116
— acidi volatiles ex foro medico non pro- scribendi sed magni usûs.	117
Spirituum nitri, falis, vitrioli unde dependeat corrosivitas.	241
Subjecti philosophici cognitio intellectum illu- strat.	19
Substantia media ex baccis juniperi insigne diureticum & laxativum.	238
— — ex vino egregium medicamentum quomodo parandum.	237
Sulphur salificatum medicamentum arcanum & magnum.	63
	Sul.

- Sulphur per artem ex carbonibus fit naturale. 126
 Sulphura metallorum quomodo comparanda. 165
 Sulphura vi peregrina spoliata quantæ sint virtutis. 164
 Sulphuris metallici separatio per alcahest. 147

T.

- T**alismata quid sint. 223
 — eorum varia exempla. ibid.
 — rejiciuntur. 227
 Tartari sal volatilifacum, circa illius præparationem varii processus. 245
 — spiritus igneus ex putrefacto distillatus omnia metalla, ipsum etiam aurum solvit. 158
 Telephii radix recens appensa contra hæmorrhoides amuletum certissimum. 195
 Tinctura lili Autoris ex succo antimonii & cinnabaris nat. Coccineo cum spiritu cordiali parata. 89
 — cinnabaris nativi antiepileptica Hoffmanni. 89
 — ad album aurum resolvit exaltat, & ad usum medicinale deducit. 177
 Topicorum virtutes specificæ præintro assumptis magis remanent. 196

V.

- V**egotabilium combastorum cineres in terram sparsi an ejusdem speciei plantas resuscitent. 132
 Venatio scientiarum occultarum per somnia. 4
 Veneficia & incantamenta quomodo fiant. 183
 Venena ideas peregrinas fabricantur. 186
 Ve-

I N D E X.

Venena parantur per chymiam ex subjectis alias innoxiis.	240
— gustus placidi continent magnas virtutes & vitæ arcanum.	85
Venenum insipidum in forma aquæ limpida.	191
— sua aura cæcitatem inducens.	192
— non est dos concretorum feminalis.	90. 331
Venenorum correctio possibilis sine alcahest	92
Veneris verus ignis quomodo juxta Viganum pa- retur.	64. 84
— — quomodo juxta Beccherum ac- quirendum.	167
— — vera ejus præparatio.	298
— crocus aut æs ustum nil facit ad mercurii fixationem.	211
Vermium vita & vivacitas ex aère.	138
Vitrioli oleum dulcificatum est anodynum.	120.
— — volatilissima corpora fixat.	145
Vitrioli phlegmatis volatilis insignes & mirabi- les virtutes.	203
Vitrum quomodo fiat.	135
Vitri facilis destructio.	142
Volatilisationis philosophicæ arcanum.	232
Unum originis miræ in regno mineralis juxta Philaletham.	149
Urinæ salis prærogativa, Excellentia & ex eo solvens liquoris Alcahestini quodammodo succedaneum.	320

F I N I S.

XXX

V. 89

Cohausen, Johann Heinrich,

Helmontius ecstaticus ...

Amstelodamum 1731

Alch. 67 m

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10252707-7